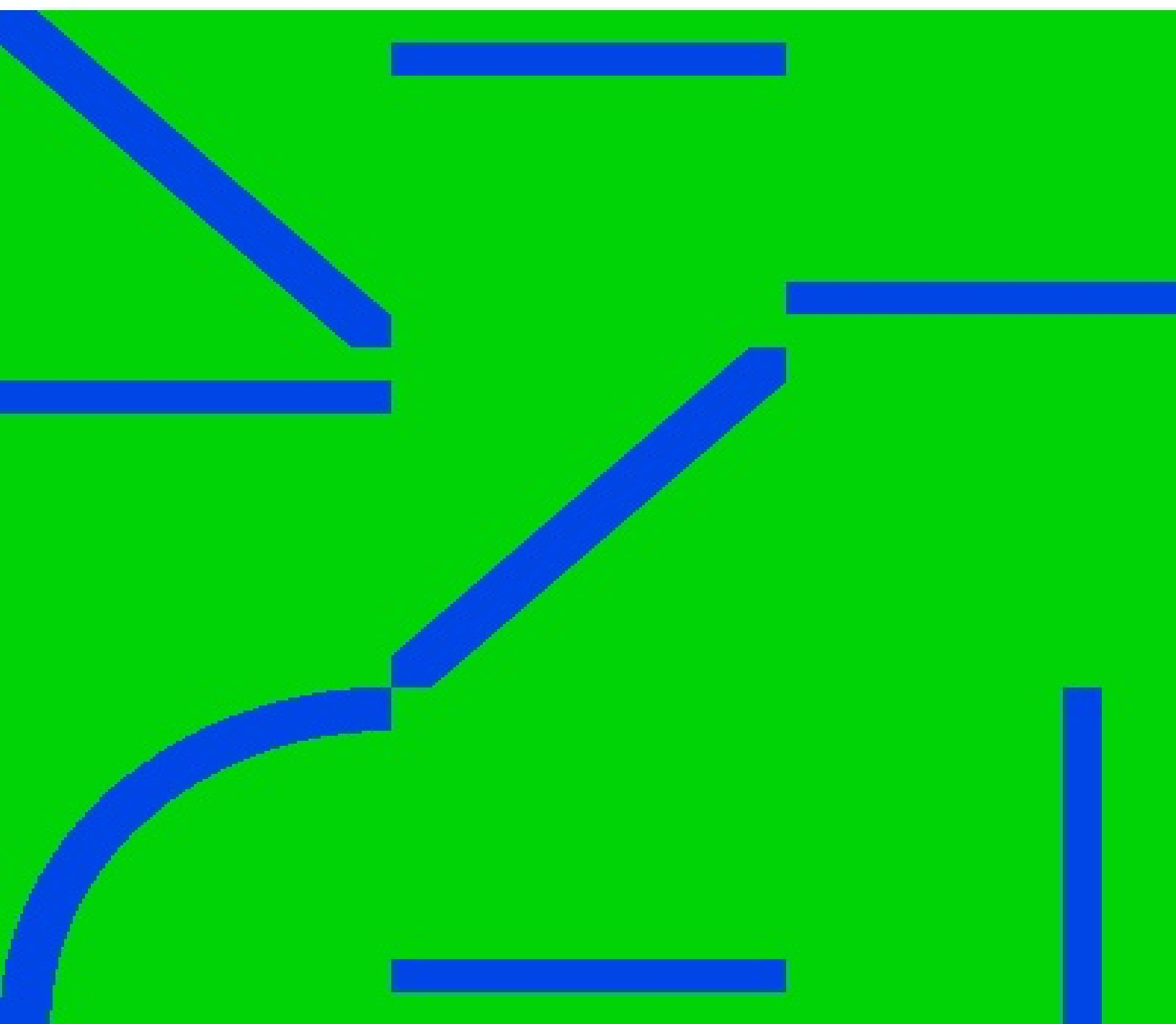

Meren urhoja

Kertomus suurilta matalikoilta

Rudyard Kipling

Rights for this book: [Public domain in the USA](#).

This edition is published by Project Gutenberg.

Originally [issued by Project Gutenberg](#) on 2016-11-23. To support the work of Project Gutenberg, visit their [Donation Page](#).

This free ebook has been produced by [GITenberg](#), a program of the [Free Ebook Foundation](#). If you have corrections or improvements to make to this ebook, or you want to use the source files for this ebook, visit [the book's github repository](#). You can support the work of the Free Ebook Foundation at their [Contributors Page](#).

The Project Gutenberg eBook, Meren urhoja, by Rudyard Kipling, Translated by Väinö Jaakkola

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this ebook.

Title: Meren urhoja Kertomus suurilta matalikoilta

Author: Rudyard Kipling

Release Date: November 23, 2016 [eBook #53585]

Language: Finnish

START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MEREN URHOJA

E-text prepared by Helvi Ollikainen and Tapio Riikonen

MEREN URHOJA

Kertomus suurilta matalikoilta

Kirj.

RUDYARD KIPLING

Englanninkielestä suomentanut Väinö Jaakkola

WSOY, Porvoo, 1915.

I.

Tupakkasalongin tuulenpuoleinen ovi oli jätetty auki Pohjois-Atlantin sumun virrata sisälle, suuren vuorolaivan keinuessa ja kohoillessa ja päästäessä tuon tuostakin varotusvihellyksiä kalastaja-aluksille.

"Tuo Cheyne-nulikka on pahin kiusankappale koko laivalla", lausui muuan pörhökankaiseen päällystakkiin puettu mies lyödä läimäyttäen oven kiinni. "Hän on täällä aivan liikaa. Hän on vielä liian keltanokkainen."

Valkotukkainen saksalainen kurotti itselleen sandwichin ja munkatti pureksiessaan: "Kyllä tunnen tuon lajin. Amerikka on täynnä sellaisia. Ei olisi haitaksi, jos antaisitte tuoda köydenpätkiä maahanne tullilta."

"Pah! Ei hänessä mitään erikoista vikaa ole. Häntä tulee pikemmin sääliä kuin moittia", venytti muuan newyorkilainen, maatessaan pitkin pituuttaan patjoilla märän kattoikkunan alla. "Häntä on laahattu ympäriinsä hotellista hotelliin pienestä tenavasta saakka. Puhuin aamulla hänen äitinsä kanssa. Hän on sangen miellyttävä nainen, mutta hän ei yritäkään pitää poikaa aisoissa. Poika on nyt menossa Eurooppaan täydentämään kasvatustaan."

"Hänen kasvatustaan ei ole vielä alotettukaan." Tämän lausui muuan nurkassa kyyröttävä filadelfialainen. "Hän saa kaksisataa dollaria kuukaudessa taskurahoja, niin kertoi hän minulle itse. Eikä hän ole vielä kuudentoista."

"Hänen isälläänhän on rautateitä, eikö niin?" sanoi saksalainen.

"Niin. Ja kaivoksia ja metsiä ja laivoja. Rakennuttanut itselleen palatsimaisen asunnon San Diegoon ja toisen Los Angelesiin. Omistaa puolikymmentä rautatielinjaa, puolet Tyynenmeren rannikon metsistä ja antaa vaimonsa kuluttaa rahat", jatkoi filadelfialainen verkalleen. "Vaimo sanoo, että Länsi ei sovi hänelle. Ja niin hän raahustaa ympäriinsä poikineen ja hermoineen, koettaen arvatenkin löytää sellaista mikä häntä huvittaisi. Floridaan, Adirondacksiin, Lakewoodiin, Hot Springsiin, Newyorkiin, ja taas alusta vuoronperään. Poika ei nykyään ole paljon muuta kuin jonkinlainen kyypparin jäljennös. Kun hän on saanut loppukiillotuksen Euroopassa, tulee hänestä suorastaan kamala."

"Minkätähden ei isäukko itse voi pitää huolta hänestä?" kysyi ääni pörhökankaisesta päällystakista.

"Isäukko käärii rahaa kokoon. Ei varmaankaan halua häiriintyä. Hän tulee kyllä huomaamaan erehdyksenpä muutaman vuoden perästä. Vahinko, sillä pojassa on koko joukko hyvää ainesta, kun vain pääsisi siihen käsiksi."

"Köydenpätkällä, köydenpätkällä!" murisi saksalainen.

Jälleen paukautettiin ovi auki, ja hoikka, hintelärakenteinen, arviolta viisitoistavuotias poika nojautui sisään korkeitten porrasten yläpäässä, puoleksi poltettu savuke toisessa suupielessä riippuen. Hänen

kasvojensa kellertävä kalpeus sopi huonosti yhteen hänen ikävuosiensa kanssa, ja hänen olennossaan oli sekotus päättämättömyyttä, kerskurimaisuutta ja sangen helppohintaista hienoutta. Hänellä oli kirsikanvärinen nuttu, polvihousut, punaiset sukat ja pyöräilykengät, ja päässä takaraivolle työnnetty punainen flanellilakki. Hän vihelteli hampaittensa välitse silmäillessään seuruetta ja virkkoi sitten kovalla, kimeällä äänellä: "Totta vie, siellä on sakea ilma. Joka puolelta kuuluu kalastajaveneitten kirkunaa. Totta vie, eikö olisi suurenmoista, jos ajaisimme jonkun yli?"

"Sulje ovi, Harvey", sanoi newyorkilainen. "Sulje ovi ja pysy ulkopuolella. Sinua ei tarvita täällä."

"Kuka estää minua olemasta täällä?" vastasi poika levollisesti. "Oletteko *te* maksanut minun piletini, herra Martin? Eiköhän minulla ole yhtä hyvä oikeus olla täällä kuin muillakin."

Hän otti joitakin pelikuutioita pelilaudalta ja alkoi heitellä niitä käsissään.

"Kuulkaas, hyvät herrat, täällä on kuolettavan yksitoikkoista. Eiköhän pistettäisi vähän pokeriksi?"

Ei kukaan vastannut, ja hän veti joitakin savuja savukkeestaan, heilutti sääriään ja rummutti pöytää jokseenkin likaisilla sormillaan. Sitten hän otti taskustaan setelitukun alkaen laskea sitä.

"Kuinka äitinne voi tänään?" kysyi muuan miehistä. "En nähnyt häntä aamiaisella."

"Hän on kai loistohuoneessaan. Hän on melkein kipeänä merellä ollessaan. Aion antaa siivoojattarelle viisitoista dollaria, jotta hän pitäisi hänestä huolta. Minä en mene alas useammin kuin on ihan välttämätöntä. Minulle tulee niin omituinen tunne ruokasäiliön ohi mennessäni. Olen, nähkääs, vasta ensi kertaa valtamerellä."

"Oh, ei tarvitse pyydellä anteeksi, Harvey."

"Kuka tässä sitten pyytelee anteeksi? Olen ensi kertaa matkalla valtameren poikki, hyvät herrat, ja, lukuunottamatta ensi päivää, en ole ollut kipeänä rahtuakaan. Se on tosi kuin vesi!" Ja hän pudotti nyrkkinsä pöytään voitonriemuisena, kostutti sormiaan ja jatkoi seteliensä laskemista.

"Hohoi, te olette ensiluokkainen kone täysin näkyvällä kirjoituksella", haukotteli filadelfialainen. "Teistä puhkeaa vielä kerran synnyinmaanne kaunistus, jollette pidä varaanne."

"Se on tietty. Olen amerikkalainen ensiksi ja viimeksi ja kaiken aikaa. Sen tulen kyllä näyttämään ihmisille, kunhan tulen Eurooppaan. Ph! Savukkeeni loppui. En voi polttaa sitä moskaa, jota taloudenhoitaja myö. Sattuuko jollakin herroista olemaan oikeata turkkilaista savuketta mukanaan?"

Ylikoneenkäyttäjä astui samassa sisään punakkana, hymyilevänä ja märkänä. "No, Mac", huudahti Harvey iloisesti, "mitäs kuuluu?"

"Jokseenkin samaa kuin tavallisesti", kuului vakava vastaus. "Nuoret ovat yhtä kohteliaita vanhemmilleen kuin aina, ja vanhemmat koettavat antaa arvoa heidän pyrkimyksilleen."

Hiljaista naurunhihitystä kuului erästä nurkasta. Saksalainen aukaisi sikaarikotelonsa ja ojensi Harveyille kurtuisen, mustan sikaarin.

"Tässä on jotain, jota viitsii polttaa, nuori ystäväni", sanoi hän. "Ehkä haluatte koettaa? Niinkö? Saatte nähdä, että se maistuu mainiolta."

Harvey sytytti epämiellyttävän näköisen kapineen hyvin mahtavana: hän tunsu esittävänsä kunnialla osansa aikuisten seurassa.

"Tämän vertainen ei minua vielä nujerra", sanoi hän, tietämättä sytyttävänsä wheelingiläistä "stogie"-sikaaria, joka on pelottava kapine.

"Sen saamme pian nähdä", sanoi saksalainen. "Missä olemme nyt, mister Macdonald?"

"Täällä sitä ollaan jossakin paikoin, mister Schäfer", vastasi koneenkäyttäjä. "Saavumme illalla Suurelle matalikolle; mutta ylimalkaan puhuen olemme nyt keskellä kalastajalaivastoa. Olemme kahnaisseet kolmea venettä ja miltei katkaisseet erään ranskalaisen kuunarin puomin nyt puolenpäivän jälkeen. Voitte uskoa, että se on tarkkaa kulkua."

"Kai pidätte sikaaristani, vai kuinka?" kysyi saksalainen, sillä Harveyn silmät olivat kyynelissä.

"Hieno, voimakas maku", vastasi tämä hampaat yhteen puserrettuina. "Olemme tainneet hieman vähentää vauhtia, vai mitä? Minäpä pistäydyn ulos katsomaan mitä lokinuora sanoo."

"Niin minäkin tekisin teidän sijassanne", sanoi saksalainen.

Harvey hoippui märän kannen poikki lähimmälle reilingille. Hän tunsu olonsa hyvin kurjaksi; mutta hän näki kansipalvelijan sitomassa tuoleja yhteen, ja kun hän oli kehunut tälle ettei hän koskaan ollut merikipeä, pakotti ylpeys hänet menemään laivan perässä olevalle toisen luokan kannelle, joka päättyi kuperaan päätesiltamaan. Kansi oli autio, ja hän hinautui sen kauimmaiseen päähän lähelle lipputankoa. Siihen hän kyyristyi hervottomassa tuskassa, sillä väkevä Wheelingin "stogie" oli yhdessä laivan keinunnan ja potkurin jyskytyksen kanssa tehnyt hänet niin kipeäksi, että hänen sisälmyksensä tuntuivat vääntyvän ulos. Hänen päättään pakotti; hänen silmissään säkenöi; hänen ruumiinsa tuntui kadottavan painonsa ja hänen jalkansa horjuivat tulessa. Hän oli pyörtymäisillään meritautiin, ja laivan keinahdus tyrkkäsi hänet reilingin yli kuperan päätesiltaman sileälle reunalle. Sitten kohosi sumusta esiin matala, harmaa ukkooalto, tarttui Harveyta käsipuolesta, jos niin voi sanoa, ja vetäisi hänet mukanaan pois suojanpuolelle; vihreä vaippa kääriytyi hänen ympärilleen ja hän vaipui hiljaa uneen.

Hänet herätti siitä päivällistorven ääni, samanlainen, kuin hän oli kuullut eräässä Adirondacksin kesäkoulussa, jossa hän kerran oli käynyt. Hitaasti hän muisti olevansa Harvey Cheyne, hukkuneena ja kuolleen keskellä valtamerta, mutta hän oli liian heikko ajatellakseen sen pitemmälle. Outo haju täytti hänen sieraimensa; hän tunsu kosteaa ja niljakasta kylmyyttä pitkin selkäpiitänsä ja hänen suunsa oli täynnä suolaista vettä. Silmänsä avattuaan hän huomasi yhä olevansa meren pinnalla, sillä se kohoili hänen ympärillään hopeanhoitoisina kumpuina, ja hän makasi tuoreella kalakasalla, suoraan edessään siniseen villapaitaan puettu leveä miehen selkä.

"Ei se hyödytä", ajatteli poika. "Minä olen kuollut, se on varma, ja tuo on vain viemässä minua pois."

Hän oihkaisi, ja olento käänsi päätään, niin että Harvey saattoi nähdä kaksi pientä kultarengasta kiharan,

mustan tukan puoleksi peittäminä.

"Ahaa! Sinä voida aika hyvin nyt?" virkkoi olento. "Makaa hiljaa niin; vene paremmin kohdallaan."

Äkillisellä aironvedolla hän kiskaisi liipottelevan veneen keulan vaahdottoman laineen laelle, joka kohotti sen kahdenkymmenen jalan korkeuteen, solauttaakseen sen heti taas lasimaiseen kuoppaan toiselle puolelle. Mutta tämä kukkuloilla kiipeileminen ei keskeyttänyt sinijakun juttelua. "Mainio hyvä asia, että minä otta sinut kiinni. Aa, mitä? Parempi hyvä asia, että sinun laiva ei otta minu. Kuinka sinä tulla putosi ulos?"

"Minä olin sairas", sanoi Harvey, "enkä voinut sille mitään."

"Juuri parahiksi minä puhallan torvi, ja sinun laiva se syrjä vähän. Sitten minä nähdä kun sinä tulla kaikki alas. Aa, mitä? Minä ajattele että sinä mennä palasiksi propellissa, mutta sinä ajella — ajella minun tykö, ja minä saa sinusta iso kala; niin että sinä et kuolla tämä kerta."

"Missä minä olen?" kysyi Harvey, jonka mielestä hänen hengissä säilymisensä ei ollut erityisen varma siinä missä hän makasi.

"Sinä olla minun kanssa veneessä — Manuel minun nimi, ja minä tulla kuunarista 'Täällä Ollaan', Gloucester. Minä asu Gloucester. Kohta me saa illallinen. Aa mitä?"

Näytti siltä kuin hänellä olisi ollut kaksi paria käsiä ja pää harkkoraudasta, sillä hän ei tyytynyt ainoastaan puhaltamaan suureen merisimpukan kuoreen, vaan hän nousi sitä tehdessään seisomaan, vaappuen latteapohjaisen veneen heilunnan mukaan, ja lähetti käreän, räikeän merkkihuudon sumun läpi. Kuinka kauan tätä huvia kesti, sitä ei Harvey osannut sanoa, sillä hän painautui takaisin veneen pohjalle kauhistuksissaan vaahtopäisten aaltojen vyörynnästä. Hän oli kuitenkin kuulevinaan pyssyn pauketta ja torven toivotusta ja huutelua. Jokin venettä suurempi, mutta yhtä levottomasti liikehtivä esine ilmestyi näkyviin veneen sivulta. Useampia ääniä oli puheessa yhtäikaa, ja hänet laskettiin pimeään, keinuvaan komeroon, missä öljykangasvaatteisiin puetut miehet juottivat hänelle jotain kuumaa ja riisuiivat hänet vaatteista. Sitten hän vaipui uneen.

Herättyään hän jäi makaamaan ja odottamaan höyrylaivan aamiaiskellon ensi soittoa, kummastellen, miksi hänen loistohyttinsä oli käynyt niin pieneksi. Kääntyessään ympäri hän huomasi olevansa kapeassa, kolmikulmaisessa komerossa, jota valaisi paksuun poikkihirteen ripustettu lamppu. Hänen kätensä ulottuvissa oli kolmikulmainen pöytä, joka ulottui keulan kulmasta etumastoon. Peräpuolella komeroa, käyttämisestä kuluneen kamiinin takana, istui jokseenkin hänen ikäisensä poika, jolla oli leveät, punakat kasvot ja ystävällisesti vilkuttavat, harmaat silmät. Hänellä oli yllään sininen villajakku ja pitkävartiset kautsusaappaat. Useampia pareja samanlaisia jalkineita, vanha lakki ja joitakin lopen kuluneita villasukkia lojui lattialla, ja mustia ja keltaisia öljytakkeja heilui edestakaisin makuukojujen kupeilla. Paikka oli tupaten täynnä hajuja, öljytakeilla oli oma omituinen, tahmea hajunsa, joka oli jonkinlaisena taustana paistetun kalan, käristetyn rasvan, maalin, pippurin ja huonon tupakan hajuille; nämä taas sulki syliinsä kaikkivallitseva laivan ja suolaisen veden haju. Harvey tunsu vastenmielisyyttä huomattaessaan, ettei hänen vuoteessaan ollut lakanoita. Hän makasi likaisella, muhkuraisella ja nystyräisellä patjalla. Eikä aluksen liikuntokaan ollut höyrylaivan kaltaista. Se ei soljunut eikä vaappunut, vaan pikemminkin vääntelehti ja riuhtoi järjettömällä, tarkotuksettomalla tavalla, niinkuin köyteen sidottu varsa. Veden solinaa kuului hänen korvansa juuresta, ja parrut natisivat ja kirahtelivat hänen ympärillään. Kaikki tämä sai hänet päästämään syvän, toivottoman huokauksen ja ajattelemaan äitiään.

"Tuntuuko paremmalta?" kysyi poika irvistäen. "Haluttaako kahvia?"

Hän toi täyden läkkikupin ja makeutti sitä sokerisiirapilla.

"Eikö ole maitoa?" sanoi Harvey, katsellen ympärilleen kaksinkertaisiin kojuriveihin ikäänkuin olisi odottanut löytävänsä sieltä lehmän.

"Ei ole", sanoi poika. "Eikä taideta sitä saadakaan ennenkuin syyskuun keskipaikkeilla. Ei tämä ole huonoa kahvia. Se on minun keittämäni."

Harvey joi äänettömänä, ja poika ojensi hänelle lautasellisen paistettua sianlihaa, jota hän söi ahmimalla.

"Minä olen kuivannut sinun vaatteesi. Ovat ne tainneet vähän rypistyä", sanoi poika. "Ne eivät ole juuri meidän tyyliämme yksikään. Käännyhän vähän ympäri että nähdään oletko loukkaantunut jotenkin."

Harvey kääntyi ja ojentelihe, muttei voinut todeta minkäänlaista vammaa.

"Sepä on hyvä", sanoi poika hyvillään. "Pane nyt päällesi ja mene kannelle. Isä tahtoo puhutella sinua. Minä olen hänen poikansa — Daniksi ne minua kutsuvat — ja minä olen kokin apulainen ja teen kaikkea muutakin, mikä on liian halpaa miehille. Meillä ei ole täällä muuta poikaa kuin minä, sitten kun Otto meni yli laidan — ja hän ei ollutkaan kuin hollantilainen ja lisäksi kahdenkymmenen vuoden vanha. Mitenkä sinä putosit laivasta tällaisella tyvenellä?"

"Ei se ollut tyven", sanoi Harvey nyrpeästi. "Oli myrsky, ja minä olin merikipeä. Minä varmaan vierähdin reilingin yli."

"Kyllähän eilen ja viime yönä sievoisesti puhalteli", sanoi poika, "mutta jos pidät sellaista myrskynä, niin — —" Hän vihelsi. "Kyllä tulet tietämään enemmän ennenkuin ollaan täältä irti. Mutta joudu nyt! Isä odottaa."

Samoin kuin moni muu surkuteltava nuori olento, ei Harvey ollut koko elämänsä aikana saanut ottaa vastaan suoranaista käskyä — ei ainakaan ilman pitkiä ja toisinaan kyynelten säestämiä selityksiä tottelemisen eduista ja vaatimuksen syistä. Rouva Cheyne pelkäsi alinomaa pahottavansa hänen mieltään, ja ehkä juuri siitä johtui, että hänen omat hermonsensa olivat äärimmilleen rasittuneet. Harvey ei käsittänyt, minkätähden hänen olisi kiirehdittävä kenenkään mieltä noudattaakseen, ja hän sanoikin sen suoraan. "Isäsi voi tulla tänne, jos hän niin hartaasti haluaa puhua kanssani. Minä tahdon että hän vie minut Newyorkiin viipymättä. Hänen kannattaa kyllä se tehdä."

Danin silmät suurenivat, kun tämän sutkauksen oikea sisällys selvisi hänelle. "Kuulehan, isä", huusi hän ylös kanssin luukusta, "hän sanoo että sinä voit pistäytyä alas ja puhutella häntä, jos sitä niin hartaasti haluat. Kuuletko, isä?"

Vastaus tuli syvimmällä äänellä mitä Harvey oli koskaan kuullut lähtevän ihmisen rinnasta: "Ole kujeilematta, Dan, ja lähetä hänet tänne."

Dan nauraa kikersi ja heitti Harveylle hänen käpristyneet pyöräilykenkensä. Kannelta kuuluneessa äänessä oli jotakin, mikä sai Harveyn nielemään kiukkunsa ja lohduttautumaan kuvittelemalla mielessään, kuinka hän kotimatalla vähitellen toisi esiin kertomuksensa omastaan ja isänsä rikkaudesta. Tämä pelastuminen tekisi hänestä varmasti koko iäkseen sankarin tuttaviansa kesken. Hän hinautui kannelle pystysuoria

tikapuita myöten ja kompuroi monenmoisten esteitten yli peräpuoleen, missä lyhyenvanterra, paljasleukainen, harmaakulmakarvainen mies istui yläperäkannelle johtavilla portailla. Aallokko oli asettunut yöllä, jättäen jälkeensä aavan, öljymäisen vesilakeuden, missä näkyi siellä täällä taivaanrantaa vasten kymmenkunnan kalastaja-aluksen purjeet. Niiden välissä oli pieniä mustia pilkkuja, jotka merkitsivät ulkona pyyntitoimessa olevia veneitä. Kuunari keinui kevyesti ankkurissa, kolmikulmainen myrskypurje isossamastossa, ja kajuutan katolla olevaa miestä lukuunottamatta oli koko kansi autio.

"Huomenta — hyvää iltapäivää, piti sanomani. Sinä olet nukkunut melkein kellon ympäryksen, nuori mies", oli hänen tervehdyksensä.

"Huomenta", sanoi Harvey. Hän ei pitänyt siitä että häntä kutsuttiin "nuoreksi mieheksi"; ja, katsoen siihen että hän oli äsken pelastunut hukkumasta, hän odotti osanottoa ja myötätuntoa. Hänen äitinsä oli kuoleman tuskassa, kun häneltä vain jalatkaan kastuivat, mutta tämä mies ei ollut millänsäkään.

"No, annapas nyt kuulla juurta jaksain. Se oli todellakin kohtalon sallima kaikille asianomaisille. Mikähän mahtaa olla nimesi? Mistä olet kotoisin (me epäilemme että Euroopasta)?"

Harvey sanoi nimensä ja laivan nimen, kertoi lyhyesti tapaturman vaiheet ja lopetti pyytämällä että hänet vietäisiin heti Newyorkiin, missä hänen isänsä maksaisi mitä vain hänelle määrättäisiin.

"Hm", virkkoi paljasleukainen mies, Harveyn viime sanoista vähääkään liikuttumatta. "Enpä voi sanoa meidän meikäläisten ajattelevan suuria miehestä taikka pojastakaan, joka putoaa yli laidan tuollaisesta postilaivasta ihan tyvenellä. Vielä vähemmän kun ei hänellä ole muuta puolustusta kuin että hän oli merikipeä."

"Puolustusta!" huusi Harvey. "Luuletteko että minä putosin teidän likaiseen alus-pahaseenne huvin vuoksi?"

"Kun en tiedä mitä sinä käsität huvilla, en voi tuohon päätäpahkaa vastata, nuori mies. Mutta jos minä olisin sinun sijassasi, niin en antaisi haukkumanimiä sille alukselle, joka lähinnä Kaitselmusta oli sinun pelastuksesi välikappaleena. Ensiksikin se on vietävän jumalatonta. Ja toiseksi se loukkaa minun tunteitani — ja minä olen Disko Troop, laivuri gloucesterilaisella kuunarilla 'Täällä Ollaan', mitä seikkaa et näytä oikein tietävän."

"En tiedä enkä siitä välitäkään", sanoi Harvey "Olen tietysti erittäin kiitollinen pelastuksestani ja kaikesta siitä; mutta minä tahtoisin tehdä teille selväksi, että mitä pikemmin te viette minut Newyorkiin, sitä paremmin se teille kannattaa."

"Tahtoo sanoa — millä tavalla?" Troop kohotti toista tuuheakarvaista silmäkulmaansa korkeammalle epäilyttävän lempeän sinisen silmän yläpuolelle.

"Dollareissa ja senteissä", sanoi Harvey ihastuksissaan luullessaan vihdoin vaikuttavansa toiseen. "Selvissä dollareissa ja senteissä." Hän työnsi toisen kätensä taskuun ja pullisti vatsaansa, mikä oli hänen tapansa esiintyä suurena henkilönä. "Ette ole koko iässänne tehnyt parempaa päivätyötä kuin vetäessänne minut ylös. Minä olen Harvey Cheynen ainoa poika."

"Onpa hänellä ollut onni", sanoi Disko kuivasti.

"Ja jollette tiedä kuka Harvey Cheyne on, niin ette tiedä paljoa — sen sanon. No, kääntäkää nyt ympäri ja antakaa mennä joutuin."

Harveylla oli sellainen käsitys, että Amerikka oli suurimmaksi osaksi täynnä ihmisiä, jotka vain puhuivat hänen isänsä dollareista ja kadehtivat niitä.

"Ehkä tiedän, ehkä en. Mutta reivaappa vähän pienemmäksi vatsaasi, nuori mies. Se on täynnä *minun* ruokaani."

Harvey kuuli kuinka etumaston juurella puuhaileva Dan nauraa kikersi, ja veri syöksähti hänen kasvoihinsa.

"Me maksamme kyllä siitäkin", sanoi hän. "Milloin luulette meidän saapuvan Newyorkiin?"

"Minä en käykään Newyorkissa. Enkä Bostonissakaan. Ehkä saamme Eastern Pointin näkyviimme syyskuun korvilla, ja silloin voi isäsi — josta valitettavasti en ole kuullut puhuttavan — antaa minulle kymmenen dollaria kaikkien sinun lupauksesi takia. Mutta voi hän taas toisekseen olla antamattakin."

"Kymmenen dollaria! Odottakaas vähän, tästä saatte — —" Harvey kaiveli taskujaan etsien setelitukkaa, mutta ei löytänyt muuta kuin kimpun vettyneitä savukkeita.

"Käymätöntä rahaa ja lisäksi vahingollista keuhkoille. Nakkaa ne laidan yli, nuori mies, ja koeta uudestaan."

"Ne on varastettu!" huusi Harvey tulistuneena.

"Sinun täytyy siis odottaa kunnes tapaat isäsi, ennenkuin voit palkita minua?"

"Satakolmekymmentäneljä dollaria — kaikki varastettu!" sanoi Harvey penkoen hurjasti taskujaan. "Antakaa ne takaisin!"

Omituinen muutos välähti Troop-ukon jäykissä kasvoissa. "Mitähän tekemistä *sinulla* oli sinun iässäsi sadan ja kolmenkymmenen neljän dollarin kanssa, nuori mies?"

"Se oli osa minun taskurahojani — kuukausirahaani." Tämän luuli Harvey olevan ratkaisevan iskun, ja se olikin, vaikka toisella tavalla kuin hän oli otaksunut.

"Ohoh! Satakolmekymmentäneljä dollaria on ainoastaan osa hänen taskurahoistaan ja lisäksi vain yhden kuukauden annoksesta! Muistatko iskeneesi päätäsi johonkin pudotessasi laivasta? Kolautitko sen esimerkiksi kannatuspylvääseen? 'Itätuulen' Hasken-ukko" — Troop tuntui puhelevan itseksensä — "kompastui kansiluukkuun ja jymäytti päänsä isoonmastoon — täydellä voimalla. Kolmisen viikkoa myöhemmin Hasken-ukko alkoi väittää että 'Itätuuli' oli sotalaiva, ja niin hän julisti sodan Sable Islandia vastaan koska se oli brittiläinen ja rantamatalikot ulottuivat liian pitkälle mereen. He ompelivat hänet matkan loppuajaksi vuodepeitteeseen niin että pää ja jalat vain olivat näkyvissä, ja nyt hän on kotonaan Essexissä ja leikkii pienillä riepuvauvoilla."

Harvey oli pakahtua kiukkuun, mutta Troop jatkoi lohdutellen: "Olemme pahoillamme sinun puolestasi. Hyvin pahoillamme — ja kun sinä olet niin nuorikin. Emme huoli enää puhua mitään noista rahoista."

"Ette tietenkään te sitä halua tehdä, kun varastitte ne."

"Niinkuin haluat. Kyllä varastimme ne, jos se sinua lohduttaa. No niin, tuosta paluumatkasta sitten. Otaksuen että voisimme sen tehdäkin, mitä emme voi, et sinä ole lainkaan soveliaassa tilassa kotiin palataksesi, ja *me* olemme juuri-ikään tulleet matalikoille raatamaan leipämme takia. *Meillä* ei ole kaikkiaankaan puoltakaan sataa dollaria kuukaudessa — vielä vähemmän taskurahoiksi; ja hyvällä onnella olemme takaisin maissa syyskuun ensi viikkojen vaiheilla."

"Mutta — mutta nythän on vasta toukokuu, enkä minä voi jäädä tänne venymään mitään toimittamatta vain siksi että te haluatte kalastaa. Minä *en voi*, ymmärrätekö?"

"Aivan oikein, aivan oikein. Ei kukaan pyydäkään sinua olemaan mitään toimittamatta. Täällä on koko joukko sellaista, mitä sinä *voit* tehdä, kun se Otto meni yli laidan Le Haven matalikolla. Minun mielipiteeni on, että hänen kouransa irtaantui otteestaan siinä myrskyssä, joka meillä siellä oli. Oli miten oli, hän ei ainakaan palannut takaisin sitä kieltämään. Ja nyt *sinä* olet sukeltanut esiin, ja se oli selvästi ja ehdottomasti kohtalon sallima kaikille asianomaisille. Epäilen kuitenkin, ettei ole montakaan asiaa, joita sinä osaat toimittaa. Eikö olekin niin?"

"Minä osaan toimittaa sangen kuumat paikat teille ja teidän joukolenne, kunhan päästään maihin", sanoi Harvey nyökäyttäen päätään häijysti ja mutisten epämääräisiä uhkauksia "merirosvoudesta", joille Troop melkein hymyili — melkein, mutta ei varsin.

"Paitsi soittaa suutasi. Sen minä unohdin. Sinun ei kuitenkaan tarvitse käyttää kieltäsi tällä laivalla enempää kuin itse haluat. Pidä silmäsi auki ja auta Dania tekemään mitä hänen on käsketty ja sen semmoista, niin minä annan sinulle — sinä et ole sen arvoinen, mutta minä annan sentään — kymmenen ja puoli dollaria kuukaudelta; sanokaamme kolmekymmentäviisi dollaria matkan loppuun. Työskentely tulee tekemään hyvää sinun päällesi, ja sitten myöhemmin sinä voit kertoa meille enemmän isästäsi ja äidistäsi ja rahoistasi."

"Äiti on höyrylaivalla", sanoi Harvey kyynelien kihotessa hänen silmiinsä. "Viekkä minut Newyorkiin heti."

"Vaimo parka — vaimo parka! Mutta kun hän saa sinut takaisin, niin hän unohtaa kaikki. Meitä on kaikkiaan kahdeksan tässä kuunarissa 'Täällä Ollaan', ja jos palaisimme takaisin nyt — enemmän kuin tuhannen mailin matkan — niin pyyntikausi menisi meiltä hukkaan. Toiset miehet eivät siihen taipuisi, vaikka minä suostuisinkin."

"Mutta isäni kyllä suorittaisi täyden korvauksen."

"Varmaan hän koettaisi. En epäile ettei hän koettaisi", sanoi Troop, "mutta kokonaisen pyyntikauden saalis merkitsee kahdeksan miehen elantoa; ja sinä tulet olemaan paremmassa terveydessä tavatessasi isäsi sitten syksyllä. Mene nyt keulaan ja auta Dania. Se on siis kymmenen ja puoli kuukaudessa, kuten sanoin, ja tietysti täysi ruoka, samoin kuin meillä muillakin."

"Tarkotatteko että minun on pestävä patoja ja pannuja ja kaikkia?" sanoi Harvey.

"Ja vielä muutakin. Ei tarvitse kirkua, nuori mies."

"Minä en tahdo! Isäni antaa teille niin paljon että sillä voi ostaa koko tämän siivottoman kalaruuhun" — Harvey potkaisi kantta — "kymmeneen kertaan, jos viette minut vahingoittumattomana Newyorkiin; ja — ja — te olette joka tapauksessa minulle velkaa satakolmekymmentä dollaria."

"Kuin-ka?" sanoi Troop, ja hänen rautaiset kasvonsa synkkenivät.

"Kuinkako? Kyllä hyvin tiedätte, kuinka. Ja kaiken tämän lisäksi te vaaditte minua tekemään alentavaista työtä" — Harvey ylpeili tästä laatusanasta — "aina syksyyn asti. Minä sanon teille, että minä *en tahdo*. Kuuletteko?"

Troop katseli jonkun aikaa hyvin tarkkaavaisena isonmaston huippua, Harveyn melutessa hänen edessään.

"Hsh!" sanoi hän viimein. "Minä koetan saada mielessäni selväksi mitä vastuunalaisuuteni vaatii. Se kysyy harkintaa ja arvostelua."

Dan hiipi esiin ja nykäisi Harveyta kyynärpäästä, "Älä kiusota isää nyt enempää", kehotti hän. "Sinä olet sanonut häntä varkaaksi kahteen tai kolmeen kertaan, ja sitä hän ei siedä yhdeltäkään elävältä olennotta."

"Minä en tahdo!" Harvey miltei kirkui, halveksien neuvoa, ja Troop yhä mietti.

"Näyttää tavallaan epäystävälliseltä", virkkoi hän viimein siirtäen katseensa Harveyhin. "En soimaa sinua, en hiventäkään, nuori mies, etkä sinäkään soimaa minua sitten kun sappesi on herennyt kiehumasta. Huomaa nyt tarkoin mitä sanon. Kymmenen ja puoli toisena laivapoikana tällä kuunarilla — ja vapaa ruoka — sekä opiksesi että terveytesi vuoksi. Suostutko vai etkö?"

"En!" huusi Harvey. "Viekää minut takaisin Newyorkiin, taikka minä — —"

Hänelle ei jäänyt selvää muistoa siitä, mitä sitten seurasi. Hän makasi kannella pidellen vertavuotavaa nenäänsä, ja Troop katseli häntä tyvenin kasvoin.

"Dan", virkkoi hän pojalleen, "minä ajattelin huonoa tästä nuoresta miehestä ensi kerran hänet nähdessäni, mikä johtui liian hätäisestä arvostelusta. Älä koskaan anna hätäisten arvostelujen erehdyttää itseäsi, Dan. Nyt minä säälin häntä, sillä hän on selvästi sekaisin yläkerrastaan. Hän ei ole vastuunalainen niistä haukkumanimistä, joita hän minulle antoi, eikä muistakaan väitteistään, enempää kuin yli laidan hyppäämisestäänkään — sillä minä olen puolittain vakuutettu siitä että hän on hypännyt yli laidan. Ole siivo hänelle, Dan, taikka minä annan sinulle kaksi sen vertaa kuin annoin hänelle. Tuollaiset ulosvuodatukset selvittävät päätä. Antaa hänen vain valuttaa tarpeekseen!"

Troop laskeutui miettiväisenä kajuuttaan, missä hänellä ja vanhemmilla miehillä oli makuusijansa, jättäen Danin tehtäväksi lohduttaa kovaonnista kolmenkymmenen miljoonan perijää.

II.

"Minähän varotin sinua", sanoi Dan, veritippojen putoillessa nopeasti ja taajaan tummille, vernissatuille kansilankuille. "Isä ei ole ollenkaan pikainen, mutta sinä ansaitsit sen rehellisesti. Tyhjiä, ei sitä nyt kannata ottaa noin pahakseen." Harveyn hartiat nytkähtelivät kyönelettömistä nyyhkytyksistä. "Kyllä minä tiedän miltä se tuntuu. Ensi kerta, jolloin isä antoi minulle tuollaisen mallin, oli samalla viimeinen — ja se oli minun ensi matkallani. Sitä tuntee itsensä kovin kurjaksi ja onnettomaksi. Minä tiedän sen."

"Niin tekee", vaikeroi Harvey. "Tuo mies on joko hullu taikka juopunut, enkä — enkä minä voi tehdä mitään."

"Älä sano tuota isälle", kuiskasi Dan. "Hän vihaa kaikkia väkijuomia, ja — no niin, hän sanoi minulle että *sinä* olit hullu. Mikä ihmeessä pani sinut sanomaan häntä varkaaksi? Hän on minun isäni."

Harvey kohosi istumaan, pyyhki nenänsä ja kertoi Danille setelitukkunsa häviämisestä. "Minä en ole hullu", lopetti hän. "Sinun isäsi ei vain ole milloinkaan nähnyt enempää kuin viitosen-setelin kerrallaan, ja minun isäni voisi ostaa tällaisen aluksen vaikka joka viikko eikä se hänen rahoissaan tuntuisikaan."

"Sinä et tiedä minkä arvoinen 'Täällä Ollaan' on. Sinun isälläsi on varmaan hirmuisesti rahaa. Mistä hän on ne saanut? Isä sanoo etteivät mielipuolet voi pudistaa pääkopastaan kunnollista juttua. Annahan kuulla."

"Kultakaivoksista ja sen sellaisista, Lännessä."

"Olen kyllä lukenut tuollaisesta. Vai Lännessä? Ratsastaako hän pistooli kädessä temppuja tekevällä ponilla, niinkuin sirkuksessa? Ne sanovat sitä Villiksi Länneksi, ja minä olen kuullut että heidän kannuksensa ja suitsensa ovat selvää hopeaa."

"Oletpa sinä hassu!" sanoi Harvey, huvitettuna vasten tahtoaankin. "Ei minun isäni tarvitse poneja. Kun hän haluaa matkustaa, niin hän käyttää vaunuaan."

"Millaista vaunua?"

"Yksityistä rautatievaunuaan tietysti. Olet kai joskus eläissäsi nähnyt yksityisvaunun?"

"Slatin Beemanilla on sellainen", vastasi Dan kartellen. "Minä näin sen Union-asemalla Bostonissa; kolme neekeriä hankasi sen ikkunoita. Mutta Slatin Beeman omistaakin melkein kaikki rautatiet Long Islandilla, niin sanotaan; ja sanotaan että hän on ostanut puolen New Hampshireä ja laittanut lanka-aidan sen ympäri ja tuottanut sen täyteen leijonia ja tiikereitä ja karhuja ja puhveleita ja krokotiileja ja kaikkia sellaisia. Slatin Beeman onkin miljoonikko. *Hänen* vaununsa minä olen nähnyt. Mitäs sanot?"

"Niinpä niin, mutta minun isäni on sellainen, jota sanotaan monimiljoonikoksi; ja hänellä on kaksi yksityisvaunua. Toisen nimi on 'Harvey' minun mukaani ja toisen 'Constance' äidin mukaan."

"Pysähdy vähän", sanoi Dan. "Isä ei anna minun milloinkaan vanhoja, mutta luulen että *sinä* kyllä saat. Ennenkuin jatkamme pitemmälle, pitää sinun sanoa että tahdot vaikka kuolla, jos vain valehtelet."

"Tietysti", sanoi Harvey.

"Ei se riitä. Sano näin: 'Tahdon vaikka kuolla, jollen puhu totta'."

"Tahdon kuolla tähän paikkaan", sanoi Harvey, "jollei joka sana, mitä olen puhunut, ole silkkaa totta."

"Nekin satakolmekymmentä neljä dollaria ja kaikki?" kysyi Dan. "Minä kuulin sinun puhuvan niistä isälle ja puolittain odotin että hän nielaisisi sinut kuin valaskala Joonaan."

Harvey vakuutti naamansa punaiseksi. Dan oli sukkelapäinen poika omalla tavallaan, ja kymmenen minuutin kyseleminen riitti vakuuttamaan hänelle, ettei Harvey valehdellut — paljon. Sitäpaitsi oli hän sitonut itsensä kamalimmalla valalla minkä poikaikä tuntee, ja istui kuitenkin elävänä, nenänpää punaisena, kannella ja kertoi ihmeitä ihmeitten perästä.

"Vie sun!" sanoi Dan viimein sydämensä pohjasta, kun Harvey oli kertonut mitä kaikkea oli hänen kunniakseen ristityssä rautatievaunussa. Sitten hänen leveille kasvoilleen levisi ilkamoivan mielihyvän irvistys. "Minä uskon sinua, Harvey. Isä on nyt kerran elämässään erehtynyt."

"On, varmasti", sanoi Harvey, joka mietiskeli pikaista kosta.

"Hän raivostuu varmaan ihan hulluksi. Ei mikään harmita häntä niin kuin arvosteluissaan erehtyminen." Dan heittäytyi selkänojaan ja löi reiteensä. "Älä nyt vain, Harvey, pilaa saalista löysäämällä liiaksi."

"Minä en halua saada tuollaista iskua toista kertaa. Kyllä minä vielä hänelle näytän."

"En ole koskaan kuullut kenenkään pystyneen näyttämään isälle. Mutta kyllä hän varmasti iskisi sinut maahan uudelleen. Mitä enemmän hän erehtyi, sitä kovemmin hän iskisi. Mutta kultakaivokset ja pistoolit — —"

"En ole sanonut yhtään sanaa pistooleista", keskeytti Harvey, sillä hän muisti valansa.

"Aivan niin, et olekaan. Mutta kaksi yksityisvaunua, toinen sinun ja toinen äitisi mukaan ristitty; ja kaksisataa dollaria kuukaudessa taskurahoja, ja sentään isketään kuonoon, kun ei suostu tekemään työtä kymmenen ja puolen dollarin kuukausipalkalla! Se on paras saalis koko pyyntikaudella." Hän nauroi matalaäänistä naurua sydämensä pohjasta.

"Enkö siis ollut oikeassa?" sanoi Harvey, joka luuli nyt tavanneensa puoltajan.

"Olit väärässä; niin väärässä kuin olla voit! Sinun on nyt parasta ruveta yksiin tuumiin minun kanssani, tai muuten saat kuuman löylyn, ja minä myös siitä että olen sinua kannattanut. Isä antaa minulle aina kaksinkertaiset läksytykset siksi että minä olen hänen poikansa eikä hän tahdo suosia ketään enempää kuin toisia. Sinä olet luonnollisesti hyvin sydämissäsi isälle. Olen minäkin ollut monta kertaa. Mutta isä on hirmuisen oikeudenmukainen mies; kaikkien alusten miehet sen myöntävät."

"Näyttääkö tämäkin oikeudenmukaiselta, mitä?" Harvey osotti pahoinpideltyä nenäänsä.

"Ei se mitään tee. Se laskee maaveren ulos sinusta. Isä teki sen sinun terveytesi vuoksi. Mutta kuulehan sentään, minä en voi ruveta tekemisiin kenenkään kanssa, joka pitää minua tai isää tai ketään 'Täällä Ollaan' miehistöstä varkaana. Me emme olekaan ollenkaan mitään tavallista rantasillalta haalittua joukkoa. Me olemme kalastajia ja olemme kulkeneet yhdessä kuusi vuotta ja enemmänkin. Se asia sinun tulee muistaa! Minä sanoin äsken, ettei isä anna minun vanhoa. Hän sanoo sitä turhaanlausumiseksi ja antaa minulle selkään. Mutta jos voisin sanoa sen mitä sinä sanoit isästäsi ja hänen laitoksistaan, niin sanoisin sen sinun dollareistasi. En tiedä mitä oli sinun taskuissasi silloin kun kuivasin nuttusi, sillä en tullut sitä katsoneeksi; mutta minä sanoisin samoilla sanoilla kuin sinä äsken, etten minä eikä isä — ja muut eivät ole sinuun koskeneetkaan sitten kun sinut nostettiin kannelle — tiedä mitään noista rahoista. Nyt olet sen kuullut. Mitäs sanot?"

Suonenlyönti oli varmaankin selvittänyt Harveyn päätä, ja ehkäpä siinä oli meren yksinäisyydelläkin jonkun verran osaa. "Se seikka on siis selvä", sanoi hän. Sitten hän katsoi maahan hämillään. "Siihen nähden että olen vasta hukkumasta pelastettu, en ole tainnut osottaa erittäin suurta kiitollisuutta, Dan."

"No niin, sinä olit niin säikähtynyt ja ajattelematon", sanoi Dan. "Eikähän sitä ollut näkemässä muita kuin isä ja minä. Kokista ei ole väliä."

"Minun olisi pitänyt muistaa että rahat olivat voineet mennä muutenkin hukkaan", sanoi Harvey puoleksi itsekseen, "eikä syyttää ketä hyvänsä saapuvilla olevaa varkaaksi. Missä isäsi on?"

"Kajuutassa. Mitä sinä nyt taas hänestä tahdot?"

"Saat nähdä", sanoi Harvey, käyden horjahtelevin askelin, sillä hänen päätänsä huimasi vielä vähän, kajuutan portaille, missä pieni laivan kello riippui, niin että se helposti näkyi ruorirattaalle. Troop istui ruskeaksi ja keltaiseksi maalatussa kajuutassa, edessään muistikirja ja kädessään tavattoman suuri musta lyijykynä, jota hän imaisi tiukasti aika-ajoin.

"Minä en ole käyttäytynyt aivan oikein", sanoi Harvey, itsekin hämmästyneenä nöyryydestään.

"Mitäs on tapahtunut?" sanoi laivuri. "Joutunut kinaan Danin kanssa, vai mitä?"

"Ei; se koskee teitä itseänne."

"Olen pelkkänä korvana."

"Niin, minä — minä olen tullut ottamaan takaisin sanojani", sanoi Harvey hyvin nopeasti. "Kun ihminen on pelastettu hukkumasta — —" Hän vaikenä ja nielaisi.

"Niin mitä? Sinusta tulee vielä mies, jos jatkat tähän tapaan."

"Niin hänen ei pitäisi ensi töikseen ruveta solvaamaan ihmisiä."

"Aivan oikein — aivan oikein", sanoi Troop, hieno hymyn häive kasvoillaan.

"Niin että minä tulín sanomaan että olen pahoillani." Toinen suuri nielaisu.

Troop kohoutui hiljalleen seisomaan arkulta, jolla hän oli istunut, ja ojensi yksitoistatuumaisen kouransa. "Minä epäilinkin että se tekisi sinulle koko joukon hyvää; ja tämä osoittaa etten erehtynyt arvostelussani." Tukahutettu naurunhihitys kuului kannelta hänen korvaansa. "Minä erehdyn hyvin harvoin arvosteluissani." Yksitoistatuumainen koura tarttui Harveyn käteen, puristaen sen tunnottomaksi kyynärpäätä myöten. "Panemme hiukan enemmän rustoa tähän ennenkuin laskemme sinut menemään, nuori mies; enkä minä tahdo ajatella sinusta huonoa sen vuoksi mitä on tapahtunut. Sinä et ollut vastuunalainen. Toimita nyt hyvin askareesi, niin ei sinulle tule mitään vahinkoa."

"Sinä olet valkoinen", sanoi Dan, kun Harvey oli tullut takaisin kannelle.

"En minä tunne mitään", sanoi tämä punastuen korvalehtiään myöten.

"Ei, en minä sitä tarkottanutkaan. Minä kuulin mitä isä sanoi. Kun isä lupaa olla ajattelematta pahaa jostakusta, niin hän pysyy sanassaan. Ja hänestä on vastenmielistä erehtyä arvostelussaan. Kun isällä kerran on mielipide, niin hän ennemmin laskisi lippua engelsmannille kuin muuttaisi sitä. Olipa hauska että juttu selvisi oikeinpäin. Isä puhuu totta, kun hän sanoo ettei hän voi viedä sinua takaisin. Tämä kalastus on meidän ainoa elinkeinomme. Puolen tunnin perästä miehet palaavat ahnaina kuin hait valaanraadon kimpussa."

"Mitä varten?" sanoi Harvey.

"Illalliselle luonnollisesti. Eikö vatsasi sano sitä sinulle? Sinulla on paljon opittavaa."

"Niin taitaa olla", sanoi Harvey alakuloisesti, katsellen yläpuolelleen olevaa köysi- ja taljavyyhteä.

"Se on verraton alus", sanoi Dan innokkaasti, käsittäen väärin Harveyn katseen. "Odotahan kunnes isopurjeemme nostetaan mastoon ja me suuntaamme matkan kotia kohti kaikki suolamme kosteana. Mutta sitä ennen on vielä paljon työtä." Hän viittasi alas molempien mastojen välisen ison kansiluukun pimeään aukkoon.

"Mitä varten se on? Sehän on aivan tyhjä", sanoi Harvey.

"Sinun ja minun ja muutamien muiden on täytettävä se", sanoi Dan.

"Sinne pannaan kalat."

"Elävinäkö?" sanoi Harvey.

"Ei toki. Kyllä ne tulevat sinne jokseenkin kuolleina — ja hengettöminä — ja suolattuina. Meillä on sata härkätynnyriä suolaa laareissamme, emmekä ole vielä saaneet kaloja muuta kuin siksi että aluspuut ovat peitossa."

"Missä ne kalat sitten ovat?"

"Meressä puheitten mukaan, veneissä toivon mukaan", vastasi Dan vanhalla kalastajain sananlaskulla. "Sinullakin oli mukanasi nelisenkymmentä tullessasi eilen illalla."

Hän viittasi jonkinlaiseen puiseen karsinaan, joka oli juuri yläperäkannen edessä.

"Sinun ja minun on tyhjennettävä tuo sitten kun he ovat palanneet. Minä luulen että saamme runsaan

karsinan tänä iltana. Olen nähnyt sen melkein laitojaan myöten täynnä perkkaamista odottavia kaloja, ja me seisoiimme perkkausepöytien ääressä kunnes viiltelimme itseämme niitten sijasta, niin kovasti meitä nukutti. Kas tuolla ne nyt tulevat." Dan tähysti matalan reilingin yli puoltakymmentä venettä, jotka soutivat heitä kohti loistavaa, silkkipintaista merta pitkin.

"En ole koskaan nähnyt merta näin alhaalta", sanoi Harvey. "Se on kaunis."

Alhaalla oleva aurinko värjäsi veden kokonaan purppuran ja punaisen hehkuvaksi, laakeitten maininkien kuvut liekehtivät kultaisina ja aallonpohjissa olivat varjot sinisen ja vihreän juovikkaita. Jokainen näkyvissä oleva kuunari näytti vetävän pyyntiveneitään luoksensa näkymättömillä langoilla, ja veneissä istuvat pienet mustat olennot vetelivät airojaan säännöllisesti kuin vetojousilla käyvät leikkikalut.

"Heillä on ollut hyvä onni", sanoi Dan silmät puoleksi ummessa. "Manuelin veneeseen ei olisi enempää kaloja mahtunutkaan. Se ui matalassa kuin lumpeenlehti tyvenessä vedessä, eikö totta?"

"Mikä niistä on Manuel? En ymmärrä miten sinä voit tuntea noin pitkän matkan päähän."

"Viimeinen vene etelässä. Hän se veti sinut vedestä eilen illalla", sanoi Dan osottaen sormellaan.

"Manuel soutaa portugalilaiseen tapaan; hänestä ei voi erehtyä. Itään hänestä on Pennsylvania — hän on paljon parempi kuin hänen soutunsa. Ja hänestä itään — katso kuinka suoraan he soutavat — tuo ahvenhartiainen, on Pitkä Jack. Hän on Galwaysta Irlannista ja asuu South Bostonissa, kuten useimmat Galwayn miehet, ja galwaylaiset ovat enimmäkseen kelpo venemiehiä. Pohjoisessa, tuolla noin — pian saat kuulla hänen pistävän lauluksi — on Tom Platt. Hän on vanha sotalaivan matruusi, palvelut 'Ohiolla' — se oli hänen puheittensa mukaan ensimmäinen laiva meidän laivastostamme, joka purjehti Kap Hornin ympäri. Hän ei juuri osaa muusta puhuakaan, paitsi kun hän laulaa, mutta hänellä on hyvä kalaonni. Kas niin! Enkösin sitä sanonut?"

Sointuva hoilotus kantautui yli vedenpinnan pohjoisimmasta veneestä. Harvey kuuli jotain kylmistä käsistä ja jaloista, ja sitten selvästi:

"Nyt tuokaa kartta, näyttäkää
nuo vuoret synnyinmaan!
On pilvet sankat huipuilla
ja usvat juurellaan."

"Täysi vene", sanoi Dan nauraa killittäen. "Jos hän vielä laulaa 'Oi kapteeni', niin se on parrastasalla."

Hoilotus jatkui:

"Oi katteini, te viimeinen mun pyyntö täyttäkää: kun kuolen, niin mun ruumiini se mereen peittäkää."

"Tom Platt on nyt hyvällä tuulella. Huomenna hän kertoo sinulle juurtajaksain vanhasta 'Ohiosta' Näetkö tuota sinistä venettä hänen takanaan? Se on minun setäni — isän oikea veli — ja jos kova onni on liikkeellä jossakin matalikoilla, niin varmasti se löytää Salters-sedän. Katso kuinka varovasti hän soutaa, Lyön vaikka koko palkkani vetoa, että hän on ainoa poltettu mies tänä päivänä — ja vielä aika tavalla poltettu."

"Mikä häntä on polttanut?" sanoi Harvey uteliaana.

"Mansikat arvatenkin. Toisinaan polttavat kurpitsat ja toisinaan sitruunat ja kurkut. Niin, kyllä hän nyt on poltettu kyynärpäitä myöten. Sen miehen kova onni on kerrassaan ihmeellinen. Nyt meidän on käytävä käsiksi taljoihin ja hinattava ne kannelle. Onko ihan totta, mitä sanoit äsken, nimittäin ettet ole vielä eläissäsi kättäsi työhön koukistanut? Se mahtaa tuntua vähän kummalta, vai mitä?"

"Joka tapauksessa aion nyt yrittää tehdä työtä", vastasi Harvey urheasti. "Kaikki on minulle vain niin tuiki uutta."

"Tartu sitten tuohon köyteen, joka on takanasi!"

Harvey haparoi käteensä pitkällä rautakoukulla varustetun köyden, joka riippui isonmaston haruksesta, samalla kuin Dan laski alas toisen, joka juoksi jostakin, mitä hän nimitti "latvakajiksi". Samassa laski Manuelin vene lastineen kuunarin sivulle. Portugalilainen hymyili säteilevää hymyä, jonka Harvey myöhemmin oppi hyvin tuntemaan, ja alkoi lyhytvartisella haarukalla viskellä kaloja kannella olevaan hinkaloon. "Kaksisataa kolmekymmentäyksi", hän huusi.

"Anna koukku hänelle", sanoi Dan, ja Harvey kurotti sen Manuelin käsiin. Hän pisti sen veneen keulassa olevaan köysisilmukkaan, otti Danin köyden ja kiinnitti sen peräsilmutkaan ja kiipesi sitten kuunariin.

"Vedä!" huusi Dan, ja Harvey veti, kummastellen kuinka helposti vene kohosi.

"Heitä jo, ei sen paikka ole ristipuilla!" nauroi Dan; ja Harvey heitti vetämästä, sillä vene keikkui ilmassa hänen päänsä yläpuolella.

"Päästä alemmas", huusi Dan, ja Harveyn laskiessa Dan suuntasi kevyttä venettä yhdellä kädellä kunnes se sievästi laskeutui paikalleen juuri isonmaston taakse. "Ne eivät paina mitään tyhjinä. Kävihän se matkustajan työksi aika hyvin. Merimiehen kannalta siinä kyllä olisi yhtä ja toista muistuttamista."

"Ahaa!" sanoi Manuel ojentaen ruskean kätensä. "Sinä voida aika hyvin nyt? Tämä aika viime iltana kalat ne kalasti sinua. Nyt sinä kalastat kaloja. Aa, mitä?"

"Minä — minä olen kovasti kiitollinen", sopersi Harvey, ja hänen onneton kätensä pistäytyi taaskin taskuun, mutta samassa hän muisti ettei hänellä ollutkaan rahaa mitä tarjota. Kun hän oppi tuntemaan Manuelia paremmin, punastui hän häpeästä makuukojussaan ajatellessaan millaisen erehdyksen hän olisi voinut tehdä.

"Ei ole mitään miksi kiittää *minua*?" sanoi Manuel. "Kuinka minä voi jättää sinua ajelemaan ympäri matalikot? Nyt sinä olla kalastaja — aa, mitä? Ooh! Uuh!" Hän taivutteli itseään kankeasti edes ja takaisin nivusistaan, versyttääkseen turtuneita jäseniään.

"Minä en olla puhdistanut venettä tänään. Liian kiire. Danny, poikanen, puhdistu se minun edestä."

Harvey astui heti esiin. Tässä oli jotain, mitä hän saattoi tehdä henkensä pelastajaa auttaakseen.

Dan viskasi hänelle huosiaimen, ja hän kumartui veneen yli, alkaen pyyhkiä pois limaa, tosin kömpelösti, mutta innokkaasti. "Ota irti astinlaudat; ne luistavat noissa uurteissa", sanoi Dan. "Pyyhi ne ja pane takaisin. Ei pidä koskaan päästää astinlautoja paatumaan kiinni. Niitä voi joskus tarvita kipeästikin. Kas,

siinä on Pitkä Jack."

Välkkyvä kalavirta lensi hinkaloon kuunarin sivulla olevasta veneestä.

"Manuel, ota sinä köysi. Minä laitan pöydät. Harvey, jouduta valmiiksi Manuelin vene. Pitkän Jackin vene tulee sen päälle."

Harvey katsahti ylös huosinnastaan ja näki toisen veneen pohjan juuri päänsä päällä.

"Ihan kuin intialaiset taikalaatikot, eivätkös olekin?" sanoi Dan, kun toinen vene solahti toiseen.

"Pujahtaa kuin ankka veteen", sanoi Pitkä Jack, harmahtava-leukainen, pitkähuulinen irlantilainen, taivutellen vartalooaan kahtaallekäsinsä aivan samoin kuin Manuel oli tehnyt. Diskon karhea mörinä kuului kajuutasta, ja tuon tuostakin he kuulivat kuinka hän imaisi kynäänsä.

"Sataneljäkymmentäyhdeksän ja puoli — onneksi olkoon, Discobolus!" sanoi Pitkä Jack. "Minä raadan itseni kuoliaaksi täyttääkseni sinun taskujasi. Kirjota se huonoksi saaliiksi. Portugalilainen on vienyt voiton minusta."

Uusi vene laskea hurautti kuunarin sivulle ja lisää kaloja syydettiin karsinaan.

"Kaksisataa ja kolme. Katsokaas matkustajaa!" Puhuja oli vielä suurempi kuin irlantilainen, ja vasemman silmän alta oikeaan suupieleen kulkeva tummanpunainen arpi antoi hänen kasvoilleen omituisen näön.

Tietämättä mitä muutakaan tehdä, Harvey pyyhki köysiluudalla jokaisen veneen sitä mukaa kuin ne laskeutuivat paikalleen, veti ulos astinlaudat ja pani ne veneen pohjalle.

"Se suuntailee hyvin", sanoi arpinaamainen mies, joka oli Tom Platt, katsellen häntä arvostelevasti. "Kaikki asiat voidaan tehdä kahdella tavalla. Joko kalastaja-tapaan — mikä pää hyvänsä ensiksi ja huolimaton kaapaisu ylikynteen — taikka sitten — —"

"Siten kuin me tehtiin vanhalla 'Ohiolla'!" keskeytti Dan työntäytyen miesryhmään kokoonkäännettävillä jaloilla varustettua pitkää pöytää kantaen. "Pois tieltä, Tom Platt, että saan laittaa pöydän paikalleen."

Hän työnsi pöydän toisen pään kahteen reilingissä olevaan loveen, tönäisi ulos kääntöjalan ja kyyristyi juuri ajoissa välttääkseen entisen merisotilaan huimaiseman läimäyksen.

"Ja näin sitä tehtiin myös 'Ohiolla', Danny. Ymmärrätkös?" sanoi Tom Platt nauraen.

"Sitten ne olivat siellä varmaan kiersilmäisiä, sillä se ei sattunut, ja minä tiedän erään, joka löytää saappaansa isonmaston huipusta, jollei hän jätä meitä rauhaan. Pois tieltä! Näettehän, että minulla on kiire!"

"Danny, sinä et tee koko päivänä muuta kuin makaat touvirullalla ja nukut", sanoi Pitkä Jack. "Sinä olet häpeämättömyyden huippu, ja minä olen vakuutettu että sinä turmelet uuden kansimatkustajammekin yhdessä viikossa."

"Hänen nimensä on Harvey", sanoi Dan, heilutellen kahta omituisen muotoista veistä, "ja hän on ennen

pitkää viiden south-bostonilaisen simpukantonkijan veroinen." Hän asetti veitset aistikkaasti pöydälle ja jäi sitten kallella päin ihailemaan vaikutusta.

"Minä luulen että niitä on neljäkymmentäkaksi", sanoi hento ääni aluksen sivulla, ja kannellaolijat remahtivat nauramaan, kun toinen ääni vastasi. "Sitten minulla on kerran ollut hyvä onni, sillä minulla on neljäkymmentäviisi, vaikka olen saanut polttoja ihan armottomasti."

"Neljäkymmentäkaksi *tai* neljäkymmentäviisi. Minä sekaannuin laskussani", sanoi hento ääni.

"Pennsylvania ja Salters-setä siinä laskevat saalistaan. Se on hauskenpää kuin sirkusnäytäntö", sanoi Dan. "Katsohan toki heitä!"

"Tulkaa sisään, tulkaa sisään!" mylvi pitkä Jack. "Siellä ulkona on kosteata, lapset."

"Neljäkymmentäkaksi sinä sanoit." Puhuja oli Salters-setä.

"Minä lasken sitten uudestaan", vastasi toinen ääni säyseästi.

Molemmat veneet töksähtivät yhteen ja jysähtivät aluksen kylkeen.

"Jerusalemien hävitys!" tiuskaisi Salters-setä, huovata molskuttaen. "Mikä riivasi sellaisen maamyyrän kuin sinä panemaan jalkaasi veneeseen, se on minulle käsittämätöntä. Ei paljon puuttunut ettet kerrassaan kaatanut minua."

"Olen pahoillani, Salters. Minähän tulin merelle parantamaan vatsakatarriani. Minä muistelen, että sinä itse kehotit minua."

"Mene Valaankuoppaan vatsakatarrinesi", ärjyi Salters-setä, pieni pyylevä ukko. "Sinähän tulet taas päälleni. *Kumpi* se nyt oli, neljäkymmentäkaksiko vai neljäkymmentä viisi?"

"Olen unohtanut, Salters. Lasketaan."

"En luule että se olisi voinutkaan olla neljäkymmentäviisi. *Minullahan* on neljäkymmentäviisi", sanoi Salters-setä. "Laske nyt tarkasti, Penn."

Disko Troop tuli ulos kajuutasta. "Salters, heitä kalasi ylös nyt heti", sanoi hän käskävästi.

"Älä pilaa hauskuutta, isä", mutisi Dan. "He ovat juuri vast'ikään alkaneet."

"Vie ja viipota! Hän hankooa niitä yksitellen", hoilotti pitkä Jack, kun Salters-setä alkoi työskennellä vaivalloisesti, Silläaikaa kun pikku mies toisessa veneessä laski veneenlaitaan uurrettuja lovia.

"Se oli viime viikon saalis", sanoi hän katsoen surkeana ylös, etusormi siinä mihin hän oli keskeyttänyt laskunsa.

Manuel tuuppasi Dania, joka hypähti perätaljan luo ja kurottuen kauas laidan yli solautti koukun peräsilmukkaan samalla kun Manuel kiinnitti keulaköyden. Toiset vetivät rivakasti ja pyöräyttivät veneen ylös miehineen, kaloineen, kaikkineen.

"Yksi, kaksi, neljä — yhdeksän", luki Tom Platt, laskien harjaantuneella silmällä.

"Neljäkymmentäseitsemän. Sinä olet voittanut, Penn!" Dan päästi perätaljan luistamaan ja solautti hänet veneen perästä kannelle keskellä omien kalojensa ryöppyä.

"Pysäyttäkää! pysäyttäkää!" huusi Salters-setä, keskiruumis pompahdellen. "Minä olen vähän sekaantunut laskussani."

Hänelle ei jäänyt aikaa pitempiin vastalauseisiin, vaan hänet hinattiin ylös ja pyöräytettiin kannelle kuten "Pennsylvaniakin".

"Neljäkymmentäyksi", sanoi Tom Platt. "Maamyyrä on sinut voittanut, Salters. Ja sinä, joka olet sellainen merimies!"

"Se ei ollut oikein laskettu", sanoi Salters, kömpien ulos karsinasta; "ja minä olen poltettu ihan riekaleiksi."

Hänen pulleat kätensä olivat turvoksissa ja sinertävän-valkoisen kirjavat.

"Muutamien ihmisten täytyy löytää mansikkapohja vaikka sukeltamalla, jos ei muuten", lausui Dan äskennoussutta kuuta katsellen.

"Ja toiset syövät maan lihavuutta laiskuudessa ja tekevät pilkkaa omista sukulaisistaan", vastasi Salters-setä.

"Pöytään! Pöytään!" huusi kanssista ääni, jota Harvey ei vielä ollut kuullut. Disko Troop, Tom Platt, Pitkä Jack ja Salters seurasivat heti kehotusta. Pikku Penn-ukko kumartui neliskulmaisen luotiliinakelansa ja sotkuisten turskasiimojensa yli. Manuel makasi pitkänään kannella ja Dan pujahti lastiruumaan, missä Harvey kuuli hänen paukuttavan tynnyreitä vasaralla.

"Suolaa", sanoi hän palattuaan. "Niin pian kuin päästään illalliselta, ruvetaan perkkaamaan. Sinä saat nakella haarukalla isälle. Tom Platt ja isä ahtavat yhdessä, ja sinä saat kuulla heidän väittelevän. Me kuulumme toiseen pöytäkuntaan, sinä ja minä ja Manuel ja Penn — aluksen nuoret ja komeat miehet."

"Mitä varten niin?" sanoi Harvey. "Minulla on nälkä."

"He lopettavat tuossa paikassa. Noh! Hyvältäpä haiseekin tänä iltana. Isä pitää hyvän kokin, vaikka hänellä onkin vahinkoa veljestään. Emmekös saaneet hyvän saaliin tänä päivänä?" Hän viittasi karsinassa olevaa korkeaa turskakasaa. "Mikä syvyys sinulla oli, Manuel?"

"Kaksikymmentäviis syltä", sanoi portugalilainen unisesti. "Ne tarttua hyvin ja sukkelaan. Joku päivä minä näytän sinulle, Harvey."

Kuu alkoi jo kohota hiljaisena meren yläpuolelle ennenkuin vanhemmat miehet palasivat perään. Kokin ei tarvinnut huutaa "toista sakkia". Dan ja Manuel olivat alhaalla luukusta ja pöydässä istumassa ennenkuin Tom Platt, viimeinen ja verkkaisin vanhempien joukosta, oli saanut pyyhityksi suunsa kämmenselällään. Harvey meni Pennin perässä ja istui pöytään, jossa jokaisen edessä oli tinavadillinen turskan kieliä ja sisälmyksiä läskipalojen ja paistettujen perunain kanssa muhennettuina, lämmin leipäkakku ja mukillinen mustaa, väkevää kahvia. Niin nälkäisiä kuin he olivatkin, odottivat he kunnes "Pennsylvania" oli vakavasti

lukenut pöytärukouksen. Sitten he ahtoivat sisäänsä äänettöminä, kunnes Dan vetäisi henkeään tinavatinsa ääressä ja kysyi Harveyilta miltä hänestä tuntui.

"Jokseenkin täynnä, mutta vielä sinne mahtuu pikku pala."

Kokki oli tavattoman kookas, sysimusta neekeri ja erosi kaikista muista Harveyn tapaamista neekereistä siinä, ettei hän puhunut, vaan tyytyi vain hymyilyillä ja mykillä eleillä kehottamaan syömään enemmän.

"Katsos, Harvey", sanoi Dan, kopauttaen pöytään kahvelillaan, "eikös ole juuri niinkuin sanoin? Nuoret ja komeat miehet — niinkuin minä ja Pennsy ja sinä ja Manuel — me olemme toista pöytäkuntaa, ja me syömme sitten kun ensimmäinen sakki on saanut tarpeekseen. He ovat vanhoja kaloja; ja ne ovat juonikkaita ja kärtyisiä ja niiden vatsoja on pidettävä mielillä; siksi heille annetaan ensiksi, vaikkeivät he sitä ansaitse. Eikös niin, tohtori?"

Kokki nyökkäsi.

"Eikö hän osaa puhua?" kysyi Harvey kuiskaten

"Kyllä siksi että toimeen tulee. Ei kuitenkaan paljon sellaista mitä me ymmärtäisimme. Hänen oma kielensä on melko omituista. Hän on kotoisin Cape Bretonin sisuksista, jossa talonpojat puhuvat kotitekoista skotlanninkieltä. Cape Breton on täynnä neekereitä, joitten vanhemmat karkasivat sinne meidän sotamme aikana, ja ne puhuvat samanlaista kieltä kuin talonpojat siellä — paljasta sekasotkua."

"Ei se ole Skotlantia", sanoi "Pennsylvania". "Se on gaelinkieltä. Olen lukenut sen jostakin kirjasta."

"Penn lukee paljon. Melkein aina onkin niinkuin hän sanoo — paitsi kun on kysymys kalojen laskemisesta — mitä?"

"Antaako isäsi heidän vain *sanoa* kuinka monta he ovat saaneet, laskematta niitä?" kysyi Harvey.

"No miksikäs ei? Mitä varten kukaan viitsisi valehdella muutaman vaivaisen turskan vuoksi."

"Yksi mies kerran valehteli saaliista", puuttui Manuel puheeseen. "Valehteli joka päivä. Viis, kymmenen, kaksikymmentäviis enemmän kaloja kuin tuli hän sanoi olevan."

"Missä se tapahtui?" kysyi Dan. "Ei se ainakaan ollut kukaan meikäläisistä."

"Ranskalainen Anguillesta."

"Ni-in! Niitä länsirannikon ranskalaisia ei voi laskea miksikään. Sehän nyt on selvää, ettei niitä voi laskea. Kun tapaat jonkun heidän pehmeitä koukkujaan, Harvey, niin ymmärrät kyllä miksi", sanoi Dan rajattomalla halveksumisella.

"Kerta kerralta enemmän vaan,
aina kun aletaan perkkaamaan",

hoilasi Pitkä Jack kanssinluukusta alas, ja "toinen sakki" kapusi heti kannelle.

Mastojen ja köysistön sekä aina levällään olevan myrskypurjeen varjot häälyivät edestakaisin keinuvalla kannella kuunpaisteessa, ja laivan perällä oleva kalakasa loisti kuin sula hopea. Lastiruumasta kuului

töminää ja kolinaa, kun Disko Troop ja Tom Platt puuhasivat suolasäiliöitten kimpussa. Dan ojensi Harveyille hangon ja ohjasi hänet keskilaivan puoleiseen päähän karkeatekoista pöytää, jonka ääressä Salters-setä malttamattomana koputteli veitsensä päällä. Hänen jalkainsa vieressä oli saavi, jossa oli suolavettä.

"Hankoa alas luukusta isälle ja Tom Plattille ja varo ettei Salters-setä pistä silmääsi puhki", sanoi Dan kiepsauttaen itsensä ruumaan. "Minä annan suolaa alhaalla."

Penn ja Manuel seisoivat polviaan myöten turskakasassa karsinassa, heiluttaen paljasteräisiä veitsiään. Pitkä Jack istui vasu jalkainsa juuressa ja rukkaset käsissään pöydän ääressä Salters-setää vastapäätä, ja Harvey töllötti vuoroin hankoonsa ja vuoroin toisiin.

"Hei!" hihkaisi Manuel, kumartuen ja ottaen käteensä kalan, yksi sormi kiduksen alla ja toinen sen silmässä. Hän asetti sen karsinan laidalle; veitsenterä välkähti, kuului repivä ääni, ja kurkusta peräaukkoon halkaistuna, viilto kahden puolen kaulaa, putosi kala Pitkän Jackin jalkoihin.

"Hei!" huusi Pitkä Jack huitaisten kinnaspeittoisella kädellään. Kalan maksa putosi vasuun. Nykäisy ja huitaisu, ja kalan pää ja sisälmyket lensivät syrjään ja tyhjä kala solahti pöydän yli Salters-sedälle, joka korskuu ja puhisi. Taaskin repivä ääni, selkäranka lensi yli reilingin, ja päättömänä, sisälmyksittä ja halaistuna läiskähti kala saaviin, roiskauttaen suolavettä Harveyn ällistyneeseen suuhun. Alkuhihkausun jälkeen jäivät miehet äänettömiksi. Turskat olivat liikkeessä kuin olisivat ne olleet eläviä, ja aikoja ennen kuin Harvey oli lakannut ihmettelemästä tuon kaiken hämmästyttävää kätevyyttä, oli hänen saavinsa täynnä.

"Hankoa!" murahti Salters-setä kääntämättä päätään, ja Harvey hankosi kaloja kaksin ja kolmin alas luukusta.

"Hei! Hankoa kimputtain!" huusi Dan. "Älä varistele! Salters-setä on paras halkoja koko laivastossa. Katso kuinka hän lukee kirjaansa!"

Todellakin näytti siltä kuin tuo pyylevä setä olisi leikannut auki kirjan lehtiä kilvalla. Manuel seisoi etukumarassa, ruumis liikkumattomana kuin kuvapatsas; mutta pitkät käsivarret kaapaisivat kaloja lakkaamatta. Pieni Penn uurasti urheasti, mutta oli helppo nähdä että hän oli heikko. Kerran tai pari Manuel ehti häntä auttamaan tuottamatta keskeytystä työn kulkuun, ja kerran Manuel ulvahti satuttaessaan sormensa ranskalaisen koukkuun. Nämä koukut ovat tehdyt tapuisasta metallista, jotta niitä voidaan muovailla tarpeen mukaan; mutta turskat vievät hyvin usein ne muassaan ja tarttuvat koukkuun taas jossakin muualla; ja tämä on yksi niistä monista syistä, miksi gloucesterilaiset alukset halveksivat ranskalaisia.

Alhaalta kannen alta kuului pyörätahkon surinaa muistuttava kariseva ääni, joka syntyi suolan hieromisesta raakaan lihaan, muodostaen herkeämättömän pohjasävelen veitsien kalahtelulle karsinassa, päitten irtikiskaisulle ja mätkähtelylle, maksojen putoamiselle ja sisälmysten sinkoilemiselle, Salters-sedän selkärankoja karsivan veitsen ruotaisuille ja saaviin putoavien märkien, halkaistujen kalanruumiitten läiskähtelylle.

Tunnin kuluttua Harvey olisi antanut vaikka mitä saadakseen levähtää; sillä tuoreet, märät turskat painavat enemmän kuin arvaa luullakaan, ja hänen selkäänsä pakotti alituisesta hankoamisesta. Mutta hän tunsu ensi kertaa elämässään olevansa osa työskentelevästä miesketjusta, sai ylpeyttä tuosta ajatuksesta ja jatkoi

sisukkaasti hankoamistaan.

"Veitsi ho-oi!" huusi Salters-setä vihdoin. Penn oikaisi selkensä huohottaen kalojen keskellä, Manuel taivuttelihe eteen ja taakse norjentuakseen ja Pitkä Jack nojautui reilingin yli. Kokki astui esiin äänettömästi kuin musta varjo, keräsi joukon selkärankoja ja päitä ja poistui.

"Kalanpäälientä aamiaiseksi", sanoi Pitkä Jack huuliaan maiskuttaen.

"Veitsi ho-oi!" toisti Salters-setä, heiluttaen litteää, kaarevaa halkaisupuukkoaan.

"Katso jalkoihisi, Harve", huusi Dan alhaalta.

Harvey näki puolikymmentä veistä pistettynä pienen rakoon kansiaukon kehään. Hän jakeli ne miehille, ottaen vastaan tylsyneet.

"Vettä!" sanoi Disko Troop.

"Vesitynnyri on keulassa ja kippo vieressä. Joudu, Harve", sanoi Dan.

Harvey palasi silmänräpäyksessä tuoden suuren kipollisen laimistunutta, ruskeaa vettä, joka maistui nektarilta ja kirvotti Diskon ja Tom Plattin kielet.

"Nämä ovat turskia", sanoi Disko. "Nämä eivät ole Damaskus-viikunoita eivätkä hopeaharkkoja. Olen sanonut sen sinulle joka-ainoa kerta niin kauan kuin olemme purjehtineet yhdessä."

"Toisin sanoen seitsemän pyyntikautta", vastasi Tom Platt levollisesti. "Mutta hyvä sälytys on hyvää sälytystä sittenkin, ja painolastinkin latomisen voi toimittaa oikealla ja väärällä tavalla. Jos olisit joskus nähnyt, kun neljäsataa tonnia rautaa pantiin — —"

"Hei!" Manuelin hihkaistessa työ alkoi uudelleen eikä keskeytynyt kertaakaan ennenkuin karsina oli tyhjä. Samassa hetkessä kuin viimeinen kala oli saatu alas, vääntäytyi Disko Troop peränpuolelle kajuuttaan veljensä seuraamana; Manuel ja pitkä Jack menivät keulaan; ainoastaan Tom Platt viipyi sen verran että sai työnnetyksi luukun paikoilleen, sitten hänkin hävisi. Ennenkuin puolta minuuttia oli kulunut, kuuli Harvey syviä kuorsauksia kajuutasta, ja hän tuijotti hölmistyneenä Daniin ja Penniin.

"Minä suoriuduin vähän paremmin tällä kertaa, Danny", sanoi Penn, jonka silmäluomia uni painoi. "Mutta minä arvelen että minun velvollisuuteni on auttaa puhdistuksessa."

"Enpä tahtoisi teidän omaatuntoanne tuhannesta sentneristäkään", sanoi Dan. "Menkää sisään vain, Penn. Ei teidän tarvitse tehdä laivapoikain työtä. Nosta sanko vettä, Harvey. Kuulkaa, Penn, kaatakaa nämä rasvatynnyriin ennenkuin menette nukkumaan. Voitteko pysyä valveilla niin kauan?"

Penn nosti kannelta raskaan kalanmaksavasun, tyhjensi sen kanssiin kiinniköytettyyn saranallisella kannella varustettuun tynnyriin ja hävisi sitten vuorostaan kajuuttaan.

"Pojat toimittavat puhdistuksen perkkauksen jälkeen, ja ensi vartio tyvenellä ilmalla on poikain vartio meidän aluksella." Dan huuhtoi karsinan reippaasti, irrotti pöydän ja pani sen kuivamaan kuutamoon, pyyhki veriset veitsenterät rohdintukolla ja alkoi terottaa niitä pienellä tahkokivellä, Silläaikaa kun Harvey työnsi sisälmyksiä ja selkäruotoja yli laidan hänen ohjauksensa mukaan.

Ensi molskahduksella kohosi vedestä pystysuoraan ylös hopeanvalkoinen haamu päästään kammottavan, uikuttavan huokauksen. Harvey peräytyi huudahtaen, mutta Dan vain nauroi. "Miekkavalas", sanoi hän. "Kerjää kalanpäitä. Ne nousevat tuolla tavoin pystyyn kun niillä on nälkä. Henki sillä on kuin haudan löyhkäys, eikö ole?" Kamala mädänneen kalan haju täytti ilman, kun valkoinen patsas vajosi ja vesi poreili öljymäisesti. "Etkö ole koskaan ennen nähnyt miekkavalaan nousevan pystyyn? Saat nähdä niitä sadoittain ennenkuin ollaan irti. Onpa se hyvä kun laivalla on taas poika. Otto oli liian vanha ja lisäksi hollantilainen. Hän ja minä tappelimme aika usein. Siitä minä en kuitenkaan olisi välittänyt, jos hänellä vain olisi ollut kristillisen ihmisen kieli päässään. Nukuttaako?"

"Kamalasti", sanoi Harvey nuokahdellen.

"Ei saa nukkua vahdissa. Nouse ylös ja käy katsomassa palaako ankkurilyhtymme kirkkaasti ja selkeästi. Sinä olet vahdissa nyt, Harve."

"Pyh! Mitäpä meille tässä tapahtuisi? Valoisa kuin päivällä. Hn-rrr!"

"Juuri silloin sitä tapahtuukin, isä sanoo. Kauniilla ilmalla on hyvä nukkua, ja ennenkuin tiedätkään, saattaa jokin höyrylaiva ajaa aluksen keskeltä kahtia, ja seitsemäntoista kiiltävähelaista upseeria ottaa valalleen että valot olivat sammuksissa ja että oli sakea sumu. Harve, minä pidän sinusta kyllä aika paljon, mutta jos nuokahdat vielä kerran, niin annan sinun maistaa köydenpätkää."

Kuu, joka näkee paljon merkillisiä asioita matalikoilla, näki kuinka polvihousuihin ja punaiseen mekkoon puettu hoikka nuorukainen hoiperteli pitkin monenlaisten tavarain täyttämää seitsemänkymmenen-tonnin kuunarin kantta, perässään ikäänkuin pyövelinä solmittua köyttä heiluttaen toinen poika, joka haukotteli ja nuokkui lyöntiensä lomassa.

Kiinniköytetty ruoriratas natisi ja tempoili hiljakseen, purje lepatti vähän hiljaisen tuulen henkäyksistä, ankkurin vipu kitisi ja tuo surkea kulkue jatkui. Harvey kinasi, uhkasi, ruikutti ja vihdoin suorastaan itki, Silläaika kun Dan kieli kangerrellen puhui valppauden ihanasta ominaisuudesta ja heilutti köydenpätkäänsä, kurittaen veneitä yhtä usein kuin Harveytakin. Vihdoin kajuutan kello löi kymmenen, ja viimeisellä lyönnillä pikku Penn kömpi kannelle. Hän tapasi kaksi poikaa kahteen läjään lyhistryneinä vieretysten isonluukun sivulla, niin syvässä unessa että hän sananmukaisesti vieritti heidät vuoteisiinsa.

III.

Se oli tuota syvää neljäkymmenen-sylen unta, joka kirkastaa mielen ja silmän ja sydämen ja saa ahnaana istumaan aamiaisen ääreen. He tyhjensivät ison tinavadin mehukkaita kalansipaleita — kokin edellisenä iltana kokoamia perkkausjätteitä. He pesivät ensimmäisen pöytäkunnan käyttämät lautaset ja maljat — miehet olivat jo lähteneet pyyntiin —, leikkasivat sianlihaa päivälliseksi, lakaisivat kanssin, täyttivät lamput, noutivat hiiliä ja vettä kokille ja kävivät tarkastamassa keularuumaa, missä laivan varastoja säilytettiin. Oli taaskin erinomainen ilma — tyven, lämmin ja kirkas, ja Harvey hengitti keuhkojensa pohjia myöten.

Useampia kuunareita oli ilmestynyt näköpiiriin yön aikana, ja aava sininen meri oli täynnä purjeita ja soutuveeneitä. Kaukana taivaanrannalla tahrasi sinistä ilmaa jonkun höyrylaivan savu, laivan rungon ollessa näkymättömissä, ja idässäpäin oli suuren purjelaivan prammipurje juuri kohoamassa näköpiiriin, tehden taivaanrantaan neliskulmaisen loven. Disko Troop tupakoi kajuutan katolla — tähystäen toisella silmällä ympärillä olevia aluksia, toisella isonmaston huipussa olevaa pientä viiriä.

"Kun isä on noin tuumailevan näköinen", kuiskutti Dan, "niin hän hautoo syviä ja tärkeitä ajatuksia. Löyppä vetoa vaikka koko voitto-osuudestani, että me pian muutamme ankkuripaikkaa. Isä tuntee turskan tavat, ja koko laivasto tietää sen. Näethän kuinka ne tulevat yksi toisensa jälkeen, tietysti ilman mitään erityistä tarkotusta muka, mutta kuitenkin pitäen meitä silmällä kaiken aikaa. Tuolla on 'Prince Leboo'; se on Chathamien aluksia. Se on pujahtanut tänne viime yön aikana. Ja näetkö tuota isoa, jolla on paikka keulapurjeessa ja uusi halkaisija? Se on 'Carrie Pitman' West Chathamista. Sen purjeet eivät kauan säily, jollei sen onni vain ole muuttunut sitten viime vuoden. Se ei tee paljon muuta kuin ajalehtii. Ei ole sellaista ankkuria, joka voisi sitä pidättää... Kun savu pullahtelee tuolla tavoin pieninä renkaina, niin isä tutkii kalaa. Jos me nyt puhuttelemmme häntä, niin hän tulee raivoon. Viimein kun tein sen, hän otti ja heitti minua saappaalla."

Disko Troop tuijotti eteensä piippu hampaissa ja silmin jotka eivät mitään nähneet. Kuten hänen poikansa sanoi, hän tutki kalaa — keskittäen kaiken tietonsa ja matalikoilla saavuttamansa kokemuksen omilla avarilla merilaitumillaan kuljeksivan turskan liikkeitten selvillesaamiseksi. Ympäri taivaanranta näkyvien uteliaitten kuunarien läsnäolon hän otti vastaan omille kyvyilleen lausuttuna tunnustuksena. Mutta tuon tunnustuksen kerran saatuaan hän halusi vetäytyä pois ja ankkuroida yksinään, kunnes olisi aika lähteä Neitsytmatalikolle ja kalastaa tuon meluavan vesikaupungin kaduilla. Niinollen Disko Troop ajatteli viimeaikaisia ilmoja, myrskyjä, merivirtoja, ruoansaantia ja muita käytännöllisiä seikkoja kaksikymmen-naulaisen turskan näkökannalta; oli sanalla sanoen itsekin tunnin ajan turska — ja merkillisesti turskan näköinenkin. Sitten hän otti piipun hampaistaan.

"Isä", sanoi Dan, "me olemme tehneet askareemme. Emmekö saa mennä vähän ulos? Nyt on hyvä pyynti-ilma."

"Ei tuossa kirsikanväriseessä varustuksessa eikä noissa puoleksi-paistuneissa ruskeissa kengissä. Anna hänelle jotain sopivaa ylle."

"Isä on hyvillä mielin — se ratkaisee asian", sanoi Dan ihastuksissaan, vetäen Harveyta kajuuttaan, samalla kuin Troop nakkasi avaimen portaita alas. "Isä pitää minun varavaatteitani omassa huostassaan, kun äiti väittää että minä olen huoleton." Hän penkoi muutamaa arkkua, ja vähemmässä kuin kolmessa minuutissa oli Harvey koristettu puolireiteen ulottuvilla kautsuisilla kalastajansaappailla, vankalla, sinisellä, kyynärpäistä hyvin parsitulla villajakulla, kalvokas-parilla ja öljykangashatulla.

"Nyt sinä joltakin näytät", sanoi Dan. "Joudu!"

"Pysytelkää lähistöllä", sanoi Troop, "älkääkä menkö tervehtimään muita aluksia. Jos joku kysyy teiltä mitä minä aion tehdä, niin sanokaa niinkuin asia on, ettette tiedä mitään."

Nimellä "Hattie S." merkitty pieni punainen vene oli kuunarin peräpuolella. Dan veti kokkanuoran lyhyelle ja pudottautui kevyesti pohjalaudoille, ja Harvey hypätä töksäytti perässä.

"Tuolla tavalla ei pidä tulla veneeseen", sanoi Dan. "Jos olisi ollut vähänkään merenkäyntiä, olisit varmasti mennyt pohjaan. Sinun täytyy oppia liikkumaan sievemmin."

Dan pisti hankanappulat paikoilleen, asettui keulatuhdolle ja katseli Harveyn puuhia. Harvey oli soudellut naismaiseen tapaan Adirondackin lammilla; mutta on iso erotus keveäin leikkiairojen ja järeäin, kahdeksanjalkaisten meriairojen välillä. Ne takeltuivat vähäisessä aallokossa, ja Harvey puhkui.

"Lyhyeen! Souda lyhyeen!" sanoi Dan. "Jos kiskot airoja tuolla tavoin ja meri on vähänkään käynnissä, niin voit kaataa veneen. Eikö se ole sievä? Ja se on minun."

Pieni vene oli hohtavan puhdas. Sen keulassa oli pienoinen ankkuri, kaksi vesinassakkaa ja seitsemisenkymmentä syltä ohutta, ruskeata veneenankkuriköyttä. Tinainen merkinantotorvi oli haoissa juuri Harveyn oikean käden alapuolella likaisen nuijan, lyhyen atraimen ja vielä lyhyemmän puukepakon ohella. Pari raskailla lyijypainoilla ja kaksinkertaisilla turskakoukuilla varustettua, neliskulmaisille keloille sievästi kerittyä siimaa oli pistettynä paikoilleen veneenlaitaan.

"Missä on purje ja masto?" kysyi Harvey, sillä hänen kätensä alkoivat tulla rakoille.

Dan nauraa kihitti. "Ei ole juuri tapana purjehtia pyyntiveneillä. Niillä soudetaan; mutta ei sinun tarvitse soutaa niin kovasti. Etkö haluaisi tätä omaksesi?"

"No niin, kyllä kai isäni antaisi minulle pari tällaista, jos pyytäisin häneltä", vastasi Harvey. Hänellä oli ollut liian paljon puuhaa siihen saakka ajatellakseen omaisiaan.

"Aivan oikein. Minä unhotin että isäsi on miljoonikko. Sinä et lainkaan näytä miljoonamieheltä tällä hetkellä. Mutta vene ja kaikki sen kapineet" — Dan puhui kuin olisi ollut kysymys valaanpyyntialuksesta — "maksaa aika joukon. Luuletko että isäsi antaisi sinulle sellaisen noin — leikkikaluksi vain?"

"Eiköhän. Se olisikin miltei ainoa, mitä en ole vielä häneltä kättänyt."

"Olet sinä vannaan suurikuluinen poika kotonasi. Älä laahusta tuolla tavoin, Harve. Lyhyeen vain, se on paras keino, sillä meri ei koskaan ole ihan peilityven, ja aallot voivat — —"

Muksis! Airon tyvi iski Harveyta leuan alle ja heitti hänet selälleen.

"Tuota juuri aioin sanoa. Minunkin oli se opittava, mutta *minä* olin vasta kahdeksanvuotias, kun sain kouluutukseni."

Harvey kömpi jälleen istualleen pakottavin leuin ja otsa rypyssä.

"Ei kannata suuttua vastuksille, se on isän sana. On oma syyimme, jollemme niistä selviydy, sanoo hän. Koetetaan tästä. Manuel sanoo meille syvyyden."

Portugalilainen keinui veneessään ainakin mailin päässä, mutta kun Dan nosti airon pystyyn, heilautti hän vasenta käsivarttaan kolme kertaa.

"Kolmekymmentä syltää", sanoi Dan, pujottaen suolatun simpukan koukkuun. "Älä nyt huoli joutavista. Pane syötti niinkuin minäkin, Harve, äläkä sekota kelaasi."

Danin siima oli vedessä aikoja ennen kuin Harvey oli päässyt selville syötin kiinnittämisen ja painojen ulosviskaamisen salaisuudesta. Vene ajelehti hiljalleen eteenpäin. Ei kannattanut vaivautua laskemaan ankkuria ennenkuin oltiin varma hyvästä pohjasta.

"Täältä me tullaan!" huusi Dan, ja vesi pärskyi Harveyn hartioille, kun suuri turska läiski ja potki veneen sivulla. "Nuija, Harvey, nuija! Kätesi alta! Pian!"

Harvey ojensi hänelle nuijan, ja Dan tainnutti kalan kaikkien tieteen sääntöjen mukaan, ennenkuin veti sen veneeseen ja kiskoi koukun irti lyhyellä kepakolla, jota hän sanoi "kuonokepiksi". Sitten Harvey tunsu nykyksen ja veti innokkaasti.

"Hei, tässähän on mansikoita!" huusi hän. "Katso!"

Koukku oli takertunut mansikkarypääseen, jotka olivat toiselta puolen punaisia ja toiselta valkoisia — aivan samanlaisia kuin maalla kasvavat mansikat, paitsi ettei niissä ollut lehtiä ja että varsi oli pillimäinen ja limainen.

"Älä koske niihin! Karista ne irti. Älä — —"

Varotus tuli liian myöhään. Harvey oli ottanut ne käteensä ja katseli niitä ihailleen.

"Auh!" huusi hän, sillä hänen sormiaan kihelmöi kuin olisi hän kouraissut kimpun nokkosia.

"Nyt tiedät mitä mansikkapohja merkitsee. Ei pitäisi koskea paljain sormin mitään muuta paitsi kalaa, on isän sana. Lätkäytä ne irti veneenlaitaa vasten ja pane uusi syötti. Ei siinä auta tuijottelemisen. Se sisältyy kaikki palkkaan."

Harvey hymähti ajatellessaan kymmenen ja puolen dollarin kuukausipalkkaansa ja ihmetteli mitä hänen äitinsä sanoisi, jos näkisi hänen kurottelevan pienen kalastusveneen laidan yli keskellä valtamerta. Äiti oli ollut kuoleman tuskassa aina kun hän meni soutelemaan Saranac-järvelle; ja, sivumennen sanoen, hän muisti selvästi että hänen oli tapana nauraa äidin levottomuudelle. Yhtäkkiä siima luisti hänen kouransa läpi niin vinhasti, että se viilsi iäpi villakalvokkaankin, jonka oli muka suojeltava sitä.

"Se on iso juhkura. Anna sille tilaa sen voiman mukaan", huusi Dan.

"Minä autan sinua."

"Ei, et saa", tikaisi Harvey kiskoessaan siimasta. "Se on minun ensimmäinen kalani. Onko — onko se valaskala?"

"Kampela, ehkä." Dan tähysti veteen veneen sivulle ja heilutti isoa nuijaa, valmiina kaikkiin mahdollisuuksiin. Jotain valkoista ja soikeata kuului ja väikkyi vihreän veden läpi. "Lyönpä vetoa vaikka palkastani, että se on yli sadan naulan. Vieläkö tahdot niin vietävän äkäisesti saada sen yksinäsi veneeseen?"

Harveyn rystyt olivat vereslihalla veneenlaitaan kolahtelemisesta, hänen kasvonsa tulipunaiset kiihtymyksestä ja ponnistelusta; hiki tippui hänen otsastaan, ja hänen silmänsä olivat puoleksi sokaistuneet nopeasti liikehtivän siiman ympärillä väreileviin, auringonpaisteessa kilottaviin kareisiin tuijottamisesta. Pojat väsyivät paljoa ennen kuin kampela, joka seuraavien kahdenkymmenen minuutin ajan piti kaikki heidän voimansa ja ajatuksensa jännityksessä. Mutta viimein saatiin kuitenkin tuo iso, litteä kala atraimeen ja veneeseen.

"Vasta-alkajan onni", sanoi Dan otsaansa pyyhkien. "Se painaa vähintään sata naulaa."

Harvey katseli suurta pilkukkaan harmaata kalaa sanomattomalla ylpeydellä. Hän oli nähnyt kampelan monta kertaa marmorilaatalla maalla, mutta hänen mieleensä ei ollut milloinkaan juolahtanut kysyä miten ne olivat tulleet maihin. Nyt hän sen tiesi, ja jokaista tuumanalaa hänen ruumiistaan pakotti väsymyksestä.

"Jos isä olisi mukana", sanoi Dan lappaen siimaansa ylös, "niin hän lukisi merkit selvästi kuin kirjasta. Kalat pienenevät pienenenemistään, ja sinä olet saanut suurimman kampelan mitä arvattavasti saamme tällä erää. Eilissä saaliissa — huomasit kai? — oli pelkkiä suuria kaloja eikä yhtään kampelaa. Isä se lukee nuo merkit suorastaan. Isä sanoo että matalikoilla kaikki on merkkejä, ja niitä voidaan lukea oikein tai väärin. Isä on syvempi kuin Valaankuoppa."

Hänen parhaallaan puhuessaan kuului "Täällä Ollaan" kuunarista pistoolinlaukaus, ja perunakori hinattiin etumastoon.

"Enkösin sitä sanonut? Tuo on kutsu koko miehistölle. Isällä on jotain erityistä mielessä, muuten hän ei keskeyttäisi pyyntiä tähän aikaan päivästä. Kelaa siimasi, Harve, niin soudamme takaisin."

He olivat tuulenpuolella kuunaria, juuri valmiina soutamaan takaisin yli tyvenen vedenpinnan, kun valittavat huudot käänsivät heidän huomionsa puolen mailin päässä olevaan Penniin, jonka he näkivät kiertävän yhtä ja samaa paikkaa, aivan kuin suunnattoman suuren vesiluteen. Pieni mies peräytyi ja lähti taas takaisin tavattoman tarmokkaasti, mutta laulun loppu oli aina se, että hänen veneensä pyörähti ympäri ja jäi kieppumaan ankkuriköyteensä.

"Meidän täytyy auttaa häntä, muuten hän jää siihen ikipäiviksi", sanoi Dan.

"Mikä hänellä on?" kysyi Harvey. Tämä oli uusi maailma, missä hänen ei käynyt antaminen määräyksiä itseään vanhemmille, vaan oli alistuminen kysymään nöyrästi. Ja meri oli niin pelottavan suuri ja järkähtämätön.

"Ankkuri tarttunut pohjaan. Penn hukkaa aina ankkureita. Hukannut jo kaksi tällä matkalla — hiekkapohjalle vielä — ja isä sanoo että jos hän hukkaa vielä yhden, niin hän antaa hänelle riipan, eikä siinä auta mikään. Siitä Penn tulisi kauhean pahoilleen."

"Mikä on riippa?" kysyi Harvey, jolla oli hämärä ajatus että se ehkä oli jonkinlainen merellä käytetty kidutuskeino, samantapainen kuin kertomuskirjoissa mainittu "anturan alatse vetäminen".

"Se on suuri kivi ankkurin asemesta. Riippakiven näkee köröttävän veneen keulasta ennenkuin näkee itse venettä, ja koko laivasto tietää mitä se merkitsee. He tekisivät hänestä pilkkaa kamalasti. Penn ei kestäisi sitä enempää kuin koira, jonka häntään on sidottu vesikippo. Hän on niin äärettömän herkkätunteinen. Hoi, Penn! Kiinnikö taas? Älkää yrittäkö enää noilla omilla tempuillanne. Soutakaa kohdalle ja pitäkää ankkuriköysi aivan luotisuorassa."

"Se ei hievahdakaan", puhkui pieni mies. "Se ei hievahda vähääkään, vaikka minä olen koettanut kaikin tavoin."

"Mikä harakanpesä teillä on tuossa keulassa?" kysyi Dan, viitaten kummalliseen vara-airoista ja köydestä punottuun vehkeeseen.

"Se on espanjalainen ankkurivipu", sanoi Penn ylpeänä. "Salters näytti minulle miten se tehdään; mutta ei sekään saa ankkuria hievahtamaan."

Dan kumartui veneenlaidan yli salatakseen hymyään, tempaisi pari kertaa ankkuriköydestä, ja katso, ankkuri irtautui heti.

"Hilatkaa ylös, Penn", sanoi hän nauraen, "ennenkuin se taas takertuu kiinni."

He jättivät hänet katselemaan pienen ankkurin levälaahusteisia kynsiä suurin, tunteellisin sinisilmin ja purkamaan heille kiitoksiaan.

"Kuulehan, minä sanon nyt kun muistan sen, Harve", sanoi Dan, kun he olivat tulleet kuulomatkan sivu, "että Penn ei ole aivan täysipäinen. Hän ei ole millään tavoin vaarallinen, mutta hänen ajatuksensa ovat sekaisin. Ymmärräthän?"

"Onko todellakin niin, vai onko se vain isäsi arvosteluja?" kysyi Harvey kumartuessaan airojensa yli, joita hän alkoi jo oppia helpommin käsittelemään.

"Tässä kohti isä ei ole erehtynyt. Penn on varmasti melkolailla hupsu. Taikka ei oikeastaan ihan sitäkään, vaan pikemminkin tuollainen vaaraton heikkomielinen, tuli tällä tapaa (sinähän soudat jo aika näppärästi, Harve); minä kerron sen sinulle, koska on oikeus ja kohtuus että sinä saat sen tietää. Hän oli kerran herrnhutilainen saarnamies. Jakob Boller oli hänen nimensä, niin isä kertoi minulle, ja hän asui vaimonsa ja neljän lapsensa kanssa jossakin Pennsylvanian puolessa. No niin, Penn lähti kerran koko joukkonsa kanssa johonkin herrnhutilais-kokoukseen — johonkin ulkoilma-jumalanpalvelukseen kaiketikin — ja he pysähtyivät yhdeksi yönseuduksi Johnstowniin. Ehkä olet kuullut puhuttavan Johnstownista?"

Harvey muisteli. "Kyllä, olen kuullut. Mutta en muista missä yhteydessä. Se on jäänyt mieleeni yhdessä Ashtabulan kanssa."

"Molemmat olivat suuria onnettomuustapauksia — siitä se johtuu, Harve. No niin, tuona samana yönä,

jolloin Penn oli joukkoineen majatalossa, Johnstownin kaupunki hukkui. Pato särkyi ja kaupunki joutui tulvan valtaan, ja talot lähtivät ajelehtimaan ja törmäsivät toisiinsa ja upposivat. Olen nähnyt siitä kuvia, ja ne ovat kauheita. Penn näki joukkonsa hukkuvan kaikki yhdessä, ennenkuin hän oikein tiesi mitä oli tapahtunut. Siitä alkaen hänen päänsä on ollut sekaisin. Hän epäili että jotain oli tapahtunut Johnstownissa, mutta vaikka hän olisi tehnyt mitä, ei hän muistanut mitä se oli, ja hän kuljeksi vain ympäriinsä hymyillen ja ihmetellen. Hän ei tiennyt kuka hän oli tai mikä hän oli ollut, ja sellaisessa tilassa hän kohtasi Salters-sedän, joka oli käymässä Alleghanyin kaupungissa. Puolet minun äitini sukulaisista asuvat hajallaan Pennsylvaniassa, ja Salters-setä kulkee vierailuilla heidän luonaan talvisin. Salters-setä otti Pennin ikäänkuin holhokikseen, sillä hän tiesi hyvin mikä häntä vaivasi; ja hän toi hänet itään ja antoi hänelle työtä maatilallaan."

"Mutta minä kuulin hänen kutsuvan Penniä maamyyräksi eilen illalla, kun veneet kolahtivat yhteen. Onko Salters-setäsi itsekin maamies?"

"Maamieskö!" huudahti Dan. "Ei täältä Hatterakseen ole niin paljon vettä, että se riittäisi pesemään multapaakkuja hänen saappaistaan. Hän on maamies joka jäsenellään. Minä olen nähnyt hänen myöhään illalla tuovan sangon ja alkavan hypistellä vesitynnyrin tappia ikäänkuin se olisi lehmän nänni. Niin täydellisesti hän on maamies. No niin, Penn ja hän hoitivat sitten maatilaa — se oli Exeterin puolessa. Salters-setä möi sen viime kevännä eräälle bostonilaiselle, joka halusi rakentaa kesäasunnon, ja sai siitä hyvät rahat. No niin, nuo molemmat hupsut elää kitkuttivat siinä, kunnes eräänä päivänä Pennin uskolaiset — ne herrnhutilaiset — saivat tietää minne hän oli ajelultaan päätenyt ja kirjottivat Salters-sedälle. En ole koskaan kuullut mitä he oikein sanoivat, mutta Salters-setä tuli raivoihinsa. Hän oli itse episkopaalinen, mutta hän antoi heille kukakäskiä ihan kuin olisi ollut baptisti; ja sanoi ettei hän aikonut luovuttaa Penniä millekään herrnhutilais-seurakunnalle Pennsylvaniassa eikä muuallakaan. Sitten hän tuli isän luokse hinaten Penniä muassaan — siitä on nyt kaksi vuotta — ja sanoi että hänen ja Pennin täytyi terveytensä vuoksi tehdä yksi turskanpyyntiretki. Hän arveli kaiketi etteivät herrnhutilaiset toki tulisi etsimään Jakob Bolleria matalikoilta. Isä suostui, sillä Salters-setä oli kalastellut aina toisinaan kolmenkymmenen vuoden aikana, silloin kun hän ei ollut patenttilantojen keksimispuuhissa, ja hän osti neljännes-osuuden 'Täällä Ollaan'-kuunariin; ja matka teki Pennille niin hyvää, että isä on siitä pitäen antanut hänen kulkea muassa. Isä sanoo, että jonakin päivänä hän muistaa vaimonsa ja lapsensa ja Johnstownin, ja silloin hän luultavasti kuolee, sanoo isä. Älä puhu Johnstownista äläkä siihen kuuluvista Pennille, tai Salters-setä heittää sinut yli laidan."

"Penn parka!" mumisi Harvey. "Enpä olisi luullut Salters-sedän niin paljon hänestä välittävän, hänen käytöstavastaan päättäen."

"Minä ainakin pidän Pennistä; me kaikki pidämme", sanoi Dan. "Meidän olisi pitänyt ottaa hänet hinattavaksi, mutta minä tahdoin kertoa sinulle ensin."

He olivat nyt lähellä kuunaria, toiset veneet vähän alempana.

"Teidän ei tarvitse vivuta ylös veneitä ennenkuin päivällisen jälkeen", sanoi Troop kannelta. "Me rupeamme heti perkkaamaan. Laittakaa pöytä kuntoon, pojat!"

"Syvempi kuin Valaankuoppa", sanoi Dan iskien silmää asetellessaan paikoilleen perkkausvehkeitä. "Katsohan noita kaikkia aluksia, jotka ovat ilmestyneet näkyviin sitten aamun. Ne odottavat kaikki mitä isä tekee. Näethän?"

"Minusta ne ovat kaikki yhdennäköisiä." Ja maallikon silmälle nuo ympärillä nuokkuilevat kuunarit näyttivät todellakin kuin samassa muotissa valetuilta.

"Eivät ne kuitenkaan ole. Tuo keltainen, likainen alus, jonka kokkapuu on noin kallellaan, on 'Pragin Toivo'. Sen kapteeni on Nick Brady, keljuin mies koko matalikoilla. Me annamme kyllä hänen vielä kuulla sen. Tuolla kauimpana on 'Päivän Silmä'. Se on Jerauldin veljesten oma. Se on Harwichista; melkoinen menijä ja hyväonninen; mutta isä se sentään löytää kalaa vaikka hautuumaasta. Nuo kolme vieretysten olevaa ovat 'Margie Smith', 'Rose' ja 'Edith S. Walen', kaikki meikäläisiä. Emmeköhän huomenna saa nähdä vielä 'Abbie M. Deering'inkin, isä, vai mitä luulet? Banquereaulta näyttävät kaikki olevan tulossa tänne."

"Huomenna et näe montakaan alusta, Danny." Kun Troop nimitti poikaansa Dannyksi, oli se merkki siitä että hän oli hyvällä tuulella. "Täällä on liian suuri tungos, pojat", jatkoi hän kääntyen miehistöön päin, joka juuri kapusi kannelle. "Me jätämme heidät pyytämään suuria ja saamaan pieniä." Hän katseli karsinassa olevaa saalista, ja oli omituista nähdä kuinka pieniä kalat järkiään olivat. Harveyn kampelaa lukuunottamatta ei niissä ollut ainoatakaan yli viidentoista naulan painoista.

"Minä odotan ilmaa", lisäsi hän.

"Silloin sinun täytyy tehdä se itse, Disko, sillä en *minä* vain näe mitään merkkiä", sanoi Pitkä Jack antaen katseensa liukua pitkin selkeätä taivaanrantaa.

Mutta puoli tuntia myöhemmin, kun he olivat perkkaamassa, laskeutui matalikkosumu heidän ylleen äkkiä kuin ilmestys. Se kiiri sekä tasaisesti että tupruissa, kiemuroiden ja höyryten väritöntä vedenpintaa pitkin. Miehet herkesivät perkkaamasta sanaakaan lausumatta. Pitkä Jack ja Salters-setä solauttivat vintturien viputangot reikiinsä ja alkoivat vivuta ylös ankkuria; vintturi narisi kun märkä hamppuköysi kiristyi telalle. Manuel ja Tom Platt auttoivat lopussa. Ankkuri kohosi ylös nyyhkäisten, ja purje pullistui, kun Troop tiukensi sitä ruorirattaan ääressä seisoen. "Ylös halkaisija ja keulapurje", komensi hän.

"Livahdetaan heiltä tässä savupöllyssä", huusi Pitkä Jack kiinnittäen halkaisijapurjetta, toisten hilatessa ylös keulapurjeen kalisevia renkaita; ja keulapuomi natisi kun "Täällä Ollaan" työntyi päin tuuleen ja sukelsi valkoiseen, tupruilevaan usvaan.

"Tämän sumun takana on tuulta", sanoi Troop.

Kaikki tämä oli Harveysta sanoin kuvaamattoman ihmeellistä; ja kaikkein ihmeellisintä oli hänestä se, ettei hän kuullut mitään komentosanoja, paitsi että Troop silloin tällöin vähän murahti, lausuen heti perään: "Hyvä on!"

"Etkö ole koskaan nähnyt laivan nostavan ankkuria?" sanoi Tom Platt Harveyille tämän töllistellessä keulapurjeen kosteaa vaatetta.

"En. Mihin me olemme menossa?"

"Kalastamaan ja ankkuroimaan toiseen paikkaan, kuten kyllä tulet huomaamaan ennenkuin olet ollut viikonkaan laivassa. Se on kaikki uutta sinulle, mutta eihän ihminen koskaan voi tietää mihin hän joutuu. En minäkään, Tom Platt, olisi mitenkään voinut aavistaa että — —"

"Kyllä se joka tapauksessa on parempi kuin neljätoista dollaria kuussa ja kuula vatsaan", sanoi Troop rattaan äärestä. "Hellitä pikkuisen halkaisijaa."

"Paljoakin parempi", vastasi entinen merisotilas, tehden jotakin isolle halkaisijapurjeelle siihen kiinnitetyllä puuriu'ulla. "Mutta sitä me emme ajatelleet, kun väänsimme Gemsbock'in vintturin vipuja Beaufortin sataman edustalla ja Fort Maconin linnotuksesta ammuttiin kuumia kuulia peräämme ja kiukkuinen myrsky vielä kaiken lisäksi. Missäs sinä olit silloin, Disko?"

"Jossakin näillä tienoin kaiketikin", vastasi Disko, "ansaitsemassa leipääni ja ilkkumassa kapinallisten kaapparialuksia. Valitettavasti en voi tarjota sinulle tulikuumia tykinkuulia, Tom Platt, mutta mitä tuuleen tulee, niin arvatakseni saamme sitä aivan tyydyttävästi ennenkuin näemme Eastern Pointin."

Keulasta alkoi nyt kuulua yhtämittaista läiskintää ja lotinaa, jota silloin tällöin säesti pontevampi jysäys ja keulakannelle rapiseva pieni vaahtopärske. Köysistä tipahteli tahmeita pisaroita, ja miehet oleskelivat kajuutan suojanpuolella — kaikki paitsi Salters-setä, joka istui itsepäisesti isollaluukulla hoidellen merinokkosten polttamia käsiään.

"Taitaisipa sietää nostaa haruspurjekin", sanoi Disko mulauttaen toisella silmällä veljeensä.

"Tuskinpa siitä olisi mitään apua. Mitä hyödyttää haaskata purjeita?" vastasi maanviljelijä-merimies.

Ruoriratas kääntyi melkein huomaamattomasti Diskon käsissä. Muutamia sekunteja myöhemmin loiskahti sähisevä aallonharja poikittain laivan yli, ryöpsähti keskelle Saltersin hartioita ja kasteli hänet päästä jalkoihin. Hän nousi ylös pärskytellen ja siirtyi keulaan päin, mutta sai toisen samanlaisen.

"Katso miten isä ajaa häntä ympäri kantta", sanoi Dan. "Salters-setä arvelee että hänelle neljännes-osuuden omistajana kuuluu neljäsosa purjeistakin. Isä on antanut hänen käydä läpi tämän kastelutoimituksen jo kahdella edellisellä matkalla. Hei! Tuo oli hyvin tähdätty!" Salters-setä oli paennut keulamaston luo, mutta aalto roiskahti hänen polviensa yläpuolelle. Diskon kasvot olivat yhtä ilmeettömät kuin ruorirattaan kehä.

"Luulen että se kulkisi tasaisemmin, jos haruspurje olisi ylhäällä, Salters", sanoi Disko, ikäänkuin ei olisi nähnyt mitään.

"No, nosta sitten viheliäinen riepusi", äyskäisi uhri vesiryöpyn keskeltä; "mutta älä syytä minua jos jotain tapahtuu. Penn, mene heti paikalla alas juomaan kahviasi. Sinun pitäisi toki ymmärtää ettei sinun sovi töllötellä kannella tällaisella ilmalla."

"Nyt ne hörppivät kahvia ja pelaavat shakkia iltamyöhään asti", sanoi Dan, kun Salters-setä työnsi Penniä keulakajuuttaan. "Ja minusta näyttää siltä kuin saisimme kaikki tyytyä samoihin askareihin joksikin aikaa. Ei ole koko maailmassa sen toimettomampaa ja joutilaampaa olentoa kuin matalikkokalastaja silloin kun se ei ole pyyntihommassa."

"Olipa hyvä että mainitsit tuosta, Danny", huusi Pitkä Jack, joka oli vaivannut päätään keksiäkseen ajankulua. "Olin kerrassaan unohtanut, että meillä oli matkustaja tuon T-telakka-hatun alla. Ei jouda joutilaaksi se, joka ei tunne köysiä ja taklauksia. Tuoppas hänet tänne, Tom Platt, niin opetamme häntä."

"Tällä kertaa ei ole minun työvuoroni", irvisteli Dan. "Sinun täytyy selviytyä siitä yksinäsi. Isä opetti

minua köydenpätkällä."

Tunnin ajan Pitkä Jack kuletti saalistaan edestakaisin, opettaen hänelle, kuten hän sanoi, "asioita, jotka merellä tuli jokaisen miehen tietää, sokeana, päissään tai nukkuessaankin." Ei ole juuri erittäin paljon taklauksia seitsemänkymmenen-tonnin kuunarissa, jossa on jatkamaton keulamasto, mutta Pitkä Jack osasi antaa ilmettä sanoilleen. Kun hän halusi kiinnittää Harveyn huomion piikkivalleihin, niin hän puristi poikaa niskasta ja antoi hänen tuijottaa niihin puoli minuuttia. Hän terotti keulan ja perän välistä yleistä erotusta vetämällä Harveyn nenää puomia pitkin pari kyynärää, ja jokaisen köyden tarkoitus upotettiin hänen mieleensä itse köyden päällä.

Opetustunti olisi muodostunut helpommaksi, jos kansi olisi ollut suunnillekaan tyhjä; mutta sillä tuntui olevan sijaa kaikelle muulle ja mille hyvänsä paitsi ihmiselle. Keulassa oli vintturi ja sen köysistö sekä ankkuriketjut ja -touvit, kaikki hyvin vastuksellisia yliastuttavia; kanssin kamiininpiippu ja kalanmaksojen säiliöinä käytetyt raanitynnyrit keulaluukun vieressä. Niistä perään päin ottivat keulapuomi ja isoluukku kaiken tilan mitä jäi pumpuilta ja perkkauksarsinoilta. Sitten tulivat venetelineet, jotka olivat köysillä kiinnitetyt yläperäkannessa oleviin rengaspultteihin; kajuutta joka puolelle köytettyine saaveineen ja varaesineineen; ja viimeisenä kuusikymmen-jalkainen isopuomi tukihaarukassaan, halkaisten kannen kahtia pitkittäin ja joka kerta väistettävänä ja alitsekumarruttavana.

Tom Platt ei luonnollisesti voinut pysyä asiasta erillään, vaan hän kulki rinnalla ladellen suurisuuntaisia ja tarpeettomia kuvauksia vanhan "Ohion" purjeista ja raaioista.

"Älä välitä hänen puheistaan; kuuntele minun sanojani, lapsi. Tom Platt, tämä kuunari ei ole 'Ohio', ja sinä sekotat pojan kerrassaan."

"Hän menee pilalle koko iäkseen, kun hän alkaa pitkinlaivaa taklatulla aluspahasella tähän tapaan", väitti Tom Platt. "Anna hänen ensin oppia muutamia johtavia periaatteita. Purjehtiminen on taito, Harvey, kuten näyttäisin sinulle, jos voisın viedä sinut mukanani vanhalle — —"

"Tiedän sen kyllä. Sinä puhuisit hänet kuoliaaksi. Hiljaa, Tom Platt! No niin, kaiken sen jälkeen mitä nyt olen sanonut, millä tavalla reivaisit keulapurjeen, Harvey? Mieti ennenkuin vastaat."

"Vetäisin sisään tuon", sanoi Harvey viitaten suojan puolelle.

"Minkä tuon? Atlantin merenkö?"

"Ei, vaan puomin. Sitten ottaisin sen köyden, jonka näytitte minulle tuolla toisella puolella — —"

"Ei sillä tavalla", keskeytti Tom Platt "Hiljaa! Hänhän opettelee vasta eikä ole vielä selvillä nimistä. Jatka, Harve."

"Niin, se on reivitaljan sirkkeli. Minä kiinnittäisin taljan reivitaljan sirkkeliin ja sitten päästäisin alas — —"

"Laskisin, hyvä lapsi! Laskisin!" lausui Tom Platt, suuressa tuskassa noin epäammattimaisen sanontatavan takia.

"Laskisin nokka- ja piikkivalleja", jatko Harvey. Nuo nimitykset olivat tarttuneet hänen päähänsä.

"Näytä ne kädelläsi", sanoi Pitkä Jack.

Harvey totteli. "Laskisin kunnes tuo köysisilmukka — tuossa takapartaassa — syrjänuorasilmukka olisi puomin tasalla. Sitten sitoisin sen siten kuin te sanoitte, ja sitten vetäisin jälleen ylös piikki- ja nokkavallit."

"Sinä et muistanut kiinnittää halssinuoraa, mutta aikaa myöten ja harjotuksen avulla sinä kyllä opit senkin muistamaan. Jokaisella laivan köydellä ja nuoralla on varma ja määrätty tarkoituksensa, muuten sitä ei olisi koko aluksessa. Ymmärrätkö? Minä työnnän dollareja ja senttejä sinun taskuusi, sinä piskuinen laiha kansimatkustaja, niin että kun tulet täysimittaiseksi, voit purjehtia Bostonista Kubaan ja sanoa ihmisille että Pitkä Jack on sinut opettanut. Nyt minä juoksutan sinua vähän ympäriinsä ja sanon köysien nimiä, ja sinun tulee koskettaa kädelläsi niihin sitä mukaa kuin minä niitä nimitän."

Hän alotti, ja Harvey, joka oli jo hieman väsynyt, käveli hitaasti nimitetyn köyden luokse. Köydenpää hutkahti hänen kylkiensä ympäri niin että hänen hengityksensä oli salpautua.

"Kun sinulla on oma laiva", sanoi Tom Platt ankaralla naamalla, "sitten voit kävellä. Siihen saakka on sinun toteltava kaikkia käskyjä juosten. Vielä kerta — paremmaksi varmuudeksi!"

Harvey oli melkolailla lämmennyt ponnistellessaan, ja tämä viimeinen letkaus saattoi hänen verensä kuumenemaan. Mutta hän oli erittäin älykäs nuorukainen, hyvin teräväjärkisen isän ja hyvin herkkätunteisen äidin poika, ja hänellä oli vilkas, päättäväinen luonteenlaatu, jonka järjestelmällinen hemmottelu oli ollut muuttamaisillaan äkäiseksi itsepäisyydeksi. Hän katsahti toisiin miehiin ja näki ettei edes Dan hymyillyt. Se kuului nähtävästi kaikki täydellä todella asiaan, vaikka se koskikin häneen kamalasti. Näinollen hän nieli letkauksen äänettömänä. Sama älykkäisyys, joka johti hänet käyttämään niin suuressa määrin hyväkseen äidin heikkoutta, sai hänet vakuutetuksi siitä, ettei ainoakaan laivallaolija, Penniä ehkä lukuunottamatta, sietäisi minkäänlaisia joutavuuksia. Voi oppia paljon pelkästä äänensävyistä. Pitkä Jack nimitti vielä yli puolikymmentä köyttä, ja Harvey hyppeli kärppänä kantta pitkin, vilkuen toisella silmällä Tom Plattiin.

"Oike' hyvä. Oike' hyvin tehty", sanoi Manuel. "Illallisen jälkeen minä sinulle näytän pienen kuunarin, jonka minä tein, köydet ja kaikki. Siitä me opimme!"

"Vallan oivallista — matkustajan suorittamaksi", sanoi Dan. "Isä myönsi juuri-ikään, että sinä ehkä pystyt ansaitsemaan suolasi ennenkuin hukut. Se on jo paljon isän sanomaksi. Minä opetan sinulle lisää ensimmäisellä yhteisellä vahtivuorollamme."

"Isompaa!" murahti Disko tähystäen sumun läpi, joka savusi laivan keulassa. Ei voinut nähdä mitään vavahtelevasta halkaisijapuomista kymmentä jalkaa kauemmaksi, ja laivan sivulla vyöryi vakavien, toisilleen kuiskuttelevien kalpeitten aaltojen loppumaton kulkue.

"Nyt minä opetan sinulle jotain, mitä Pitkä Jack ei osaa", huusi Tom Platt vetäessään esiin eräästä säiliöstä laivan perässä pahoin kuluneen, toisesta päätäs onton syvänveden laskinluodin, minkä jälkeen hän voiteli ontelon pienestä kulhosta, joka oli täynnä lampaantalia, ja meni keulaan. "Minä opetan sinua lennättämään 'sinistä kyyhkystä'. Huis tieltä!"

Disko teki ruorirattaalla jonkun tempun, joka pysäytti kuunarin vauhdin, Sillääikaa kun Manuel Harveyn avustamana (ja miestä oli silloin Harvey mielestään) laski halkaisijan läjään puomille. Laskinluoti piti

viuhuvaa suhinaa, kun Tom Platt pyöritti sitä ilmassa.

"No anna mennä", sanoi Pitkä Jack kärsimättömänä. "Me emme nyt ui viittäkolmatta jalkaa syvällä Tulimaan lähellä sakeassa sumussa. Ei tämä nyt mikään temppu ole."

"Älä ole kateellinen, galwaylainen." Irti päästetty luoti pulskahti veteen kaukana kuunarin edessä, tämän kyntäessä tietään hiljalleen eteenpäin.

"Luotaaminen *on* sentään temppu", sanoi Dan, "silloin kun tuo sokea luoti on ainoa silmä millä voi nähdä viikkokauteen. Mitä arvelet syvyydeksi, isä?"

Diskon kasvojen tuima ilme tasottui. Hänen taitonsa ja kunniansa olivat kysymyksessä tässä vieikkaassa kepposessa, jonka hän oli tehnyt toisille aluksille livahtamalla salaa heidän keskeltään, ja hänellä oli sellaisen mestaritaiturin maine, joka tunsu matalikot ummessa silmin. "Kuusikymmentä, ehkä — jos minä mitään pystyn arvaamaan", vastasi hän, vilkaisten kajuutan ikkunassa olevaan pieneen kompassiin.

"Kuusikymmentä", lauloi Tom Platt lappaen sisään suuria märkiä lenkkejä.

Kuunari jatkoi taas matkaa. "Heittäkää luoti!" sanoi Disko, kun neljännestunti oli kulunut.

"Miksi arvelet sen?" kuiskasi Dan ja katsahti ylpeänä Harveyhin. Mutta Harvey oli tällä hetkellä liian ylpeä omista saavutuksistaan, jotta toisten ansiot olisivat voineet häneen vaikuttaa.

"Viideksikymmeneksi", sanoi isä. "Epäilen että olemme tulleet juuri Vihreän matalikon reunan yli."

"Viisikymmentä!" hoilasi Tom Platt. He saattoivat tuskin nähdä häntä sumun läpi. "Se sattui kyynärälleen — niinkuin tykinkuulat Fort Maconin luona."

"Pane syötti, Harve", sanoi Dan, siepaten siimakelan.

Kuunari näytti harhailevan sumussa ilman määrää, etupurje hurjasti paukuttaen. Miehet odottivat ja katselivat poikia, jotka ryhtyivät pyyntihommiin.

"Ohei!" Danin siima riipaisi uurteista ja naarmuista reilinkiä. "Mutta miten ihmeessä isä tiesi? Tulehan auttamaan, Harve. Se on iso ryökäle." He vetivät yhdessä ja kiskoivat kannelle mulkosilmäisen, kaksikymmen-naulaisen turskan. Se oli nielaissut syötin suoraan vatsaansa.

"Mutta sen pintahan on ihan täynnä pieniä rapuja", huusi Harvey, käännellen kalaa.

"Totta totisesti, ne ovat jo täisiä", sanoi Pitkä Jack. "Disko, sinulla on varasilmät kölin alla."

Loiskis heitettiin ankkuri, ja kaikki miehet viskasivat siimensa veteen, kukin ottaen oman paikkansa reilingin ääressä.

"Kelpaavatko ne syötäväksi?" läähätti Harvey, kiskoessaan kannelle toisen rapupeittoisen turskan.

"Kyllä varmasti. Kun ne ovat täisiä, niin se on merkinä siitä että niitä on kasaantunut yhteen tuhansittain, ja kun ne noin nielevät syötin, niin ne ovat nälissään. Ei ole väliä sillä miten syötti on kiinni. Ne tarttuvat

vaikka paljaaseen koukkuun."

"Mutta tämän on suurenmoista!" huusi Harvey, kun kalat tulivat kannelle haukotellen ja sätkien — melkein jokaisella koukku vatsassa. "Miksi emme voi aina pyydystää laivasta sen sijaan kuin veneistä?"

"Kyllä sen voi tehdä aina, niin kauan kuin ruvetaan perkkaamaan. Sen jälkeen päät ja sisälmykset säilyttävät kalat tiehensä. Laivasta pyydystämistä ei kuitenkaan pidetä kannattavana, jollei ole niin hyvät tiedot kuin isällä. Luulen, että laskemme tänä iltana pitkänsiiman. Selälle tämä on rasittavampaa kuin veneestä pyydystäminen, eikö niin?"

Se oli todellakin jokseenkin selkää-väsyttävää työtä, sillä veneessä kannattaa vesi turskan painoa aina viime hetkeen asti ja siinä on ikäänkuin rinta rintaa vasten sen kanssa; mutta kuunari kun kohoaa muutamia jalkoja vedenpinnan yläpuolelle, lisää se saman verran raskasta nostoa, ja reilingin yli kurottuminen kuristaa vatsaa. Mutta se oli hurjaa ja jännittävää urheilua niin kauan kuin sitä kesti, ja suuri kasa oli kertynyt kannelle, kun kala herkesi syömästä.

"Missä Penn ja Salters-setä ovat?" kysyi Harvey, pudistellen limaa öljytakistaan ja kelaten siimaansa, kuten näki toistenkin tekevän.

"Käy hankkimassa meille kahvit ja katso."

Pylvääseen ripustetun lampun keltaisessa loisteessa alaslasketun ja levitetyn kanssin pöydän ääressä istuivat molemmat miehet täydellisessä tiedottomuudessa kalasta ja ilmasta, shakkilauta välillään, Salters-sedän murahtaessa jokaiselle Pennin siirrolle.

"No, mikä nyt on?" kysyi ensinmainittu, kun Harvey portaitten yläpäässä olevasta nahkasilmuksesta kädellään pidellen kurottui sisään ja huusi kokille.

"Isoja kaloja, ja täisiä — läjittää!" vastasi Harvey Pitkän Jackin lausetapaa käyttäen. "Kuinkas peli käy?"

Pienen Pennin ilme muuttui säikähtyneeksi. "Ei se ollut Pennin syy", tiuskaisi Salters. "Penn on kuuro."

"Shakkia pelaamassa varmaankin?" virkkoi Dan, kun Harvey hoiperteli perään kantaen höyryävää kahvia tinaämpärissä. "Se päästää meidät puhdistamisesta illalla. Isä on oikeudenmukainen. Heidän on pakko tehdä se."

"Ja minä tunnen kaksi poikaa, jotka saavat panna syötit pariin pitkänsiimaan, Silläaikaa kun he puhdistavat", sanoi Disko, köyttäessään ruoriratasta.

"Hm. Kyllä minä mieluummin puhdistaisin, isä."

"Kyllä uskon sen, Kuitenkaan et saa sitä tehdä. Perkkaamaan! Perkkaamaan! Penn hankoo silläaikaa kun te kaksi panette syöttejä."

"Miksi hemmetissä nuo vietävän pojat eivät tulleet sanomaan meille, että olitte löytäneet apajan?" sanoi Salters-setä hinautuen paikalleen pöydän ääreen. "Tämä veitsi on aivan tylsä, Dan."

"Jollei ankkurikettingin kolina teitä herätä, niin eiköhän teidän olisi parasta pitää erityinen poika itseänne

varten", sanoi Dan, mylläten siimoilla täytettyjen saavien kimpussa, jotka olivat köytetyt kajuutan tuulenpuoliseen seinään. "Kuule, Harve, etkö viitsisi pistäytyä alhaalla noutamassa syöttejä?"

"Pankaa syötiksi mitä on käsillä", sanoi Disko. "Minä epäilen että se kannattaa paremmin tällä kertaa."

Tämä merkitsi että poikien oli pantava syöteiksi valittuja paloja perkkajätteistä — ja se oli paljon mieluisampaa kuin haroa paljain käsin pieniä syöttitynnyreitä ruumassa. Saavit olivat täynnä sievästi kiemuroille lapettua siimaa, jossa aina muutaman jalan päässä oli iso koukku; ja jokaisen yksityisen koukun koetteleminen ja syötillä varustaminen sekä syötetyn siiman asettaminen sillä tavalla, että se juoksisi sotkeutumatta veneestä lapettaessa, kysyi mitä suurinta taitoa ja huolellisuutta. Dan osasi tehdä sen pimeässä ja ilman katsomatta, mutta Harveyta pistelivät vä'ät sormiin, ja hän vaikeroi kohtaloansa. Danin hyppysten läpi sujahtelivat koukut kuin kankurin sukkula. "Minä autoin pitkäsiiman syöttämisessä maalla ennenkuin osasin kunnolla kävellä", sanoi hän. "Mutta vaivalloista työtä se on sittenkin. Isä hoi!" Tämän hän huusi luukkua kohti, jonka alapuolella Disko ja Tom Platt olivat suolaamassa. "Kuinka monta saavia luulet meidän tarvitsevan?"

"Kolmisen. Joutukaahan!"

"Joka saavissa on kolmesataa syltää", selitti Dan, "enemmän kuin riittävästi tänä iltana laskettavaksi. Uih! Jopahan luiskahti sormeeni." Hän tuuppasi sormen suuhunsa. "Sen sanon, Harvey, ettei koko Gloucesterin rahoilla saataisi minua palkatuksi oikealle pitkäsiima-laivalle. Se saattaa kylläkin olla kannattavaa, mutta kun se puoli lasketaan pois, niin se on ilkeintä ja ikävintä hommaa maan päällä."

"En ymmärrä mitä tämä on, jollei se ole oikeata pitkäsiima-pyyntiä", sanoi Harvey happamesti. "Minun sormeni ovat ihan siekaleina."

"Pyh! Tämä on vain niitä isän riivattuja kokeiluja. Hän ei laske pitkäsiimaa, jollei hänellä ole aivan erikoisia syitä. Isä tietää mitä tekee. Siksi hän panettaa syötiksikin näitä. Me löydämme sen täpötäynnä kun menemme sitä kokemaan, taikka sitten emme näe evääkään."

Penn ja Salters-setä tekivät puhdistuksen niinkuin Disko oli määrännyt, mutta pojat eivät siitä paljoa hyötäneet. Tuskin olivat saavit tulleet valmiiksi, kun Tom Platt ja Pitkä Jack, jotka olivat lyhty kädessä tutkineet erään veneen sisustaa, sieppasivat ne heiltä, asettivat ne ynnä muutamia maalattuja pitkäsiimapoijuja veneeseen ja laskivat sen laineille, jotka Harveyn mielestä kävivät tavattoman rajuina. "He hukkuvat. Venehän on lastattu kuin tavaravaunu!" huusi hän.

"Kyllä palaamme", sanoi Pitkä Jack, "ja jollette te pidä huolta meistä, niin syytämme teitä molempia, jos siima sekaantuu."

Vene keikahti aallon harjalle, ja juuri kun näytti mahdottomalta sen päästä paiskautumasta kuunarin kylkeä vasten, luisuikin se harjan toiselle puolelle ja hävisi usvaiseen hämäryyteen.

"Ota tämä ja soita herkeämättä", sanoi Dan, ojentaen Harveylle juuri vintturin takana riippuvan kellon nuoran.

Harvey soitti innokkaasti, sillä hän tunsu kahden ihmishengen olevan hänestä riippuvaisia. Mutta Disko, joka istui kajuutassa raapustellen lokikirjaan, ei ollut murhamiehen näköinen, ja illalliselle mennessään hän hieman hymyilikin Harveyn innolle.

"Tämä ei vielä ole ilma eikä mikään", sanoi Dan. "Vaikka sinä ja minä voisimme laskea siiman! He ovat menneet vain juuri siksi etäälle, etteivät sotke ankkuriköyttämme. He eivät itse asiassa tarvitse lainkaan soittamista."

"Kling, kling, klang!" Harvey vain jatkoi soittoaan, vaihtaen sen silloin tällöin helistykseksi, ainakin puolen tunnin ajan. Silloin kuului laivan sivulta huuto ja jysähdys. Manuel ja Dan riensivät nostotaljoille; Pitkä Jack ja Tom Platt näyttivät saapuvan kannelle yhtäikaa, puoli Atlantia seljässään, ja vene seurasi heitä ilmassa, laskeutuen kolisten paikoilleen.

"Ei ainoatakaan sotkua", sanoi Tom Platt vettä valuen. "Kyllä sinusta mies tulee, Danny."

"Meillä on ilo saada aterioida seurassanne", sanoi Pitkä Jack, nilistäen vettä saappaistaan ja hypätä kömpsähdellen kuin elefanti, samalla kuin hän työnsi öljytakkiin puetun käsivartensa Harveyn kasvoja vasten. "Me alennumme kunnioittamaan toista pöytäkuntaa läsnäolollamme." Ja kaikki neljä kompuroivat sitten illalliselle, missä Harvey täytti itsensä reunoja myöten kalamuhennoksella ja paistinpiirakoilla ja vaipui sikeään uneen juuri kun Manuel otti esiin arkusta soman kahden jalan pituisen mallin "Lucy Holmes'ista", hänen ensimmäisestä laivastaan, ja alkoi selittää Harveylle köysiä. Harvey ei värähdyttänyt sormeaankaan, kun Penn työnsi hänet makuukojuun.

"Se mahtaa olla suuri suru — hyvin suuri suru", sanoi Penn, katsellen pojan kasvoja, "hänen äidilleen ja isälleen, jotka luulevat että hän on kuollut. Menettää lapsi — menettää poikalapsi!"

"Pois nyt täältä, Penn", sanoi Dan. "Menkää perään ja päättäkää pelinne Salters-sedän kanssa. Sanokaa isälle että minä otan Harveyn vahtivuoron, jollei hänellä ole mitään vastaan. Hän on aivan uupunut."

"Oike' hyvä poika", sanoi Manuel solahuttaen saappaat jalastaan ja häviten alimmaisen kojun pimentoon. "Luulen hänestä tulla hyvä mies, Danny. Minä en näe hän olla niin hullu kuin sinun pappa sanoo. Aa, mitä?"

Dan hihitti, mutta hihitys päättyi kuorsaukseen.

Ulkona oli sakea ilma, tuuli oli yltymässä ja vanhemmat miehet pitensivät vahtivuorojaan. Kajuutassa helähtelivät tuntilyönnit; tuulta uhmaileva keula läjahteli painiskellessaan aaltojen kanssa; kanssin kamiininpiippu sähisi ja sylki joka kerta kun vesipärske sattui siihen; ja pojat nukkuivat edelleen, Sillääikaa kun Disko, Pitkä Jack, Tom Platt ja Salters-setä kukin vuorostaan tallustelivat perään katsoakseen ruoriratasta ja keulaan vakuuttautuakseen että ankkuriköysi kesti taikka päästääkseen ulos hiukan lisää köyttä hivuttamisen varalta, heittäen silmäyksen himmeään ankkurilyhtyyn joka kierroksen välillä.

IV.

Kun Harvey heräsi, istui "ensi sakki" jo aamiaisella, ja jokainen neliötuuma kuunarissa lauloi omaa säveltään. Kokin kookas, musta vartalo huojahteli pienen hellan takana tulen hohteessa, ja sen vieressä olevalla reiällisellä hyllyllä kolisivat ja rämisivät pannut ja kattilat jokaisella laivan survaisulla. Yhä ylemmäs ja ylemmäs kiipesi keula, ikävöiden, nykien ja vavahdellen, ja sitten, äkkiä kuin sirpillä sivaltaen, humautti alas aaltoihin. Harvey saattoi kuulla vääntyvän keulan pusertuvan ja rutistuvan, ja kului tuokio, ennenkuin kahtia jakaantuneet vedet pudota räiskähtivät kannelle kuin laukaus järeitä hauleja. Seurasi reiässään siirrähtävän ankkuriköyden kahnaava ääni; vintturin ärähdys ja kiljaisu; mutka, töksähdys ja tempaus, ja "Täällä Ollaan" valmistautui toistamaan samat liikkeet.

"Maissa", kuuli hän Pitkän Jackin sanovan, "siellä on aina tehtäviä, ja ne täytyy tehdä millä ilmalla tahansa. Me olemme nyt kauniisti erillämme muista aluksista, eikä meillä ole mitään tehtäviä — ja se on ihanaa. Hyvää yötä nyt, kaikki."

Hän vääntäytyi kuin suuri käärme pöydän äärestä kojuunsa ja alkoi tupakoida. Tom Platt seurasi hänen esimerkkiään; Salters-setä ja Penn hinautuivat ylös portaita suorittamaan vahtivuoroaan, ja kokki kattoi "toiselle sakille".

Se tuli ulos kojuistaan ensimmäisten kömpiessä omiinsa, venytellen ja haukotellen. Se söi kunnes ei enää jaksanut enempää; ja sitten Manuel täytti piippunsa jollakin kamalalla tupakalla, hinautui keulanpuoleisen kojun ja pallin väliin, nosti jalkansa pöydälle ja hymyili hellää, huoletonta hymyä savuun tuijottaen. Dan loikoi pitkänään kojussaan, kiskoen koreaa, kulturaläppäistä hanuria, jonka sävelet nousivat ja laskivat laivan survonnan mukaan. Kokki istui nojaten selkäänsä kaappiin, jossa hän säilytti paistinpiirakoita (Dan oli hyvin perso paistinpiirakoille), ja kuori perunoita, pitäen lakkaamatta silmällä takkaa, siltä varalta että liian paljon vettä sattuisi osumaan piipusta sisälle; ja paikan yleinen haju ja katku olivat kielen kuvaamattomat.

Harvey punnitsi asiain tilaa, ihmetteli ettei hän ollut kuolemansairas ja kömpi jälleen kojuunsa, pehmoisimpaan ja vaarattomimpaan paikkaan, samaan aikaan kun Dan heläytti sävelen: "Sun pihallas ma soittele en", niin täsmällisesti kuin hurjat töytäkset sallivat.

"Kuinka kauan tätä tällaista oloa kestää?" kysyi Harvey Manuelilta.

"Siihen asti kun se tulee vähän tyven ja me voi soutaa pitkällesiimalle. Ehkä iltaan. Ehkä kaksi päivää vielä. Sinä et pidä tästä? Aa, mitä?"

"Viikko sitten minä olisin ollut kurjan sairas, mutta nyt se ei tunnu haittaavan minua — paljonkaan."

"Se tulee siksi, että me tee sinusta kalastajamies parastaikaa. Jos minä oli sinä, kun me tulla Gloucesteriin, minä antaisi kaksi, kolme suurta kynttilää minun hyvästä onnesta."

"Antaisit kenelle?"

"Meidän kirkon Neitsyelle, tietysti. Hän on aina hyvin hyvä kalastajamiehille. Siksi niin vähän meitä Portugali-miehiä koskaan hukkuu."

"Sinäkö olet sitten roomalaiskatolilainen?"

"Minä olen Madeira-mies. Minä ei olen Porto Pico-poika. Pitäiskö minun olla baptisti sitten? Aa, mitä? Minä aina annan kynttilöitä — kaksi, kolme, enemmän, kun tulen Gloucesteriin. Hyvä Neitsyt hän ei koskan unhotta minä, Manuel."

"Minä en voi ymmärtää asiaa tuolla tavalla", puuttui puheeseen Tom Platt kojustaan; hänen arvekas naamansa hohti tulitikun loisteessa hänen imiessään piippuaan. "Sehän on selvää että meri on meri; ja itsekullekin koituu osansa siitä mitä tapahtuu, antoipa sitten kynttilöitä tai lamppuöljyä."

"Mutta on se hyvä asia sentään", sanoi Pitkä Jack, "kun on ystäviä ylemmissä paikoissa. Minä olen samaa mieltä kuin Manuel. Kymmenkunta vuotta takaperin minulla oli pesti eräällä south-bostonilaisella rahtialuksella. Olimme Minot's Ledgen kohdalla, ja meillä oli kimpussamme koillistuuli, tyvi edellä ja sakeampana kuin kaurapuuro. Kapteeni oli juovuksissa niin että tuskin pysyi peräsintangossa, ja minä sanon itsekseni, että 'jos vain vielä kerran saan iskeä keksini laiturin reunaan, niin näytän pyhimyksille millaisesta haahdesta he minut pelastivat.' No niin, minä olen nyt tässä, kuten voitte nähdä, ja sen vanhan 'Kathleen'-resun mallin, jota kuukauden päivät näpertelin, minä annoin papille, ja hän ripusti sen kirkon perälle ihan alttarin eteen. On enemmän järkeä siinä että antaa laivanmallin, joka on jonkinlainen työ, kuin joitakin kynttilöitä. Kynttilöitä voi ostaa puodista, mutta laivanmalli näyttää pyhimyksille, että on nähnyt vaivaa ja on kiitollinen."

"Uskotko sinä sitä, irlantilainen?" sanoi Tom Platt kääntäytyen kyynärpäälleen.

"Miksi sitten tekisin, jos en uskoisi, ohiolainen?"

"No niin, teki Enoch Fullerkin mallin vanhasta 'Ohiosta', ja se on nyt Salemin museossa. Sievä malli se olikin, mutta en luule että Enoch teki sitä miksikään uhriksi. Ja minun käsitykseni on se, että — —"

Tässä olisi ollut valmis alku tuntikausia kestävään väittelyyn, sellaiseen josta merimiehet pitävät, jossa puhe kiertää äänekkäästi renkaassa eikä kukaan todista lopullisesti mitään, jollei Dan olisi alkanut laulaa tätä reipasta laulua:

"Ylös hyppäs makrilli viiruselkäinen.
Reivaa isopurje ja vedä tiukallen;
sillä ilma yltyy — —"

Tässä Pitkä Jack yhtyi mukaan.

"— — — tohisee jo tuuli; joka mies nyt
kannelle, ken vihellyksen kuuli!"

Dan jatkoi, silmäten varovasti Tom Plattiin ja pitäen hanuria matalalla kojussaan:

"Ylös hyppäs turska, se suuri pässinpää, ulos luotiliinan se heittää hötkeltää, sillä ilma yltyy",

j.n.e.

Tom Platt näytti etsivän jotakin. Dan kyyristyi alemmaksi, mutta lauloi kovemmin:

"Ylös hyppäs kampela, joka pohjass' ui.
Pässinpää! Pässinpää! Kuinkas luotaat? Hui!"

Tom Plattin suuri kautsusaapas singahti poikki kanssin ja sattui Danin kohotettuun käsivarteen. Nuo molemmat olivat sotajalalla keskenään siitä saakka kun Dan oli huomannut että Tom Platt laskinluodin heittäjänä suuttui, kun vain vihelsikään tuon laulun säveltä.

"Enköhän minäkin osaa", sanoi Dan lähettäen lahjan takaisin tarkalla heitolla. "Jollette pidä minun musiikistani, niin ottakaa esiin viulunne. Ei minua haluta maata tässä koko päivää kuuntelemissa kun te ja Pitkä Jack kinastelette kynttilöistä. Viulu esiin, Tom Platt taikka minä opetan tuon laulun Harveyllekin!"

Tom Platt kumartui eräälle arkulle ja kaivoi esiin vanhan, vaalakan viulun. Manuelin silmät loistivat, ja jostakin loukosta veti hänkin pienen, kitaran tapaisen soittimen, jossa oli teräslankakielet ja jota hän sanoi *machetteksi*.

"Tämä on konsertti", sanoi Pitkä Jack, savun seasta häämöttäen.
"Oikea oostonilainen konsertti."

Vettä räiskähti kanssiin, kun luukku avautui ja Disko laskeutui sisään keltaisissa öljyvaatteissaan.

"Tulet juuri parhaaseen aikaan, Disko. Mitäs kuuluu sinne ulos?"

"Ei entistä kummempaa!" Disko vaipui istumaan laatikoille kuunarin tempaistessa ja kohoutuessa.

"Me laulamme saadaksemme aamiaisen pysymään sisällä. Sinä rupeat tietysti johtajaksi, Disko", sanoi Pitkä Jack.

"Enhän minä osaa enempää kuin pari vanhaa laulua, ja te olette kuulleet ne jo monesti."

Hänen estelynsä keskeytyivät lyhyeen, kun Tom Platt alkoi vetää viulullaan murheellista säveltä, joka muistutti tuulen vaikeroimista ja mastojen murtumista. Katse ylös niskahirsiin tähdättynä Disko viritti seuraavan vanhan, vanhan laulun, Tom Plattin "vikureeratessa" hänen ympärillään saattaakseen säveltä ja sanoja edes vähän toisiinsa sopimaan:

Se packageista parhain, se kyllä tiedetään: se Newyorkist' on kotoisin ja 'Dreadnought'
nimeltään; niit' onhan kyllä muita ja paljonkin lie, vaan 'Dreadnought' se kaikista sentään voiton
vie.

Nyt 'Dreadnought' se Liverpooliss' oottaa hinaajaa,
mi Merseyn joesta sen mereen kuljettaa;
vaan väljemmille vesille sitten tultuaan
(*Kuoro:*)

Se on Liverpoolin paketti — hei, antaa mennä vaan!

Yli Newfoundlandin särkkäin nyt Dreadnought porhaltaa,

missä pohja on hiekkaa ja vesi matalaa.

Ja kaikki pienet kalaset ne sanoo uudessaan:

(*Kuoro:*)

Se on Liverpoolin paketti — hei, antaa mennä vaan!

Siinä oli kymmeniä värsyjä, sillä Disko kuljetti "Dreadnoughtin" penikulma penikulmalta koko matkan Liverpoolista Newyorkiin yhtä tunnollisesti kuin olisi hän ollut itse laivalla, ja hanuri rumputteli ja viulu vingahteli yhtä rintaa hänen kanssaan. Sitten Tom Platt esitti laulun jostakin "kiukkuisesta McGinn'ista, joka laivoja luotsata pinnistää". Sitten he pyysivät Harveytakin avustamaan jollakin laululla; se hiveli kovasti hänen itsetuntoaan, mutta hän ei osannut muuta merimieslaulua kuin joitakin katkelmia "Kapteeni Iresonin ajomatkasta", jonka hän oli oppinut Adirondacksin ulkoilmakoulussa. Ne tuntuivat hänen mielestään aikaan ja paikkaan soveltuvilta, mutta hän oli tuskin ehtinyt mainita laulun nimen, kun Disko polkaisi jalkaansa niin että tömähti ja huusi: "Älä laula sitä, nuori mies! Siinä on arvostelun erehdys — ja vielä pahinta lajia, koska se on korvaan tarttuvaa."

"Minun olisi pitänyt varottaa sinua, Harvey", sanoi Dan. "Se saattaa isän aina kimpaumaan."

"No mikäs siinä on vikana?" sanoi Harvey ällistyneenä ja hiukan harmissaankin.

"Siinä kerrotaan asia väärin", sanoi Disko. "Se on totuudesta poikkeavaa alusta loppuun, ja Whittier [kysymyksessä olevan laulun tekijä, amerikkalainen runoilija] on siinä väärässä. Minulla ei ole mitään erikoista syytä puolustaa ketään marbleheadilaista, mutta minun täytyy kuitenkin sanoa ettei Iresonissa ollut syytä. Isäni kertoi minulle jutun useaankin kertaan, ja se oli näin."

"Sadannen yhden kerran", pisti Pitkä Jack väliin puoliääneen.

"Ben Ireson oli laivurina 'Betty' nimisellä kuunarilla, joka oli palaamassa kotiin matalikoilta — se tapahtui ennen 1812 vuoden sotaa, mutta oikeus on oikeus, olipa aika mikä hyvänsä. He tapasivat 'Activen' Portlandista, ja Gibbons samasta kaupungista oli siinä kapteenina; he tapasivat sen vuodon saaneena Cape Codin majakan kohdalla. Oli kamala myrsky, ja he koettivat jouduttaa 'Bettyä' kotiin niin kiiruusti kuin saattoivat. No niin, Ireson sanoi että oli mieletöntä laskea venettä vesille sellaisessa myrskyssä; miehetkään eivät sitä halunneet; ja hän esitti heille että he pysyttelisivät 'Activen' luona siksi kunnes meri vähän asettuisi. Miehet eivät suostuneet siihenkään; he eivät halunneet jäädä venymään Cape Codin tienoille sellaisessa ilmassa, oli sitten kysymyksessä vuoto tai muu. He nostivat haruspurjeen ja purjehtivat matkaansa, tietysti vieden Iresonin mukanaan. Marbleheadilaiset soimasivat häntä kovasti siitä, ettei hän ollut uskaltanut yrittää pelastamaan, koska seuraavana päivänä, kun meri oli tyyntynyt (he eivät ollenkaan välittäneet ottaa huomioon *sitä*), eräs Truron alus korjasi muutamia 'Activen' miehiä. Nämä tulivat Marbleheadiin omine kertomuksineen, sanoen kuinka Ireson oli häpäissyt kaupunkinsa ja niin edespäin; ja Iresonin miehistö säikähtyi nähdessään yleisen mielipiteen nousevan heitä vastaan, ja he rupesivat syyttämään Iresonia ja vanhoivat että hän oli vastuunalainen koko teosta. Eivätkä naiset häntä tervanneet ja höyhenissä ryvettäneet — Marbleheadin naiset eivät tee sellaista — vaan sen teki joukko miehiä ja poikia, ja he vetivät häntä ympäri kaupunkia vanhassa veneessä kunnes pohja meni puhki, ja Ireson sanoi heille että he tulisivat katumaan sitä kerran. No niin, asian todellinen laita tuli ilmi myöhemmin, niinkuin tavallisesti käy, vaikka liian myöhään hyödyttääkseen ketään; ja sitten tuli Whittier ja poimi pussiinsa tuon valheellisen jutun ajelehtivan hännän ja tervasi ja ryvetti höyhenissä Iresonin vielä toistamiseen sitten kun hän oli jo kuollut. Se oli ainoa kerta, jolloin Whittier luiskahti syrjään, ja se ei ollut hyväksyttävää. Minä kuritin Dania tuntuvasti, kun hän toi tuon laulun mukanaan koulusta. *Sinä* et tietysti voinut parempaa ymmärtää; mutta minä olen kertonut sinulle asian niinkuin se on, jotta muistaisit

sen aina tästälähtien. Ben Ireson ei ollut ollenkaan sellainen mies, jollaiseksi Whittier hänet kuvaa; isäni tunsu hänet hyvin sekä ennen että jälkeen tuon jutun, ja muista että kavahdat hätäisiä arvosteluja, nuori mies. Seuraava!"

Harvey ei ollut milloinkaan kuullut Diskon puhuvan niin pitkään, ja hän painoi päänsä alas polttavin poskin; mutta, kuten Dan heti suoraan lausui, poika ei voinut tietää muuta kuin mitä hänelle koulussa opetettiin, ja elämä oli liian lyhyt, jotta olisi aikaa pysyä kaikkien rantamailla liikkuvien valheitten jäljillä.

Sitten Manuel näppäili pirisevästä, särähtelevästä pikku *machettestaan* omituisen sävelen ja lauloi portugalinkielellä jotain "*Nina, innocentasta*", mikä päättyi yli kielistön käyvään pyyhkäisyyn, joka antoi laululle äkkinykäyksen tapaisen lopun. Sitten Disko suvaitsi esittää toisen laulunsa, jossa oli vanhanaikainen, särisevä sävel, ja kertosaäkeissä yhtyivät kaikki mukaan, Tässä on muuan väärsy:

"On huhtikuu nyt mennyt ja maa on lumeton; New Bedfordista meidän pian lähdeävä on; niin, niin, New Bedfordista pian käymme lähtemään, me, jotka emme konsaan näe väännää tähkässään."

Tässä viulu soi jonkun hetken hyvin vienosti yksikseen, ja sitten:

"Väännää tähkässään — sa kasva kaunoisaksi; väännää tähkässään — pois merille käy tiet; väännää tähkässään — jäit peltoon pantavaksi; kun ma palajan, sa leipänä jo liet!"

Tämä saattoi Harveyn melkein itkemään, vaikkei hän osannut sanoa miksi. Mutta vielä kummallisempaa tuli, kun kokki pani perunat syrjään ja ojensi kätensä pyytään saada viulun. Yhä kaapinoveen nojaten hän viritti sävelen, joka oli kuin jotakin hyvin kamalaa mikä varmasti tulisi tapahtumaan, tekipä mitä tahansa. Pian hän alkoi laulaa jollakin oudolla kielellä, suuri leuka viulunkantaan painettuna, valkoiset silmämunat lampunvalossa loistaen. Harvey kurottui ulos kojestaan paremmin kuullakseen; ja keskellä kaaripuitten ratinaa ja aaltojen huuhtontaa sävel hyreksi ja vaikeroi edelleen, kuten suojanpuoleinen rantahyrsky paksussa sumussa, kunnes se päättyi valittavaan ääneen.

"Herra varjelkoon! Tuohan panee kylmät väreet karmimaan selkäpiitä", sanoi Dan. "Mikä kumman laulu se on?"

"Fin McCoulin laulu, kun hän meni Norjaan", sanoi kokki. Hänen englanninkielensä ei ollut epäselvää, vaan tarkasti ääntyvää, ikäänkuin se olisi tullut fonograafista.

"Totta vie, olen minäkin ollut Norjassa, mutta ei siitä syntynyt tuollaista pelottavaa ulvontaa. Vaan kyllä se kuitenkin muistuttaa niitä entisiä lauluja", sanoi Pitkä Jack huoaten.

"Älkäämme laulako toista sellaista pistämättä jotain muuta väliin", sanoi Dan, ja hanuri heläytti rallattavan, mukaansa vievän sävelen, joka päättyi:

"Viiskolmatta viikkoa siit' on, kun maata nähty on, ja viistoista sataa sentneriä, niin, viistoista sataa sentneriä, toista sataa kukkura-sentneriä meillä saaliinamme on!"

"Seis, seis!" karjui Tom Platt. "Tahdotko sinä pilata koko matkamme, Dan? Tuohan on joonas, jos sen laulaa ennenkuin kaikki suola on kosteana."

"Eipähän ole. Onkos, isä? Paitsi jos laulaa kaikkein viimeisen värsyn. Kyllähän minä toki joonakset tiedän!"

"Mitä ne ovat?" kysyi Harvey. "Mikä on joonas?"

"Joonas on mikä hyvänsä, mikä pilaa onnen. Joskus se on mies — joskus se on poika — taikka sanko. Kerran oli meillä muuan halkaisuveitsi joonaksena kahden matkan ajan, kunnes huomasimme sen", sanoi Tom Platt. "Joonaksia on kaikenlaisia. Jim Bourke oli joonas, kunnes hän hukui Georges-matalikolle. En koskaan lähtisi samalle laivalle Jim Bourken kanssa, en vaikka olisin nälkään nääntymässä. 'Ezra Floodilla' oli muuan vihreä vene, joka oli joonas, ja vielä pahinta lajia. Hukutti kuusi miestä, se vene, ja hohti tulelta öisin telineellään."

"Ja uskotteko te tuota?" sanoi Harvey, muistaen mitä Tom Platt oli sanonut kynttilöistä ja laivanmalleista. "Eikö ole niin, että mikä tapahtuu, se tapahtuu?"

Vastustavaa mutinaa kuului joka taholta kojuista. "Maalla kyllä; mutta laivassa on toinen seikka", sanoi Disko. "Älä sinä tee pilkkaa joonaksista, nuori mies."

"Mutta Harvey ei ainakaan ole joonas. Päivä sen jälkeen kun hän tuli meille, me saimme mainion saaliin."

Kokki heitti päänsä pystyyn ja päästi äkkiä naurun — omituisen, onton naurun. Hän oli kovin kummallinen neekeri.

"Turkanen!" sanoi Pitkä Jack. "Älä tee noin toiste, tohtori. Me emme ole siihen tottuneet."

"Mikäs on vikana?" sanoi Dan. "Eivätkö kalat syöneet hyvin sen jälkeen kun olimme saaneet hänet laivalle?"

"Kyllä niin", sanoi kokki. "Minä tiedän sen, mutta saalis ei ole vielä kaikki."

"Hän ei tule tuottamaan meille mitään harmia", sanoi Dan kiivaasti. "Mitä sinä oikein tarkoitat noilla viittailuillasi? *Hänen* laitansa on niinkuin pitääkin."

"Ei mitään harmia. Ei. Mutta hänestä tulee kerran sinun herrasi, Danny".

"Siinäkö kaikki?" sanoi Dan levollisesti. "Tuskinpa hänestä vain sitä tulee."

"Herra!" sanoi kokki osottaen Harveyta. "Palvelija!" ja hän viittasi Daniin.

"Sepä oli uutinen. Kuinkahan pian tuo tapahtuisi?" sanoi Dan nauraen.

"Muutamien vuosien perästä, ja minä tulen näkemään sen. Herra ja palvelija — palvelija ja herra."

"Mistä kummasta sinä sen voit tietää?" sanoi Tom Platt.

"Päässäni — siellä minä näen."

"Millä tavoin?" kysyivät kaikki yhdestä suusta.

"En tiedä, mutta niin tulee käymään." Kokki painoi jälleen päänsä alas ryhtyen jatkamaan perunain kuorimista, eivätkä he saaneet häntä virkkamaan sanaakaan sen koommin.

"Kyllä taitaa saada tapahtua paljon, ennenkuin Harvey mitenkään tulee minun herrakseni", sanoi Dan, "mutta se minusta kuitenkin on hauskaa, ettei tohtori suvainnut merkitä häntä joonakseksi. Muuten minä epäilen että Salters-setä on mitä täydellisin joonas, mitä tulee hänen omaan erikoiseen onneensa. Kuka tietää vaikka se olisi tarttuvaa kuin isorokko. Hänen pitäisi olla 'Carrie Pitmanilla'. Se alus on varmaankin itse oma joonaansa - sen ajelehtimiseen ei miehistöllä eikä varusteilla näytä olevan mitään vaikutusta. Herra nähköön! Se riistäytyy irti ihan laakatyvenelläkin."

"Me olemme nyt kuitenkin onnellisesti erillämme laivastosta", sanoi Disko. "Niin 'Carrie Pitmanista' kuin muistakin." Kanteen koputettiin.

"Salters-setä on tavannut onnensa", sanoi Dan isänsä poistuttua.

"Ilma on selvennyt", huusi Disko, ja kaikki kanssissaolijat kapusivat ylös hengittämään vähän raitista ilmaa. Sumu oli hälvennyt, mutta meri kohoili suurissa vyöryaalloissa. "Täällä Ollaan" liukui ikäänkuin pitkiin, syviin kujanteisiin ja rotkoihin, jotka olisivat tuntuneet varsin mukavilta ja suojaisilta, jos ne vain olisivat pysyneet hiljaa; mutta ne muuttelivat herkeämättä ja säälimättä ja viskasivat kuunarin jonkun aaltokukkulan huipulle tuhansien samanlaisten harmaitten vesivuorten joukossa, ja tuuli tohisi sen köysistössä, kun se mutkitteli jälleen aallon rinnettä alas. Jossain kauempana aalto räjähti vaahtokimpuksi ja toiset seurasivat perässä kuin merkin saatuaan, kunnes tuo harmaa ja valkoinen kudokseksi alkoi pyöriä Harveyn silmissä. Neljä tai viisi myrskypääskystä kaareili ympäriinsä, kirkaisten aina keulan ohi liitäessään. Pari sadekuuroa harhaili määrää vailla toivottomalla vesiaavikolla, kiitäen myötätuuleen, peräytyen takaisin ja häipyen lopulta pois.

"Minusta näytti kuin jotain olisi vilahtanut tuolla suunnalla", sanoi Salters-setä viitaten koilliseen.

"Ei suinkaan se mahda olla mikään kalastajalaivastosta", sanoi Disko tähystäen kulmakarvainsa alitse, toinen käsi kanssin käytävän laidalla, aluksen lujan keulan hakatessa aallonpohjia. "Meri on tyyntymässä kelpo vauhtia. Danny, etkö haluaisi pistäytyä hiukan ylös katsomaan miten meidän poijumme laita on?"

Danny suurine saappaineen pikemmin juoksi kuin kiipesi ylös isonmaston köysiä (mikä kalvoi Harveyn mieltä kateudella), tarrautui käpröttämään häälyville ristipuille ja antoi katseensa kiertää, kunnes se keksi pienen, mustan poijulipun mailin päässä erään vyöryaallon hartioilta.

"Se on selvä!" huusi hän. "Purje ohoi! Suoraan pohjoisessa, tulee tänne päin kuin tuppurissa! Se on kuunari."

He odottivat vielä puolen tunnin verran, jonka aikana taivas selkeni läikittäin, päästäen silloin tällöin vaisun päivän pilkistämään ja synnyttämään merenpinnalle ruskeanvihreitä täpliä. Sitten he näkivät jatkamattoman keulamaston kohoavan esiin, sukeltavan ja häviävän, ilmestyäkseen seuraavan aallon harjalla korkean, vanhanaikaisilla puisilla etanansarvi-taaveteilla varustetun peräkeulan seuraamana. Purjeet olivat värjätty keltaisenruskeiksi.

"Ranskalainen!" huusi Dan. "Ei, ei se olekaan. I-sä!"

"Ei tuo ole ranskalainen", sanoi Disko. "Salters, sinun huono onnesi on lujemmassa kuin näveri nassakan päässä."

"Minulla on silmät. Se on setä Abishai."

"Oletko siitä ihan varma?"

"Kaikkien joonaitten pääruhtinas", vaikeroi Tom Platt. "Voi, Salters, Salters, minkätähden et ollut vuoteessasi nukkumassa!"

"Mistä minä saatoin arvata?" sanoi Salters parka, kun kuunari keikkui lähemmäksi.

Se olisi hyvin voinut olla itse "Lentävä Hollantilainen" — niin likainen, siivoton ja ruokoton oli jokainen köysi ja puunkappale sen kannella. Sen vanhanaikainen yläperäkansi oli neljää tai viittä jalkaa korkea, ja sen köysistö liehui solmuisena ja sotkuisena kuin leväkasa laiturin päässä. Se lasketti myötätuuleen — kamalasti mutkaillen — sen haruspurje oli laskettu toimimaan jonkinlaisena ylimääräisenä keulapurjeena — "häväisty", kuten he sanoivat —, ja keulapuomi höllitetty ulos kauas yli laidan. Kokkapuu kekotti pystyssä kuin vanhanmallisessa rekatissa; halkaisijapuomi oli vahvistettu ja jatkostettu ja naulattu ja kiskotettu niin että olisi ollut mahdotonta sitä enempää korjata; ja kohottaessaan keulansa ylös ja istuutuessaan leveälle takamukselleen muistutti kuunari ihmeen elävästi homssuista, likaista, häijyä vanhaa akkaa, joka heittää pilkallisia silmäyksiä siivoon nuoreen tyttöön.

"Se on Abishai", sanoi Salters. "Täynnänsä viinaa ja jumalattomia miehiä, ja Luojan tuomio lakkaamatta väijymässä saavuttamatta häntä kuitenkaan pysyväisestä. Hän on lähtenyt hakemaan syöttejä Miquelonin puolesta."

"Hän purjehtii sen pohjaan", sanoi Pitkä Jack. "Tuo taklaus ei ole tällaista ilmaa varten."

"Tuskin vain, muuten hän olisi tehnyt sen jo aikaa sitten", sanoi Disko. "Näyttää siltä kuin hän aikoisi purjehtia *meidät* pohjaan. Eikö sen keulapuoli ole syvemmällä kuin tavallisesti, Tom Platt?"

"Jos hänellä on tapana lastata se noin, niin se ei ole turvallinen tapa", vastasi puhuteltu hitaasti. "Jos taas täppeet ovat varisseet pois, niin hänen pitäisi joutua pumppujen ääreen mitä pikimmin."

Kuvatus survoi lähemmäksi, kääntyi ympäri ratisten ja kolisten ja jäi keikkumaan päin tuuleen kuulomatkan päässä.

Harmaapartainen mies viittoili reilingin yli ja kangertava ääni huusi jotain, mistä Harvey ei saanut selvää. Mutta Diskon kasvot synkkenivät. "Hän panee vaikka joka riu'un laivastaan vaaraan, kun vain saa ilmottaa huonoja uutisia. Sanoo että meillä on odotettavissa tuulen kääntyminen. Hänellä itsellään on odotettavissa pahempaa. Abishai! *Abishai!*" Hän heilutti käsivarttaan ylös ja alas jäljitellen pumpun ääressä työskentelevää miestä ja viittasi keulaan. Miehistö ivasi häntä ja nauroi.

"Menkää hiiden kattilaan!" kirkui setä Abishai. "Raitis tuuli — raitis tuuli. Haa! Te olette viimeisellä retkellänne kaikki, te Gloucesterin turskat. Te ette enää Gloucesteria näe, ette totisesti!"

"Hulluna päissään — kuten tavallista", sanoi Tom Platt. "Olisinpa kuitenkin suonut ettei hän olisi keksinyt meitä."

Alus ajautui äänenkantaman ulkopuolelle harmaahapsen kiljuessa jotain tanssiaisista meren pohjassa ja kuolleesta miehestä kanssissa. Harveyta värisytti. Häinkin oli nähnyt aluksen siivottoman kannen ja hurjakatsantoisen miehistön.

"Tuo on kerrassaan uiva helvetti miehitykselleen", sanoi Pitkä Jack.

"Mitähän konnantöitä hän on mahtanut tehdä maissa?"

"Hän on pitkäsiimakalastaja", selitti Dan Harveylle, "ja hän hakee syöttiä mistä milloinkin pitkin rannikkoa. Ei, ei meidän puolesta. Hän liikkuu pitkin etelä- ja itärannikkoa tuolla noin." Hän nyökäytti päätään vaarallisten Newfoundlandin rantojen suuntaan. "Isä ei suostu milloinkaan päästämään minua maihin siellä. Ne ovat hyvin rajua väkeä siellä — ja Abishain miehet kaikkein rajuimpia. Näithän hänen aluksensa? Sen sanotaan olevan lähes seitsemänkymmenen vuoden vanha; viimeinen vanhoista Marbleheadin korkokengistä. Sellaisia peräkansia ei enää tehdä. Abishai ei kuitenkaan käy Marbleheadissa. Hänen ei ole sinne hyvä mennä. Hän ajelehtii vain ympäriinsä velkaisena, vetäen pitkääsiimaa ja kiroillen, niinkuin itse kuulit. Hän on ollut joonas jo monet vuodet. Saa viinoja Fecampin aluksista tekemällä taikoja ja myömällä tuulia ynnä muulla sellaisella pelillä. Luulen että hän on hullu."

"Ei kannata mennä siiman alitse tänä iltana", sanoi Tom Platt levollisen toivottomana. "Hän laski meidän sivullemme varta vasten kirotakseen meitä. Antaisinpa palkkani ja osuuteni, jos saisin nähdä hänet vanhan 'Ohion' käymäkannella siihen aikaan kun vielä annettiin raippoja. Kuusi tusinaa olisi parahiksi, kun vielä Sam Mocatta antaisi ne ristirastiin!"

Homssuinen 'korkokenkä' tanssi juopuneen tavoin myötätuuleen, ja kaikkien katseet seurasivat sitä. Äkkiä kokki huusi fonograafiäänellään: "Omaa kuolemaansa hän ennusti! Hän on mennyt — mennyt, sanon minä! Katsokaa!" Laiva purjehti kelmeään päivänpaistelaikkään kolmen tai neljän mailin päässä. Läikkä himmeni ja häipyi pois, ja samassa kuin valo hävisi, hävisi kuunarikin. Se vaipui aallonsyvänteeseen — eikä sitä enää näkynyt.

"Se on uponnut, totta totisesti!" huusi Disko kiiruhtaen perään. "Päissään tai selvinä, meidän on autettava heitä. Vetäkää lyhyelle ja nostakaa ankkuri! Nopeaan!"

Harvey viskautui kumoon kannelle sysäyksestä, joka seurasi halkaisijan ja keulapurjeen asettamista, sillä he hinasivat ankkuriköyden lyhyelle ja aikaa säästääkseen tempaisivat ankkurin hartiavoimalla pohjasta, hinaten sen ylös ollessaan jo menossa. Tällaista väkivaltaista menettelytapaa ei juuri käytetä muulloin kuin kysymyksen ollessa elämästä ja kuolemasta, ja pikku kuunari valitteli kuin inhimillinen olento. He laskivat sinne päin, mihin Abishain alus oli hävinnyt; löysivät pari kolme pitkäsiimasammiota, viinapullon, rikkinäisen veneen, mutta ei mitään muuta. "Antakaa niitten olla", sanoi Disko, vaikkei kukaan ollut maininnutkaan niitten pois korjaamisesta. "En tahtoisi tulitikkuakaan Abishain laivalta. Se upposi varmaankin suoraan kuin kivi. Varmaan se on vuotanut jo viikon päivät, eikä heille pälkähtänyt päähänsäkään pumpputa sitä. Siinäkin meni yksi laiva viimeiseen satamaansa kaikki miehet juovuksissa."

"Kiitos olkoon!" sanoi Pitkä Jack. "Meidän olisi ollut auttaminen, jos he olisivat olleet pinnalla."

"Samaa minä ajattelin", virkkoi Tom Platt.

"Mennyt! Mennyt!" sanoi kokki silmiään pyöritellen. "Hän on vienyt mukanaan oman onnensa."

"Oike' hyvä asia, minä ajattelen, kertoa laivastolle kun näemme. Aa, mitä?" sanoi Manuel. "Jos laskee tuolla tapaa myötätuulta ja se repii auki saumansa, niin — —" Hän leväytti käsivartensa kuvaamattomalla eleellä. Penn istui kajuutan katon reunalle ja nyyhkytti tapahtuman kauheutta ja surkeutta. Harvey ei käsittänyt täysin, että hän oli nähnyt kuoleman avoimella ulapalla, mutta hänen oli hyvin paha olla.

Sitten Dan kiipesi jälleen ristipuille, ja Disko ohjasi aluksen takaisin heidän omien pitkäsiimapoijujensa näkyville juuri kun sumupeite uudelleen laskeutui vesille.

"Me menemme kovasti pian näillä vesillä, silloin kun menemme", oli kaikki mitä hän sanoi Harveylle.

"Ajattele sitä vähän aikaa, nuori mies. Se oli viinan työtä."

Päivällisen jälkeen oli jo siksi tyventynyt, että voitiin pyydystää kannelta — Penn ja Salters-setä olivat erittäin innokkaita tällä kertaa, ja saalis oli iso ja isoja kaloja.

"Abishai on varmasti vienyt onnensa mukanaan", sanoi Salters. "Tuuli ei ole kääntynyt eikä yltynyt eikä tehnyt mitään. Mitenhän lienee pitkäsiiman laita? Minä ainakin halveksin taikauskoa."

Tom Platt väitti että olisi kaikkein parasta nostaa siimat ylös ja siirtyä toiseen pyyntipaikkaan. Mutta kokki sanoi: "Onni on kahdessa kappaleessa. Te näette sen kun katsotte. Minä tiedän." Tämä houkutteli Pitkää Jackia siinä määrässä että hän sai Tom Plattin taivutetuksi, ja he lähtivät kokemaan siimaa yhdessä.

Siiman alitse meneminen tapahtuu siten, että siima vedetään ylös toiselta puolen venettä, irrotetaan kalat, pannaan uudet syötit koukkuihin ja lasketaan ne jälleen mereen — se on kuin pesuvaatteiden nuoralle ripustamista ja siitä irrottamista. Se on aikaa vievää ja jokseenkin vaarallista työtä, sillä pitkä, alas notkistuva siima voi riipaista veneen upoksiin yhdessä vilauksessa, Mutta kun kuunarin miehet kuulivat sumusta kumahtavan: "Oi katteini, te viimeinen", niin heidän mielensä keventyivät. Vene pyörähti aluksen sivulle hyvässä lastissa; Tom Platt huusi Manuelia tulemaan heille apuveneeksi.

"Onni on leikattu keskeltä poikki kahteen kappaleeseen", sanoi Pitkä Jack hangoten kaloja kannelle, Harveyn ihmetellessä suu ammollaan sitä taitoa, millä syvälle vajoava vene varjeltiin uppoamasta. "Puolet siimasta oli paljaita kurpitsoita. Tom Platt tahtoi että lappaisimme ylös siiman ja heittäisimme puuhan sikseen; mutta minä sanoin, että 'minä luotan tohtoriin, joka on kaukonäkijä', ja toinen puoli oli ihan katketakseen täynnä isoja kaloja. Joudu, Manuel, ja tuo saavillinen syöttejä. Onni on vesillä tänä iltana."

Kalat tarttuivat ahnaasti uusilla syöteillä varustettuihin koukkuihin, joista heidän toverinsa juuri oli saatu irrotetuiksi, ja Tom Platt ja Pitkä Jack kulkivat säännöllisesti siiman päästä päähän, veneen kokan vajotessa märän koukkusarjan painosta, varistaen irti merikurkkuja, joita he kutsuivat kurpitsoiksi, iskien juuri saatuja turskia veneenlaitaa vasten, pannen uusia syöttejä ja täyttäen Manuelin venettä hämärään asti.

"En tahdo panna mitään vaaranalaiseksi", sanoi Disko silloin — "kun se on uiskentelemassa ympäriinsä niin lähellä. Abishai ei uppoa viikkoon ainakaan. Hilatkaa ylös veneet, niin perkkaamme illalliselta päästyä."

Se oli suurenmoinen perkkaus-urakka, jonka vaikutusta lisäsi läsnäolollaan kolme neljä huokailevaa miekkavalasta. Se kesti yhdeksään asti, ja hangotessaan halottuja kaloja ruumaan Harvey kuuli kolmasti

Diskon nauravan itsekseen.

"Sinähän edistyt turkasen pitkin askelin", sanoi Dan, kun he hioivat veitsiä miesten mentyä sisään. "On melkoinen merenkäynti tänä iltana, enkä minä ole kuullut sinun mainitsevan siitä mitään."

"En ole joutanut", vastasi Harvey koetellen veitsen terää. "Mutta kun nyt sitä ajattelen, niin kyllä tämä laiva on kova keikkumaan."

Pikku kuunari kuppelehti ankkurinsa ympärillä hopeaharjaisten aaltojen keskellä. Peräydyttyään muka kuin hämmästyksissään nähdessään pingotetun ankkuriköyden, se kiepsahtikin sen kimppuun kuin kissanpoikanen, veden ryöpsähtäessä vitjarei'istä sen alasviskautuessa pyssyn pauketta muistuttavalla jymyllä. Se pudisteli päätään kuin sanoen: "Ikävä kyllä en voi jäädä luoksesi kauemmaksi. Minun täytyy lähteä pohjoiseen", minkä jälkeen se alkoi solua pois, pysähtyen äkkiä ravistellen taklaustaan mahtipontisesti. "Kuten juuri olin aikeissa huomauttaa", alotti se, vakavasti kuin humalainen mies lyhtypylväälle. Lauseen loppuosa (se esitti tietysti sanansa pantomiimisesti) hukkui kiepsauspuuskaan, jonka kestäessä se käyttäytyi kuin nuoranpätkää pureksiva koiranpentu, lylleröinen nainen poikkisatulassa, päätön kana tai herhiläisen pistämä lehmä, aina sen mukaan miten meren oikut sitä pitelivät.

"Katsohan kun se esittää kappalettaan. Se on Patrick Henry [amerikkalainen valtiomies ja kuuluisa puhuja] nyt", sanoi Dan.

Se huiskahti sivuttain vyöryaallolle ja teki eleitä halkaisijapuomillaan vasemmalle ja oikealle.

"Mutta — minä — puolestani — sanon: — antakaa minulle — vapaus — tai antakaa minulle — kuolema!"

Läpsis! Se lyyskähti pinnalla välkkyvään kuutamokujaan tehden itsetietoisien koreilevan niiauksen, joka olisi ollut hyvinkin vaikuttava, jollei ruorirattaan koneisto olisi pilkallisesti nauraa kikattanut kopissaan.

Harvey nauroi ääneen. "Sehän on ihan kuin elävä", sanoi hän.

"Se on vakava kuin talo ja kuiva kuin silli", sanoi Dan ihastuksissaan, viskautuessaan keskellä ryöppyä kannen toiselle laidalle. "Torjuu pois aaltoja torjumistaan ja sanoo: 'Älkää tulko kovin liki!' Katsohan — katsohan sitä toki! Turkanen! Sinun pitäisi nähdä kun joku niistä hammastikuista tempoo ankkuriaan viidentoista sylen vedestä."

"Mitä ne hammastikut ovat, Dan?"

"Niitä uusia turskan- ja sillinpyyntialuksia. Keula hieno kuin huvipurrella, kokkapuu terävä ja kajuutta niin suuri kuin meidän ruuma. Olen kuullut että itse Burgess on tehnyt mallit kolmeen tai neljään sellaiseen. Isä ei mistä pidä, kun ne survovat ja tärskyttävät, mutta ne ovat hyvin tuottavia. Isä osaa kyllä löytää kalapaikat, mutta hän on niin vanhoillinen — hän ei seuraa aikansa edistyksiä. Ne ovat täpötäynnä kaikenlaisia työtäsäästäviä laitteita. Etkö ole koskaan nähnyt 'Electoria' Gloucesterista? Se on mainio, vaikka onkin hammastikku."

"Mitä sellaiset maksavat, Dan?"

"Mahdottomia summia. Viisitoista tuhatta luullakseni, ehkä enemmänkin. Niissä on kultahelat ja kaikki mitä vain voi ajatella." Ja itsekseen, puoliääneen, hän lisäsi: "Minä panisin kai sillekin nimeksi 'Hattie

V.

Tämä oli alkuna moniin puheluihin Danin kanssa, joka kertoi Harveyille, mistä syystä hän olisi tahtonut muuttaa veneensä nimen tuolle kuvitellulle Burgess-malliselle turskanpyyntialukselle. Harvey sai kuulla aika paljon Gloucesterissa asuvasta todellisesta Hattie'sta; näki suortuvan hänen tukkaansa — minkä Dan, huomattuaan kauniit pyynnöt tehottomiksi, oli "kähveltänyt" Hattien istuessa hänen edessään koulussa viime talvena — ynnä hänen valokuvansa. Hattie oli noin neljäntoista vuoden vanha, halveksi poikia sanomattomasti ja oli tallannut Danin sydäntä koko talven. Kaiken tämän ilmaisi Dan Harveyille juhlallisia vaitiolon lupauksia vastaan kannella kuunvalossa, pilkkopimeässä, taikka sakeassa sumussa, vingahteleva ruoriratas takanaan, kalteva kansi edessään ja ympärillä levoton, pauhaava meri. Kerran, kun pojat oppivat tuntemaan toisiaan, sukeutui heidän välillään tietysti tappelu, joka riehui keulasta perään, kunnes Penn tuli ylös ja erotti heidät, luvaten kuitenkin olla kertomatta Diskolle, joka piti vahtivuorolla tappelemista miltei pahempana kuin nukkumista. Harvey ei ollut läheskään Danin veroinen ruumiinvoimiltaan, mutta hänen uuden kouluutuksensa vaikutus ilmeni erittäin edullisella tavalla siinä, että hän tyytyi tappioonsa eikä koettanut voittaa vastustajaansa millään ala-arvoisilla keinoilla.

Tämä tapahtui sen jälkeen kun Harvey oli parantunut lukuisista ajoksista, joita oli syntynyt hänen käsivarsiinsa kyynärpäitten ja ranteitten välille märän villanutun ja öljytakin hankauksesta. Suolainen vesi kirveli niitä ilkeästi, mutta kun ne olivat kypsyneet, käsitteli Dan niitä Diskon partaveitsellä ja vakuutti Harveyille että hän oli nyt "täysverinen matalikkolainen"; kalanrasvahaavat olivat nimittäin sen säätyluokan ominaismerkki, johon hän nyt kuului.

Koska hän oli poika ja lisäksi utterasti työssä, ei hän vaivannut päätään liian paljon ajattelemisella. Hän oli tosin hyvin pahoillaan äitinsä tähden ja kaipasi usein häntä, etenkin saadakseen kertoa hänelle tästä uudesta ihmeellisestä elämästä ja omasta loistavasta edistymisestään siinä. Muuten ei hän mielellään kovin usein mietiskellyt, miten äiti kesti hänen otaksutun kuolemansa tuottaman iskun. Mutta eräänä päivänä, kun hän seisoj kanssin portailla härnäten kokkia, joka oli syyttänyt häntä ja Dania paistinpiirakkain kähveltämisestä, hän johtui ajattelemaan, että tämä oli melkoisesti arvokkaampaa kuin ottaa vastaan nenästyksiä vierailta ihmisiltä vuokratun höyrylaivan tupakkasalongissa.

Hän kuului tunnustettuna osana asiain järjestykseen "Täällä Ollaan"-kuunarilla; hänellä oli määrätty paikkansa pöydän ääressä ja määrätty makuukojunsa, ja hän saattoi hyvin esiintyä puolestaan myrskypäivien pitkinä juttelu-hetkinä, jolloin toiset olivat aina valmiit kuuntelemaan hänen kertomuksiaan — tai "satuja", kuten he sanoivat — hänen maalla viettämästään elämästä. Hän ei tarvinnut montakaan päivää oivaltaakseen, että jos hän esitti niitä piirteinä omasta elämästään, — joka muuten tuntui hyvin kaukaiselta — niin ei kukaan Dania lukuunottamatta (ja Daninkin usko oli kovalla koetuksella) olisi myöntänyt niitä mahdollisiksi. Siksi hän tekaisi itsestään tuttavan, jonkun pojan, josta hän oli kuullut puhuttavan, joka ajeli pienoiskokoisilla, neljän ponnyn vetämillä vaunuilla Toledossa, Ohiossa, tilasi neljä vaatekertaa yhdellä haavaa ja piti kutsuja, joissa tytöistä vanhin ei ollut varsin viidentoista vanha. Salters väitti että tuollaiset jutut olivat kovasti synnillisiä, jollei suorastaan Jumalan pilkkaa, mutta hänkin

kuunteli yhtä ahnaasti kuin toisetkin; ja ne arvostelut, joita he lausivat kertomusten lopussa, antoivat Harveyille aivan uusia ajatuksia vaatteista, kultalehti-imukkeisista savukkeista, sormuksista kelloista, hajuvesistä, pienistä päivälliskutsuista, samppanjasta, kortinpeluusta ja hotellimukavuuksista. Vähitellen hänen äänensävyensä muuttui hänen kertoessaan "tuttavastaan", jonka Pitkä Jack oli ristinyt "hulluksi naskaliksi", "kultahela-vauvaksi", "imeväksi huijariksi" muitten samanlaatuisten hyväilynimien ohella; ja merisaappaisiin puetut jalat pöydälle nostettuna hän keksi vielä juttuja silkkipyjamoista ja ulkomailta erikoisesti tilatuista kaulaliinoista "tuttavansa" huonoa mainetta lisätäkseen. Harvey oli hyvin mukautuvainen, ja hänellä oli terävä silmä ja korva tarkkaamaan kaikkien ympärilläolevien kasvojen ja äänien ilmeitä ja sävyjä.

Ennen pitkää hän tiesi missä Disko säilytti vanhaa vihreäksi kuorettunutta kvadranttia — makuukojussaan matrassin alla. Mitattuaan auringon korkeuden ja "Vanhan Maanviljelijän Almanakan" avulla löydettyään leveysasteen, Harvey juoksi kajuuttaan ja raaputti asteluvun ja päivämäärän rautanaulalla kamiininpiipun ruosteiseen pintaan. Eihän valtamerihöyryn yli-insinöörikään olisi voinut tehdä enempää, eikä kolmekymmentä vuotta palvellut laivankuljettaja olisi pystynyt jäljittelemään puoleksikaan sitä vanhan merikarhun ryhtiä ja ilmettä, jolla Harvey, ensin muistettuaan sylkäistä laidan yli, lausui julki kuunarin senpäiväisen aseman ja sitten, ja vasta sitten, otti Diskolta kvadrantin viedäkseen sen pois. Kaikilla tällaisilla tiloilla on tarkat käyttäytymissääntönsä.

Mainittu kvadrantti, merikartta, maanviljelys-almanakka ynnä pari merenkulkua käsittelevää kirjaa olivat ainoat aseet, joita Disko tarvitsi oppaikseen, lukuunottamatta syvänveden pohjustinta, joka oli hänen varasilmänsä. Harvey oli vähällä lyödä Penniä pohjustusluodilla, kun Tom Platt ensiksi opetti häntä "lennättämään sinistä kyyhkyä"; ja vaikkeivät hänen voimansa riittäneet jatkuvaan luotaukseen jonkunkaan nimellisessä aallokossa, niin tyvenellä säällä ja matalilla vesillä Disko käytti häntä hyvin usein seitsennaulaisen laskinluodin heittäjänä. Dan sanoi: "Ei isä tarvitse luotausta, hän tahtoo näytteitä. Rasvaa se hyväksi, Harvey." Ja Harvey rasvasi luodin päässä olevan syvennyksen ja toi huolellisesti siihen takertuneen hiekan, näkinkuoret, lietteen ja muun rojun Diskolle, joka hypisteli ja haisteli sitä ja lausui arvostelunsa. Kuten jo on mainittu, oli Diskolla turskaa tutkiessaan turskan ajatukset; ja jonkin kauankoetellun vaiston ja kokemuksen sekotuksen ohjaamana hän muutteli kuunariaan pyyntipaikasta toiseen, aina kalan mukana, aivan kuin sokko shakinpelaaja tekee siirtoja näkymättömällä shakkilaudalla.

Mutta Diskon lautana oli Suuri matalikko — kolmio, jonka jokainen sivu oli kaksisataaviisikymmentä meripenikulmaa — vellova vesiaavikko, jota kostea sumu verhosi, myrskyt myllersivät, ajojääät ahdistivat, välinpitämättömien höyrylaivojen väylät viiltelivät ja kalastaja-aluksien purjeet kirjavoittivat pienillä pilkuilla.

Päiväkausia he työskentelivät sumussa — Harveyn läppäillessä kelloa — kunnes hän sakeaan ilmaan jonkun verran totuttuaan lähti ulos pyyntiretkelle Tom Plattin kanssa, vaikkakin sydän kurkussa. Mutta sumu pysyi hälvenemättä ja kalat söivät, eikä kukaan jaksaa olla jäytävässä pelossa kuutta tuntia yhtämittaa. Harvey kiinnitti huomionsa siimoihinsa ja atraimeen tai kuonokeppiin, aina kun Tom Platt ilmotti jompaakumpaa tarvitsevansa; ja he soutivat takaisin kuunarille kellon läppäysten ja Tomin vaiston opastamina, Manuelin simpukkatorven kajahdellessa ohutäänisesti ja heikosti syrjässä heistä. Se oli kuitenkin epämieluisa kokemus, ja ensi kerran koko kuukauden ajalla Harvey näki unta liikehtivistä, höyryävistä vesikentistä veneen ympärillä, tyhjyyteen häipyvistä siimoista ja yläpuolella olevasta ilmasta, joka suli alapuolella olevaan mereen kymmenen jalan päässä hänen tähystävistä silmistään. Muutamia päiviä myöhemmin hän oli Manuelin kanssa ulkona paikassa missä olisi pitänyt olla neljäkymmentä syltää vettä, mutta koko ankkuriköyden pituus luisti alas ankkurin sittenkään tapaamatta pohjaa, ja Harvey

säikähti tavattomasti, kun täten hänen viimeinen kosketuksensa maahan oli katkaistu. "Valaankuoppa", sanoi Manuel hinaten ankkurin ylös. "Se on hyvä härnätä Disko. Lähtään!" ja hän sousi kuunarille, missä he tapasivat Tom Plattin ja toiset miehet ilkastelemassa Diskolle siitä että tämä kerran oli sattunut viemään heidät riistasta tyhjän Valaansyvänteeseen, matalikkojen keskellä olevan aukon reunaan. He siirtyivät läpi sumun toiseen ankkuroimispaikkaan, ja tällä kertaa Harveyn hiukset nousivat pystyyn, kun hän meni vesille Manuelin veneessä. Valkoinen haamu liukui vaaleassa sumussa, lähettäen heitä vastaan haudan-kylmän henkäyksen, ja siitä kuului kohinaa ja loiskintaa ja pärskyntää. Se oli hänen ensimmäinen tuttavuutensa matalikkojen peljättävien jäävuorien kanssa, ja hän kyyristyi veneen pohjalle Manuelin nauraessa. Mutta oli myöskin selkeitä ja lauhjoja ja lämpimiä päiviä, jolloin tuntui synniltä tehdä muuta kuin laiskotella siimojensa ääressä ja läiskytellä vettä airolla; ja oli kevyttuulisia päiviä, jolloin Harveyta opetettiin ohjaamaan kuunaria pyyntipaikalta toiselle.

Riemastuttava tunne värähti hänen läpitseen, kun hän ensi kerran tunsu laivan kölin liikkuvan hänen nappuloista pitelevien kätensä ohjauksen mukaan ja liukuvan loivien aallonlaaksojen yli keulapurjeen sirppikaaren leikatessa edestakaisin sinistä taivasta vasten. Se oli suurenmoista, vaikkakin Disko sanoi että käärmeenkin selkä taittuisi hänen vanavettään seuratessa. Mutta, kuten tavallista, ylpeys kävi lankeemuksen edellä. He purjehtivat haruspurje nostettuna — se oli onneksi vanha — ja Harvey ohjasi aluksen oikein liki tuulta, näyttääkseen Danille kuinka täydelleen hänellä oli ohjaustaito vallassaan. Keulapurje paiskautui jymähtäen toiselle puolelle ja keulamaston kahveli lävisti ja repäisi halki haruspurjeen, jota isotue tietysti esti pääsemästä toiselle puolelle. He laskivat alas purjehylyn painostavan äänettömyyden vallitessa, ja lähinnäseuraavina päivinä Harvey vietti kaikki joutohetkensä opetellen käyttämään neulaa ja purjekinnasta, Tom Plattin antaessa ohjeita vieressä. Dan ulvoi ilosta, koska, kuten hän sanoi, hän oli itse tehnyt ihan saman erehdyksen kerran varhaisempina aikoinaan.

Kuten pojat ainakin, jäljitteli Harvey kaikkia miehiä vuorotellen, kunnes hän oli omistanut itselleen Diskolle ominaisen etukumaran asennon ruorirattaan ääressä, Pitkän Jackin varman itsetietoiset käsiliikkeet siimaa lappaessa, Manuelin kuperahartiaisen mutta tehoisan airon vedon venettä soutuessa ja Tom Plattin reimat "Ohio"-askeleet kannella liikkuesssa.

"On kaunista nähdä kuinka hartaasti hän ottaa asiat", sanoi Pitkä Jack, kun Harvey seisoi vintturin vieressä tähystämässä merelle eräänä sumuisena keskipäivänä. "Panenpa vetoa puolet palkastani, että tämä kaikki on hänelle enemmän kuin puoleksi näyttelemistä, ja että hän kuvittelee olevansa vankka merimies. Katsohan hänen selkä-muruaan juuri nytkin!"

"Sillä tavalla me kaikki alamme", sanoi Tom Platt. "Pojat ne uskottelevat olevansa miehiä kunnes heistä tuolla peijauksella lopulta tulee miehiä, sellaista se on aina — aina vain olevinaan ja olevinaan. Niin minäkin tein vanhalla 'Ohiolla', muistan sen. Seisoin ensimmäistä vahtivuoroani — se oli satamavartio — ja olin ylpeämpi kuin itse amiraali. Dan on täynnä samanlaisia elkeitä. Katsohan nyt, kuinka ne ovat olevinaan oikeita sammalhartioita — joka karva kuin kaapelilanka ja veri Tukholman tervaa." Sitten hän puhui alas kajuutan porrasaukkoon. "Etköhän sinä ole erehtynyt arvostelussasi tällä kertaa, Disko. Mikä vietävä pani sinut sanomaan meille että poika oli hullu?"

"Hän oli", vastasi Disko. "Niin hullu kuin olla voi, laivalle tullessaan. Mutta minun on myönnettävä että hän on kelpo tavalla selvennyt sittemmin. Minä lääkitsin häntä."

"Hän on hyvä kertomaan juttuja", sanoi Tom Platt. "Tässä muutamana iltana hän kertoi meille hänen itsensä kokoisesta pojasta, joka ajeli neljän ponin vetämissä pienissä vaunuissa pitkin katuja — Toledossa, muistaakseni, ja piti illalliskutsuja samanikäiselle nulikkejoukolla. Hiukan omituisia satuja,

mutta hiivatin mukavia kuunnella. Hän osaa sellaisia jos kuinka paljon."

"Luulen että hän keksii niitä omasta päästään", huusi Disko kajuutasta, missä hän askarteli lokikirjansa ääressä. "Onhan järjellä ymmärrettävää että kaikki tuollainen on seipitettyä. Se ei mene keneenkään muuhun kuin Daniin, ja hänkin nauraa sille minun selkäni takana, sen olen kuullut."

"Oletteko koskaan kuulleet mitä Simeon Peter Calhoun sanoi kun ihmiset keksivät jutun hänen Hetty sisarensa naimisiinmenosta Laurence Jerauldin kanssa ja pojat syöttivät hänelle sitten tuon valheen Georgesilla?" puhella läpösteli Salters-setä, joka istui rauhallisesti vettätippuvana ylihangon puoleisen venetelineen suojassa.

Tom Platt veteli savuja piipustaan halveksivan äänettömänä, hän oli Cape Codin miehiä ja oli tuntenut tuon jutun yli kaksikymmentä vuotta. Salters-setä jatkoi nauraa höröittäen:

"Simeon Peter Calhoun sanoi Laurencesta, ja aivan oikein sanoikin, että: 'Puoleksi kaupunkilainen', hän sanoi, 'ja toiseksi puoleksi pätkähullu; ja sanoivat sisajeni naiseen jikkaan miehen.' Simeon Peter Calhounilla ei ollut suulakea ja hän puhui tuolla tavalla."

"Ei hän puhunut mitään Pennsylvanian mongerrusta", sanoi Tom Platt. "Sinun olisi parasta jättää tuo juttu jonkun Cape Codin miehen kerrottavaksi. Calhounit olivat jostain kauempaa tulleita mustalaisia."

"No, en minä tahdokaan esiintyä minään kaunopuhujana", sanoi Salters. "Minä tulen asian pääkohtaan. Juuri samanlainen on meidän Harveyimmekin! Puoleksi kaupunkilainen ja toiseksi puoleksi pätkähullu; ja jotkut pitävät häntä rikkaana miehenä. He-he!"

"Oletteko koskaan ajatelleet kuinka ihanaa olisi purjehtia, jos koko laivan miehistö olisi Salterseja?" sanoi Pitkä Jack. "Puoleksi pellon vaossa ja toiseksi puoleksi lantatunkiossa, kuten Calhoun *ei* sanonut, ja kuvittelee olevansa kalastaja!"

Pieni hyväntahtoinen naurunhohotus kiersi mies mieheltä Saltersin kustannuksella.

Disko oli vaiti ja ahkeroi lokikirjaansa riipustellen, pitäen kirjaa kirvesmäisen lattealla, neliskulmaisella kämmenellään. Tähän tapaan kulkivat muistiinpanot sivu sivulta kirjan tahriintuneilla lehdillä:

"17 p. heinäkuuta. — Tänä päivänä sakea sumu ja vähän kaloja. Muutettu ankkuripaikkaa pohjoiseen. Niin loppuu tämä päivä."

"18 p. heinäkuuta. — Tämä päivä alkaa sakealla sumulla. Saatu muutamia kaloja."

"19 p. heinäkuuta. — Tänä päivänä kevyt N.E. tuuli ja kaunis ilma. Siirretty ankkuripaikkaa itään. Saatu runsaasti kaloja."

"20 p. heinäkuuta. — Tänä päivänä, sabattina, sumua ja heikkoja tuulia. Niin päättyy tämä päivä. Yhteensä saatu kaloja tällä viikolla 3478."

He eivät milloinkaan työskennelleet sunnuntaisin, vaan peseytyivät ja ajoivat partansa, jos ilma oli kaunis, ja Pennsylvania veisasi virsiä. Kerran tai pari hän esitti, että jos ei vain joku katsoisi sitä sopimattomaksi, niin hän voisi saarnatakin vähän. Salters-setä oli vähällä käydä hänen kimppuunsa tämän kuultuaan ja huomautti hänelle ettei hän ollut mikään saarnaaja ja ettei hänen pitänyt ajatella sellaisia. "Kyllä hän

silloin pian muistaisi Johnstowninkin", selitti Salters, "ja mitä sitten tapahtuisi"? Siksi he sopivat että Penn lukisi ääneen kirjasta, joka kävi nimellä "Josefus". Se oli vanha nahkakantinen nide, hajustaan päättäen lukemattomilla retkillä mukana kulkenut, hyvin paksu ja hyvin Raamatun näköinen, mutta sisältävä kertomuksia sotataisteluista ja piirityksistä; ja he lukivat sen melkein kannesta kanteen. Muutoin Penn oli hiljainen olento. Hän ei toisinaan lausunut sanaakaan kolmeen päivään, vaikkakin pelasi shakkia, kuunteli lauluja ja nauroi jutuille. Kun he koettivat vilkastuttaa häntä puhumaan, vastasi hän: "En haluaisi näyttää epätoverilliselta, mutta kun ei minulla ole mitään sanomista. Minun pääni tuntuu ihan tyhjältä. Olen melkein unohtanut oman nimenikin." Hän kääntyi Salters-setään päin odottava hymy huulillaan.

"No, Pennsylvania _Pratt_han se on", huusi Salters. "Kohta kai sinä unhotat minutkin."

"Ei — en koskaan", vakuutti Penn, sulkien huulensa tiukasti. "Pennsylvania Pratt, tietysti", toisti hän kerran toisensa jälkeen. Toisinaan Salters-setä unohti ja sanoi hänelle, että hän oli Haskins tai Rich tai McVitty; mutta Penn oli yhtä tyytyväinen — kunnes hän taas unohti.

Hän oli aina hyvin lempeä Harveyille, jota hän sääli sekä kadonneena lapsena että mielipuolena; ja kun Salters näki Pennin mieltyneen poikaan, tuli hänkin leppeämmäksi. Salters ei ollut luonteeltaan herttaisimpia (hän piti velvollisuutenaan pitää poikia kurissa); ja kun Harvey eräänä tyvenenä päivänä ensi kerran pelolla ja vapistuksella sai kiivetyksi isonmaston nokkaan (Danin pysytellessä hänen takanaan valmiina auttamaan), katsoi hän puolestaan velvollisuudekseen ripustaa sinne Saltersin suuret merimiessaappaat, pilkan ja naurun aiheeksi lähimmälle kuunarille. Diskoon nähden ei Harvey ottanut mitään vapauksia, ei silloinkaan kun laivuri jätti määräyksistään pois suoranaisen käskyn sävyn ja käytti häntä samoin kuin muutakin miehistöä puhutellessaan lausetapaa: "Etkö tahtoisi tehdä sitä ja sitä?" tai: "Eiköhän sinun sopisi", ja niin edespäin. Hänen sileiksi ajeltujen huuliensa ja ryppyisten silmänurkkiensa ilmeessä oli jotain, mikä vaikutti hillitsevästi nuoreen vereen.

Disko opetti häntä tuntemaan paljon-peukaloidun ja runsaasti merkeillä varustetun Eldridgen merikartan merkityksen, joka kartta hänen vakuutuksensa mukaan oli paljon parempi kaikkia hallituksen julkaisemia; kuljetti häntä kynä kädessä pyyntipaikalta pyyntipaikalle yli koko matalikkojen sarjan — Le Have'n, Western'in, Banquereaun, St. Pierren, Vihreän ja Suuren matalikon — puhuen "turskaviisautta" kaiken aikaa. Opetti hänelle myöskin kvadrantin käyttämisen periaatteet.

Korkeusmittarin käytössä Harvey oli Dania etevämpi, sillä hän oli perinyt isänsä hyvän laskupään, ja mahdollisuus varastaa tietoa matalikon vaisun auringon pilkahduksista kiihotti hänen vilkkaita älynlahjojaan. Muissa meriasioissa oli hänen ikänsä tuntuvana haittana. Hänen olisi, kuten Disko sanoi, pitänyt alkaa kymmenvuotisena. Dan osasi panna syöttiä pitkäänsiimaan ja löytää etsimättä jokaisen köyden pilkkopimeässäkin; ja kerran kovalle ottaessa, kun Salters-sedällä oli ajos kämmenessään, hän kykeni perkaamaankin pelkän tuntoaistin opastamana. Hän osasi ohjata kuunaria kohtalaisessa ilmassa kasvoillaan tuntemansa tuulen hivelyn mukaan, käännellen ruoriratasta juuri silloin ja sillä tavoin kuin alus kulloinkin vaati. Kaiken tämän hän teki aivan vaistomaisesti, samoin kuin hän kapuili köysistössä ja hallitsi venettään kuin oman ruumiinsa jäsentä. Mutta hän ei voinut jakaa tietojansa Harveyille.

Kuitenkin oli kuunarilla saatavissa paljon hyödyllisiä yleistietoja, kun myrskyisinä päivinä loikoiltiin kanssissa tahi istuskeltiin kajuutan laatikoilla, varakapineitten, silmusnaulojen, lyijyluotien ja renkaitten pitäessä kalinaansa keskustelujen lomassa. Disko kertoi valaanpyynti-retkistään viisikymmen-luvulla, suurista naarasvalaista, joita surmattiin poikastensa viereltä, kuolinkamppailuista mustilla, ärjyvillä ulapoilla, verisuihkuista, jotka purskuivat neljäkymmentä jalkaa korkealle ilmaan, pirstoiksi ruhjotuista veneistä, patenttiraketeista, jotka laukesivat väärästä päästä ja pommittivat säikähtynyttä miehistöä,

valaitten palottelusta ja ihran keittämisestä, sekä siitä kauheasta tapahtumasta vuonna '71, jolloin kaksitoistasataa miestä joutui kodittomiksi jälle kolmessa päivässä — ihmeellisiä kertomuksia, tosia kaikki. Mutta vielä ihmeellisempiä olivat hänen kertomuksensa turskista, kuinka ne väittelivät ja keskustelivat omista asioistaan syvällä vedessä kölin alla.

Pitkän Jackin harrastus liikkui enemmän yliluonnollisten asiain piirissä. Hän piti heitä äänettöminä esittämällä kaameita tarinoita Monomoy-rannikon kyöpeleistä, jotka matkivat ja pelottelevat yksinäisiä simpukanpyytäjiä, ranta-aaveista ja särkkäkummittelijoista, joita ei ollut oikealla tavalla haudattu, Tulisaaren kätketystä aarteesta, jota merirosvo Kiddin miehistön henget vartioivat, aavelaivoista, jotka purjehtivat sumussa suoraan yli Truron kaupunkikunnan, eräästä Maine-valtion satamasta, missä ei kukaan paitsi joku muukalainen ankkuroi kahta kertaa erääseen määrättyyn kohtaan, koska jonkun laivan kuollut miehistö soutaa keskiyöllä laivan sivulle, ankkuri vanhanaikaisen veneensä keulassa, ja viheltää — ei huuda, vaan viheltää — luokseen sen miehen sielua, joka häiritsi heidän rauhaansa.

Harveylla oli sellainen käsitys, että hänen syntymämaansa itäisen rannikon asujamiston muodostivat etupäässä ihmiset, jotka tekivät sinne kesäisin ratsastusretkiä ja viettivät aikaa hupaisesti tammilattiaisissa ja hienoilla uutimilla varastetuissa huviloissa. Hän nauroi kummitusjutuille — ei niin paljon kuin hän olisi nauranut kuukautta aikaisemmin — mutta istui lopulta kuitenkin äänettömänä ja väristen.

Tom Platt kertoi piirteitä koskaan ehtymättömältä retkeltään Kap Hornin ympäri vanhalla "Ohiolla" raipparangaistuksen aikoina, laivaston mukana, joka suuressa sisällisessä sodassa oli hävitetty sukupuuttoon tyystimmin kuin muinaismaailman lentävät matelijat. Hän kertoi kuinka hehkuvan kuumia kuulia työnnetään kanuunaan, tulppa märkää savea sen ja latingin välillä, — kuinka ne sähisevät ja savuavat puuhun sattuessaan ja kuinka "Gemsbockin" pienet laivapojat valoivat vettä niitten päälle ja huusivat linnotukseen kehottaen yrittämään uudestaan. Ja hän kertoi saarrosta — kuinka pitkiä viikkoja kelluttiin ankkurissa, vaihteluna vain silloin tällöin jonkun hiilensä loppuunkuluttaneen höyrylaivan lähtö tai paluu (purjealuksille ei ollut minkäänlaista vaihtelua); myrskyistä ja pakkasista — pakkasista, jotka pitivät kaksisataa miestä yötä päivää hakkaamassa ja survomassa rikki jäätä ketteingeistä, pylpyröistä ja taklauksesta, laivankeittiön uunin ollessa yhtä kuuma kuin linnotuksesta ammutut hehkuvan tuliset kanuunankuulat ja miesten hörppiessä kaakaota sangon laidasta. Tom Platt ei pitänyt höyryaluksista. Hänen palvelusaikansa loppui sellaisten laitosten ollessa vielä verraten uutukaisia. Hän myönsi ne kyllä oivallisiksi keksinnöiksi rauhan aikana, mutta odotti toivorikkaana sitä päivää, jolloin purjeet pääsisivät jälleen oikeuksiinsa kymmenentuhannen tonnin rekateilla joitten puomit olivat sataayhdeksäkymmentä jalkaa pitkät.

Manuel puhui mielteliäästi ja rauhallisesti, kertoen kauniista Madeiran työistä, jotka pesivät vaatteita kuivuneissa virtojen uomissa kuutamossa, huojuvien banaanipuitten alla; hän kertoi pyhimyslegendoja sekä tanssiais- ja tappeluseikkailuja karun Newfoundlandin satamista. Salters käsitteli pääasiassa maanviljelystä, sillä vaikka hän Josefustakin luki ja selitteli, niin oli hänen tärkein lähetystehtävänsä elämässä todistaa vihantalannotuksen, erikoisesti apilan, paremmuus kaikenkaltaisiin fosfaatteihin verrattuna. Hän intoutui kerrassaan herjaamaan fosfaatteja; hän venytti makuukojustaan likaisia maanviljelyskirjoja ja lukea saarnasi niistä, terottaen asioita sormi pystyssä Harveylle, jolle kaikki tämä oli hepreaa. Mutta kun Harvey teki pilaa Saltersin luennoista, koski se niin kipeästi Penniin, että Harvey lakkasi pilailemasta ja sieti esitykset ollen kohteliaasti ääneti. Se teki erittäin hyvää Harveylle.

Kokki ei luonnollisesti ottanut näihin keskusteluihin osaa. Ylimalkaan hän puhui ainoastaan silloin kun se

oli aivan välttämätöntä; mutta toisinaan laskeutui hänen ylleen omituinen puheliaisuudenlahja, ja hän saattoi pitää puhetta puoleksi gaelinkielellä, puoleksi murteellisella englanninkielellä tuntikauden yhteen menoon. Erittäin puhelias hän oli poikien seurassa, eikä hän koskaan peruuttanut ennustustaan, että Harveyta kerran tulisi Danin herra ja että hän saisi nähdä sen. Hän kertoi heille postinkuljetuksesta talvisin Cape Bretonin puolella, koirareestä, joka kulkee Coudrayhin, ja "Arctic" jäänmurtaajasta, joka pitää väylää auki Prince Edward saaren ja mantereen välillä. Sitten hän kertoi heille äitinsä hänelle kertomia tarinoita elämästä kaukana etelässä, missä vesi ei koskaan jäädy; ja hän sanoi, että kun hän kuolee, niin hänen sielunsa menee lepäämään lämpöiselle valkealle hiekkarannalle, jossa korkeat palmupuut huojuvat. Tämä tuntui pojista hyvin omituiselta ajatukselta miehelle, joka ei eläessään ollut nähnyt palmua. Sitten hän vielä säännöllisesti joka aterialla kysyi Harveyilta, ja ainoastaan Harveyilta, oliko ruoka maistunut hänestä hyvälle; ja tämä pani toisen pöytäkunnan aina nauramaan. He antoivat kuitenkin suuren arvon kokin mielipiteille, ja siksi he pitivätkin salaa mielessään Harveyta jonkinlaisena erikoisasemassa olevana henkilönä.

Ja silläaikaan kun Harvey imi itseensä tietoja uusista asioista jokaisella huokosellaan ja karaistua terveyttä jokaisella raittiin ilman siemauksella, kulki "Täällä Ollaan" kulkuaan ja toimitti tehtäväänsä matalikolla, ja tiukkaan puserretut kasat hopeanharmaata kalaa kohosivat yhä korkeammiksi ruumassa. Ei minkään päivän saalis noussut suunnattomiin, mutta keskinkertaisia päiviä oli paljon ja tiheässä.

Luonnollisesti oli mies, jolla oli sellainen maine kuin Diskolla, tarkan huomion alaisena naapurien puolelta, mutta hänellä oli sängen näppärä taito pujahtaa pois heidän näkyviltään sakeitten, liikkuvien sumuröykkiöitten suojassa. Disko karttoi seuraa kahdesta syystä. Ensiksikin hän halusi tehdä omia kokeilujaan, ja toiseksi olivat tuollaiset eri kansallisuuksien aluksien sekavat kokoelmat hänestä vastenmielisiä. Suurin osa niistä oli tosin Gloucesterista kotoisin, ja toiset sieltä täältä Provincetownista, Harwichista, Chathamista ja joistakin Mainen satamista, mutta miehistöt olivat kotoisin Herra ties mistä. Vaaranalaisuus synnyttää häikäilemättömyyttä, ja kun siihen vielä tulee lisäksi ahneus, niin on kaikenlaisten vastenmielisten sattumien mahdollisuus erinomaisen suuri tuollaisessa alusjoukossa, joka on ahtautunut kuin lammaskatras jonkun epävirallisen johtajan ympärille. "Antaa Jerauld-veljesten johtaa heitä", sanoi Disko. "Meidän täytyy liittyä heidän seuraansa joksikin aikaa itäisillä matalikoilla, vaikkakaan ei kauaksi, jos onni vain pysyy hyvänä. Niitä paikkoja missä nyt olemme, Harve, ei pidetä minään hyvinä apajina."

"Eikö?" sanoi Harvey, joka oli nostamassa sangolla huuhteluvettä tavattoman pitkän perkkauksen jälkeen. "Olisipa sitten hauska vaihteen vuoksi osua jollekin *oikein* huonolle pyyntimaalle."

"Ainoa maa, jota minä haluaisin nähdä, on Eastern Point", sanoi Dan. "Minusta näyttää, isä, ettei meidän tarvitse jäädä kauemmaksi kuin kahdeksi viikoksi itäisille särkille. Siellä sinä saat seuraa niin paljon kuin haluat, Harve. Silloin sitä vasta oikein aletaan tehdä työtä. Ei yhtään säännöllistä ateriala kenellekään. Saa ahmaista palan silloin kun on nälkä ja nukkua silloin kun ei jaksa pysyä valveilla. Oli hyvä juttu että sinut korjattiin silloin kun korjattiin, eikä jotakin kuukautta myöhemmin, sillä muuten emme olisi mitenkään ehtineet muokata sinua kuntoon Vanhaa Neitsyttä varten." Harvey käsitti merikartasta että Vanha Neitsyt ja joukko omituisen nimisiä matalikoita muodostivat heidän pyyntiretkensä kääntymäkohdan, ja että he hyvässä onnessa saisivat jällelläolevan suolamääränsä kostutetuksi siellä; mutta nähdessään Neitsyen koon (se oli vain pieni pikkuruinen piste) hän ihmetteli kuinka Diskokaan korkeusmittareineen ja pohjustimineen voi löytää sitä. Hän tuli myöhemmin näkemään, että Disko oli täysin sekä tämän että monen muunkin tehtävän tasalla ja saattoipa vielä auttaa toisiakin. Kajuutassa riippui suuri neljä jalkaa leveä ja viittä korkea musta taulu, eikä Harvey vähääkään ymmärtänyt sen tarkotusta, kunnes he muutamina sokaisevan sumuisina päivinä kuulivat jalkavoimalla käytettävän sumutorven epäsointuisen törinän — törinän, joka on kuin keuhkotautisen elefantin röhinä.

He olivat juuri suorittamassa lyhytmatkaista ankkuripaikan siirtoa, hinaten ankkuria vedessä vaivoja säästääkseen. "Raakataklaaja mölisemässä leveysastetta", sanoi Pitkä Jack. Parkkilaivan punaiset etupurjeet liukuivat näkyviin sumusta, ja "Täällä Ollaan" soitti kelloaan kolmasti, meri-pikakirjotusta käyttäen.

Suurempi alus peräytti märssypurjeensa huutojen ja hälinän säestäessä.

"Ranskalainen", sanoi Salters-setä halveksivasti. "Miquelonilainen St. Malo'sta." Tällä maamiehellä oli tarkka merisilmä. "Minulta on tupakat melkein lopussa, Disko."

"Sama täälläkin", sanoi Tom Platt. "Hei! Peräytykää — peräytykää!"

Kääntäkää syrjään, tukkinokkainen paljo-hyvä! Mistä kotoisin — St. Malo'sta, mitä?"

"Aa, aa! Paljo hyvä! *Oui! oui! Clos Poulet — St. Malo! St. Pierre et Miquelon*", huudettiin toisesta aluksesta villalakkeja heiluttaen ja nauraen. Sitten kaikki yhteen ääneen: "Taulu! Taulu!"

"Käy noutamassa taulu, Danny. Kummastelen miten nuo ranskalaiset osaavat minnekään, paitsi juuri Amerikan rannikolle ylimalkaan. Neljäkymmentäkuusi neljäkymmentäyhdeksän saa kelvata heille; ja kyllä se on jokseenkin oikein, luullakseni."

Dan piirusti liidulla numerot taululle, joka sitten ripustettiin isonmaston köysistöön, "merci!"-kuoron kaikuessa parkista.

"Eiköhän ole vähän epäystävällistä laskea heitä menemään noin vain", esitti Salters taskuun tunnistellen.

"Oletko oppinut ranskaa sitten viime matkan?" sanoi Disko. "En halua joutua painolastikivien maalitauluksi toista kertaa siitä syystä että sinä kutsut Miquelonin aluksia 'sorkkaporsaiksi', niinkuin teit viimein Le Havella."

"Harmon Rush sanoi että sillä tavalla saa heidät hereilleen. Selvä Yhdysvaltain kieli on kyllin hyvä minulle. Meillä on kaikilla tupakat hyvin vähissä. Kuules, nuori mies, etkös *sinä* osaa ranskaa?"

"Osaan kyllä", sanoi Harvey rohkeasti; ja hän hoilasi: "Hei! Kuulkaa! *Arretez-vous! Attendez! Nous sommes venant pour tabac.*"

"*Ah, tabac, tabac!*" huusivat toisen laivan miehet ja nauroivat taaskin.

"Se osui. Lasketaanhan vene vesille", sanoi Tom Platt. "Minulla ei juuri ole mitään todistuksia ranskan taidostani, mutta minä osaan erästä toista kieltä, jolla luulen asiain selviävän. Tule mukaan, Harvey, tulkitsemaan."

Hälinä ja hyörinä, jotka vallitsivat parkilla, kun Tom Platt ja Harvey hinattiin ylös sen mustaa kylkeä pitkin, olivat sanoin kuvaamattomat. Sen kajuutan seinät olivat täynnään räikeänvärisiä painokuvia Pyhästä Neitsyestä — Newfoundlandin Neitsyeksi he sitä kutsuivat. Harvey huomasi ettei hänen ranskansa ollut matalikoilla käypää laatua, ja hänen keskustelunsa rajottui nyökytyksiin ja virnistyksiin. Mutta Tom Platt huiatoi käsillään ja selvisi mainiosti. Kapteeni antoi hänelle ryypyn kuvaamattoman makuista viinaa, ja jotain koomillisen oopperan näyttelijäkuntaa muistuttavat miehet karvaisine kurkkuineen, punaisine lakkeineen ja pitkine puukkoineen tervehtivät häntä veljenä. Sitten alkoi kaupanteko. Heillä oli tupakkaa suuret määrät — amerikkalaista, joka ei ollut koskaan maksanut tullia Ranskalle. He tahtoivat suklaata ja korppuja. Harvey souti takaisin sopimaan asiasta kokin ja Diskon kanssa, jotka olivat varaston isäntiä, ja hänen palattuaan levitettiin kaakaorasiat ja korppupussit ranskalaisen aluksen ruorirattaan ääreen. Se muistutti merirosvojen saaliinjakoa. Mutta Tom Platt palasi retkeltään köytettynä ja vyötettynä mustalla rullatupakka-pötkyllä, ja taskut pullollaan puru- ja piipputupakka-kakkuja. Sitten nuo vilkasluontoiset meripojat suuntasivat kulkunsa jälleen sumuun, ja viimeiseksi kuuli Harvey iloisen yhteislaulun:

"*Par derrière chez ma tante*, (Mun mummoni luona maalla *il y a un bois joli*; on lehto vihanta, *et le rossignol y chante* ja satakieli laulaa *et le jour et la nuit...* siell' iltaa, aamua... *Que*

donneriez-vous, belle, Mit' antaisit sa, neito, qui l'amènerait ici? jos tänne se tuotaisiin? Je donnerai Quebec, Ma antaisin Quebec'in, Sorel et Saint Denis." Sorel'in ja Saint Denis'n.)

"Minkätähden he eivät ymmärtäneet minun ranskaani, mutta ymmärsivät teidän merkkikieltänne?" kysyi Harvey, kun vaihtotavarat oli jaettu kuunarin miehistön kesken.

"Merkkikieltäkö?" ällisteli Tom Platt. "Niin, merkkikieltä se oli, mutta koko joukon vanhempaa kuin sinun ranskasi, Harve. Nuo ranskalaiset alukset ovat ihan täynnään vapaamuurareita, — siitä se johtui."

"Oletteko te sitten vapaamuurari?"

"Eikö se siltä näytä?" sanoi vanha merisotilas, täyttäen piippuaan; ja Harveylla oli uusi merielämän salaisuus mietiskeltävänä.

VI.

Hämmästyttävintä oli hänestä se, kuinka täydellisesti sattumien varassa jotkut alukset harhailivat aavalla Atlantilla. Kalastaja-alukset olivat, kuten Dan sanoi, luonnollisesti riippuvaisia naapuriensa hyväntahtoisuudesta ja viisaudesta, mutta parempaa olisi kuitenkin odottanut höyrylaivoilta. Näihin ajatuksiin hän johtui erään toisen mielenkiintoisen kohtauksen jälkeen, kun he olivat olleet kolme peninkulmaa vanhan, hitaasti kulkea raahustavan karjalla lastatun höyrylaivan takaa-ajamina, joka haisi kuin kymmenen navettakarsinaa. Eräs laivaupseeri puhutteli heitä hyvin kiihdyksissään huutotorven avulla, laivan kelluessa avuttomana aalloilla, sillä aikaa kun Disko laski kuunarin sen suojanpuolelle ja antoi kapteenin tietää mitä hän hänestä ajatteli. "Missäkö mahdatte olla — niinkö? Te ette ansaitse olla missään. Te karjatarhan-rahtaajat sokkoilette pitkin ja poikin väyliä välittämättä rahtuakaan lähimmäisistänne, silmät kahvikupeissanne sen sijaan että pitäisitte ne tyhmissä päissänne."

Vastaukseksi tähän kapteeni hyppi komentosillalla ja lausui jotain Diskon omista silmistä. "Me emme ole voineet tehdä havaintoja kolmeen päivään. Luuletteko että me voimme kuljettaa laivaa umpimähkään?" huusi hän.

"Minä ainakin voin", tokaisi Disko vastaan. "Mikäs on tullut teidän laskinluodillenne? Oletteko syöneet sen? Ettekö voi haistaa pohjaa, vai haisevatko elukkanne liian väkevältä?"

"Millä te ruokitte niitä?" kysyi Salters-setä äärettömän vakavasti, sillä navetanhaju oli herättänyt hänessä kaikki maamiesvaistot. "Kerrotaan että ne laihtuvat kauheasti matkalla. Saattaa olla ettei asia kuulu minuun, mutta minun mielipiteeni on se, että öljykakut hienoksi survottuina ja sirotettuina — —"

"Tulimmainen!" huusi muuan punapuseroinen karjanhoitajamies nojautuen reilinkiin. "Mistä hulluinhuoneesta herra Poskiparta on päästetty ihmisten ilmoille?"

"Nuori mies", alotti Salters, nousten keulataklaukselle, "sallikaa minun sanoa teille, ennenkuin menemme pitemmälle, että minä olen — —"

Komentosillalla oleva upseeri otti lakin päästään äärettömän kohteliaasti. "Suokaa anteeksi", sanoi hän, "mutta minä olen tehnyt kysymyksen ja odotan vastausta. Jos maanviljelijä poskipartoineen hyväntahtoisesti sulkisi suunsa, niin merenvihreä mulkosilmä ehkä suvaitsee alentua antamaan meille pyytämämme tiedon."

"Nyt sinä olet tehnyt minut naurun esineeksi, Salters", sanoi Disko harmistuneena. Hän ei pystynyt vastaamaan upseerin puhutteluun samanlaisessa äänilajissa, ja siksi hän tiuskaisi hänelle leveys- ja pituusasteen pitemmittä puheita.

"Siinä on varmaan kokonainen laivanlasti hulluja", sanoi kapteeni antaessaan soittokellolla merkin konehuoneeseen ja viskatessaan tukun sanomalehtiä kuunariin.

"Tuo mies ja hänen miehistönsä ovat, lähinnä sinua, Salters, pöhköpäisimpiä hulluja mitä koskaan olen tavannut", sanoi Disko, kun "Täällä Ollaan" eteni karjalaivasta. "Olin juuri lausumassa hänelle mielipidettäni hänen tölleröimisestään pitkin merta kuin metsään eksynyt lapsi, kun sinun piti tulla keskeyttämään viheliäisine karjanhoitoinesi. Etkö sinä koskaan voi pitää asioita erillään?"

Harvey, Dan ja muut miehet jäivät seisomaan syrjään, iskien silmää toisilleen kovasti huvitettuina; mutta Disko ja Salters inttelivät tosissaan iltaan asti, Saltersin todistellessa että karja-alus oli itse asiassa uiva navetta, ja Diskon väittäessä että vaikka niin olisikin, niin säädyllyisyys ja kalastaja-kunnia olisivat vaatineet häntä pitämään "asiat erillään". Pitkä Jack sieti tätä äänettömänä jonkun aikaa — kiukkuinen kapteeni tekee nyrpeän miehistön — mutta illallisen jälkeen hän lausui pöydän takaa:

"Mitäpä hyödyttää vaivata päätään sillä, mitä he sanovat?"

"He kertovat meistä tätä juttua vuosikausia — se siinä vain on", sanoi Disko, "öljykakkuja sirotettuina!"

"Suolalla tietysti", sanoi Salters katumattomana, lukien maatalous-uutisia viikon vanhasta newyorkilaisesta sanomalehdestä.

"Se karvastelee minua läpi luitten ja ytimien", jatkoi laivuri.

"Minä en voi katsoa asiaa siltä kannalta", sanoi Pitkä Jack, rauhanrakentaja. "Kuulehan, Disko! Onko yhtäkään toista alusta näillä vesillä tässä ilmassa, joka olisi rahtilaivan kohdatessaan voinut, paikanmääräystä paitsi ja sen lisäksi — huomaa, sitä paitsi ja sen lisäksi — keskustella sen kanssa aivan järkiperaisesti nautakarjan hoidosta, keskellä merta? Tietysti he eivät voi sitä koskaan unhottaa! Se oli ytimekkäin keskustelu mikä ikinä on sukeutunut. Me niitimme siinä kaksinkertaisen kunnian." Dan potki Harveyta pöydän alitse, ja Harvey oli tukehtua liemikuppiinsa.

"No niin", sanoi Salters, joka tunsu kunniansa hiukan tulleen kohennetuksi, "ja minähän sanoin ennenkuin puhuin, että asia ei ehkä kuulu minuun."

"Ja minun mielestäni", sanoi Tom Platt, jolla oli suuri kokemus kuriin ja käyttäytymiseen kuuluvissa kysymyksissä, "sinun, Disko, olisi pitänyt heti siioin kehottaa häntä pysähtymään, jos keskustelu sinun arvostelusi mukaan tuntui muodostuvan jollakin tavoin — toisenlaiseksi kuin olisi pitänyt."

"Saattaa ehkä niin olla", sanoi Disko, joka näki tässä kunniakkaan peräytymistien loukatun omanarvontunnon aiheuttamasta kiivastuksesta.

"Tietysti se oli niin", sanoi Salters, "kun sinä kerran olet tämän aluksen kapteeni; minä olisin kernaasti pysähtynyt heti ensi viittauksella — en mistään mielipiteen muutoksesta tai peräänantamisesta, vaan ainoastaan ollakseni esimerkkinä näille meidän kahdelle poikavekarallemme."

"Enkö sanonut, Harvey, että meihin se lopulta kiertyy ennenkuin ollaan siitä selvät? Aina vain nuo poikavekarat. Mutta enpä olisi halunnut luopua tästä huvista, vaikka olisin saanut puoli osuutta kampela-alukseen", kuiskutti Dan.

"Mutta *kuitenkin* olisi asiat pitänyt pitää erillään", sanoi Disko, ja uuden väittelyn tuli leimahti Saltersin silmissä, hänen murentaessaan tupakkaa piippuunsa.

"Niin, kyllä on aina hyvä pitää asiat erillään", sanoi Pitkä Jack, joka tuntui päättäneen asettaa myrskyn.

"Sen saivat Steyning & Haren isännät kokea, kun he lähettivät Counahanin matkalle. 'Marilla D. Kuhnin' laivurina kapteeni Newtonin sijaan, joka oli saanut luuvalon eikä voinut lähteä. Counahan Purjehtijaksi me häntä kutsuimme."

"Nick Counahan ei lähtenyt koskaan laivalle yhdeksi yöksikään ilman rommiankkuria jossain kohti tavaraluettelossa", sanoi Tom Platt, seuraten esimerkkiä. "Hän kuljeksi tavallisesti Bostonin paikan välitystoimistojen ympärillä odottaen että Luoja tekisi hänestä jonkun hinaaja-aluksen kapteenin hänen ansioittensa palkkioksi. Sam Coy, jolla oli ruokala Atlantic Avenuella, piti häntä täysihoidossa ilmaiseksi ainakin vuoden päivät hänen juttujensa takia. Counahan Purjehtija! Niin, niin. Ollut kuolleena jo viisitoista vuotta, vai miten?"

"Seitsemäntoistakin luullakseni. Hän kuoli samana vuonna kuin 'Caspar McVeagh' rakennettiin; mutta hän ei osannut milloinkaan pitää asioita erillään. Steyning otti hänet samasta syystä kuin varas otti kuuman kamiinin — kun ei muuta ollut saatavissa sillä kertaa. Miehet olivat kaikki matalikoilla, ja Counahan haali miehistökseen hurjinta väkeä mitä voi saada. Ja rommia! Sitä he kasasivat laivaan semmoisen paljouden, että koko 'Marilla' vakuutuksineen kaikkineen olisi voinut siinä uida. He lähtivät Bostonin satamasta Suurta matalikkoa kohti ärjyvällä luoteistuulella ja joka mies niin päissään kuin saattoikin. Ja taivas sai pitää heistä huolta, sillä vahtia he eivät asettaneet ja köysiin eivät kädellään kajonneet kertaakaan, ennenkuin olivat nähneet viidentoista gallonin rommitynnyrin pohjan. Se tapahtui noin viikon kuluttua, mikäli Counahan saattoi muistaa. (Kunpa voisin kertoa tämän jutun niinkuin hän sen kertoi!) Koko tuon ajan tuuli puhalsi kuin riivattu, ja 'Marilla' — oli kesä, ja he olivat panneet sille keulatangon — viiletti yhtä painoa eteenpäin. Sitten Counahan otti korkeusmittarin ja hoippui vähän aikaa sen ääressä ja tuli — sen ja kartan ja surisevan päänsä avulla — siihen tulokseen, että he olivat Sable Islandin eteläpuolella, hyvällä tolalla; mutta ei virkkanut mitään. Sitten he löivät auki uuden tynnyrin eivätkä huolehtineet maallisista toiseen kotvaan. 'Marilla' oli kallistunut ylihankaan Bostonin majakan sivu päästyä eikä sen jälkeen koko aikana kertaakaan nostanut suojanpuoleista reilinkiään, vaan huhki eteenpäin aina samassa asennossa. Mutta he eivät nähneet jälkeäkään levistä eikä kalalokeista eikä kuunareista; ja jonkun ajan perästä he huomasivat olleensa matkalla neljätoista päivää, ja he rupesivat epäilemään että matalikot olivat lakkauttaneet maksunsa. Sitten he luotasivat ja saivat syvyydeksi kuusikymmentä sylvää. 'Enkösanonut', sanoo Counahan, 'enkös sitä teille sanonut! Olen vienyt teidät suoraan matalikolle, ja kun tulemme kolmenkymmenen sylen vedelle, niin käymme töihin kuin aika miehet. Counahan ei olekaan mikään kolmen markan mies', sanoo hän. 'Counahan Purjehtija!'

"Seuraavalla heitolla he saivat yhdeksänkymmentä sylvää. Counahan sanoo: 'Joko on luotiliina venynyt taikka sitten matalikko vajonnut.'

"He lappoivat luotiliinan ylös, sillä he olivat juuri siinä tilassa, että sellainen tuntui aivan luonnolliselta, ja istuivat kannelle lukemaan solmuja ja sotkivat nuoran pahanpäiväiseksi. 'Marilla' oli ottanut kurssinsa ja lasketti eteenpäin, ja jonkun ajan perästä tuli vastaan rahtilaiva, ja Counahan puhutteli sitä.

""Oletteko nähneet mitään kalastaja-aluksia nykyisin?" sanoo hän aivan ajattelemta.

""Niitä on joukottain tuolla Irlannin rannikon kohdalla", vastataan rahtilaivasta.

""Ääh, menkää männikköön!" sanoo Counahan. 'Mitä tekemistä minulla on Irlannin rannikon kanssa?'

""No, mitä sitten teette täällä?" kysytään rahtilaivasta.

"Kärsivä kristikunta!" sanoo Counahan (hän sanoi aina niin, kun asiat kävivät vastaisiksi ja hän alkoi tulla levottomaksi) — 'Kärsivä kristikunta!' sanoo hän. 'Missä minä sitten olen?'

"Kolmekymmentäviisi penikulmaa länsilounaaseen Cape Clearistä, jos se teitä lohduttaa', vastataan laivasta. 'Counahan hyppäsi ilmaan, neljä jalkaa seitsemän tuumaa, kokin mittauksen mukaan.'

"Lohduttaa!' sanoo hän, ällistymättä hiventäkään. Kolmekymmentäviisi penikulmaa Cape Clearistä ja neljätoista päivää siitä kun jätin taakse Bostonin majakan. Kärsivä kristikunta, se on rekordi, ja lisäksi on minulla äiti Skibbereenissä!' Ajatelkaa sitä! Sillä miehellä oli luontoa! Mutta te näette ettei hän voinut pitää asioita erillään.

"Miehistö oli suurimmaksi osaksi kotoisin Corkisia ja Kerrystä, paitsi yhtä marylandilaista, joka tahtoi että palattaisiin takaisin, mutta he sanoivat häntä kapinoitsijaksi ja ohjasivat 'Marillan' Skibbereeniin ja viettivät hauskoja päiviä vierailemalla tuttaviansa luona vanhalla turpeella. Viikon perästä he lähtivät paluumatkalle, ja kolmekymmentäkaksi päivää heiltä meni luoviessaan takaisin matalikoille. Mutta pyyntikausi oli lopullaan ja eväät olivat vähissä, jonkavuoksi Counahan antoi mennä yhtä kyytiä Bostoniin asti sen enempää siekailematta."

"Mitäs aluksen omistajat sanoivat?" kysyi Harvey.

"Minkäpä he voivat? Kalat olivat matalikoilla ja Counahan kertoili laiturilla rekordimatkastaan itään. He lohduttivat itseään sillä. Ja kaikki johtui siitä, ettei ensiksikään pidetty miehistöä ja rommia erillään, ja toiseksi, että sekotettiin Skibbereen ja Banquereau keskenään. Counahan Purjehtija, rauha hänen sielulleen! Hän oli mies, joka ei turhia surrut!"

"Kerran minä oli 'Lucy Holmes'issa", sanoi Manuel lempeällä äänellään. "Ne eivät tahtoa sen kalaa Gloucesterissa. Aa, mitä? Eivät anna mitään hintaa. Niin me lähteä poikki meren ja ajatella myydä kalan Azoreilla. Sitten puhalttaa navakka tuuli, ja me ei voi nähdä hyvin. Sitten puhalttaa vielä enempi navakka tuuli, ja me sortua alle ja ajella hyvin nopeaa — ei kukaan tietää mihin. Joku ajan perästä me nähdä maata, ja tulla vähän kuuma. Sitten tulla kaksi kolme neekeriä prikillä. Aa, mitä? Me kysy missä me oli, ja he sanoo — no, mitä te luulla?"

"Suur-Kanaria", sanoi Disko hetken arveltuaan. Manuel pudisti päätään hymyillen.

"Cape Blanco", sanoi Tom Platt.

"Ei. Pahempi kuin se. Me olla Bissagos saarista etelään, ja priki se olla Liberiasta! Niin me möi kalan siellä! Ei hyvin pahasti? Aa, mitä?"

"Voiko tällainen kuunari purjehtia suoraan meren poikki Afrikkaan?" kysyi Harvey.

"Voi vaikka Kap Hornin ympäri, jos niiksi tulee ja jos muonaa riittää", sanoi Disko. "Minun isäni purjehti pienellä aluksellaan — viidenkymmenen tonnin kantoinen se taisi olla, 'Rupert' nimeltään — purjehti Grönlannin jäisille vuorille sinä vuonna, jolloin puolet kalastajalaivoistamme oli koettamassa turskaonnea siellä. Ja mikä tärkeämpää, hän otti minun äitini mukaansa — arvatenkin näyttääkseen hänelle miten rahaa ansaittiin — ja he jäätyivät kaikki kiinni sinne, ja minä synnyin Diskossa. En muista siitä tietenkään mitään. Palasimme takaisin keväällä, kun jäät irtautuivat, mutta he panivat minulle nimen tuon paikan mukaan. Jokseenkin joutava kuje turvattomalle lapselle, mutta kaikkihan olemme taipuvaisia

hairahduksiin elämässämme."

"Niinpä kyllä, niinpä kyllä!" sanoi Salters, päättään nyökytellen. "Kaikki olemme taipuvaisia hairahduksiin, ja minä sanon teille, pojat, että kun olette tehneet hairahduksen — ja te teette niitä ainakin sata päivässä — niin on kaikkein parasta tunnustaa se niinkuin miehet."

Pitkä Jack antoi suurenmoisella, kaikki muut paitsi Diskon ja Saltersin käsittävällä silmäniskulla ymmärtää että välikohtaus oli päättynyt.

Sitten he siirtyivät pyyntipaikasta toiseen pohjoista kohti, veneet ulkona melkein joka päivä, kulkien pitkin Suuren matalikon itäistä reunaa kolmen-neljänkymmenen sylen vedessä ja kalastaen uutterasti.

Siellä Harvey sai ensi kerran nähdä mustekalan, joka on parhaita turskansyöttejä, mutta vaikeasti pyydystettävissä. Heidät herätti makuukojuistaan eräänä pimeänä yönä Saltersin huuto: "Mustekaloja, ohoi!" ja puolitoista tuntia kurotteli joka mies laidan yli mustekalatäkyään — punaiseksi maalattua lyijypalaa, jonka alapäässä oli kehä taaksepäin käyristettyjä piikkejä, muistuttaen puoleksi avatun sateenvarjon ruotoja. Jostakin tuntemattomasta syystä mustekala himoitsee tätä kapinetta ja kietoutuu sen ympärille, jolloin se vedetään ylös ennenkuin se on ehtinyt päästä irti piikeistä. Mutta jouduttuaan pois luonnollisesta elementistään se purskuttaa ensin vettä ja sitten mustetta pyydystäjänsä silmille; ja oli huvittavaa nähdä miesten kumartelewan milloin millekin puolelle väistääkseen suihkuja. Kun leikki loppui, olivat he kaikki mustia kuin nuohoojat, mutta kannella oli soma kasa tuoretta mustekalaa, ja isolle turskalle on hyvin mieleen, kun se näkee pienen loistavan palan mustekalan käsivartta simpukkasyötillä varustetun koukun kärjessä. Seuraavana päivänä he saivat runsaasti kaloja ja kohtasivat "Carrie Pitmanin", jolle he huusivat hyvästä onnestaan; "Carrien" miehet tahtoivat tehdä kauppaa — seitsemän turskaa kunnollisen kokoisesta mustekalasta —, mutta Disko ei hyväksynyt hintaa, ja "Carrie" siirtyi nyrpeänä tuulen alle ja asettui ankkuriin puoli peninkulmaa kauemmaksi, toivoen onnistuvansa itse saamaan noita haluttuja eläviä.

Disko ei virkkanut mitään ennenkuin illallisen jälkeen, jolloin hän lähetti Danin ja Manuelin varustamaan poijulla kuunarin ankkuriköyttä ja ilmotti aikovansa makuulle mennessään ottaa piilukirveen mukaansa. Dan kertasi tietysti nämä huomautukset eräälle "Carrien" veneelle, joka halusi tietää mitävarten he poijuttivat ankkuriköyttä, vaikka ei pohja ollut kallioinen.

"Isä sanoo, ettei hän uskaltaisi jättää lauttaakaan viittä peninkulmaa lähemmäksi teitä", huusi Dan reippaasti.

"No miksei hän sitten siirry pois? Kuka kieltää?" sanoi toinen.

"Siksi että te asetuitte hänen alapuolelleen, ja sitä hän ei siedä yhdeltäkään alukselta, saatikka sellaiselta ajelehtivalta rasvatynnyriltä kuin teidän."

"Se ei ole ajelehtinut vähääkään tällä matkalla", sanoi mies suutuksissaan, sillä "Carrie Pitman" oli huonossa huudossa siitä, että sillä oli tapana katkoa pohjataklinkinsa.

"Millä tavalla sitten muutatte ankkuripaikkaa?" sanoi Dan. "Sehän on paras puoli sen purjehduskyvyssä. Ja jos se on jättänyt ajelehtimisen, niin mitä ihmettä varten teillä on uusi halkaisijapuomi?"

"Hoi, portugalilainen posetiivin vääntäjä, vie apinasi takaisin

Gloucesteriin. Mene takaisin kouluun, Dan Troop", kuului vastaus.

"Housuntekijä! Housuntekijä!" huusi Dan, joka tiesi että eräs

"Carrien" miehistä oli ollut työssä housutehtaassa edellisenä talvena.

"Rapu! Gloucesterin rapu! Mene tiehesi vain, Novy!"

Gloucesterilaisen kutsuminen nova-scotialaiseksi oli häpäisevää. Dan vastasi samaan nuottiin.

"Novyja olette itse, räppäkaupunkilaiset! Chatham hylkyjenkorjaajat! Menkää tiehenne vain, reikäsukat!" Ja taistelevien voimat erkanivat, mutta chathamilaiset olivat jääneet huonommalle puolelle.

"Kyllä arvasin miten tulisi käymään", sanoi Disko. "Se on kääntänyt tuulen ympäri. Se nuokkuu tuolla puoliyöhön asti, ja juuri kun olemme päässeet sikeimpään uneemme, se riistäytyy ajelehtimaan. Hyvä asia, ettei meillä ole täällä suurempaa alusten tungosta. Mutta ankkuriani en rupea nostamaan chathamilaisen vuoksi. Ja voihan se pysyäkin."

Tuuli, joka oli kääntynyt vastakkaiselle ilmalle, yltyi auringonlaskussa ja puhalteli navakasti. Merenkäyntiä ei tosin ollut senkään vertaa, että se olisi veneen köyttä pystynyt katkaisemaan, mutta "Carrie Pitman" seurasi omia lakejaan. Vartionsa lopulla pojat kuulivat sen kannelta kolme liki toistaan seuraavaa revolverinlaukausta.

"Glory, glory, halleluja!" lauloi Dan. "Nyt se tulee, isä; tyvipää edellä, unissaan kulkien samoin kuin Banquereaullakin!"

Jos joku toinen alus olisi ollut kysymyksessä, ei Disko ehkä olisi toiminut näin äkkipäätä, mutta nyt hän iski ankkuriköyden poikki, kun "Carrie Pitman", vaikka sillä olisi ollut liikkumistilaa koko Pohjois-Atlanti, tulla vaappuili suoraan heitä kohden. Halkaisija ja kolmikulmainen isonmaston purje nostettuna "Täällä Ollaan" väisti sitä juuri niin paljon kuin oli ihan välttämätöntä — Disko ei halunnut kuluttaa viikkoa ankkuriköytensä etsimiseen — pyörähtäen tuuleen samalla kun "Carrie" ajautui ohi, miehistö harmista äänettömänä ja alttiina toisen kuunarin täysin laidallisiin ammutuille pilkka- ja pistosanoille.

"Hyvää iltaa", sanoi Disko lakkiaan nostaen, "kuinka kasvitarhanne menestyy?"

"Menkää Ohioon ja vuokratkaa muuli", sanoi Salters-setä. "Täällä ei tarvita maamyyriä."

"Lainaanko teille veneen-ankkurini?" huusi Pitkä Jack.

"Irrottakaa peräsimenne ja työntäkää se mutaan", sanoi Tom Platt.

"Hoi, kuulkaa!" kuului Danin ääni kimakkana ja terävänä, hänen seisoessaan ruorirattaan pukilla. "Hoi! Onko housutehtaassa lakko, vai onko sinne otettu tyttöjä teidän sijaanne?"

"Hellittäkää ruoriköydet ja naulatkaa ne pohjaan", huusi Harvey. Tämä oli merisuolalta maistuva sukkeluus, jonka hän oli oppinut Tom Plattilta. Manuel nojautui reilingin yli ja huusi: "Soittakaa posetiivi! Aaaa!" Hän heilautti leveää peukaloaan kuvaamatonta halveksimista ja pilkkaa ilmaisevalla eleellä, silläaikaan kun pikku Penn korotti kunniaansa pillittäen: "Sooh vähän! Ptruu! Mitä se siinä. Noo!"

He makasivat loppuyön kettinkiankkurissa — Harvey huomasi sen nykkiväksi, kiekkuvaksi,

epämiellyttäväksi liikunnoksi — ja kuluttivat puolet aamupäivää ankkuriköyden takaisin-etsimiseen. Mutta pojat olivat yhtä mieltä siitä, että tuo vaiva oli vähäinen sillä ostetun voitonriemun ja kunnian rinnalla, ja he ajattelivat kaihoten kaikkea sitä ihanaa, mitä he olisivat voineet sanoa onnettomalle "Carrie'lle".

VII.

Seuraavana päivänä he kohtasivat useampia purjealuksia, jotka kaikki suuntasivat kulkunsa hiljalleen koillisesta länttä kohti. Mutta juuri kun he odottivat saapuvansa Neitsyen matalikon näkyville, laskeutui merelle sumu, ja he jäivät makaamaan ankkuriin, näkymättömien kellojen kilahdellessa joka suunnalla heidän ympärillään. Pyyntiä ei ollut puheeksi asti, mutta silloin tällöin kohtasi pari venettä toisensa sumussa vaihtaen uutisia.

Samana yönä vähää ennen päivänkoittoa Dan ja Harvey, jotka olivat nukkuneet suurimman osan päivästä, nousivat ylös "kähveltäkseen" paistinpiirakoita. Ei ollut mitään syytä, minkävuoksi he eivät olisi voineet ottaa niitä julkisesti, mutta ne maistuivat sillä tavoin paremmilta ja lisäksi se harmitti kokkia. Alhaalla kanssissa vallitseva kuumuus ja haju ajoivat heidät saaliineen kannelle; he tapasivat siellä Diskon kellon ääressä, jonka hän antoi nyt Harveyn huostaan.

"Anna sen soida", sanoi hän. "Minä epäilen kuulleen jotakin. Jos se on jotain, niin minun lienee paras olla paikallani tarpeen varalta."

Kellonsoitto oli heikkoa kilkutusta; sakea ilma tuntui tukahuttavan sen kuulumasta; ja väliaikoina Harvey kuuli höyrylaivan sumutorven kumean toivotuksen, ja hän tunsikin matalikkojen oloja tarpeeksi tietääkseen mitä se merkitsi. Hänen mieleensä johtui kammottavan elävästi kuinka eräs kirsikanväriseen mekkoon puettu nuori poika — hän halveksi nyt tuollaisia turhamaisia pukukappaleita niin syvästi kuin oikea kalastaja niitä halveksii — kuinka eräs tietämätön, suurisuinen poikanulikka kerran oli sanonut, että olisi "suurenmoista", jos höyrylaiva ajaisi jonkun kalastaja-aluksen yli. Tuolla pojalla oli ollut loistohytti lämpimine ja kylmine kylpyineen, ja hän oli joka aamu kuluttanut kymmenen minuuttia valitessaan mieleisiään herkkuja kultareunaisesta ruokalistasta. Ja tuo sama poika — ei, vaan hänen paljoa vanhempi veljensä — oli ylhäällä kello neljän aikana usvaisessa aamuhämärässä, vettä valuviin, rauskahteleviin öljyvaatteisiin puettuna, soittaa kilkuttaen sananmukaisesti henkensä edestä kelloa, joka oli pienempi kuin ylitarjoilijan aamiaiskello, samalla kuin jossain lähistöllä kolmekymmentä jalkaa korkea teräskeula porhalsi eteenpäin kahdenkymmenen meripeninkulman tuntinopeudella! Ja kaikista katkerimmalta tuntui ajatus, että kuivissa, pehmeillä patjoilla varustetuissa hytteissä nukkui ihmisiä, jotka eivät tulisi koskaan tietämään ruhjoneensa aluksen miehistöineen ennen aamiaistaan. Siksi Harvey soitti kelloa.

"Niin, nyt ne hiljentävät vietävän potkurinsa vauhtia jonkun kierroksen pysyäkseen lakimääräysten rajoissa", sanoi Dan varustaen käsiinsä Manuelin simpukkatorven, "ja se on tietysti hyvin lohduttavaa sitten kun olemme kaikki pohjassa. Kuuntelehan sitä! Siinä on mölyä!"

"Aouuuu-kuuuu-huuup!" pani sumutorvi. "*Ping-ling-ling*", pani kello. "*Krraaa-uh!*" pani simpukkatorvi, ja meri ja taivas olivat kaikki käärityt samaan maitomaiseen usvaan. Sitten Harvey tunsikin olevansa lähellä jotain liikkuvaa kappaletta ja huomasi katsovansa suoraan kalliontyöryä muistuttavan laivankeulan terävään särmään, joka näytti syöksyvän suoraan kuunaria kohti. Pieni, hilpeä vesitöyhtö kiertyi

kiehkurana sen edessä, ja sen kohoutuessa tuli näkyviin toinen toisensa yläpuolella oleva sarja roomalaisia numeroita — XV. XVI. XVII. XVIII. ja niin edelleen — maalattuina sen lohenväriseen, kiiltävään kylkeen. Se kallistui eteenpäin ja sitten alaspäin vertahyydyttävällä sohinalla; numerosarja hävisi; rivi messinkireunaisia ikkunareikiä vilahti ohi; höyrysuihku tupsahti Harveyn avuttomasti kohotettuihin käsiin; kuumaa vettä purskui pitkin reilinkiä, ja pieni kuunari jytisi ja tärisi potkurin myllertämän veden kuohussa, höyrylaivan rungon hävitessä sumuun. Harvey valmistautui pyörtymään tai tulemaan sairaaksi tai tekemään kummankin, kun hän kuuli rysähdyksen kuin matka-arkkia nakattaessa katuvierekselle, ynnä heikon, ikäänkuin pitkänmatkanpuhelimesta kuuluvan äänen ruikuttamat sanat: "Pysähtykää! Te olette ajanut meidät yli!"

"Meidätkö?" sai hän änkytetyksi.

"Ei, vaan toisen aluksen tuonnempana. Soita! Me menemme paikalle katsomaan", sanoi Dan alkaen laskea ulos venettä.

Puolessa minuutissa kaikki paitsi Harvey, Penn ynnä kokki olivat veneessä ja soutivat pois. Tuokion perästä ajautui keulan sivu kuunarin etumasto, katkenneena suoraan poikki. Sitten tuli tyhjä vihreä vene kolahuttaen kuunaria kylkeen, ikäänkuin pyytäen tulla nostetuksi ylös. Sitten seurasi jokin siniseen mekkoon puettu, suullaan vedessä makaava, mutta — se ei ollut kokonainen mies. Pennin kasvot vaihtoivat väriä ja hän vetäisi nyyhkäisten henkeään. Harvey kilkutti kelloa epätoivoisesti, sillä hän pelkäsi heidän voivan hukkua minä silmänräpäyksenä tahansa, ja hän hypähti kevennyksestä kuullessaan Danin huihkaisevan, kun miehet palasivat takaisin.

"Jennie Cushman", sanoi Dan kiihtyneellä äänellä, "katkennut suoraan kahtia — ja ihan murskaksi survottuna! Ei neljännespeninkulmaakaan tästä. Isä pelasti laivurin. Ketään muita ei saatu, ja — siinä oli hänen poikansakin. Voi, Harve, Harve, minä en voi sitä kestää! Minä näin — —" Hän painoi päänsä käsivarsiensa varaan ja nyyhkytti, Silläaikaa kun toiset raahasivat kannelle harmaapäisen miehen.

"Mitä varten sinä minut korjasit?" vaikeroi pelastettu. "Disko, mitä varten sinä minut korjasit?"

Disko laski lujasti kätensä miehen olkapäälle, sillä hänen katseensa oli hurja ja hänen huulensa värisivät, kun hän tuijotti äänettömään miehistöön. Silloin astui esiin Pennsylvania Pratt, joka oli myös Haskins tai Rich tai McVitty silloin kun Salters unohti; ja hänen kasvonsa olivat muuttuneet hullun kasvoista viisaan, kokeneen vanhuksen kasvoiksi, ja hän puhui lausuen lujalla äänellä: "Herra antoi ja Herra otti; kiitetty olkoon Herran nimi! Minä olin — minä olen evankeliumin palvelija. Jättäkää hänet minun huostaani."

"Oi, oletteko, oletteko te?" sanoi mies. "Rukoilkaa sitten poikani takaisin minulle! Rukoilkaa takaisin yhdeksäntuhannen dollarin alus ja tuhat sentneriä kalaa. Jos olisitte antaneet minun olla, olisi leskeni voinut mennä huoltolaitokseen ja tehdä työtä ruokansa edestä, eikä hän olisi saanut koskaan tietää — ei koskaan tietää. Nyt minun täytyy kertoa hänelle."

"Älä nyt huoli puhua mitään", sanoi Disko. "Parempi kun menisit vähän makaamaan, Jason Olley."

Kun mies on kadottanut ainoan poikansa, kokonaisen kesäkauden ansion ja kaiken maallisen pääomansa muutamissa kymmenissä sekunneissa, on häntä vaikea lohduttaa.

"Nehän olivat kaikki Gloucesterin miehiä, vai miten?" sanoi Tom Platt, hypistellen avuttomasti jotain köydenpätkää.

"Oh, se ei tee mitään erotusta", sanoi Jason, vääntäen vettä parrastaan. "Minä tulen kai soutamaan kesävieraita East Gloucesterin tienoilla tänä syksynä." Hän hoiperteli raskaasti reilingin luo ja lauloi:

"Linnut taivaan alla,
laulain lausukaa
kukin äänellänne
Herran kunniaa!"

"Tulkaa minun kanssani. Tulkaa alas!" sanoi Penn, ikäänkuin hänellä olisi ollut oikeus antaa määräyksiä. Heidän katseensa sattuiivat vastakkain ja taistelivat neljäsosan minuuttia.

"En tiedä kuka olette, mutta minä tulen", sanoi Jason alistuvaisesti. "Ehkä saan takaisin jotain — jotain niistä — yhdeksästä tuhannesta dollarista." Penn talutti hänet kajuuttaan ja sulki oven jälkeensä.

"Tuo ei ole Penn", huusi Salters-setä. "Se on Jakob Boiler, ja — hän on muistanut Johnstownin! En ole ikinä nähnyt sellaisia silmiä kenenkään ihmisen päässä. Mitä nyt on tehtävä? Mitä minun nyt on tehtävä?"

He saattoivat kuulla Pennin ja Jasonin äänien puhuvan kajuutassa. Sitten Pennin ääni jatkoi yksinään, ja Salters vetäisi hatun päästään, sillä Penn rukoili. Jonkun hetken perästä Penn astui ylös kajuutan portaita, suuret hikipisarat kasvoillaan, ja katseli miehistöä. Dan nyyhkytti yhä ruorirattaan luona.

"Hän ei tunne meitä", vaikeroi Salters. "Kaikki on alettava jälleen alusta, shakki ja kaikki — ja mitä hän sanoo *minulle*?"

Penn puhui; he saattoivat kuulla että hän puhui kuin oudoille ihmisille. "Olen rukoillut", sanoi hän. "Meidän uskonjoukkomme uskoo rukoukseen. Olen rukoillut että tämä mies saisi poikansa takaisin elävänä. Minun omani hukkuivat silmien edessä, vaimoni ja vanhin poikani — ja toiset. Tuleeko ihmisen olla viisaampi Luojaansa? En ole koskaan rukoillut heitä takaisin, mutta minä rukoilin tämän miehen poikaa, ja varmasti se annetaan hänelle."

Salters katsoi rukoilevasti Penniin nähdäkseen eikö tämä muistaisi häntä.

"Kuinka kauan olen ollut hulluna?" kysyi Penn äkkiä. Hänen huulensa nytkähtelivät.

"Joutavia, Penn! Ethän sinä ole ollut hulluna", alkoi Salters. "Vähän hämmennyksissä vain."

"Minä näin talojen törmäävän siltaan, ennenkuin tulipalot syttyivät.
En muista mitään muuta. Kuinka kauan siitä on?"

"En voi kestää sitä! En voi kestää sitä!" huusi Dan, ja Harvey nyyhkytti myötätunnosta.

"Noin viisi vuotta", sanoi Disko vavahtelevalla äänellä.

"Minä olen siis ollut jonkun henkilön rasituksena joka päivä koko tuona aikana. Kuka se henkilö oli?"

Disko viittasi Saltersiin.

"Et ole — et ole!" huusi maanviljelijä-merimies, pusertaen käsiään yhteen. "Sinä olet ansainnut ylläpitosi enemmän kuin kaksinkertaisesti; ja sinä olet saamassa rahaa, lukuunottamatta puolta minun neljännes-

osuudestani tähän alukseen, joka on sinulle kuuluva puhtaan oston kautta."

"Te olette hyviä miehiä. Minä näen sen teidän kasvoistanne.

Mutta — —"

"Armias taivas", kuiskasi Pitkä Jack, "ja hän on ollut mukanamme kaikki nämä matkat! Hän on kerrassaan noiduttu."

Kuunarin kellon ääni kuului laivan sivulta päin, ja sumusta huusi ääni: "Hoi, Disko! Oletko kuullut mitään 'Jennie Cushmanista?'"

"He ovat löytäneet hänen poikansa", huusi Penn. "Seisokaa hiljaa ja katsokaa Luojan lunastusta!"

"Jason on täällä meillä", vastasi Disko, mutta hänen äänensä vapisi.

"Ketään muita — ei kai ole löydetty?"

"Me olemme ainakin löytäneet yhden. Tapasimme hänet puurojun seasta, joka näyttää olleen kanssina. Hänen päänsä on vähän loukkaantunut."

"Kuka hän on?"

Kaikkien kannella-olijain sydämet tykyttivät yhtä levottomina.

"Nuorempi Olley se kai on", vastasi ääni.

Penn korotti kätensä ja lausui jotakin saksaksi. Harvey olisi voinut vanhoa, että kirkas aurinko paistoi hänen ylöspäin kääntyneille kasvoilleen. Mutta ääni jatkoi: "Hoi, kuulkaa! Te miehet härnäsitte meitä koko lailla toissa yönä."

"Emme me nyt ole härnäystuulella", sanoi Disko.

"Tiedän sen; mutta totta puhuakseni me olimme niinkuin — niinkuin ajelulla, kun tapasimme Olleyn pojan."

Alus, josta puhuteltiin, oli tuo parantumaton "Carrie Pitman", ja "Täällä Ollaan"-kuunarin kannelta remahti hiukan epätasaiselta kuulostava nauru.

"Eiköhän teidän sopisi lähettää Jason-ukko tänne? Me olemme menossa maihin noutamaan lisää syöttiä ja pohjataklinkia. Ette suinkaan te häntä millään tavoin tarvitse, ja tämä viетävän ankkuripeli tekee väkemme vähän riittämättömäksi. Me pidämme hänestä huolta. Hän on naimisissa minun eukkoni tädin kanssa."

"Annan teille mitä vain haluatte", sanoi Troop.

"Emme halua mitään, paitsi ehkä ankkuria, joka pitäisi. Mutta nuori Olley alkaa tulla vähän rauhattomaksi. Lähettäkäähän ukko tänne."

Penn herätti hänet epätoivon tylsyydestään, ja Tom Platt souti hänet toiseen alukseen. Hän jätti heidät lausumatta sanaakaan kiitokseksi ja tietämättä mikä häntä odotti; ja sumu verhosi kaikki kätköönsä.

"Ja nyt", sanoi Penn, vetäisten syvään henkeään kuin saarnaamaan valmistuen. "Ja nyt" — ryhdikäs vartalo lysähti kuin huotraan työnnetty miekka, ylikuonnollisen kirkkaitten silmien loiste sammui, ääni muuttui jälleen tavalliseksi heikoksi piipitykseksi — "ja nyt", sanoi Pennsylvania Pratt, "onko mielestäsi liian varhaista ottaa pieni peli shakkia, Salters?"

"No, juuri samaa minä aioin sanoa", huusi Salters vilkkaasti. "On merkillistä, Penn, kuinka sinä osaat arvata toisen ajatukset."

Pikku mies punastui ja seurasi lauhkeasti Saltersia keulaan.

"Ylös ankkuri! Joutuin! Pois näiltä noidutuilta vesiltä", huusi Disko, eikä hänen käskyään ollut koskaan vikkelämmin toteltu.

"Minkä ihmeen selityksen te nyt annatte kaikelle tälle?" sanoi Pitkä Jack, kun he jälleen olivat ponnistelemassa läpi sumun, kosteina, vettätippuvina ja huumautuneina.

"Minä selitän sen tähän tapaan", sanoi Disko ruorirattaan äärestä:
"Kun tuo 'Jennie Cushmahin' tapaus tuli tyhjälle vatsalle — —"

"Hän — me näimme yhden heistä menevän sivu", nyyhkytti Harvey.

"Niin, se tietysti ikäänkuin kohotti hänet ylös vedestä, samoin kuin laiva viskautuu rannalle; kohotti hänet ylös, minun käsittääkseni, niin että hän muisti Johnstownin ja Jakob Boilerin ja kaikki senkaltaiset muistot. No niin, ja Jasonin lohduttaminen piti häntä vähän aikaa ylhäällä, samoin kuin pönkät pitävät pystyssä laivaa. Mutta sitten pönkät alkoivat solua ja solua, ja hän luisti rannalta alas, ja nyt hän on veden varassa jälleen. Siihen tapaan minä sen selitän."

He päättivät että Diskon selitys oli täysin oikea.

"Salters olisi tullut kerrassaan onnettomaksi, jos Penn olisi jäänyt Jakob Boileriksi", sanoi Pitkä Jack.

"Näittekö hänen kasvojaan silloin kun Penn kysyi, kenen rasituksena hän oli ollut koko tämän ajan? No, mitäs kuuluu, Salters?"

"Nukkuu — nukkuu kuin tukki. Meni maata kuin lapsi", vastasi Salters, käyden varpaillaan perään päin. "Emme tietysti syö aamiaista ennenkuin hän herää, Oletteko koskaan nähneet sellaista rukouksen lahjaa? Hän totta totisesti veti nuoren Olleyn ylös merestä. Se on minun uskonni. Jason oli kamalan ylpeä pojastaan, ja minä epäilin heti alunpitäen, että se oli hänelle rangaistus epäjumalien palvelemisesta."

"On niitä muitakin yhtä mielettömiä", sanoi Disko.

"Se on erittäin", vastasi Salters joutuisasti. "Penn ei ole aivan täysipäinen, enkä minä tee häneen nähden muuta kuin velvollisuuteni."

He odottivat, nuo nälkäiset miehet, kolme tuntia kunnes Penn ilmestyi kannelle lempein kasvoin ja ajatuksettomain aivoin. Hän sanoi että hänestä tuntui kuin hän olisi nähnyt unta. Sitten hän tahtoi tietää minkätähden he olivat niin hiljaisia, eivätkä he voineet sanoa hänelle syytä.

Disko piti kaikki miehet säälimättömästi työssä seuraavat kolme neljä päivää; kun ei voitu olla ulkona pyytämässä, pani hän heidät ruumaan ahtamaan laivan varastoja pienemmälle alalle, jotta saataisiin enemmän tilaa kalalle. Tiukkaan ahdettu kalakasa ulottui kajuutan väliseinästä kanssin lieden takana olevaan työntöoveen saakka, ja Disko näytti kuinka suurta taitoa kysyi lastin järjestäminen niin että kuunari sai parhaan syvällyksensä. Miehistö tuli tällä tavoin pysytetyksi virkeänä, kunnes heidän mielensä oli vapautunut painostuksesta; ja Pitkä Jack antoi kerran Harveyn maistaa köydenpäästä, koska, kuten hän sanoi, tämä kulki "murheellisena kuin sairas kissa asioista joita ei voinut auttaa." Harvey ajatteli paljon noina vaiteliaina päivinä; ja hän ilmaisi ajatuksensa Danille, ja Dan yhtyi hänen mielipiteisiinsä — aina siinä määrin, että he nyt pyysivät paistinpiirakoita sen sijaan että olisivat niitä salaa näpistelleet.

Mutta viikkoa myöhemmin he molemmat olivat vähällä kaataa kumoon "Hattie S:n" kevytmielisyssä yrityksessään seivästä haita kepin nokkaan nidotulla vanhalla pistimellä. Tuo vihainen peto uiskenteli veneen sivuilla kerjäten pieniä kaloja, ja oli todella Luojan onni, että kaikki kolme selvisivät kahakasta hengissä.

Ja kun oli aikansa oltu sokkosilla sumussa, tuli vihdoinkin aamu, jolloin Disko huusi kannelta alas kanssiin: "Joutukaa, pojat! Olemme kaupungissa!"

VIII.

Ei koskaan mene Harveyn mielestä se näky, joka avautui hänen eteensä sinä aamuna. Aurinko oli juuri erkautunut taivaanrannasta, jota he eivät olleet nähneet lähes viikkoon, ja sen matalat, punertavat säteet osuivat kolmen ankkuroidun kuunarilaivaston purjeisiin — laivastoista oli yksi pohjoisessa, yksi lännessä ja yksi etelässä. Siellä oli varmaankin lähes sata alusta, jokaista mahdollista tekotapaa ja rakennetta, ulompana erillään muista raakataklauksella varustettu ranskalainen, kaikki kumarrellen ja niiaillen toisilleen. Jokaisesta aluksesta oli veneitä lähdössä vesille kuin mehiläisiä pesästään; ja huutojen kajahtelu, köysien ja pylpyräin kalina ja airojen loiskina kantautui peninkulmittain yli vellovan vedenpinnan. Auringon kohotessa korkeammalle muuttuivat purjeet monen värisiksi — mustiksi, himmeänharmaiksi ja valkoisiksi, ja yhä uusia aluksia ilmestyi esiin etelän ilmalla häämöttävän sumun seasta.

Veneet kokoutuivat rypäisiin, erkanivat, muuttivat uuteen järjestykseen ja hajautuivat taaskin, mutta kaikki pyrkivät samaan suuntaan; ja miehet huutelivat, viheltelivät ja lauloivat, ja vedenpinta oli kirjavana aluksista heitetyistä roskista.

"Se on kaupunki", sanoi Harvey. "Disko oli oikeassa. Se on todellakin kaupunki."

"Olen nähnyt pienempiäkin", sanoi Disko. "Täällä on kaikkiaan tuhatkunta miestä. Ja tuolla on Neitsyt." Hän viittasi tyhjään paikkaan, missä vihertävällä vedenpinnalla ei ollut yhtään venettä.

"Täällä Ollaan" kaarratti pohjoisen laivueen liepeitse, Diskon huiskuttaessa kättään toiselle tuttavalle toisensa jälkeen, ja sitten se ankkuroi yhtä sulavasti kuin kilpapurjehdus-alus purjehduskauden päättyessä. Matalikko-alukset sivuuttavat äänettöminä taidokkaasti suoritettua liikkeen, mutta poropeukalo saa osakseen ivahuutoja pitkin koko linjaa.

"Juuri parhaaseen aikaan täkykalalle", huudettiin "Mary Chiltonista".

"Onko suola kohta kosteana?" kysyttiin "King Philipistä".

"Hei, Tom Platt! Tuletko illalliselle tänään?" sanottiin "Henry Clay'stä"; ja siihen tapaan kysymykset ja vastaukset risteilivät aluksesta toiseen. Miehet olivat tavanneet toisiaan jo aikaisemmin, liikkueensa pyyntiveneillä sumussa, eikä mikään paikka ole niin otollinen juorujen kulkemiselle kuin matalikkolaivasto. Heillä tuntui kaikilla olevan tietona Harveyn pelastuminen, ja he kysyivät oliko hän jo suolansa arvoinen. Nuoret pojat kompailivat Danin kanssa, jolla myös oli sukkela kieli ja joka kyseli heidän vointiaan käyttäen heidän kaupunkilaisliikanimiään, joista tiesi heidän vähimmän pitävän. Manuelin kanssa lavertelivat hänen maanmiehensä omalla kielellään, ja vähäpuheisen kokinkin nähtiin ratsastavan halkaisijapuomilla huutelemassa gaelinkielellä tuttavalleen, joka oli yhtä musta kuin hän itsekin. Kun he olivat varustaneet poijulla ankkuriköytensä — Neitsyen seutu on kauttaaltaan kallioista

pohjaa, ja huolettomuus merkitsee ankkuriköyden poikkihankautumisen ja ajelulle joutumisen vaaraa — kun he siis olivat varustaneet poijulla ankkuriköytensä, lähtivät heidänkin veneensä liikkeelle liittyäkseen noin peninkulman päässä ankkurissa olevaan veneparveen. Kuunarit keinuivat ja nuokkuivat turvallisen välimatkan päässä kuin lapsukaisiaan vartioivat ankaemot, ja veneet käyttäytyivät kuin vallattomat ankanpoikaset.

Kun he sekaantuivat hälisevään parveen, missä veneet kolahtelivat toisiinsa, Harveyn korvat kihisivät hänen soututapaansa kohdistuvista huomautuksista. Hänen ympärillään sateli sanoja kaikilla Labradorin ja Long Islandin välillä tavattavilla kielimurteilla, portugalin kieltä, napolilaismurretta, lingua francaa, ranskaa ja gaelinkieltä myöten, laulujen ja hoilauksien ja uusien voimasanojen säestäminä, ja hän tuntui olevan niitten kaikkien maalitauluna. Ensi kertaa eläessään hän tunsu itseään ujostuttavan — ehkä hänen kuunarin miehistön pienessä piirissä viettämänsä pitkä aika oli siihen syynä — kun hän näki nuo monet kymmenet hurjat kasvot, jotka nousivat ja laskivat pienen keinuvan aluksen mukana. Laakea, henkäillen kohoileva maininki, noin kolmesataa syltää laaksosta laelle, kohotti aika-ajoin rauhallisesti hartioilleen eriväristen veneitten ketjun. Ne kuvastuivat tuokion omituisena reunuskuvasarjana taivaan rajaviivaa vasten, niissä olevien miehen viittoessa ja huhuillessa. Seuraavassa silmänräpäyksessä nuo avonaiset suut, huitovat käsivarret ja paljaat rinnat taas hävisivät, jonka jälkeen toisen mainingin tullessa kohosi ylös aivan erinäköinen ihmiskuva-sarja, muistuttaen paperikuvia lasten leikinäyttämöllä. Harvey katseli ihmeissään. "Ole varuillasi!" sanoi Dan heiluttaen lippoa. "Kun minä käsen sinun lipota, niin lippoa. Täkykalat saattavat parveilla milloin hyvänsä tästä puolin. Minne laskemme, Tom Platt?"

Työnnellen, puskien ja hinaten, tervehtien vanhoja ystäviä yhtäällä ja varottaen vanhoja vihamiehiä toisaalla ohjasi eskaaderinpäällikkö Tom Platt pienen laivastonsa kunnialla yleisen tungoksen alapuolelle, ja heti alkoi kolme tai neljä miestä hinata ylös ankkureitaan aikoen siirtyä heidän alapuolelleen. Mutta silloin remahti valtava naurunrähäkky, kun eräs vene syöksähti paikaltaan tavattomalla vauhdilla, siinä olevan miehen kiskoessa hurjasti ankkuriköydestä.

"Päästä köysi löysälle!" huusi parikymmentä ääntä. "Anna sen pudistaa se irti."

"Mitä se on?" kysyi Harvey veneen viilettäessä etelää kohti. "Eikö se ole ankkurissa, mitä?"

"Ankkurissa — kyllä, mutta sen pohjataklous on vähän epävakainen", sanoi Dan nauraen. "Valas on sekaantunut siihen... Lippoa, Harve! Nyt ne tulevat!"

Vedenpinta heidän ympärillään sumeni ja tummeni ja kähertyi sitten tiheäksi hopeavälkkeisten pikku kalojen kuuroksi, ja noin puolensadan sylen laajuisella alalla alkoivat turskat hyppiä kuin lohet keväällä; turskien takaa näkyi taasen kolme tai neljä leveää harmaanmustaa selkää, jotka poreita synnyttäen halkoivat vettä.

Silloin joka mies huusi ja koetti hinata ylös ankkuriaan päästäkseen parveen käsiksi, sekotti naapurinsa siiman, purki sydäntään häiritsijöilleen, ammensi vimmatusti lipollaan ja kirkui varoituksia ja neuvoja tovereilleen, vedenpinnan sihistessä kuin vasta-avattu soodavesipullo ja turskien, miesten ja valaitten hyökätessä yksin tuumin onnettomien täkykalojen kimppuun. Harvey oli vähällä horjahtaa yli laidan Danin lipon varren kolhauksesta. Mutta kaiken tämän metelinkin keskellä hän huomasi ja painoi muistiinsa valaan häijyn, päättäväisen, sirkuselefanttia jollakin tavoin muistuttavan pienen silmän katseen, sen kiitäessä melkein vedenpinnan tasalla ja, kuten hän väitti, vilkuttaessa hänelle silmää. Kolmen veneen ankkuriköydet joutuivat näiden häikäilemättömien aavanmeren ajometsästäjien sotkettaviksi, ja ne saivat kulkea näitten hevostensa vetäminä puoli peninkulmaa ennenkuin nämä pudistivat köyden irralleen.

Sitten pikkukalain parvi siirtyi pois, ja viiden minuutin kuluttua ei kuulunut mitään muuta ääntä kuin painolyijyjen loiskahtelua veteen, turskien sätkintää ja nuijien muksahtelua miesten tainnuttaessa niitä. Se oli ihmeellistä pyyntiä. Harvey saattoi nähdä kuinka alhaalla vedessä välähtelevät turskat uivat verkalleen laumoissa, tarttuen koukkuihin yhtä vääjäämättä kuin uivatkin. Matalikkolaki kieltää jyrkästi käyttämästä useampaa kuin yhtä koukkuu samassa siimassa silloin kun veneet ovat Neitsytmatalikolla tai Itäisillä särkillä; mutta niin liki toisiaan olivat veneet, että yksikoukkuisetkin siimat sekaantuivat, ja Harvey joutui ennen pitkää kiihkeään kiistaan lauhkean, parrakkaan newfoundlandilaisen kanssa toisella puolella ja kiljuvan portugalilaisen kanssa toisella.

Pahempaa kuin konsaan siimojen sekaantuminen, oli ankkuriköysien sotkulle joutuminen veden alla. Kukin oli ankkuroidut mihin katsoi sopivaksi, ajelehtien ja soudellen kiinnekohtansa ympärillä. Kun kalat alkoivat syödä laimeammin, tahtoi jokainen nostaa ankkurinsa ja siirtyä paremmalle paikalle; mutta joka kolmas mies näki veneköytensä olevan tiukasti sekaannuksissa neljän tai viiden lähinnäolevan köyden kanssa. Toisen veneköyden katkaiseminen on kuvaamattoman törkeä rikos matalikoilla; kuitenkin sitä tehtiin, tekijän ilmi joutumatta, kolme tai neljä kertaa sinä päivänä. Tom Platt sai kiinni erään Mainen miehen itse teosta ja iski hänet airolla veneen laidan yli veteen, ja Manuel kohteli erästä omaa maanmiestään samalla tavalla. Mutta Harveyn ankkuriköysi katkaistiin ja samoin Pennin, ja heidän veneensä muutettiin apuveneiksi kuljettamaan kaloja kuunariin sitä mukaa kuin toiset veneet täyttyivät. Täkykalat parveilivat vielä toisen kerran illansuussa, jolloin hurja meteli uusiintui; ja hämärän tullen he soutivat kaikki laivalle perkatakseen karsinan laitaan kiinnitettyjen öljylamppujen valossa.

Kaloja oli suunnaton kasa, ja he nukkuivat kesken perkkaustaan. Seuraavana päivänä muutamat veneet pyydystivät Neitsytsärkän huipun kohdalla, ja Harvey, joka oli joukossa, katseli kuulakkaan veden läpi tuota yksinäistä kalliota, joka kohoo kahdenkymmenen jalan päähän vedenpinnasta, niin että voi nähdä sen pinnalla kasvavat levätkin. Turskia oli siellä epälukuisin, liikehtien vakavan verkkaisesti nahkamaisten levälehvien yllä. Kun ne söivät, söivät ne kaikki yhtäaikaan, ja samalla tavalla ne lakkasivat. Puolenpäivän tienoissa oli joutilas aika, ja miehet alkoivat etsiä ajanvietettä. Dan huomasi ensimmäiseksi "Pragin Toivon", joka juuri oli saapunut, ja kun sen veneet liittyivät toisten joukkoon, tervehdittiin niitä kysymyksellä; "Kuka on keljuin mies laivastossa?"

Kolmesataa ääntä vastasi raikkaasti: "Nick Bra-ady." Se kajahti kuin urkumessu.

"Kuka varasti lampunsydämet?" Tämä oli Danin avustus.

"Nick Bra-ady", veisattiin veneistä.

"Kuka keitti velliä suolatuista syöteistä?" Tämä oli joku tuntematon panetteli ja neljännespeninkulman päässä.

Taas sama raikas kuoro. Brady ei itse asiassa ollut mitenkään erityisemmin halpamainen, mutta hänellä oli sellainen maine, ja laivasto käytti sitä hyväkseen parhaansa mukaan. Sitten he keksivät erään Truron aluksen, joka kuusi vuotta aikaisemmin oli todistettu vikapääksi viisi- tai kuusikoukkuisen siiman käyttämiseen Itäisillä särkillä — "scrowger'iksi" he tuollaista kapinetta nimittivät. Mies oli luonnollisesti saanut nimekseen "Scrowger-Jim"; ja vaikka hän siitä pitäen oli piilotellut Georges-matalikoilla, tapasi hän kunniansa täällä odottamassa häntä täydessä loistossaan. He alkoivat julistaa sitä jonkinlaisessa sähikäiskuurossa: "Jim! Oo Jim! Jim! Oo Jim! Sssscrowger-Jim!" Tämä oli jokaisesta hauskaa. Ja kun muuan runollinen beverlyläinen lauloi "Carrie Pitmanin" ankkurista tekemänsä pilkkalaulun — hän oli muovaillut sitä koko päivän ja puhunut siitä jo viikkokausia — tunsu veneseurue itsensä kerrassaan

onnelliseksi. Sitten heidän täyty kysyä samalta beverlyläiseltä, kuinka hänen papuvaransa riittivät, sillä runoilijoillekaan ei kaikki saa käydä mieltä myöten. Jokainen kuunari ja melkein joka mieskin tuli vuorostaan pilan esineeksi. Jos oli jossakin huolimaton tai siivoton kokki, niin veneseurue lauloi hänestä ja hänen ruuistaan. Jos jokin kuunari oli kelvottomaksi havaittu, sai laivasto kuulla sen juurta jaksain. Jos joku mies oli varastanut tupakkaa ruokakumppaniltaan, mainittiin hänet kokouksessa nimeltään. Diskon erehtymättömät arvostelut, Pitkän Jackin jo vuosia sitten myömä kuorma-alus, Danin mielitietty (voi Danin kiukkua silloin!), Pennin huono onni veneen-ankkurien suhteen, Saltersin mielipiteet lannotuskysymyksestä, Manuelin pienet harha-askeleet hyveen tieltä maissa ollessaan ja Harveyn naismainen airojen käsittely — kaikki tuotiin julki; ja kun sumu laskeutui heidän ympärilleen hopeanvalkoisina lakanoina taakse jääneen auringon hohteessa, kajahtelivat äänet ikäänkuin näkymätön tuomarijoukko olisi lausunut tuomioitaan.

Veneet liikuskelivat ja kalastivat ja jupakoivat, kunnes suurehko aallonvyöry kulki yli matalikon. Silloin veneet erkanivat kauemmaksi toisistaan, jotteivät murskaisi laitojaan, ja joku huusi että jos vyöryjä jatkuisi, niin Neitsyt puhkeisi. Muuan arkailematon galwaylainen veljenpoikineen väitti sitä perättömäksi, hinasi ylös ankkurinsa ja sousti ihan kallion kohdalle. Monet äänet huusivat heitä tulemaan pois, toisten taasen yllyttäessä heitä pitkittämään. Kun sileälakiset vyöryt liukuivat etelää kohti, nostivat ne veneen korkealle ja yhä korkeammalle sumussa ja pudottivat sen sitten likaisen-väriseen, pyörteiseen, häränsilmäiseen aallonlaaksoon, missä se kieppui ankkurinsa ympäri jalan tai parin päässä piilossa olevasta kalliosta. Se oli leikkimistä kuoleman kanssa vain urheuttaan näyttääkseen, ja toiset veneet katselivat sitä painostavan äänettömyyden vallitessa, kunnes Pitkä Jack sousti maanmiestensä taakse ja tyvenesti leikkasi poikki heidän ankkurikäytensä.

"Ettekö kuule sen kolahtelevan?" huusi hän. "Soutakaa henkenne edestä! Soutakaa!"

Miehet kiroilivat ja yrittivät väittää vastaan, kun vene ajautui irralleen; mutta seuraava vyöry pysähtyi hiukan, ikäänkuin ihminen mattoon kompastuessaan. Kuului syvä nyyhkytys ja vahveneva kohina, ja Neitsyt viskasi ylös muutamia kymmeniä neliösyhtiä vaahtoavaa vettä, joka kuohui valkoisena, raivoavana ja kammottavana matalan pohjan yläpuolella. Silloin kaikkien veneitten miehet kovasti ylistivät Pitkää Jackia, ja galwaylaiset tukkivat suunsa.

"Eikö se ole komeaa?" sanoi Dan, pyörähdellen kuin hylkeenpoikanen kotikivellään. "Se puhkeaa tästä lähtien kerran joka puolen tunnin aikana, jolleivät vyöryt kovasti suurene. Mikä on sen säännöllinen aika, silloin kun se on toiminnassaan, Tom Platt?"

"Kerran joka viidestoista minuutti, täsmälleen. Harve, sinä olet nähnyt matalikkojen suurimman merkillisyyden; ja ilman Pitkää Jackia olisit saanut nähdä parin miehen lopun vielä lisäksi."

Iloista hälinää kuului siltä suunnalta, missä sumu oli tiheimpänä ja kuunarit soittivat kellojaan. Iso parkki pisti varovasti kuononsa esiin sumusta, ja irlantilaiset ottivat sen vastaan huudellen: "Tule tänne vain, kultaseni!"

"Onko se ranskalainen?" kysyi Harvey.

"Eikö sinulla ole silmiä? Sehän on baltimorelainen, joka kulkee pelossa ja vapistuksessa", sanoi Dan. "Nyt me hassutamme sitä niin että tikut lähtevät. Luulen että sen laivuri kohtaa ensi kerran kalastajalaivaston tällaisissa oloissa."

Se oli musta, eloisa kahdeksansadan tonnin alus. Sen isopurje oli sidottu lämsällä ja märssypurje lepatti epäröiden vähäisessä tuulenhengessä. Parkki on naisellisin kaikista meren tyttäristä, ja tämä kookas, empivä olento valkoiseksi ja kullanväriseksi maalattuine keulakuvineen muistutti ilmielävästi hämmentynyttä naista, joka hiukan kohottaa helmuksiaan mennäkseen rapakoisen kadun poikki häijyjen poikanaskalien ilkkuesssa ympärillä. Aluksen tilanne olikin hyvin suuressa määrässä samanlainen. Se tiesi olevansa jossakin Neitsyen lähistöllä, oli kuullut sen kohinan ja kulki sen vuoksi varovasti kysellen tietään. Tässä on pieni osa siitä mitä se sai kuulla pieniltä keikkuvilta veneiltä:

"Neitsytkö? Mitä te puhutte? Tämähän on Le Have sunnuntai-aamuna. Menkää kotiin ja nukkukaa pääanne selväksi."

"Menkää kotiin ja sanokaa että mekin tulemme."

Kun parkin perä keinahtaen ja loiskahtaen painui aallonpohjaan, huusi puolikymmentä ääntä kuin yhdestä suusta: "Haaa — nyt se iskee kariin!"

"Tiukkaan ylös! Tiukkaan ylös henkenne tähden! Te olette juuri kohdalla nyt."

"Alas! Tarkkaan alas! Antakaa mennä täyttä päätä!"

"Kaikki miehet pumpuille!"

"Alas halkaisija, ja sauvokaa!"

Tällöin laivuri menetti malttinsa ja sanoi mitä hän ajatteli. Heti paikalla keskeyttivät miehet pyynnin vastatakseen hänelle, ja hän sai kuulla monta merkillistä seikkaa aluksestaan ja sen lähimmästä satamasta. He kysyivät häneltä oliko hän vakuutuksessa, ja mistä hän oli varastanut ankkurinsa, koska, he sanoivat, se kuului "Carrie Pitmanille"; he kutsuivat hänen alustaan mutaproomuksi ja syyttivät että hän penkoo pohjaliejuja ja säikäyttää kalat pois; he tarjoutuivat hinaamaan häntä ja lähettämään laskun hänen eukolleen; ja muuan uskalias nuorukainen pujahti melkein peräpeilin alle, läimäytti sitä kämmenellään ja kiljaisi: "Nous' ylös, Buck!"

Kokki tyhjensi tuhkapannun hänen päälleen, ja hän vastasi turskanpäillä. Parkin miehistö heitteli pieniä tulisia hiiliä keittiön-uunistaan, ja veneissä-olijat uhkasivat tulla laivaan ja panna siinä toimeen "typistysä". He olisivat viipymättä varottaneet, jos laiva olisi ollut todellisessa vaarassa, mutta kun he tiesivät sen turvallisesti sivuuttaneen Neitsyen, niin he käyttivät tilaisuutta parhaaksensa. Hauskuus meni pilalle, kun kari kuohui uudelleen puolen peninkulman päässä tuulen päällä, ja kiusattu parkki nosti kaiken mikä vain otti tuulta ja laski tiehensä; mutta venelaivue tunsu että kunnia oli jäänyt heille.

Koko seuraavan yön Neitsyt kohisi kumeasti, ja aamulla Harvey näki meren lainehtivan äreänä ja kuohupäisenä ja laivaston odottavan johtavaa merkinantoa häälyvin mastoin. Ei ainoatakaan venettä laskettu vesille ennenkuin kello kymmenen, jolloin Jerauldin veljekset "Päivän Silmästä" olematonta

tyventymistä kuvitellen antoivat esimerkin. Minuutin kuluttua puolet veneistä olivat ulkona ja poukkuilivat kähärtyvillä vyöryillä, mutta Troop piti oman miehistönsä perkkuityössä. Hän ei nähnyt mitään järkeä uhkayrityksissä; ja kun myrsky kiihtyi iltapuolella, saivat he tyytyväisyydekseen ottaa vastaan likomärkiä vieraita, jotka kiittivät kun pääsivät johonkaan suojaan ärjyvältä myrskyltä. Pojat seisoiivat venetalojen luona lyhdyt kädessä, miehet valmiina hinaamaan, tähystellen merelle jonkun suuren hyökyaallon tulon varalta, joka saisi heidät heittämään kaiken muun ja pitämään kiinni epätoivon voimalla säilyttääkseen henkensä. Pimeästä kuului aina aika-ajoin huuto: "Vene! Vene!" He kiinnittivät nostotaljat, hinasivat kannelle läpimärän miehen ja puoliupoksissa olevan veneen; tätä he tekivät kunnes kuunarin kansi oli täynnään venepinoja ja kojut täynnä miehiä. Viisi kertaa Harvey ja Dan vahtivuorollaan syöksyivät puomiin köytetyn etumaston kahvelin kimppuun ja tarrautuivat käsin, jaloin ja hampain kiinni puihin ja köysiin ja lionneeseen purjevaatteeseen, kun suuri aalto täytti kannen. Muuan vene paiskautui säpäleiksi ja aallot viskasivat miehen pää edellä kannelle, niin että otsaan tuli ammottava haava; ja aamunkoitteessa, kun riehuvien aaltojen harjat kauttaaltaan hohtivat valkoisina, raahautui muuan mies kannelle sinertävänä, kauhun leima kasvoillaan ja taittunein käsivarsin, kysyen veljeään. Seitsemän ylimääräistä suuta oli aamiaisella: eräs ruotsalainen, eräs chathamilainen laivuri, eräs Mainen Hancockista oleva poika, muuan duxburyläinen ja kolme Provincetownin miestä.

Seuraavana päivänä oli yleinen lajittelu laivaston kesken, ja vaikka ei kukaan virkkanut mitään, söivät kaikki paremmalla ruokahalulla, kun alus toisensa jälkeen ilmotti täyden miehistön olevan laivalla. Ainoastaan pari portugalilaista ja muuan vanha mies Gloucesterista olivat hukkuneet, mutta monet olivat haavottuneet tai saaneet ruhjevammoja; ja kahdelta kuunarilta oli katkennut ankkuriköysi ja ne olivat ajautuneet eteläänpäin kolmen päivän purjehdusmatkan päähän. Eräällä ranskalaisella aluksella kuoli mies — se oli sama parkki, jonka kanssa "Täällä Ollaan" oli tehnyt tupakankauppaa. Alus lähti hiljaa liikkeelle eräänä kosteana, kelmeänä aamuna, siirtyi paikalle jossa oli syvää vettä, purjeitten riippuessa velttoina kaiken aikaa, ja Harvey näki hautaustoimituksen Diskon kiikarilla. Se oli yksinkertainen: pitkulainen käärö vain solautettiin yli laidan. Heillä ei näyttänyt olevan mitään juhlamenoja, mutta illalla aluksen maatessa ankkurissa Harvey kuuli tähtituikkeisen mustan veden yli heidän laulavan jotain, joka kuulosti virreltä. Se kulki hyvin verkkaiseen tahtiin näillä sanoilla:

"La brigantine (Jo pursi kääntyy qui va tourner ja keinahtaa, roule et s'incline se kohta kauas pour m'e trainer. mun kuljettaa. Oh, Vierge Marie, Oi Neitsyt Pyhä, pour moi priez Dieu! suo armosi! Adieu, patrie; Oi synnyinmaani, Quebec, adieu!" jää hyvästi!)

Tom Platt kävi laivalla, koska, kuten hän sanoi, vainaja oli hänen vapaamuurari-veljensä. Saatiin tietää että aalto oli pusertanut mies-paran taivuksiin kokkapuun tyveä vasten ja taittanut hänen selkensä. Tieto levisi kuin kulovalkea, sillä laivan miehet pitivät vastoin yleistä tapaa huutokaupan vainajan kapineille — hänellä ei ollut ketään sukulaisia St. Malossa tai Miquelonissa —, ja kaikki tavarat oli levitetty kajuutan katolle, punaisesta, kudotusta lakista tuppipuukolla varustettuun nahkavyöhön asti. Dan ja Harvey olivat "Hattie S:llä" pyydystämässä kahdenkymmenen sylen vedessä ja he luonnollisesti soutivat parkille ollakseen mukana. Se oli pitkä soutumatka, ja he viipyivät perillä jonkunverran, millä aikaa Dan osti puukon, jossa oli omituisen muotoinen messinkipää. Kun he jälleen laskeutuivat veneeseensä ja alkoivat soutaa tihusateessa lotisevaa vedenpintaa pitkin, tulivat he ajatelleeksi että heille saattaisi koitua ikävyvyksiä pyyntihomman laiminlyömisestä.

"Eipä liene haitaksi, jos vähän lämpenemmekin", sanoi Dan väristen öljytakissaan, ja he soutivat rivakasti suoraan keskelle valkoista sumua, joka, kuten tavallisesti, laskeutui heidän ylleen ilman edeltäkäyvää varotusta.

"Näillä tienoin on liian paljon merivirtoja, jotta voisi luottaa vaistoihinsa", sanoi Dan. "Heitä ankkuri veteen, Harve, niin kalastamme vähän, kunnes ilma selvenee. Pane suurin lyijysi painoksi. Kolmen naulan paino ei ole liikaa tällä vedellä. Katso kuinka vene on jo vetänyt köyden tiukalle."

Keulan alla kävi kerrassaan pieni pulina, kun joku matalikon säännötön merivirta piti venettä piukalla köyden päässä; mutta he eivät voineet nähdä veneen mittaakaan millegään suunnalle. Harvey käänsi takinkauluksensa ylös ja köykistyi kelansa ylitse uupuneen merenkyntäjän ilmein. Sumulla ei enää ollut mitään erittäin pelottavaa voimaa häneen nähden. He kalastivat jonkun aikaa äänettäminä ja huomasivat turskan syövän hyvästi. Sitten Dan veti puukon tupesta ja koetteli sen terää veneenlaitaan.

"Se on sievä", sanoi Harvey. "Miten sait sen niin halvalla?"

"No, heidän joutavien katolilaisten taikauskojensa takia", sanoi Dan, työnnellen veneenlaitaa kirkkaalla puukonkärjellä. "Heistä on vastenmielistä ottaa rautaista esinettä kuolleelta. Etkö nähnyt niitten Arichatin ranskalaisten vetäytyvän takaperin, kun minä tarjosin?"

"Mutta eihän huutokaupasta ostaminen ole samaa kuin kuolleelta ottaminen. Sehän on kauppaa."

"*Me* tiedämme sen kyllä, mutta taikauskoon eivät järkisyyt vaikuta. Tästäkin asiasta näkee kuinka edullista on asua edistyneessä maassa." Ja Dan alkoi viheltää:

"No, terve, Thatcher, kuinkas voit?
Jo näkyy tuolla Eastern Point.
Koht' ankkurimme heitämme
Cape Ann'in kohdalle!"

"Miksikä sitten se Eastportin mies ei tarjonnut? Hänhän osti saappaatkin. Eikö Maine ole edistynyt seutu?"

"Mainekö? Pyh! Maineläisillä ei ole edes niin paljon tietoa tai niin paljon rahaa, että maalauttaisivat talonsa. Minä olen nähnyt niitä. Se Eastportin mies kertoi minulle että tätä puukkoa oli käytetty — ranskalaiselta kapteenilta hän oli sen kuullut — käytetty jossain Ranskan rannikolla viime vuonna."

"Miestäkö lyöty sillä? Nakkaappa nuija tänne!" Harvey veti kalansa veneeseen, pani uuden syötin ja heitti koukun taas veteen.

"Tapettu mies! Kun minä kuulin sen, halutti minua tietysti kahta kovemmin ostaa se."

"Peijakas! Sitä minä en tiennyt", sanoi Harvey käännähtäen ympäri. "Minä annan siitä sinulle dollarin, kun — kun saan palkkani. Kuule, minä annan kaksi dollaria."

"Ihanko todella? Pidätkö siitä niin kovasti?" sanoi Dan punastuen. "Totta puhuakseni minä ostin sen oikeastaan sinua varten — lahjaksi; mutta minä en tahtonut ilmaista sitä ennenkuin näkisin mitä sinä siitä pitäisit. Se on sinun ja hyvästä sydäimestä, Harve, koska kerran olemme venetoverit ja niin edespäin. Siinä on, ota!"

Hän ojensi sen Harveylle, voineen kaikkineen.

"Mutta kuulehan, Dan, minä en ymmärrä — —".

"Ota pois. En minä sillä mitään tee. Minä haluan että sinä otat sen."

Kiusaus oli vastustamaton. "Dan, sinä olet valkoinen mies", sanoi Harvey. "Minä pidän sitä niin kauan kuin elän."

"Hauska kuulla", virkkoi Dan nauraen hyvillä mielin; ja rientäen muuttamaan puheenaihetta hän sanoi sitten: "Minusta näyttää kuin sinun siimasi olisi kiinni jossakin."

"Tarttunut pohjaan varmaankin", sanoi Harvey nykäistyään. Mutta ennenkuin hän ryhtyi vetämään siimaa ylös, kiinnitti hän vyön vyötäisilleen, kuullen mielihyvällä kuinka tupen kärki kalahti tuhtoon hänen takanaan. "Mer-killistä!" huusi hän. "Siinä on ihan sellainen tunne kuin se olisi mansikkapohjassa. Eikös tässä ole puhdas hietapohja, vai mitä?"

Dan kurottui hänen puolelleen ja nykäisi tutkistelevasti. "Kampela jurottaa tuolla tavoin, jos se on huonolla tuulella. Ei tässä ole mansikkapohjaa. Tempaise kerran tai pari. Kas, se antaa perään. On kai parasta hinata ylös ja katsoa varmemmin."

He vetivät yhdessä, kiinnittäen jokaisen siimalenkin hakoihin, ja salaperäinen paino kohosi hitaasti.

"Oop-hei!" huihkasi Dan, mutta huihkaus loppui molempien poikien päästämään kimakkaan kauhunkiljaisuun, sillä vedestä kohosi — kaksi päivää sitten haudatun ranskalaisen ruumis! Koukku oli tarttunut sen oikeaan kainalokuoppaan, ja se kellui pystyssä ja kamalan näköisenä, pää ja hartiat vedenpinnan yläpuolella. Käsivarret olivat sidotut kylkiin, ja — sillä ei ollut lainkaan kasvoja. Pojat tuupertuivat yhteen kasaan veneen pohjalle jääden siihen makaamaan, silläaika kun tuo kammotus kellui veneen sivulla tiukalle kiristyneen siiman kannattamana.

"Virta — virta on tuonut sen tänne!" sanoi Harvey värisevin huulin, hapuillen kädellään vyön soikea.

"Voi Herra Jumala!" voihki Dan. "Voi, Harve, joudu! Hän on tullut sitä noutamaan. Anna se hänelle. Ota se pois vyöltäsi."

"Minä en tahdo sitä pitää! En!" huusi Harvey. "Minä en löydä so-solkea."

"Joudu, Harve! Se on sinun siimassasi!" Harvey kohosi istualleen irrottaakseen vyötä, joutuen siten katsomaan kuolleen päätä, jonka vettävaluvain hiussuortuvain alla ei ollut kasvoja. "Se on kiinni vielä", kuiskasi hän Danille, joka kaivoi esiin taskuveitsensä ja katkaisi siiman, samalla kun Harvey viskasi vyön kauas veneen laidan yli. Ruumis vajosi mulskahtaen veden alle, ja Dan kohoutui varovaisesti polvilleen, valkoisempana kuin sumu.

"Se tuli sitä noutamaan. Se tuli sitä noutamaan. Olen ennen nähnyt ruumiin hinattavan ylös pitkässäsiimassa, enkä siitä paljon välittänyt, mutta tämä tuli varta vasten meidän luokse."

"Toivoisin — toivoisin etten olisi ottanut sitä veistä. Silloin se olisi tullut sinun siimaasi."

"Tuskinpa se olisi tehnyt erotusta. Me olemme kumpikin säikähtäneet itseltämme kymmenen vuoden kasvun. Ooh, Harve, näitkö sen päätä?"

"Näinkö? Minä en voi sitä unhottaa milloinkaan. Mutta kuule, Dan; ei suinkaan hän voinut tulla *tahallaan*. Virta se vain hänet toi."

"Virtako? Ei, kyllä hän tuli sitä noutamaan, Harve. Hehän upottivat hänet kuusi peninkulmaa etelään laivastosta, ja me olemme siitä vain kahden peninkulman päässä. Ja minä kuulin että he olivat panneet painoksi puolitoista syltää ankkurikettinkiä."

"Mitähän hän mahtoi tehdä tuolla veitsellä — siellä Ranskan rannikolla?"

"Jonkin katalan teon. Luulen että hänen täytyy viedä se mukanaan viimeiselle tuomiolle, ja siksi... Mitä sinä teet kaloille?"

"Heitän ne yli laidan", vastasi Harvey. "Mitä varten? Emmehän *me* niitä syö."

"Sama se sille on. Minun täytyi katsoa hänen kasvoihinsa silloin kun irrotin vyötä. Sinä voit pitää saaliisi, jos haluat. Minä en halua omaani."

Dan ei virkkanut mitään, vaan nakkeli hänkin kalansa takaisin veteen.

"Taitaa olla parasta pysyä varmemmalla puolella", mumisi hän vihdoin. "Antaisin kuukauden palkan, jos tuo sumu hälvenisi. Sumussa liikkuu kaikkea sellaista, mitä ei selvällä ilmalla näe — kyöpeleitä ja särkkäkummituksia ja sellaisia. Tuntuu minusta ikäänkuin vähän keventävältä, että se tuli sillä tavoin eikä kävellen. Se olisi voinut tulla kävellenkin."

"Älä, älä puhu, Dan! Me olemme ihan sen kohdalla vielä. Tahtoisinpa että olisin turvassa laivalla ja Salters-sedän löylyytettävänä."

"He alkavat pian kyllä kaivata meitä. Anna minulle torvi." Dan otti tinaisen merkinantotorven, mutta pysähtyi ennenkuin puhalsi.

"Puhalla pois", sanoi Harvey. "Minä en halua jäädä tänne koko yöksi."

"Kysymys on siitä, miten *hän* sen ottaa. Muuan etelänpuolen mies kertoi minulle kerran olleensa kuunarissa, jossa ei uskallettu kutsua veneitä torveen puhaltamalla, koska laivuri — ei se jonka kanssa hän oli, vaan joku kapteeni, joka oli kuljettanut sitä viisi vuotta aikaisemmin — oli hukuttanut pojan laivan sivulle juovuspäissään; ja aina sen jälkeen, kun veneitä kutsuttiin torvella, souti poikakin laivan sivulle ja huusi: 'Vene! Vene!' niinkuin toisetkin."

"Vene! Vene!" kuului kumea ääni sumusta. Pojat kyyristyivät jälleen säikähtyneinä, ja torvi putosi Danin kädestä.

"Älä huoli!" huudahti Harvey. "Sehän on kokki."

"Mikä minut panikin muistamaan tuota hupsua juttua", sanoi Dan. "Tohtorihan se on, ihan selvästi."

"Dan, Danny! Ho-oi, Dan! Harve! Harvey! Hoooi! Haarvee!"

"Täällä ollaan", hoilasivat pojat yhteen ääneen. He kuulivat aironloisketta, mutta eivät nähneet mitään ennenkuin kokki kasvot kiiltävinä ja vettätippuen souti ihan heidän viereensä.

"Mitä on tapahtunut?" sanoi hän. "Te saatte selkäänne kotona."

"Sitä tarvitsemmekin. Sitä juuri kaipaammekin", sanoi Dan. "Mikä vain on kotoista, kelpaa kyllä meille. Meillä on ollut hiukan painostavaa seuraa." Ja kokin ojentaessa heille köyden kertoi Dan tapahtuman hänelle.

"Niin! Hän tuli noutamaan puukkoaan", oli kaikki mitä kokki sanoi kertomuksen loputtua.

Ei milloinkaan ollut pieni keinuva "Täällä Ollaan" näyttänyt niin suloisen kodikkaalta kuin nyt, kun kokki, joka oli syntynyt ja kasvanut sumujen keskellä, souti heidät sen luokse. Kajuutasta loisti lämmin valonhohde ja keulan puolesta tuoksahti miellyttävä ruuanhaju, ja tuntui ihan taivaallisen suloiselta kuulla Diskon sekä muitten ilmielävinä ja reippaina reilingin yli nojautuen ottavan heitä vastaan oikein ensiluokan selkäsaunan lupauksilla. Mutta kokki oli kaikessa mustuudessaan sotataidon mestari. Hän piti huolen siitä, ettei veneitä nostettu kannelle, ennenkuin hän jo oli esittänyt vaikuttavimmat kohdat poikien kertomuksesta ja selittänyt peräpeilin ympäri kiertäessään ja kolistellessaan, kuinka Harvey oli onnenkantaja, joka teki tyhjäksi kaikki mahdolliset turmion yritykset. Näin ollen tulivat pojat kannelle jonkinlaisina kunnioitusta herättävinä sankareina, ja kaikki tekivät heille kysymyksiä sen sijaan että olisivat löylyttäneet heitä häiriön ja turhan vaivan aiheuttamisesta. Pieni Penn piti kerrassaan puheen taikauskon järjettömyydestä, mutta yleinen mielipide oli häntä vastaan ja Pitkän Jackin puolella, joka kertoi mitä karmivimpia kummitusjuttuja melkein puoliyöhön saakka. Tämä vaikutti, ettei kukaan paitsi Salters ja Penn virkkanut mitään "pakanallisuudesta", kun kokki asetti sytytetyn kynttilän, jauhoista ja vedestä leivotun kakun ja hyppysellisen suolaa laudankappaleelle ja laski sen veteen laivan perästä rauhoittaakseen ranskalaista, jos tämä vielä oli levoton. Dan sytytti kynttilän, koska hän oli ostanut vyön, ja kokki mumisi ja jupisi loihtuja niin kauan kuin sukeltelevaa liekkiä saattoi nähdä.

Mennessään alas kanssiin vahtivuoronsa päätyttyä virkahti Harvey Danille: "Kuinkas on edistyksen ja katolilaisen taikauskon laita?"

"Hm, enköhän minä ole yhtä edistynyt ja valistunut kuin joku muukin, mutta kun kuollut st.-malolainen laivamies tulee ja säikäyttää hengettömiksi kaksi poika-raukkaa kolmenkymmenen sentin puukon takia, niin silloin minä annan kokille valtuudet toimia puolestani. Minä epäilen muukalaisia, sekä eläviä että kuolleita."

Seuraavana aamuna olivat kaikki paitsi kokki jokseenkin häpeissään illallisista tempuista ja kävivät jatkamaan pitkiä työpäiviä herkeämättömällä tarmolla, puhutellen toisiaan äreästi.

"Täällä Ollaan" lastasi viimeisiä venelastejaan kilpaa "Parry Normanin" kanssa; ja niin tasaväkistä oli kilpailu, että toiset innostuivat ottamaan siihen osaa lyömällä vetoja, jossa panoksina oli tupakkaa. Joka kynsi ahersi pyynti- ja perkkuityössä, kunnes nukahti paikoilleen — aloitettiin ennen päivänpäiväntoitoa ja lopetettiin vasta sitten kun ei enää nähnyt työskennellä. Kokkikin pantiin hankomaan ja Harvey vaihdettiin suolanantajaksi, Danin siirtyessä auttamaan perkkauksessa. Onneksi muuan "Parry Normanin" miehistä nyrjähdetti nilkkansa pudotessaan alas kanssin portailta, ja "Täällä Ollaan" pääsi siten etunenään. Harvey ei voinut käsittää miten ainoatakaan kalaa enää saataisiin mahtumaan kuunariin, mutta Disko ja Tom Platt ahtoivat ja ahtoivat ja pusersivat kalakasaa alemmaksi lankuilla, joitten päällä oli painolastista otettuja suuria kiviä, ja aina vain oli tilaa "vielä yhden päivän työlle". Disko ei sanonut heille milloin kaikki suola oli kosteana. Hän meni vain kajuutan perällä olevaan lasarettiin ja alkoi hilata ulos suurta isoapurjetta. Tämä tapahtui kello kymmenen aamulla. Puolenpäivän aikana oli pieni isonmaston purje otettu alas ja varsinainen isopurje ja huippupurje nostettu sen sijalle, ja veneitä souti kuunarin sivulle tuoden kirjeitä kotiin vietäväksi ja kadehtien heidän hyvää onneaan. Vihdoin puhdistettiin kannet, kohotettiin lippu — kuten ensimmäiseksi matalikoilta palaamaan lähtevällä aluksella on oikeus

tehdä —, nostettiin ankkuri ja lähdettiin liikkeelle. Disko sanoi haluavansa vähentää vaivaa niiltä, jotka eivät vielä olleet lähettäneet hänelle kirjeitään, ja tällä tekosyyllä ohjaili kuunariaan taitavasti toisten alusten välitse. Itse asiassa tämä oli hänen pieni riemukulkunsa, ja samoin kuin jo viitenä edellisenä vuotena peräkkäin, se osotti kuinka pystyvä merimies hän oli. Danin hanuri ja Tom Plattin viulu soittivat sen taikavoimaisen värsyn säveltä, jota ei pidä laulaa ennenkuin kaikki suola on kostutettu:

Hei! Hei! Hoi! Hoi! Tuokaa kirjeenne! Kastettu on suola, ja nyt ankkurin nostamme! Isopurje mastoon, jo paluun aika on, ja viistoista sataa sentneriä, niin, viistoista sataa sentneriä, toista sataa kukkura-sentneriä meillä saaliinamme on.

Viimeiset kirjeet putoilivat kannelle hiilipalan ympärille käärittyinä ja Gloucesterin miehet huutelivat terveisiä vaimoilleen ja naisväelleen ja isännilleen, silläaikaa kun "Täällä Ollaan" suoritti soiton säestämää kulkuaan laivaston läpi, keulapurjeitten lieputtaessa kuin ihmisen käsi jäähyväisiä viittoessaan.

Harvey tuli hyvin pian huomaamaan, että ankkuripurjeineen pyyntipaikasta toiseen kuljeksiva "Täällä Ollaan" ja täysin purjein lounasta kohti laskettava "Täällä Ollaan" olivat kaksi aivan eri alusta. Ruoriratas kiskoi ja tempoi "poikasen ilmallakin", hän saattoi tuntea kuinka ruumassa oleva lasti painollaan työnsi kuunarin hyökylaineitten halki, ja laivan sivulla kiitävien porejonojen katseleminen sai hänen silmänsä huikenemaan.

Disko piti heidät työssä purjeita hoidellessa; ja kun ne veltostuivat kuin kilpapurjehtijalla, oli Danin huolehdyttävä, isosta latvapurjeesta, joka oli käännettävä käsin joka kerta kun alus kävi tuulen yli. Väliaikoina he pumppusivat, sillä tiukkaan ahdetusta kalasta tihkui suolavettä, joka ei ole lastille hyväksi. Mutta kun ei ollut pyyntihommaa, oli Harveylla aikaa katsella merta toiselta näkökannalta. Matalarunkoinen kuunari oli tietysti mitä läheisimmissä suhteissa ympäristöönsä. Taivaanrantaa ei juuri näkynyt muulloin kuin sen ollessa vyöryaallon harjalla; ja tavallisesti se työntyi, pujottelehti ja soljui eteenpäin pitkin harmaita, harmaansinisiä tai mustia, vaahtoviirujen risteilemiä aallonlaaksoja, tai hivuutui hyväillen jonkun isomman vesikummun kuvetta myöten. Se näytti ikäänkuin sanovan: "Ethän tee minulle pahaa? Minä olen vain pikkuinen 'Täällä Ollaan'." Sitten se liukui pois nauraa hihittäen hiljaa itsekseen, kunnes jokin uusi este veti puoleensa sen huomion. Tylsinkään ihminen ei voi katsella tällaista tunti tunnilta kiinnittämättä siihen huomiotaan; ja Harvey, joka oli kaikkea muuta kuin tylsä, alkoi pian tajuta ja nautinnolla seurata aallonharjojen korutonta kuoroa niitten käpertyessä vaahtoreunaisiksi katkeamatonta repeämistä muistuttavalla äänellä, tuulten touhua niitten rientäessä poikki aavojen ilmojen ja paimentaessa purppuransinisiä pilvenlonkia, punaisen päivänkoiton loistokasta nousua, aamusumujen kääriytymistä ja poissiirtymistä valli vallin jälkeen yli valkoisten lakeuksien, keskipäivän suolaista, huikaisevaa päivänpaistetta, sateen kosteaa suutelua sen vihmoessa yli tuhansien aavojen, lakeiden neliöpeninkulmien, näköpiirin viileätä tummenemista päivän päättyessä ja kuunvaloisien meren miljoonia väreitä, kun halkaisijapuomi viittasi juhllallisesti alataivaan tähtiin ja Harvey meni alas pyytääkseen kokilta voitorttija.

Mutta hauskinta oli silloin kun pojat pantiin yhdessä ruorirattaan ääreen, Tom Plattin ollessa äänen kuulumilla, ja kuunari lyyhisti suojanpuoleisen reilinkinsä alas hyrskivään vedenpintaan ja laittoi pienen omatekoisen sateenkaaren katkeamattomana kaartumaan vintturinsa yläpuolitse. Sitten puomien hangot vingahivat mastoa vastaan, nuorat narahtivat ja purjeet alkoivat humista; ja liukuessa aallon syvennykseen se tuuskahti eteenpäin kuin silkkihameensa helmuksiin kompastuva nainen ja nousi ylös halkaisija puolitiehen märkänä, kurkistellen ja tähystellen Thatcher-saaren suurta kaksois-majakkaa.

He jättivät taakseen matalikkomeren kylmän harmauden, näkivät St. Lawrence-salmen kautta Quebec'iin

matkalla olevat puutavaralaivat sekä Espanjasta ja Sisiliasta palaavat Jerseyyn suolaprikit; osuivat Artimon-matalikon kohdalla ystävälliseen koillistuuleen, joka kiidätti heidät Sable Islandin itäisen majakan näkyville — näky, jota Disko ei pysähtynyt ihailemaan — ja seurasi heitä ohi Westernin ja Le Haven, Georgesin pohjoisreunamille saakka. Siinä he saapuivat syvemmälle vedelle ja antoivat aluksensa viilettää hilpeästi.

"Hattie vetää nuorasta", uskoi Dan Harveylle. "Hattie ja äiti. Ensi sunnuntaina saat palkata pojan viskaamaan vettä akkunoihin, jotta voisit nukkua. Sinä jäät kai meille siksi kunnes vanhempasi tulevat. Tiedätkö mikä on parasta päästäessä taas maalle?"

"Lämmin kylpy", sanoi Harvey. Hänen kulmakarvansa olivat aivan valkoisina kuivaneista pärskeistä.

"Se on kyllä hyvä, mutta yöpaita on vielä parempi. Olen nähnyt unta yöpaidoista siitä saakka kun nostimme isonpurjeen. Silloin kelpaa kyyhöttää. Äidillä on varmaankin odottamassa ihan uusi, pehmeäksi pesty. Me tulemme kotiin, Harve, kotiin! Sen tuntee ihan ilmasta. Me kuljemme nyt lämpimän aallon liepeen poikki, ja minä tunnen laakerimarjan hajua. Mahdammeko päästä perille illalliseksi. Käännä hiukan vasemmalle."

Purjeet lepattivat epäröiden ja painautuivat toiselle puolelle raskaassa ilmassa, meren levitessä sinisin, öljymäisin mainingein heidän ympärillään. Heidän toivotellessaan tuulta tuli vain sade lukemattomin ohuin, suorin raipoin, kuplien ja ropisten, ja sateen takana jyrähteli oikea elokuun ukkonen välkähtelevine salamoineen. Miehet makasivat kannella paljain jaloin ja käsivarsin, kertoen toisilleen mitä kukin tilaisi ensimmäiseksi ateriakseen maalla; sillä maa oli nyt selvästi näkyvissä. Gloucesterilainen miekkakala-alus ajautui ohitse, ja sen kokkapuulla olevassa aitiomaisessa kojussa istuva mies heilutti harppuunaansa, paljas pää märkänä sateesta. "Kaikki hyvin!" hoilasi hän iloisesti, kuin olisi ollut pitämässä vartiota suurella höyrylaivalla. "Wouverman odottaa sinua, Disko. Mitä kuuluu laivastolle?"

Disko huusi hänelle vastauksen ja ajautui edelleen, rajun loppukesän myrskyn jymistessä yläpuolella ja salamain välkkyessä niemekkeiden kohdalla neljältä taholta yhtäikaa. Ne näyttivät Gloucesterin satamaa ympäröivän matalan kukkulakehän, Kymmenennaulansaaren, kalamakasiinit, talonkattojen murtoviivan ja jokaisen riu'un ja poijun vedenpinnalla häikäisevinä silmänräpäyskuvina, joita välähti kymmenkunta minuutissa, kun "Täällä Ollaan" liukui satamaan nousuveden kuljettamana ja vihellyspoiju vaikeroi ja huokaili sen takapuolella. Sitten myrsky vaimeni pitkiksi, erillisiksi, lieskamaisiksi sinisen valkoisiksi leimahduksiksi, jota seurasi kertautumaton, mörssäripatteria muistuttava jyrähdys, ja järkytetty ilma humisi tähdittyvän taivaan alla, pimeyden ja hiljaisuuden laskeutuessa sen ylle.

"Lippu, lippu", sanoi Disko äkkiä, viitaten ylöspäin.

"Mikä on?" sanoi Pitkä Jack.

"Otto! Puolimastoon. Rannalta voivat jo nähdä meidät."

"Olin kokonaan unhottanut. Eihän hänellä ole omaisia Gloucesterissa, vai kuinka?"

"Tyttö, jonka kanssa hänen piti mennä naimisiin tänä syksynä."

"Neitsyt olkoon hänelle armollinen!" sanoi Pitkä Jack ja laski pienen lipun puolimastoon Oton takia, joka oli huuhtoutunut yli laidan myrskyssä Le Havelia kolme kuukautta aikaisemmin.

Disko pyyhkäisi kosteuden silmästään ja ohjasi Wouvermanin telakkaa kohti, jaellen määräyksiään kuiskaten, kuunarin kaarrattellessa ankkurissa olevien hinaaja-aluksien ympäri ja yövahtien huudellessa sille sysimustien laiturien päistä. Tuon pimeyden ja kulkueen salaperäisyyden ohella Harvey saattoi tuntea jälleen ympärillään maan, tuhansine uneen vaipuneine ihmisineen, mullan tuoksua tuoreelta sateen jälkeen ja vaihdeveturin röhkiessä tuttua röhkinnänsä jossakin ratapihalla; ja kaikki tämä sai hänen sydämensä sykkimään ja kurkun tuntumaan karhealta hänen seisoessaan keulapurjeen vieressä. He kuulivat ankkurivahdin kuorsaavan jollakin hinaaja-aluksella, työntyivät pimeään perukkaan, jonka kummallakin puolella tuikotti lyhty; joku heräsi murahtaen, viskasi heille köyden, ja he kiinnittivät aluksensa äänettömään laituriin, jota reunustivat lämmintä tyhjyyttä huokuvat, avarat, rautakattoiset vajat, ja jäivät siihen odottamaan hiiskumatta.

Silloin Harvey istui ruorirattaan viereen ja nyyhkytti, nyyhkytti kuin olisi sydämensä ollut särkymäisillään, ja eräs kookas nainen, joka oli istunut vaakalaivalla laiturin vieressä, laskeutui kuunariin ja suuteli Dania kerran poskelle; hän oli Danin äiti ja hän oli nähnyt kuunarin tulon salamain valossa. Hän ei kiinnittänyt huomiotaan Harveyhin ennenkuin tämä oli vähän tointunut ja Disko oli kertonut hänelle hänen tarinansa. Sitten he menivät Diskon kotiin yhdessä aamun kajastaessa; ja siihen saakka kun sähkösanomatoimisto avattiin ja Harvey saattoi sähköttää vanhemmilleen, oli hän ehkä yksinäisin poika koko Amerikassa. Mutta omituista oli se, etteivät Disko ja Dan näyttäneet lainkaan pitävän pahana sitä että hän itki.

Wouverman ei ollut halukas hyväksymään Diskon määräämää hintaa ennenkuin Disko oli antanut hänelle muutamia päiviä aikaa sen sulattamiseksi; Disko saattoi tehdä sen turvallisesti, sillä hän tiesi tulleen aikakin viikkoa aikaisemmin kuin yksikään muu Gloucesterin aluksista; niin ollen saivat kaikki miehet kuljeksia kaduilla, ja Pitkä Jack pysäytti ahkeraan Rocky Neckin raitiovaunua, periaatteen vuoksi, hän sanoi, kunnes kuljettaja antoi hänen ajaa ilmaiseksi. Mutta Dan kuljeskeli pisamainen nenänsä pystyssä, äärettömän salaperäisenä ja hyvin kopeana kotiväelleen.

"Dan, minun täytyy ottaa sinut käsiini, jos sinä jatkat tähän tapaan", sanoi Troop totisena. "Sinä olet tämän viimeisen kotiintulon jälkeen ollut aivan liian nenäkäs."

"Minä ottaisin hänet käsiini heti, jos hän olisi minun poikani", sanoi Salters-setä äreästi. Hän ja Penn asuivat Troopilla.

"Ohoo!" sanoi Dan, kierrellen hanurineen takapihalla, valmiina hyppäämään aidan yli vihollisen lähestyessä. "Isä, sinä saat kernaasti pitää omat mielipiteesi, mutta muista että minä olen sinua varottanut. Sinun oma lihasi ja veresi on varottanut sinua! Ei ole minun syyäni, jos sinä erehdyt, mutta minä aion olla saapuvilla katsomassa. Ja mitä sinuun tulee, Salters-setä, niin faaraon ylimmäinen juomanlaskija ei ole mitään sinun rinnallasi! Odota niin saat nähdä. Sinut kynnetään maahan niinkuin sinun oma siunattu apilasi; mutta minä — Dan Troop — minä kukoistan kuin viheriä laakeripuu, sentähden että *minä* en pitänyt niin itsepäisesti kiinni mielipiteistäni."

Disko poltteli tupakkaa täydessä maa-arvokkuudessaan, jaloissa koreat huopatohvelit. "Sinä alat tulla yhtä hulluksi kuin Harvey-rukka. Te tirskutte ja iskette silmää ja potkitte toisianne pöydän alitse, niin ettei enää ole rauhaa talossa", sanoi hän.

"Vielä vähemmän sitä on jonkun ajan perästä — joillakin ihmisillä", vastasi Dan. "Odotahan vain."

Dan ja Harvey ajoivat raitiovaunulla East Gloucesteriin, jossa he samosivat laakeripensaitten läpi majakalle ja panivat maata suurille punaisille mukulakiville ja nauroivat itsensä nälkäisiksi. Harvey oli

näyttänyt Danille sähkösanoman, ja he lupasivat toisilleen olla hiiskumatta kunnes pommi räjähtäisi.

"Harveyn sukulaisetko?" sanoi Dan levollisin naamoin illallisen jälkeen. "Minä luulen että heistä ei ole paljon laitaa, muuten kai olisimme jo heistä jotain kuulleet. Hänen isänsä pitää jonkinlaista kauppaa Länessä. Ehkä hän antaa sinulle viitisen dollaria, isä."

"Enkö minä sitä sanonut?" sanoi Salters. "Älä pyrski ruokiisi, Dan."

IX.

Mitä yksityisiä suruja monimiljoonikolla lieneekin, täytyy hänen, niinkuin jokaisen muunkin työtätekevän miehen, pitää huolta asioistaan. Harvey Cheyne vanhempi oli lopulla kesäkuuta matkustanut itään ottamaan vastaan murtunutta, puolittain järkensä menettänyttä vaimoaan, joka päivät ja yöt kuvitteli näkevänsä poikansa hukkumassa harmaisiin aaltoihin. Cheyne oli ympäröinyt hänet lääkäreillä, sairaanhoitajattarilla, sairasmaistelijoiden, vieläpä uskollis-parantajain lahkokuntalaisillakin, mutta niistä ei ollut apua. Rouva Cheyne makasi hervottomana ja vaikeroi taikka puhui pojastaan tunnittain jokaiselle joka vain oli halukas kuuntelemaan. Toivoa ei hänellä ollut, ja kukapa saattoi antaa sitä hänelle? Hän tahtoi vain vakuutusta siitä, että hukkuminen ei ollut tuskallista, ja hänen miehensä vartioi tarkoin ettei hän pääsisi itse sitä koettamaan. Omasta surustaan Cheyne ei paljon puhunut — hän tuskin tajusikaan sen syvyyttä, ennenkuin tapasi itsensä kysymästä kirjoituspöytänsä almanakalta: "Mitä hyödyttää jatkaa enää?"

Jossain päänsä sopukassa oli hänellä aina ollut sellainen mielihyvää synnyttävä ajatus, että kerran, hänen saatuaan kaikki asiansa hyvälle tolalle ja pojan lopetettua opiskelunsa, hän ottaisi poikansa huostaansa ja perehdyttäisi hänet asioihinsa. Silloin tuosta pojasta — niin hän päätteli, kuten toimeliaat isät tekevät — tulisi heti hänen seuralaisensa, liikekumppaninsa ja liittolaisensa, ja sitten seuraisi ihania aikoja, jolloin he yhdessä suorittaisivat suuria töitä — vanhemman älyn tukiessa nuoremman intoa. Nyt oli hänen poikansa kuollut — hukkunut mereen aivan samoin kuin saattoi tehdä joku tavallinen merimies Cheynen suurilla teelaivoilla; vaimo oli lähellä kuolemaa, jollei vielä pahempaa; häntä itseään ahdisti lakkaamatta hoitajanaisten ja lääkäreiden ja kamarineitien ja seuralaisten parvi; hän oli miltei sietämättömiin kiusaantunut vaimo-parkansa levottomista päähänpistoista, toivoton ja vailla tarmoa käydä monilukuisia vihollisiaan vastaan.

Hän oli tuonut vaimonsa äsken valmistuneeseen palatsiinsa San Diegoon, jossa hänellä ja hänen hoitajajoukollaan oli hallussaan kokonainen kallisarvoinen kylkirakennus, Cheynen itsensä istuessa verantahuoneessa sihteerin ja konekirjottajan seurassa, joista jälkimäinen samalla oli sähköttäjä, ja työskennellessä väsyneesti päivästä toiseen. Neljän läntisen rautatielinjan välillä oli käymässä rahtitariffisota, johon hänellä katsottiin olevan osaa; tuhoisa lakko oli puhjennut hänen metsänhakkuumaillaan Oregonissa, ja Kalifornian valtion lainsäädäntölaitos, jolla ei ole helliä tunteita valtion luojia kohtaan, valmistautui ilmisotaan häntä vastaan.

Tavallisissa oloissa hän olisi ottanut vastaan taisteluvaatimuksen ennenkuin sitä olisi ehditty kunnolla esittääkään, ja antautunut nautinnolla häikäilemättömään kamppailuun. Mutta nyt hän istui veltona tuolissaan, pehmeä musta hattu vedettynä alas nenälle, kookas ruumiinsa kutistuneena väljissä vaatteissaan, tuijottaen kenkiensä kärkiin tai lahdella kelluviin kiinalaisiin dshonkkeihin ja vastailen hajamielisesti sihteerin kysymyksiin tämän avatessa lauantai-postia.

Cheyne aprikoi, kuinka paljon tulisi maksamaan, jos heittäisi kaikki pois ja siirtyisi rauhalliseen

yksityiselämään. Hän oli vakuutuksessa suurenmoisista summista, hän olisi voinut lunastaa itselleen ruhtinaalliset elinkorot, ja viettämällä aikaansa osaksi jollakin Coloradossa olevista tiloistaan, osaksi seuraelämässä vaikkapa Washingtonissa (se tekisi hänen vaimolleen hyvää) ja osaksi Etelä-Carolinan saaristossa hän ehkä saattaisi unhottaa kaikki tyhjiin rauenneet suunnitelmansa. Toiselta puolen taas...

Kirjotuskoneen nakutus pysähtyi; tyttö katsoi sihteeriin, joka oli valahtanut kalpeaksi.

Sihteeri ojensi Cheynelle San Fransiskosta toistetun sähkösanoman:

"Pelastettu kalastajakuunariin Täällä Ollaan pudottuani laivasta aika kulunut hauskasti Matalikoilla kalastamassa kaikki hyvin odotan rahaa tai määräyksiä Gloucesterissa Mass. Disko Troopin luona sähköttäkää mitä teen ja kuinka äiti voi Harvey N Cheyne."

Isä päästi sähkösanoman putoamaan, laski päänsä kirjotuspulpettinsa suljettua kantta vasten ja hengitti raskaasti. Sihteeri juoksi hakemaan rouva Cheynen lääkäriä, joka tapasi Cheynen astelemassa edestakaisin lattialla.

"Mitä — mitä arvelette siitä? Onko se mahdollista? Onko sillä mitään merkitystä? Minä en voi oikein käsittää sitä", huudahti hän.

"Minä voin kyllä", sanoi tohtori. "Minä menetän seitsemäntuhannen dollarin vuosipalkan — siinä kaikki." Hän ajatteli newyorkilaisen lääkärin vaivalloista ammatinharjotusta, jonka hän oli jättänyt Cheynen pakottavista pyynnöistä, ja ojensi sähkösanoman takaisin huokaisten.

"Arveletteko että sen voisi ilmottaa vaimolleni? Se voi olla petosta."

"Missä tarkoituksessa?" sanoi tohtori levollisesti. "Ilmitulo on liian varma. Kyllä se on oikea poika."

Sisään astui ranskalainen kamarineiti, rohkeasti kuten ainakin sellainen, joka saadaan pysymään edelleen palveluksessa ainoastaan suurella palkalla.

"Rouva Cheyne sanoo että teidän pitää tulla heti. Hän luulee että te olette sairas."

Kolmenkymmenen miljoonan haltija taivutti nöyrästi päätään ja seurasi Suzannea; ja leveitten, suorakulmaisten, valkopuisten portaitten yläpäästä huusi hento, kimeä ääni: "Mikä siellä on? Mitä on tapahtunut?"

Eivät mitkään ovet voineet pidättää sitä kirkaisua, joka kajahti läpi talon muutamia hetkiä myöhemmin, kun Cheyne ilman esipuheita ilmotti uutisen vaimolleen.

"Ei ole vaarallista", sanoi tohtori tyvenesti konekirjottajalle. "Jokseenkin ainoa romaaneissa tavattava lääketieteellinen lausunto, jossa on jotain totta, on se, että ilo ei tapa, neiti Kinzey."

"Tiedän sen; mutta meillä on paljon työtä." Neiti Kinzey oli kotoisin Milwaukeeesta ja jokseenkin suorasukainen puheissaan, ja kun hän oli hiukan mielistynyt sihteeriin, arvasi hän että työtä oli tulossa. Sihteeri tähysti innokkaasti seinälle levitettyä Amerikan rullakarttaa.

"Milsom, me matkustamme heti. Yksityisvaunu — suoraan poikki mantereen — Bostoniin. Järjestäkää yhdynät", huusi Cheyne ylhäältä portailta.

"Sitä arvelinkin."

Sihteeri kääntyi konekirjottajaan päin ja heidän katseensa yhtyivät (siitä punoutui tarina, joka ei kuitenkaan kuulu tähän kertomukseen). Tyttö katseli sihteeriin kysyvästi, epäillen kykenikö tämä täyttämään määräystä. Sihteeri viittasi häntä päännökyäyksellä siirtymään sähkölennättimen ääreen, aivan kuten kenraali johtaessaan joukkojaan tuleen. Sitten hän haraisi kädellään tukkaansa musiikkimiehen tapaan, katsahti kattoon ja ryhtyi sanelemaan, neiti Kinzeyn valkoisten sormien manatessa koko Amerikan mantereen kääntämään huomionsa heihin.

"K. H. Wade, *Los Angeles* — 'Constance'han on Los Angelesissa, eikö niin, neiti Kinzey?"

"On." Neiti Kinzey nyökkäsi nakutusten välillä sihteerin katsoessa kelloonsa.

"Onko valmis? *Lähetäkää yksityisvaunu 'Constance' tänne ja järjestäkää ylimääräinen lähtemään täältä sunnuntaina ajoissa liittyäkseen Newyorkin pikajunaan Sixteenth Street'in asemalla Chicagossa ensi tiistaina.*"

Nak-nak-nak! "Ettekö voisi parantaa nopeutta?"

"Ei sellaisilla nousuilla. He saavat aikaa kuusikymmentä tuntia täältä Chicagoon. He eivät voittaisi mitään ottamalla ylimääräistä siitä eteenpäin. Onko valmis? — *Järjestäkää myös että Järvenrannikko- ja Etelä-Michigan-rautatie vie 'Constancen' Newyorkin pikajunalla Buffaloon ja New York Central & Hudson River edelleen Buffalosta Albanyyn ja Boston & Albany samoin Albanysta Bostoniin. Välttämätöntä minulle saapua Bostoniin keskiviikko-iltana. Pitäkää huoli ettei mikään tule estämään. Olen myös sähköttänyt Canniffille, Touceylle ja Barnesille. — Cheyne.*"

Neiti Kinzey nyökkäsi, ja sihteeri jatkoi.

"No niin, nyt sitten Canniffille, Touceylle ja Barnesille. Onko valmis? — *Canniff, Chicago. Pyydän ottamaan Santa Fé-radalta tulevan yksityisvaunun 'Constancen' Sixteenth Streetin asemalta ensi tiistaina i.p. Newyorkin pikajunalla Buffaloon ja jättämään N.Y.C:lle lähetettäväksi edelleen Albanyyn. — Oletteko koskaan käynyt Newyorkissa, neiti Kinzey? Meidän pitää mennä sinne joskus. — Onko valmis? — Pyydän ottamaan yksityisvaunun 'Constancen' Buffalosta Albanyyn pikajunalla tiistaina i.p. — Tämä oli Touceylle.*"

"En ole käynyt Newyorkissa, mutta sen verran kuitenkin ymmärrän!" vastasi neiti Kinzey päättään keikauttaen.

"Pyydän anteeksi. Sitten Boston & Albanyn johtajalle Barnesille samat ohjeet Albanysta Bostoniin. Lähtee kello kolme ja viisi i. p. (sitä ei tarvitse sähköttää); saapuu yhdeksän ja viisi keskiviikko-iltana. Siinä on Wadelle tekemistä täysin määrin, mutta noita johtajia sietää toisinaan ravistella vähän eloon."

"Suurenmoista", virkkoi neiti Kinzey luoden häneen ihailevan katseen. Sellaista miestä hän osasi ymmärtää ja pitää arvossa.

"Ei huonoimmastikaan", sanoi Milsom vaatimattomasti. "Joku muu kuin minä olisi kuluttanut vähintään vuorokauden matkasuunnitelman sommittelemiseen, sen sijaan että olisi yksinkertaisesti jättänyt Santa Fé-radan asiaksi järjestää koko matkan Chicagoon saakka."

"Mutta mitenkähän on sen Newyorkin pikajunan laita. Ei itse Chauncey Depew [amerikkalainen valtiomies ja puhuja] saanut yhdistetyksi vaunuaan *siihen*", huomautti neiti Kinzey tullen jälleen entiselleen.

"Ei kyllä, mutta Chauncey ei olekaan Cheyne. Kun Cheyne sitä haluaa, niin se menee että vilahtaa."

"Niinköhän? Mutta eikö olisi sähkötettävä pojalle? *Sen olette kuitenkin unohtanut.*"

"Minä kysyn."

Kun hän palasi saatuaan Cheyneltä määräyksen pyytää Harveyta olemaan heitä vastassa Bostonissa määrättyllä hetkellä, tapasi hän neiti Kinzeyn nauramassa näppäimistönsä yli kumartuneena. Sitten Milsomkin rupesi nauramaan, sillä Los Angelesista naputettiin hurjaa vauhtia: *"Me tahdomme tietää miksi — miksi — miksi? Yleinen levottomuus syntynyt ja on leviämässä."*

Kymmenen minuutin kuluttua Chicago kääntyi neiti Kinzeyn puoleen näillä sanoilla: *"Jos vuosisatojen rikos on tekeillä, olkaa hyvä ja varottakaa ystäviä ajoissa. Me etsimme täällä kaikki turvapaikkoja."*

Tästäkin vei voiton Topekasta lähetetty sanoma (ja mitä syytä Topekalla oli levottomuuteen, ei edes Milsom voinut arvata): *"Älkää ampuko, eversti. Me antaudumme."*

Cheyne hymyili jurosti vihamiestensä hätäännykselle, kun sähkösanomat esitettiin hänelle. "He luulevat meidän olevan sotapolulla. Sanokaa heille ettemme ole sotaissalla päällä tällä erää, Milsom. Ilmottakaa heille matkamme tarkoitus. On ehkä parasta että te ja neiti Kinzey tulette mukaan, vaikka on tuskin luultavaa että minä suoritan mitään liikeasioita tällä matkalla. Sanokaa heille totuus — tämän kerran."

Ja niin sanottiin totuus. Neiti Kinzey nakutti lauseen sähkölennättimeen, sihteerin lisätessä siihen nämä muistettavat sanat. "Vallitkoon rauha!" ja johtokuntain huoneissa kahdentuhannen peninkulman päässä kuuteenkymmeneenkolmeen miljoonaan dollariin nousevien rautatieosuuksien edustajat hengittivät keveämmin. Cheyne riensi tapaamaan ainoaa poikaansa, jonka hän niin ihmeellisellä tavalla oli saanut takaisin. Karhu oli menossa pentuaan hakemaan, ei karjaa raatelemaan. Päättäväiset miehet, jotka olivat paljastaneet puukkonsa taistellakseen taloudellisen olemassaolonsa puolesta, laskivat aseensa syrjään ja toivottivat hänelle onnea matkalle, samalla kuin puolikymmentä säikähtynyttä pikkurautatietä pöyhistelivät rintojaan, puhuen niistä merkillisistä asioista, joita he olisivat tehneet, jollei Cheyne olisi haudannut sotakirvestään.

Sähkölennättimille tuli kiireinen viikonloppu, sillä kun ihmiset ja kaupungit olivat päässeet levottomuudestaan, riensivät he saattamaan asioita vaadittuun järjestykseen. Los Angeles antoi tiedon San Diegoon ja Barstowiin, että Etelä-Kalifornian radan junankuljettajat tietäisivät olla valmiina syrjäisissä vahtituvissaan; Barstow lähetti sanoman Atlantic & Pacific-linjalle, ja Albuquerque lennätti sen pitkin koko Atchison, Topeka & Santa Fé-rataa ja aina Chicagoon asti. Veturi, yhdysvaunu miehistöineen sekä suuri, kultakoristeinen yksityisvaunu "Constance" olivat lähetettävät tuon kahdentuhannen kolmensadan viidenkymmenen mailin matkan poikki. Junan oli sivuutettava sataseitsemänkymmentäseitsemän vastaantulevaa tai samaan suuntaan kulkevaa junaa, ja jokaisen lähettäjälle ja miehistölle oli siitä annettava tieto. Kuusitoista veturia, kuusitoista kuljettajaa ja kuusitoista lämmittäjää oli varustettava määräraippakoihinsa — kaikki parhaita mitä oli saatavissa. Kaksi ja puoli minuuttia oli sallittu käyttää veturien vaihtamiseen, kolme vedenottoon ja kaksi hiilien ottoon. "Antakaa tieto miehille ja varustakaa vesisäiliöt ja hiilivarastot asianmukaiseen kuntoon, sillä Harvey Cheynellä on kiire — kiire — kiire!"

lauloivat sähkölangat. "Neljäkymmenen mailin tuntinopeus vaaditaan, ja piiripäälliköt seuraavat tätä ylimääräistä junaa kukin piiriinsä kuuluvan matkan. San Diegosta Sixteenth Streetille Chicagoon levitettäköön taikamatto! Joutuun, oi joutuun!"

"Tulee kuuma ilma", sanoi Cheyne, kun juna lähti vierimään San Diegosta varhain sunnuntai-aamuna. "Me teemme kyllä matkaa niin joutuun kuin voimme, äiti, mutta en tosiaankaan luule olevan tarpeen sinun vielä panna hattua päähäsi ja hansikkaita käsiisi. Olisi parempi jos panisit maata ja ottaisit lääkettäsi. Pelaisin kanssasi vähän dominoa, mutta nyt on sunnuntai."

"Minä tahdon olla kärsivällinen. Oi, minä *tahdon* olla kärsivällinen. Mutta — jos otan pois hatun, niin minusta tuntuu siltä kuin emme ikinä pääsisi perille."

"Koeta nukkua vähän, äiti, niin olemme Chicagossa ennenkuin huomaatkaan."

"Mutta *meidän*hän on mentävä Bostoniin asti. Käske heidän kiiruhtaa."

Kuuden jalan korkuiset käyttöpyörät jyskyttivät eteenpäin San Bernardinoa ja Mohaven erämaata kohti, mutta radan nousu ei sallinut suurta nopeutta. Se oli tuleva myöhemmin. Erämaan kuumuus seurasi vuoriston kuumuutta, kun he kääntyivät itään päin Needlesiä ja Colorado-jokea kohti. Vaunu rasahteli tavattomassa kuivuudessa ja helteessä, rikkisurvottua jäätä pantiin rouva Cheynen takaraivon alle, ja juna ponnisteli eteenpäin pitkän pitkiä nousuja myöten, Ash Forkin ohitse kohti Flagstaffia, missä metsät ja kivilouhimot ovat, korkealla kaartuvan pilvettömän taivaan alla. Vauhdinosottajan viisari värähteli ja liikkui edestakaisin; hiilituhkan sirut rapisivat katolla ja tomupilvi pyöri kiitävien pyörien kintereillä. Yhdysvaunun miehistö istui paitahisasillaan läähättäen lavereillaan, ja Cheyne oli usein heidän luonaan huutaen junan kolinan yli vanhoja rautatietarinoita, jotka ovat jokaiselle junamiehelle tuttuja. Hän kertoi heille pojastaan, jonka meri oli antanut takaisin, kun häntä jo kauan oli surtu kuolleen, ja miehet nyökyttivät päitään ja syljeksivät ja iloitsivat hänen kanssaan; kysyivät kuinka rouva siellä toisessa vaunussa voi ja sietäisikö hän jos kuljettaja "löysäisi vielä vähän", ja Cheyne arveli hänen sietävän. Niinpä annettiin tulihepojen ravata hillitsemättä Flagstaffista Winslowiin, kunnes eräs piiripäällikkö pani vastalauseen.

Mutta rouva Cheyne, joka makasi upeassa budoaari-osastossaan, missä ranskalainen kamarineiti kauhusta kalpeana piteli kiinni hopeaisesta ovenrivasta, ainoastaan vaikeroi hiljaa ja pyysi että hänen miehensä käskisi heitä kiiruhtamaan. Ja niin he jättivät taaksensa Arizonan kuivat hietikot ja omituisen muotoiset kalliot ja huohottivat edelleen, kunnes kytkyitten kalina ja jarruletkun sihinä ilmottivat heille että he olivat saapuneet Coolidgeen Kalliovuorten juurelle.

Kolme urheaa ja kokenutta miestä — tyyninä, luottavaisina ja kuivina alottaessaan, kalpeina, vapisevina ja märkinä lopettaessaan ajovuoronsa — kiidatti junan pitkää rinnettä ylöspäin Albuquerquesta Gloriettaan ja toiselle puolelle Springerin, aina yhä ylemmäksi Ratonin tunnelille saakka, mistä he laskeutuivat heilahdellen La Juntaan, näkivät Arkansas-joen ja syöksyivät pitkää myötämaata Dodge Cityyn, missä Cheyne sai lohdutustua kääntämällä taas kelloaan tunnin eteenpäin.

Vaunussa ei paljoa puhuttu. Sihteeri ja konekirjottaja istuivat nahkapäällyksisillä sohvilla suurien peililasisten havaintoikkunoitten ääressä vaunun perässä, katsellen taakse kiitävien ratapölkkyjen aaltomaista kutistumista ja, kuten otaksutaan, tehden maisemahuomioita. Cheyne kulki hermostuneesti edestakaisin oman loisteliaan ylellisyytensä ja yhdysvaunun alastoman yksinkertaisuuden väliä, sytyttämätön sikaari suussa, kunnes sääliväinen miehistö unhotti että hän oli heidän perivihollisensa ja teki

parhaansa saadakseen hänen aikansa kulumaan.

Yöllä valaisivat kimppuihin järjestetyt sähkölamput tuota surullista ylellisyyspalatsia, ja he porhalsivat korskeasti eteenpäin läpi autioitten maisemain tyhjyyden. Heidän korviinsa kuului milloin vesisäiliön kohina ja kiinalaisen terävä kurkkuääni, vasarain kalahtelu niiden koetellessa kruppinteräksisten pyöräin eheyttä ja jonkun maankulkijan kiroilu, kun hänet ajettiin pois perimmäiseltä vaunusiltamalta, milloin tenderiin syöksyvän kivihiilen kumea kohina, milloin taas äkkiä vaimeneva äänten humina heidän kiitäessään odottavan junan ohitse. Milloin he näkivät vieressään syviä kuiluja, hirsisillan jyristessä heidän allaan, milloin korkeita kallioita, jotka peittivät heidän näkyvistäan puolet tähdistä. Sitten jyrkänteet ja rotkot vaihtuivat ja etenivät näköpiirin reunalla kuvastuviksi rosoharjaisiksi vuorenselän-teiksi, vaipuen yhä matalammiksi kukkuloiksi, kunnes viimein oltiin varsinaisilla tasangoilla.

Dodge Cityssä joku tuntematon viskasi vaunuun erään Kansasin sanomalehden numeron, jossa oli jonkunlainen Bostonista sähköteitse saapunut haastattelu Harveysta, joka nähtävästi oli osunut tapaamaan jonkun toimeliaan sanomalehti-reportterin. Tuosta ilahuttavasta uutisesta kävi selväksi, että kysymyksessä oli todellakin ilman epäilystä heidän poikansa, ja se rauhoitti rouva Cheyneä joksikin ajaksi. Hänen ainoan sanansa: "kiiruhtakaa!" ilmottivat junamiehet kuljettajille Nickersonissa, Topekassa ja Marcelinessa, missä nousut ovat loivat, ja he pyyhälsivät manteretta taakseen. Kaupunkeja ja kyliä oli nyt tiheämmässä, ja saattoi tuntea liikkuvansa ihmisten joukossa.

"En voi nähdä mittaria, ja minun silmiäni särkee niin kovin. Kuinka joutuun me menemme?"

"Niin joutuun kuin voimme, äiti. Ei ole mitään järkeä siinä, että ehättäydymme Chicagoon ennen pikajunan aikaa. Saisimme vain odottaa."

"En välitä siitä. Minä haluan tuntea olevamme liikkeessä. Istu tänne ja sano minulle peninkulmat."

Cheyne istui ja luki hänelle nopeusmittarin osottamia peninkulmamääriä (muutamit peninkulmaennätykset ovat voittamattomina vielä tänäkin päivänä), eikä seitsemänkymmenen jalan pituinen vaunu kertaakaan hiljentänyt höyrylaivan tapaista vaarumistaan kiitäessään halki pimeyden jättiläismehiläistä muistuttavaa surinaa pitäen. Kuitenkaan ei kulku ollut kyllin nopeaa rouva Cheyнен mielestä; kuumuus, säälimätön elokuun helle, pyörtytti hänen päätänsä; kellon viisarit eivät liikkuneet, ja milloin, oi, milloin he pääsisivät Chicagoon?

Ei ole totta, että Fort Madisonissa koneita vaihdettaessa Cheyne olisi lahjottanut Veturinkuljettajien Liitolle niin suuren rahasumman, että he olisivat sen avulla kyyenneet vastedes tasavoimaiseen taisteluun häntä ja hänen vertaisiaan vastaan. Hän maksoi veturinkuljettajille ja lämmittäjille sen mukaan kuin hän katsoi heidän ansainneen, ja ainoastaan hänen pankkinsa tietää, mitä hän antoi junamiehille, jotka olivat osottaneet häntä kohtaan myötätuntoisuutta. On jäänyt tiedoksi, että viimeinen junamiehistö otti kokonaan huolekseen vaihtotoimet Sixteenth Streetin asemalla, koska "rouva" oli vihdoinkin vaipunut unenhorrokseen ja paha peri sen, joka tölmäisi häntä.

Se korkeapalkkainen ammattimies, joka kuljettaa Järvenrannikko- ja Etelä-Michigan-radan pikajunaa Chicagosta Elkhartiin, on jommoinenkin mahtimies, eikä hän suvaitse että hänelle neuvotaan millä tavoin hänen on peräytettävä juna vaunuun kiinni. Kuitenkin kaikenkin hän käsitteli "Constancea" kuin olisi se ollut lastattu dynamiitilla, ja kun toiset moittivat häntä, niin he tekivät sen kuiskauksin ja äänettömin elein.

"Pyh!" sanoivat Atchison, Topeka & Santa Fé-linjan miehet myöhemmin, puhellessaan muinaisista. "Me

emme koettaneet ajaa ennätystä. Harvey Cheyner eukko oli sairaana vaunussa, emmekä me tahtoneet paiskia häntä. Mutta kun sen nyt muistan, niin voin mainita että koko aikamme San Diegosta Chicagoon oli 57 tuntia 54 minuuttia. Voitte sanoa sen niille idän puolen junille. Kun koetamme ajaa ennätystä, niin ilmoitamme siitä erikseen."

Lännen miehen mielestä Chicago ja Boston ovat lähinaapuruksia, ja jotkut rautatiet yllyttävät tuota harhaluuloa. Pikajuna kiidatti "Constancen" Buffaloon ja jätti sen New York Central & Hudson River-rautatien huostaan (suuria mahtimiehiä valkoisine poskipartoineen ja kultakellukkeisine kellonvitjoineen astui siellä vaunuun puhelemaan hieman liikeasioista Cheyner kanssa); viimeksimainittu rautatie solautti sen sievästi Albanyyn, mistä Boston & Albanyn rata suoritti loppuun matkan valtamerestä valtamereen — yhteenlasketun ajan ollessa kahdeksankymmentäseitsemän tuntia kolmekymmentäviisi minuuttia, eli kolme vuorokautta ja viisitoista ja puoli tuntia. Harvey oli siellä heitä odottamassa.

Voimakkaitten mielenliikutusten jälkeen tuntevat useimmat ihmiset ja ainakin kaikki pojat ravinnon tarvetta. He kestivät palannutta tuhlaajapoikaa alasvedettyjen uutimien takana, erillään muusta maailmasta suuressa onnessaan, tulevien ja menevien junien kohistessa heidän ympärillään. Harvey söi ja joi ja kertoili seikkailuistaan samaan hengenvetoon, ja milloin hänen kätensä oli joutilaana, hyväili hänen äitinsä sitä. Hänen äänensä oli tullut syvemmäksi suolaisessa meri-ilmassa oleskelusta; hänen kämmenensä olivat karheat ja kovat, ranteensa kirjavana kalanrasvahaavojen arpia; ja voimakas turskantuuksu lemahti hänen kautsusaappaistaan ja sinisestä villamekostaan.

Isä, joka oli hyvin tottunut arvostelemaan ihmisiä, katseli häntä tutkivasti. Hän ei ainakaan nähnyt että pojalle olisi mitään parantumatonta haittaa koitunut. Tosin hän tuli nyt ajatelleeksi, että hän oli yleensä sangen vähän tietänyt mitään pojastaan; mutta hän muisti selvästi tyytymättömän, kellertävänäamaisen pojannulikan, joka huvitteli käskettämällä isäänsä ja itkettämällä äitiään. Mutta tämä suoraryhtinen kalastajanuorukainen ei luikerrellut eikä kujehtinut, vaan katsoi häneen avoimin, kirkkain ja rohkein silmin ja puhutteli häntä huomattavan, jopa hämmästyttävän kunnioittavasti. Hänen äänessään oli lisäksi sellainen sointi, joka tuntui lupaavan, että muutos oli pysyväinen, että uusi Harvey tulisi jäämään.

"Joku on pitänyt häntä kurissa", ajatteli Cheyne. "Sitä ei Constance olisi koskaan sallinut. Tuskinpa Eurooppa olisi tehnyt sen terveellisempää vaikutusta."

"Mutta miksi et sanonut tuolle miehelle, Troopille, kuka sinä olit?" toisti äiti, kun Harvey oli jutellut tarinansa ainakin kahdesti.

"Disko Troop, äiti kulta. Hän on paras mies mitä koskaan on kävellyt laivan kannella."

"Miksi et sanonut hänelle, että hän olisi vienyt sinut maihin? Tiesit kai että isä olisi korvannut sen hänelle kymmenkertaisesti."

"Tiesin kyllä; mutta hän luuli minua hulluksi. Minä pelkään nimittäneeni häntä varkaaksi, kun en löytänyt seteleitä taskustani."

"Eräs laivamies löysi ne lipputangon luota sinä — sinä iltana", nyyhkytti rouva Cheyne.

"No, se selittää asian. Minä en moiti ollenkaan Troopia. Minä väitin etten tahtonut tehdä työtä — kaikkein vähimmin kalastaja-aluksella — ja hän luonnollisesti löi minua vasten nenää; ja ooh! siitä tuli verta kuin härän kurkusta."

"Lapsi raukkani! He lienevät rääkänneet sinua hirveästi."

"Tuskin vain. Ja sen jälkeen minä pääsin vähän järkiini."

Cheyne löi kämmentään polveensa ja nauroi hiljaista naurua. Tässä näytti olevan muodostumassa poika juuri sellainen, jota hänen sydämensä halasi. Hän ei ollut koskaan ennen nähnyt juuri tuollaista välkähdystä Harveyn silmissä.

"Ja Troop antoi minulle palkkaa kymmenen ja puoli dollaria kuussa; hän on nyt maksanut siitä puolet; ja minä otin Danin oppaakseni ja kävin heti työhön käsiksi. Minä en pysty vielä tekemään miehen työtä. Mutta minä voin käsitellä venettä melkein yhtä hyvin kuin Dankin, enkä minä joudu sekaannuksiin sumussa — kovin paljoa; ja minä voin pitää perää sievillä tuulilla, ja minä voin panna syötit pitkäänsiimaan melkein omin päin; ja minä tiedän luonnollisesti kaikki köydet laivassa; ja minä voin hangota kaloja aina pimeään asti, ja minä osaan mainiosti vanhaa Josefusta, ja minä voin näyttää teille kuinka kahvi selvitetään kalannahkapalaselalla ja — saisinko vielä kupin lisää? Teillä ei ole aavistustakaan, kuinka paljon työtä sisältyy kymmenen ja puolen dollarin kuukausipalkkaan!"

"Minä alotin kahdeksalla ja puolella, poikaseni", sanoi Cheyne.

"Niinkö? Sitä et ole koskaan sanonut minulle."

"Sinä et ole koskaan kysynyt, Harve. Voin kertoa siitä joskus sinulle, jos viitsit kuunnella. Etkö halua maistaa täytettyä oliivia?"

"Troop sanoo, että kaikkein mieltäkiinnittävintä maailmassa on saada selville, miten kukin ansaitsee elatuksensa. On mainiota istua taas oikein valikoidulla aterialla. Ei sillä ettei meillä olisi ollut hyvä ruoka. Paras keittiö koko matalikoilla. Disko piti ensiluokkaisen ruuan. Hän on mainio mies. Ja Dan — hän on Diskon poika — Dan on minun toverini. Ja sitten siellä on Salters-setä lannotusaineineen, hän lukee Josefusta. Hän uskoo vielä vahvasti, että minä olen hullu. Ja sitten siellä on pieni Penn-raukka, ja hän on hullu. Hänelle ei pidä puhua Johnstownista, koska... Ja teidän täytyy tulla tuntemaan Tom Platt ja Pitkä Jack ja Manuel. Manuel pelasti minun henkeni. On ikävä että hän on portugalilainen. Hän ei osaa puhua paljon, mutta hän on mainio soittoniekka. Hän tapasi minut laivasta pudonneena veden varassa ja korjasi minut veneeseensä."

"Minua ihmetyttää ettei sinun hermostosi oli aivan pilalla", sanoi rouva Cheyne.

"Miksikä se olisi, äiti? Minä tein työtä kuin hevonen ja söin kuin susi ja nukuin kuin kuollut."

Tämä oli liikaa rouva Cheynelle, jonka mieleen muistui hänen kuvittelunsa aalloilla ajelehtivasta ruumiista. Hän nousi ja poistui omaan huoneeseensa, ja Harvey kyyristyi isänsä viereen selittäen hänelle kiitollisuudenvelkaansa.

"Voit luottaa siihen, että teen kaiken voitavani miehistön hyväksi, Harve. He tuntuvat olevan kelpo miehiä sinun kuvauksestasi päättäen."

"Koko laivaston parhaita, isä. Voitte kysyä Gloucesterissa", sanoi Harvey. "Mutta Disko uskoo vielä parantaneensa minut hulluudesta. Dan on ainoa, jolle olen kertonut sinusta ja yksityisvaunuistasi ja muusta sellaisesta, enkä minä ole *ihan* varma, uskooko hänkään. Minä tahdon lyödä heidät hämmästyksellä huomenna. Kuule, eikö voitaisi viedä 'Constance' Gloucesteriin? Äiti ei kuitenkaan näytä kyllin vahvalta lähteäkseen liikkeelle, ja meidän on lopetettava lastin purkaminen huomenna. Wouverman ottaa meidän kalamme. Me olemme palanneet matalikoilta kaikkein ensimmäisinä tänä vuonna, ja me saamme neljä dollaria kaksikymmentäviisi senttiä sentneriltä. Me vaadimme sitä siksi kunnes hän maksoi. Heille on nimittäin edullista saada kalat pian."

"Tarkotatko siis että sinun on oltava työssä huomenna?"

"Minä lupasin Troopille. Minä olen vaa'alla merkitsijänä. Minulla on muistiinpanot mukani." Hän katseli tuhruista muistikirjaa niin tärkeän näköisenä, että isän täytyi pidättää hyväätuultaan. "Ei ole enää jäljellä kuin kolme — ei — kaksisataayhdeksänkymmentäneljä tai viisi sentneriä minun laskujeni mukaan."

"Palkkaa sijainen", esitti Cheyne, nähdäkseen mitä Harvey sanoisi.

"Ei käy, isä. Minä olen kuunarin kirjaan-merkitsijä. Troop sanoo että minulla on parempi laskupää kuin Danilla. Troop on tavattoman oikeudentuntoinen mies."

"Mutta jollen voi siirtää 'Constancea' tänä iltana, niin miten menettelet silloin?"

Harvey katsoi kelloon, joka oli kaksikymmentä minuuttia yli yhdentoista.

"Silloin nukun täällä kello kolmeen asti ja menen kello neljän tavarajunalla. He antavat tavallisesti meidän laivaston miesten ajaa ilmaiseksi."

"Se ei ole huonoin ajatus. Mutta luulen kyllä voivamme saada 'Constancen' Gloucesteriin yhtä pian kuin teidän tavarajunanne. Eiköhän ole nyt parasta panna nukkumaan."

Harvey ojentautui sohvalle, nilisti saappaat jalastaan ja oli unessa ennenkuin hänen isänsä ehti kaihtaa sähkövaloja. Cheyne istui katsellen pään yli heitetyn käsivarren varjostamia nuoria kasvoja, ja hänen mieleensä johtuvien monien seikkain joukossa oli sekin ajatus, että hän ehkä oli ollut leväperäinen isänä.

"Ei koskaan tiedä, milloin joutuu alttiiksi suurimmalle vaaralle", arveli hän. "Se olisi voinut koitua pahemmaksi kuin hukkuminen; mutta minusta näyttää ettei se ole koitunut pahaksi. Ja siinä tapauksessa eivät kaikki minun rahani riittäisi maksamaan sitä Troopille — niin se on. Ja minusta näyttää ettei se ole koitunut pahaksi."

Aamutuuli toi raittiin merenhenkäyksen ikkunoista, 'Constance' seisoivat sivuraiteella tavaravaunujen seassa Gloucesterin asemalla, ja Harvey oli mennyt työhönsä.

"Sitten hän putoaa taas mereen ja hukkuu", lausui äiti katkerasti.

"Me menemme katsomaan ja viskaamme hänelle köyden, jos niin käy. Et ole koskaan nähnyt hänen tekevän työtä leipäänsä ansaitakseen."

"Tuhmuuksia! Ikäänkuin kukaan vaatisikaan — —"

"Se mies, jolta hän saa palkkaa, vaatii sitä. Ja hän on mielestäni varsin oikeassa."

He kulkivat kalastajain öljytakkeja täynnä olevien myymälöiden välitse Wouvermanin telakalle, missä "Täällä Ollaan" keinui laituriin kiinnitettynä, matalikkolippu vielä liehuen mastossa ja kaikki miehet toimekkaina kuin majavat säteilevän kirkkaassa aamuvalossa. Disko seisoivat isonluukun vieressä valvoen Manuelia, Penniä ja Salters-setää, jotka työskentelivät nostoköysien kimpussa. Dan vetäisi täytetyt korit kannelle, Pitkän Jackin ja Tom Plattin täyttäessä niitä ruumassa, ja Harvey seisoivat muistikirja kädessä valvoen laivanomistajan etuja vaakamestarin vieressä laiturin reunalla.

"Valmis!" huusivat äänet ruumasta. "Vetäkää!" huusi Disko. "Hei!" sanoi Manuel. "Siin' on!" sanoi Dan heilauttaen koria. Sitten he kuulivat Harveyn äänen kirkkaana ja reippaana, kun hän tarkasti painoja.

Viimeiset kalat oli vihdoin punnittu, ja Harvey loikkasi kuuden jalan hyppäyksellä laiturin reunalta erääseen poikkiköyteen, koska se oli lyhin tie päästä ojentamaan Diskolle muistiinpanoja, huudahtaen: "Kaksisataayhdeksänkymmentäseitsemän, ja ruuma tyhjänä!"

"Mikä on yhteissumma, Harve?" kysyi Disko.

"Kahdeksansataa kuusikymmentäviisi. Kolmetuhatta kuusisataa seitsemänkymmentäkuusi ja neljäsosa dollaria. Toivoisinpa että minulla olisi osuus yhtä hyvin kuin palkanikin."

"No, enpä tahdo väittää ettet olisi sitä ansainnut, Harve. Viitsitkö juosta Wouvermanin konttoriin ja jättää hänelle laskumme?"

"Kuka on tuo poika?" kysyi Cheyne Danilta, joka oli hyvin tottunut kaikenlaisiin kesävieraitten nimellä kulkevien pöllöpäiden kysymyksiin.

"Hän on jonkunlainen kansimatkustaja", kuului vastaus. "Me korjasimme hänet merestä ajelehtimasta matalikoilla. Hän sanoi pudonneensa jonkun höyrylaivan kannelta, missä hän oli matkustajana. Hän on nyt tulemassa kalastajaksi."

"Onko hän palkkansa arvoinen?"

"O-on. Isä, tämä mies tahtoo tietää, onko Harvey palkkansa arvoinen. Ehkä haluaisitte käydä aluksella? Voimme laittaa tikapuut rouvalle."

"Se olisi minusta kyllä hyvin mieluista. Ei se ole vaarallista sinulle, äiti, ja saathan sitten nähdä omin silmin."

Vaimo, joka viikko sitten ei ollut jaksanut nostaa päättään, kapusi nyt alas tikapuita ja seiso hämmästyneenä aluksen peräpuolella kaikenlaisten köysien ja tavarain keskellä.

"Onko teillä jotain mielenkiintoa Harveyhin?" kysyi Disko.

"O-on, on kyllä."

"Hän on kelpo poika, ja tekee kernaasti aina niinkuin käsketään. Olette ehkä kuulleet kuinka löysimme hänet? Minä arvelen, että hänellä oli jonkinlaista hermoheikkoutta, taikka hän oli satuttanut päänsä johonkin, silloin kun korjasimme hänet alukseemme. Hän on kuitenkin nyt aivan selvinnyt siitä. Niin, tämä on kajuutta. Siellä on tosin tällä kertaa huononlainen järjestys, mutta käykää vain sisään katselemaan. Nuo ovat hänen numeroitaan tuossa kamiininpiipussa, mihin me tavallisesti merkitsemme paikanmääräyksemme."

"Nukkuiko hän täällä?" kysyi rouva Cheyne, istuen keltaiseksi maalatulla arkulla ja silmäillen epäjärjestyksessä olevia makuukojuja.

"Ei. Hänen kojunsa on keulassa, rouva, ja lukuunottamatta sitä että hän yhdessä minun poikani kanssa otti salaa piirakoita ja kupsehti ylhäällä silloin kun heidän olisi pitänyt olla nukkumassa, ei minulla tietääkseni ole mitään erityistä muistuttamista häntä vastaan."

"Ei Harvey mikään keho poika ollut", sanoi Salters-setä, laskeutuen alas kajuutan portaita. "Hän ripusti kyllä minun saappaani isoonmastoon, eikä hän käyttäydy erittäin kunnioittavasti sellaisia kohtaan, jotka tietävät enemmän kuin hän, varsinkin maanviljelyksestä, mutta Dan se hänet useimmiten viekotteli sellaiseen."

Sillääikaa Dan, joka aamulla oli saanut Harveyilta joitakin hämäreitä viittauksia, hyppeli jonkinlaista sotatanssia kannella. "Tom! Tom!" kuiskasi hän alas kansiluukusta. "Harveyn vanhemmat ovat täällä, ja isä ei ole vielä mitään huomannut, ja he juttelevat parast'aikaa kajuutassa. Rouva on hieno, ja ukko on ainakin ulkonäöstä päättäen sellainen kuin Harvey väitti."

"Tuhannen tuhatta!" sanoi Pitkä Jack kavuten ylös suolan ja kalannahan peittämänä. "Uskotko että se hänen kertomuksensa pojasta ja nelivaljakko-vaunuista oli tosi?"

"Minä tiesin sen koko ajan", sanoi Dan. "Tulkaa katsomaan kun isä näkee erehtyneensä arvostelussaan."

He kiiruhtivat halukkaasti, ehtien juuri kuulemaan, kun Cheyne lausui: "Minua ilahuttaa kuulla hänestä hyvää, sillä — hän on minun poikani."

Diskon leuka lokshti alas — Pitkä Jack vakuutti jälkeinpäin pyhästi *kuulleensa* sen loksahduksen — ja hän tuijotti vuoroin mieheen ja vuoroin naiseen.

"Minä sain hänen sähkösanomansa San Diegoon neljä päivää sitten, ja me matkustimme tänne."

"Yksityisvaunussako?" kysyi Dan. "Hän sanoi sen olevan todennäköistä."

"Yksityisvaunussa, luonnollisesti."

Dan lähetti isälleen hurjan sarjan epäkunnioittavia silmänvilkutuksia.

"Hän kertoi meille jutun neljän pienen ponin vetämistä vaunuista, joilla hän ajeli ja jotka olivat hänen omansa", sanoi Pitkä Jack. "Oliko sekin totta?"

"Sangen mahdollista", sanoi Cheyne. "Oliko, äiti?"

"Hänellä oli muistaakseni pienet vaunut, kun olimme Toledossa", sanoi äiti.

Pitkä Jack vihelsi. "Oo, Disko", sanoi hän, eikä muuta.

"Minä olin — minä olen erehtynyt arvostelussani — pahemmin kuin marbleheadilaiset", sanoi Disko, ikäänkuin sanat olisi vintturilla kiskottu hänestä. "Minun on tunnustettava teille, herra Cheyne, että minä epäilin poikaa sekapäiseksi. Hän puhui jokseenkin omituisesti rahoista."

"Sen hän on kertonut minulle."

"Kertoiko hän teille vielä muutakin? Minä nimittäin muksautin häntä kerran." Tässä hän katsahti hiukan levottomasti rouva Cheyneen.

"Kyllä hän kertoi senkin"-, vastasi Cheyne, "ja minä melkein luulen että se juuri teki hänelle enemmän hyvää kuin mikään muu."

"Se oli minun arvosteluni mukaan tarpeellista, muuten en olisi sitä tehnyt. Teidän ei tule luulla meidän pitelevän pahoin poikiamme tällä aluksella."

"Sitä en suinkaan luulekaan, herra Troop."

Rouva Cheyne oli katsellut miesten kasvoja — Diskon norsunluun-kellertäviä, sileiksi ajeltuja, lujailmeisiä, Salters-sedän valkotukan ja parran reunustamia, Pennin yksinkertaisen hämmästyneitä, Manuelin levollisesti hymyileviä, Pitkän Jackin mielihyvästä virnistäviä ja Tom Plattin arven rumentamia piirteitä. Karkeita ne hänen mitta-arvojensa mukaan kylläkin olivat; mutta hänen katseessaan oli äidin älykkyys, ja hän nousi seisomaan ojennetuin käsin.

"Oi, sanokaa minulle, kuka on kukin", sanoi hän puoleksi nyhkyttäen.

"Minä haluan kiittää teitä ja siunata teitä — kaikkia."

"Totta vie, tämä korvaa minulle satakertaisesti", sanoi Pitkä Jack.

Disko esitteli heidät kaikki järjestyksessä, asiaankuuluvalla arvokkuudella. Entisajan kiinalaislaivan kapteeni ei olisi voinut tehdä sitä sen paremmin, ja rouva Cheyne puheli hajanaisesti. Hän oli melkein heittäytyä Manuelin syliin, kun hänelle selvisi että hän oli ensimmäisenä löytänyt Harveyyn.

"Mutta kuinka minä voi jättää hänet ajelemaan?" puolustautui Manuel poloinen. "Mitä te tehdä itse, jos te löytää hänet sillä tapaa? Aa, mitä? Me sai hänestä hyvä poika, ja minä olla *hyvin* iloinen, että hän tulla olemaan teidän poika."

"Ja hän sanoi että Dan oli hänen toverinsa!" huudahti rouva Cheyne. Dan oli jo tarpeeksi heleänvärinen, mutta hän tuli kerrassaan tulipunaiseksi, kun rouva Cheyne suuteli häntä molemmille poskille koko seurueen nähden. Sitten he ohjasivat hänet keulaan näyttääkseen hänelle kanssia, jolloin hän jälleen puhkesi kyyneliin ja tahtoi välttämättä mennä alas ja nähdä oikein läheltä Harveyn makuukojun, ja siellä

hän tapasi neekerikokin hellaa puhdistamassa, ja tämä nyökkäsi hänelle ikäänkuin hän olisi ollut joku, jonka kohtaamista hän oli tiennyt odottaa vuosikausia. He koettivat, kaksi aina yhtäkaa, selittää hänelle aluksen jokapäiväisen elämän kulkua, ja hän istui keulapallin vieressä, hansikoidut kätensä tahraisella pöydällä, nauraen värähtelevin huulin ja itkien loistavin silmin.

"Kuka nyt enää saattaa käyttää tätä alusta tämän jälkeen"? sanoi Pitkä Jack Tom Plattille. "Minusta tuntuu kuin hän olisi muuttanut tämän kirkoksi."

"Kelpo kirkko!" ivasi Tom Platt. "Jospa olisi ollut edes Kalastusvaliokunnan alus tämän tuleen joutavan rähjän sijasta. Jospa meillä olisi edes vähän arvokkuutta ja järjestystä, kun hän lähtee laivasta. Nyt hänen täytyy kavuta noita tikkaita kuin kanan, ja — meidän olisi oikeastaan seisottava raakapuilla!"

"Siis Harvey ei ollutkaan hullu", sanoi Penn miettivästi Cheynelle.

"Ei — Jumalan kiitos", vastasi miljoonain omistaja kumartuen lempeästi hänen puoleensa.

"On varmaan kauheaa olla hullu. Lapsensa kadottamista lukuunottamatta minä en tiedä mitään sen kauheampaa. Mutta tähän olette saanut lapsenne takaisin. Kiittäkäämme Jumalaa siitä!"

"Halloo!" huusi Harvey kurkistaen heihin iloisesti laiturilta.

"Minä erehdyin, Harve. Minä erehdyin", sanoi Disko nopeasti, kohottaen kättään. "Minä erehdyin arvostelussani. Sinun ei tarvitse sitä enää minulle muistuttaa."

"Sen tehtävän taidan minä ottaa huolekseni", virkkoi Dan puoliääneen.

"Sinä lähdet kai nyt pois, vai mitä?"

"Ehkä, mutta en ennenkuin saan lopun palkastani, jollette tahdo että 'Täällä Ollaan' otetaan takavarikkoon."

"Aivan oikein; minä olin ihan unohtanut", ja Disko luki hänelle jälellä olevat dollarit. "Sinä olet tehnyt kaiken mitä sitouduitkin tekemään, Harve, ja sinä olet tehnyt sen melkein yhtä hyvin kuin jos sinut olisi kasvatettu..." Tässä hän keskeytti. Hän ei oikein tiennyt kuinka lopettaisi lauseen.

"Ilman yksityisvaunua?" ehdotti Dan vallattomasti.

"Tulkaa mukaan, niin näytän sen teille", sanoi Harvey.

Cheyne jäi puhelemaan Diskon kanssa, mutta toiset vaelsivat juhlakulussa asemalle, rouva Cheyne etunenässä. Ranskalainen kamarineiti kirkaisi joukkueen työntäytyessä vaunuun, ja Harvey esitteli heille 'Constancen' komeudet sanaakaan lausumatta. He katselivat niitä yhtä äänettöminä — puristettua nahkaa, hopeisia ovenripoja ja suojakaiteita, samettia, peililaseja, nikkeliä, pronssia, pakotettua rautaa ja harvinaisista puulajeista sommiteltuja upokekoristeita.

"Enkö minä sanonut?" virkkoi Harvey. "Enkö minä sanonut?" Tämä oli hänen kostonsa huippukohta. Rouva Cheyne tilasi aterian, ja jottei mitään puuttuisi siitä kertomuksesta, jonka Tom Platt jälkeinpäin kertoi ruokapaikassaan, piti hän omin käsin huolta tarjoilusta. Miehillä, jotka ovat tottuneet aterioimaan ahtaitten pöytien ääressä ärjyvässä myrskyssä, on ihmeellisen siistit ja hienot pöytätavat, mutta rouva

Cheyneä, jolle tämä seikka oli tuntematon, se kovasti hämmästytti. Hän olisi halusta ottanut Manuelin pöytäpalvelijakseen — niin äänettömästi ja sulavasti hän käsitteli hauraita kristalleja ja hienoja hopeita. Tom Platt muisteli vanhan "Ohion" loistopäiviä ja niiden ulkomaalaisten mahtimiesten esiintymistapoja, jotka söivät päivällistä upseerien kanssa; ja Pitkä Jack, irlantilaisuudelleen uskollisena, piti huolta pöytäkeskustelusta, kunnes kaikki tunsivat kotiutuneensa.

"Täällä Ollaan"-kuunarin kajuutassa molemmat isät tarkastelivat ja arvostelivat toisiaan sikaarejaan poltellen. Cheyne oivalsi vallan hyvin, milloin hän oli tekemisissä sellaisen miehen kanssa, jolle hän ei voinut tarjota rahaa; yhtä hyvin oivalsi hän, ettei sitä, mitä Disko oli tehnyt, voinut rahalla korvata. Hän hautoi omia tuumiaan ja odotti sopivaa tilaisuutta.

"En ole tehnyt mitään poikanne hyväksi tai hänen puolestaan, paitsi pannut hänet tekemään vähän työtä ja opettanut käyttelemään korkeusmittaria", sanoi Disko "Hänellä on toista vertaa parempi laskupää kuin minun pojallani."

"Sivumennen sanoen", virkkoi Cheyne kuin sattumalta, "mitä olette aikonut tehdä pojastanne?"

Disko otti sikaarin suustaan ja teki sillä kaarevan viittauksen ympäri kajuuttaa. "Dan on niinkuin pojat ainakin, eikä hän suvaitse että minä ajattelisin hänen puolestaan. Hän perii tämän näppärän pikku aluksen, kun minusta aika jättää. Hänellä ei ole halua muuhun ammattiin. Sen minä tiedän."

"Hm. Oletteko koskaan ollut Lännessä, herra Troop?"

"Olen kerran käynyt laivalla Newyorkissa asti. Rautatiestä minä en välitä, enempää kuin Dankaan. Suolainen vesi on kyllin hyvää Troopin suvulle. Muuten olen liikkunut melkein kaikkialla — luonnollisia kulkuneuvoja käyttäen, tietysti."

"Minä voin antaa hänelle suolavettä niin paljon kuin hän haluaa — kunnes hänestä tulee laivankapteeni."

"Kuinkas se kävisi päinsä? Minä olen ollut siinä käsityksessä että te olette jonkunlainen rautatiekuningas. Harvey sanoi minulle niin silloin kun — erehdyin arvostelussani."

"Kaikkihan me olemme erehtyväisiä. Minä otaksuin teidän ehkä tietävän, että minä omistan erään rahtilaiva-linjan — teealuksia, jotka kulkevat San Fransiskon ja Jokohaman väliä. Niitä on kuusi — rautarunkoisia, noin tuhannen seitsemänsadan kahdeksankymmenen tonnin vetoisia kukin."

"Sitä vietävän poikaa! Tuosta hän ei hiiskahtanutkaan. Sitä minä olisin ymmärtänyt paremmin kuin hänen lorujaan rautatiestä ja poni valjakoista."

"Hän ei tiennyt sitä."

"Sellainen pikkuasia oli kai sattunut varisemaan pois hänen muististaan."

"Ei niin, vaan minä kaap... otin haltuuni nuo 'Sinisen M:n' rahtialukset — entisen Morgan & McQuade'n linjan — vasta tänä kesänä."

Disko lysähti hämmästyksestä yhteen kasaan istuimelleen kamiinin viereen. "Suuri Caesar kaikkivaltias! Minä olen näemmä antanut pettää itseäni oikein aika tavalla. Phil Airheart lähti juuri tästä kaupungista kuusi — ei, seitsemän vuotta takaperin, ja hän on nyt perämiehenä 'San José'lla — kaksikymmentäkuusi

päivää oli sen aika Friskosta Jokohamaan. Hänen sisarensa asuu täällä vielä, ja hän lukee Airheartin kirjeet vaimolleni. Ja te olette siis 'Sinisen M:n' laivojen omistaja?"

Cheyne nyökkäsi.

"Jos olisin tiennyt tuon, niin olisin enempää siekailematta pyörtänyt alukseni takaisin satamaan, sen vakuutan."

"Se ei ehkä olisi ollut yhtä hyvä Harveyille."

"Jospa vain olisin tiennyt! Jos hän olisi edes maininnut sanallakaan tuosta vietävän laivalinjasta, niin olisin ymmärtänyt! En ikinä enää luota arvostelukykyyäni — en ikinä. Ne ovat hyviä laivoja. Phil Airheart on sen sanonut."

"Minua ilahuttaa saada suosituslausuntoja siitä taholta. Airheart on nyt 'San Joséen' kapteenina. Ja minun tarkoitukseni oli kysyä, ettekö haluaisi lainata Dania minulle vuodeksi tai pariksi, niin katsoisimme emmekö voisi tehdä hänestä perämiestä. Uskoisitteko hänet Airheartin huostaan?"

"On kovin uskallettua ottaa aivan oppimatonta poikaa..."

"Eräs mies teki paljon enemmän minun pojalleni."

"Se on eri asia. Tuota noin — minä en lainkaan suosittele Dania siksi että hän on minun omaa lihaani ja vertani. Tiedän kyllä, että kalastaja-aluksilla ja kauppa-aluksilla on erilaiset vaatimukset, mutta silti ei hänellä ole paljoa opittavana. Ohjata hän osaa — siinä ei yksikään toinen hänen ikäisensä mene hänen edelleen, vaikka sen itse sanon — ja muu on meikäläisillä jo verissä. Mutta sitä minä toivoisin, ettei hän olisi niin vietävän heikko merenkulku-laskennossa."

"Airheart korjaa kyllä sen seikan. Hän saa ensin tehdä pari matkaa laivapoikana, ja sitten koetamme saada hänet kykeneväksi vaativampiin tehtäviin. Sopsisiko siten, että te pitäisitte hänet luonanne tämän talven ja minä lähettäisin noutamaan häntä varhain keväällä? Kyllähän Tyvenmeri on jokseenkin kaukana — —"

"Kaikkia! Me Troopit, niin elossa-olevat kuin kuolleetkin, olemme kulkeneet ympäri maailmaa ja kaikilla maailman merillä."

"Mutta minä tahtoisin sanoa teille — ja minä tarkotan mitä sanon — että milloin hyvänsä vain haluatte nähdä häntä, niin ilmottakaa vain minulle, ja minä järjestän matkan. Se ei tule maksamaan teille senttiäkään."

"Jos teidän sopii lähteä vähän kävelemään kanssani, niin pistäydymme talooni puhumaan tästä vaimoni kanssa. Minä olen niin perinjuurin erehtynyt kaikissa arvosteluissani, että minusta tuntuu kuin ei tämä olisi tottakaan."

He menivät Troopin valkoiseksi maalattuun, sinisillä ikkunalaudoilla kaunistettuun tuhannenkahdeksansadan dollarin taloon, jossa oli loppuunpalvellut, kukkivia krasseja täynnään oleva vene sisäänkäytävän edustalla, sekä ikkunaluukuilla varustettu sali, joka oli kuin merentakaisista esineistä kerätty museo. Siellä istui kookas nainen, vaitelias ja vakava, jonka silmät olivat hämärät, kuten sellaisilla on, jotka ovat kauan tähystelleet merelle odottaen rakkaimpiaan kotiin palaaviksi. Cheyne esitti asiansa hänelle, ja hän ilmaisi väsyneesti suostumuksensa.

"Meiltä hukkuu sata miestä joka vuosi yksin Gloucesterista, herra Cheyne", sanoi hän, — "sata poikaa ja miestä; ja minä olen ruvennut vihaamaan merta ihan kuin se olisi elävä ja tajuava olento. Jumala ei ole luonut sitä ihmisten oleskelupaikaksi. Nuo teidän aluksenne, kulkevatko ne suoraan yli meren ja suoraan kotiin taasen?"

"Niin suoraan kuin tuulet sallivat, ja minä annan ylimääräisen palkkion nopeista matkoista. Teelle ei ole hyväksi viipyä pitkiä aikoja merellä."

"Kun hän oli pikku poika, leikki hän usein kauppapuotisilla, ja minä toivoin mielessäni että hän seuraisi tuota taipumusta suuremmaksi tultuaankin. Mutta niin pian kuin hän kykeni melomaan venettä, ymmärsin minä ettei sitä ollut minulle sallittu."

"Mutta ne ovat raakataklinki-laivoja, äiti; rautarunkoisia ja hyvin varustettuja. Muistathan mitä Philin sisar on lukenut sinulle hänen kirjeistään."

"En ole kyllä koskaan huomannut Philin valehtelevan, mutta hän on liian uskalias (niinkuin melkein kaikki, jotka liikkuvat merellä). Jos Danilla itsellään on halua, niin voi hän kyllä mennä — minun puolestani."

"Hän kerrassaan inhoaa merta", selitti Disko, "ja — ja minä en osaa olla kohtelias, muuten kiittäisin teitä paremmin."

"Isäni — vanhin veljeni — kaksi sisarenpoikaa — ja toisen sisareni mies", sanoi rouva Troop, laskien pään kättänsä vasten. "Ettekö *te* olisi millännekään sille, joka on riistänyt teiltä nuo kaikki?"

Cheyne tunsu helpotusta, kun Dan saapui kotiin ja suostui ehdotukseen suuremmalla ihastuksella kuin hän kykeni sanoin ilmaisemaan. Ja tosinhan tarjous merkitsikin varmaa ja suoraa tietä vakavaan asemaan elämässä, mutta Dan ajatteli enemmän määräyksien jakelemista avaralla laivankannella ja käyntejä kaukaisissa satamissa.

Rouva Cheynellä oli ollut kahdenkeskinen keskustelu omituisen Manuelin kanssa Harveyn pelastamisasiasta. Manuel ei tuntunut olevan ollenkaan halukas rahalle. Kovan tyrkytyksen perästä hän suostui ottamaan viisi dollaria, ostaakseen jotain eräälle tytölle, kuten hän sanoi. Mutta muuten — "Kuinka minä voi ottaa rahaa, kun minä ansaita niin helposti ruoka ja tupakka? Te *tahtoo* antaa jotakin, jos minä haluan eli ei — aa, mitä? Sitten te saa antaa minulle rahaa, mutta ei sillä tapaa. Te saa antaa niin paljon kuin tahtoo." Ja hän esitti rouva Cheynen nuuskanenäiselle portugalilaiselle papille, jolla oli luettelo puutteenalaisista leskistä, yhtä pitkä kuin hänen kauhtanansa. Ankarana unitaarina ei rouva Cheyne tuntenut myötätuntoa hänen uskontoaan kohtaan, mutta lopulta hän kuitenkin alkoi kunnioittaa ruskeata, puheliasta pikku miestä.

Kirkkonsa uskollisena poikana Manuel omisti itselleen kaikki ne siunaukset, joita pappi tuhlassi rouva Cheynelle hänen armeliaisuutensa takia. "Tämä päästä minut vapaa", sanoi hän. "Nyt minulla on oikea hyvä synninpäästö kuusi kuukaudeksi"; ja hän läksi tiehensä ostaakseen korean huivin silloiselle lemmitylleen ja tehdäkseen onnettomiksi kaikki toiset.

Salters matkusti pois Pennin kanssa jättämättä osotetta jälkeensä. Hän pelkäsi että tuo miljoonamiehen perhe yllellisine yksityisvaunuineen alkaisi ehkä tuntea liiallista mielenkiintoa hänen toveriaan kohtaan. Senvuoksi oli parasta vierailta sisämaassa asuvien sukulaisten luona siksi kunnes rannikko oli jälleen

turvallinen. "Älä sinä anna koskaan rikkaitten ihmisten anastaa itseäsi holhokikseen, Penn", sanoi hän hänelle rautatievaunussa, "tai muuten lyön tämän shakkilaudan halki päähäsi. Ja jos taaskin unohdat nimesi — joka on Pratt — niin muista että olet samassa matkassa Salters Troopin kanssa ja istu siinä missä olet, kunnes minä tulen sinua hakemaan. Älä lähde hupsuttelemaan niitten jälkeen, joitten silmät pullistuvat lihavuudesta, niinkuin Sanassa sanotaan."

X.

Mutta toisin ajatteli kuunarin vaitelias kokki, sillä hän kääri omaisuutensa nyyttiin ja tuli 'Constanceen'. Palkkakysymys oli toisarvoinen, ja hänelle oli aivan samantekevää missä hän nukkui. Hänelle oli unessa ilmaistu, että hänen oli seurattava Harveyta loppuikänsä. He koettivat puhua hänelle järkeä ja turvautuivat lopulta houkutuksiin; mutta Cape Bretonin neekeri vastaa enemmän kuin kahta Alabaman neekeriä, ja kokki ja ovenvartija häätyivät kääntymään itse Cheynen puoleen. Mutta miljoonamies vain nauroi. Hän oivalsi että Harvey tulisi ennemmin tai myöhemmin tarvitsemaan henkipalvelijan, ja hän oli vakuutettu että yksi vapaaehtoinen oli neljän palkkapalvelijan veroinen. Annettakoon siis miehen vain jäädä, vaikkapa hän kutsuikin itseään MacDonaldiksi ja kirosi gaelinkielellä. Vaunu palaisi Bostoniin, ja jos hän siellä vielä olisi samaa mieltä, niin saisi hän seurata heitä Länteen.

'Constancen' mukana, jota hän sisimmässä sydämessään halveksi, menivät myöskin Cheynen miljoonamiehyyden viimeisetkin rippeet, ja hän antautui koko olemuksellaan toimeliaaseen joutilaisuuteen. Tämä Gloucester oli hänelle uusi kaupunki uudessa maassa, ja hän päätti "tutkia" sitä, niinkuin hän oli tutkinut kaikki kaupungit Snohomishista San Diegoon siinä maanäässä, josta hän oli kotoisin. Sillä mutkaisella kadulla, joka oli puoleksi lastilaituri ja puoleksi purjehdustarpeitten varastopaikka, ansaittiin rahaa, ja sen alan johtaviin ammattimiehiin lukeutuvana hän halusi tietää kuinka tuota jaloa urheilua harjoitettiin. Ihmiset sanoivat, että neljä jokaisesta viidestä Uuden-Englannin sunnuntai-aamiaisella tarjotusta kalapallerosta tuli Gloucesterista, ja lappoivat loppumattomia numerosarjoja todistukseksi — tilastotietoja veneistä, varusteista, laiturien pituudesta, sijotetuista pääomista, suolaamisesta, pakkaamisesta, tehtaista, vakuutuksista, palkoista, korjauksista ja voitoista. Hän puheli niitten kalastajalaivueitten omistajien kanssa, joiden kapteenit eivät olleet paljon tavallista palkkalaista parempia ja joiden miehistönä oli melkein kauttaaltaan skandinavialaisia tai portugalilaisia. Sitten hän keskusteli Diskon kanssa, joka oli yksi niitä harvoja, joilla oli oma alus, ja vertaili huomioitaan avaroissa aivoissaan. Hän istuutui ankkuriköysikääröille merimiestavarain myymälöissä kysellen kyselemästä päästyäänkin Lännen miehille ominaisella huolettomalla, väsymättömällä uteliaisuudellaan, kunnes koko sataman-laita rupesti ihmettelemään, "mitä hemmettiä tuolla miehellä oikein oli mielessä". Hän kierteli Keskinäisen Vakuutusyhtiön huoneissa ja tiedusteli selityksiä niihin salaperäisiin merkintöihin, joita joka päivä liidulla piirrettiin mustalle taululle; ja se sai hänen kimppuunsa kaikkien kaupungin rajojen sisäpuolella olevien kalastajain leskien ja orpojen auttamisyhdistysten sihteerit. He kerjäsivät häpeämättä, jokainen koettaen voittaa toisen laitoksen avustusmäärän suuruudessa, ja Cheyne pureksi partaansa ja lähetti heidät kaikki vaimonsa luo.

Rouva Cheyne lepäsi eräässä täyshoitolassa lähellä Eastern Pointia — omituinen, nähtävästi itsensä hoitolaisten johtama laitos, missä pöytäliinat olivat puna- ja valkearuutuisia ja asujamet, jotka näyttivät olleen läheisiä tuttavina toistensa kanssa jo vuosikausia, nousivat keskiyölläkin ylös tekemään herkkuvoileipiä, jos tunsivat itsensä nälkäisiksi. Siellä oleskelunsa toisena aamuna rouva Cheyne pani pois timanttikoristeensa ennen aamiaiselle tuloaan.

"He ovat erittäin herttaisia ihmisiä", uskoi hän miehelleen; "niin ystävällisiä ja yksinkertaisiakin, vaikka he ovat melkein kaikki bostonilaisia."

"Ei se ole yksinkertaisuutta, äiti", sanoi Cheyne, katsellen omenapuitten ohi, joihin riippumattoja oli kiinnitetty. "Se on muuta, jota meillä — jota minulla ei ole."

"Ei se voi olla niin", vakuutti rouva Cheyne tynesti. "Täällä ei ole yhtään naista, joka omistaisi sadan dollarin arvoisen puvun. Meillä taas..."

"Kyllä tiedän, äiti kulta. Meillä on — tietysti meillä on. Minä luulen että pukeutumis-muoti täällä Idässä on sellainen. Viihdytkö hyvin?"

"Minä näen niin vähän Harveyta; hän on aina sinun kanssasi; mutta minä en ole läheskään niin hermostunut kuin ennen."

"Minä puolestani en ole viihtynyt näin hyvin koskaan sen jälkeen kun Willie kuoli. En ole koskaan oikein ymmärtänyt että minulla on poika, ennenkuin nyt. Harveyta on tullut erinomainen poika. Haluatko jotain, äitikulta? Ehkä tyynyn pääsi alle? Me taidamme taas lähteä vähän rantalaiturille kävelemään ja katselemaan."

Harvey oli isänsä varjo noina päivinä; he kuljeksivat pitkin katuja ja tietä rinnatusten, ja Cheyne käytti mäkiä tekosyynä pannakseen kätensä pojan tasasuoralle olkapäälle. Näillä kävelyillä Harvey oppi tuntemaan ja ihailemaan sitä merkillistä kykyä, millä hänen isänsä pääsi tunkeutumaan uusien asiain ytimeen ainoastaan juttelemalla yhden ja toisen kadulla tapaamansa miehen kanssa.

"Kuinka sinä voit saada heidät kertomaan kaikki avaamatta itse suutasi?" kysyi poika, heidän tullessaan ulos eräästä laivatarpeiden kaupasta.

"Olen ollut tekemisissä useampain ihmisten kanssa aikoinani, ja siinä kai oppii arvostelemaan heitä kunkin laadun mukaan. Lisäksi tunnen jonkun verran itseänikin." Hetken perästä, heidän istuutuessaan laiturin reunalle, hän lisäsi: "Ihmiset näkevät melkein aina, milloin mies on itse toiminut jotakin, ja silloin he kohtelevat häntä vertaisenaan."

"Aivan niinkuin minua kohdellaan Wouvermanin telakalla. Minä olen nyt yksi joukosta. Disko on kertonut jokaiselle, että minä olen ansainnut palkkani." Harvey levitti kämmenensä eteensä ja hieroi niitä sitten vastakkain. "Ne ovat taasen jo aivan pehmeät", sanoi hän surullisesti.

"Pidä ne sellaisina vielä muutamia vuosia eteenpäin, sen aikaa kun hankit itsellesi tietosivistystä. Sitten voit karaista niitä jälleen."

"Ni-in, niinpä kai", vastasi Harvey, mutta äänensävy ei ollut ollenkaan innostunut.

"Kaikki on sinun omassa varassasi, Harve. Voithan turvautua äitiin ja panna hänet höpöttämään hermoistasi ja herkästä terveydestäsi ja muista hupsu niksistä."

"Olenko minä koskaan niin tehnyt?" sanoi Harvey hiukan väkinäisesti.

Hänen isänsä kääntyi häneen päin ja ojensi pitkää kättään. "Sinä tiedät yhtä hyvin kuin minäkin, etten voi tehdä mitään sinusta, jollet asetu suoriin suhteisiin minun kanssani. Minä voin kyllä suoriutua kanssasi, jos

olet yksinäsi, mutta minä en yritäkään hallita yhtäikaa sekä sinua että äitiä. Siihen on elämä liian lyhyt."

"Tuntuu kuin en minä olisi juuri paljon arvoinen, vai mitä ajattelet?"

"Se lienee kyllä suureksi osaksi minunkin syytäni; mutta jos tahdot kuulla totuuden, niin et ole ollut juuri paljon arvoinen näihin asti. Vai oletko?"

"Hm — Disko arvelee... Kuules, mitä lasket minun kasvatukseni tulleen maksamaan, alusta alkaen tähän asti?"

Cheyne hymyili. "En ole koskaan sitä laskenut, mutta arvioisin summan tulevan lähemmäksi viittä- kuin neljääkymmentätuhatta dollaria; ehkä se voi nousta kuuteenkin kymmeneen. Nuori polvi tulee kalliiksi. Sen tarvitsee saada kaikkia, ja se kyllästyy niihin — ja isäukko saa maksaa kulut."

Harvey vihelsi, mutta sisimmässään hänestä oli mieluista ajatella, että hänen kasvatuksensa oli maksanut niin paljon. "Ja kaikki tuo on hukkaan heitettyä pääomaa, eikö niin?"

"Sijotettua, Harve. Sijotettua, toivoakseni."

"Jos otaksumme sen vain kolmeksikymmeneksi tuhanneksi, niin nuo minun ansaitsemani kolmekymmentä dollaria tekevät noin kymmenen senttiä sadalle dollarille. Se on kovin vähäinen voitto." Harvey pudisteli totisena päätään.

Cheyne nauroi niin että oli vähällä pudota laituripaalulta veteen.

"Disko on saanut monta vertaa enemmän Danista siitä saakka kun hän on täyttänyt kymmenen vuotta; ja Dan on vielä ollut koulussa toisen puolen vuotta."

"Ahaa, sinne päinkö se kallistuukin!"

"Ei, en minä mitään erityistä tarkottanut. Minä vain en näe itsessäni mitään kerskattavaa tällä kertaa — sitä minä ajattelen... Minua sietäisi antaa selkään."

"Minä en voi sitä tehdä, ukkoseni; muuten minä ehkä tekisin sen, jos luontoni olisi sellainen."

"Ja sitten minä muistaisin sen elämäni loppuun asti, enkä antaisi sitä sinulle ikinä anteeksi", sanoi Harvey, leuka nyrkkien varassa.

"Aivan niin. Niin juuri minäkin tekisin. Ymmärrätkö?"

"Ymmärrän. Syy on yksin minun eikä kenenkään muun. Mutta olipa miten oli, jotain tässä on tehtävä."

Cheyne otti sikaarin liivintaskustaan, puraisi poikki kärjen ja alkoi poltella. Isä ja poika olivat hyvin toistensa näköiset, sillä parta peitti Cheynen suun, ja Harveylla oli sama hiukan kaartuva nenä, samat liki toisiaan olevat mustat silmät ja samat kapeat, korkeat poskipäät kuin hänen isälläänkin. Jos kasvoille olisi sivellyt vähän punertavan ruskeaa väriä, olisi hän hyvin sopinut esittämään jotain kertomuskirjojen punanahkaintiaania.

"Sinä voit jatkaa samaan tapaan kuin tähänkin asti", puheli Cheyne verkalleen, "tullen maksamaan minulle

kuusi- tai kahdeksantuhatta dollaria vuosittain siihen saakka kun tulet äänestyskelpoiseksi. Silloin sinä tulet miehen kirjoihin ja voit siitä lähtien kuluttaa minun laskuuni neljäkymmentä tai viisikymmentä tuhatta, lukuunottamatta sitä mitä saat äidiltäsi, ja pitää kamaripalvelijaa ja huvipurttia ja maatilaa, jolla voit olla kasvattavinasi juoksijahevosia ja pelata korttia oman joukkueesi kanssa."

"Niinkuin Lorry Tuck?" pisti Harvey väliin.

"Niin; taikka De Vitre'n veljekset tai McQuade-ukon poika. Kalifornia on täynnä sellaisia, ja tässä tulee juuri parahiksi näytetekokoelma, joka osottaa samaa tavaraa valmistettavan idässäkin."

Kiiltävän mustaksi maalattu höyrypursi, jossa oli mahonkinen kajuutta, nikkelöity kompassikoppi ja puna- ja valkearaitainen auringonsuojus, tulla puskutti satamaan, jonkun newyorkilaisen pursiseuran viiri tangon nenässä liehuen. Kaksi jonkinlaisein muka meripukuihin puettua nuorta miestä istui korttia lyöden salongin ikkunan vieressä, ja pari naista punaisen ja sinisen kirjavat päivänvarjot käsissä katseli vieressä ja nauroi kovaäänisesti.

"Enpä haluaisi joutua tuolla merelle edes jonkunlaisessa tuulessa. Liian kapea", sanoi Harvey arvostelevasti purren, hidastaessa kulkuaan ankkuripoijua lähestyessään.

"Heillä on hauskaa oman käsityskantansa mukaan. Minä voin hankkia sinulle samanlaista, vieläpä kaksinverroin kuin näillä on, Harve. Mitä pitäisit siitä?"

"Caesar!—Tuolla tavoin ei venettä lasketa vesille", sanoi Harvey, yhä kiintyneenä purtta katselemaan. "Jos minä en osaisi käsitellä taljaa tuon paremmin, niin pysyisin maalla... Entä jollen minä tee sitä?"

"Pysykö maalla — vai mitä?"

"Huvittele pursilla ja maatiloilla ja elä 'isä-ukon' kustannuksella ja — piiloudu äidin taakse jos tulee ikävyyksiä", sanoi Harvey silmät vilkkuen.

"No, siinä tapauksessa käyt käsiksi töihin minun liikkeessäni, poikaseni."

"Kymmenen dollarin kuukausipalkallako?" Taaskin vilkutus.

"Ei senttiäkään enempää ennenkuin olet sen arvoinen, ja menee joitakin vuosia ennenkuin saat sitäkään."

"Minä tahtoisin mieluummin alottaa konttorin lattian lakaisemisella — sillähän ne suuret pomot alkavat? — ja saada jotain palkkaa heti, kuin..."

"Tiedän sen; kaikki me ajattelemme samalla tavalla. Mutta lakaisijoita voinemme saada palkatuksi riittävästi muutenkin. Minä tein juuri saman erehdyksen, nimittäin sen, että tahdoin päästä ansaitsemaan liian pian."

"Ja se erehdys tuotti kolmekymmentä miljoonaa dollaria, vai kuinka? Sellaisilla mahdollisuuksilla luulisin minäkin uskaltavani."

"Olen hävinnyt ja olen voittanut. Voin kertoa sinulle niistä asioista, jos tahdot kuulla?"

Cheyne hiveli partaansa, katseli hymyillen yli tyvenen vedenpinnan ja alkoi puhua kääntymättä Harveyhin

päin, joka pian alkoi oivaltaa että hänen isänsä kertoi nyt hänelle elämäkertansa. Hän puhui hiljaisella, tasaisella äänellä, elehtimättä ja ilmehtimättä, ja kuitenkin hän esitti kertomuksen, josta kymmenen johtavaa sanomalehteä olisi auliisti maksanut suuria summia — kertomuksen nelikymmen-vuotisesta toiminnasta, joka oli samalla kertomus Uuden Lännen syntyhistoriasta, joka historia on vielä kirjottamatta.

Se alkoi orvosta pojasta, joka oli jäänyt oman onnensa nojaan Texasissa, ja jatkui monivivahteisena läpi satojen vaiheiden ja käänteiden, tapahtumapaikkojen siirtyessä toisesta Lännen valtiosta toiseen, kaupungeista, jotka nousivat maasta kuukaudessa ollakseen vuoden päästä jo autioina, hurjiin uhkayrityksiin rajuissa erämaaleireissä, jotka ovat nyt kivikatuksia kaupunkeja. Siihen sisältyi kolmen rautatielinjan rakentaminen ja neljän harkittu hylyksi saattaminen. Se kertoi höyrylaivoista, kaupungeista, metsistä ja kaivoksista sekä kaikkiin maailman kansallisuuksiin kuuluvista miehistä, jotka miehittivät, rakensivat, hakkasivat ja kaivoivat niitä. Se kosketteli jättiläismäisten rikastumismahdollisuuksien avautumista silmien eteen, jotka eivät nähneet, tai niiden menettämistä mitä vähäpätöisimpäin aika- ja matkaesteiden takia; ja läpi tapahtumain ja tilojen lukemattomien vaiheiden liikkui Harvey Cheyne, milloin rikkaana, milloin köyhänä, sinne ja tänne, edes ja takaisin, laivamiehenä, junamiehenä, tavarain välittäjänä, ravintolan pitäjänä, sanomalehtimiehenä, koneenkäyttäjänä, kauppamatkustajana, maatila-asioitsijana, valtiollisena agitaattorina, ilmotusasiamiehenä, väkijuomakauppiaana, kaivoksenomistajana, keinottelijana, karjanhoitajana tai maankiertäjänä, joskus ratsain, useimmiten jalan, aina valppaana ja levollisena, etsien omia etujaan sekä, niin hän ainakin itse sanoi, maansa kunniaa ja vaurastumista.

Hän kertoi luottamuksestaan, joka ei milloinkaan pettänyt, ei edes silloin kun hän riippui epätoivon partaalla — luottamuksesta, jonka synnyttää ihmisten ja olosuhteiden tunteminen. Hän puhui lavealta rohkeudestaan ja neuvokkuudesta kaikissa tiloissa, ja hän tuntui pitävän sitä niin luonnollisena asiana ettei hän edes muuttanut äänenpainoaan siitä kertoessaan. Hän kuvaili kuinka hän oli syrjäyttänyt vihamiehiään tai antanut heille anteeksi, aivan samoin kuin he olivat syrjäyttäneet häntä tai antaneet hänelle anteeksi noina huolettomina päivinä, kuinka hän oli houkutellut, imarrellut ja pelotellut kaupunkeja, yhtiöitä ja renkaita, aina niiden itsensä hyödyksi, kuinka hän oli suunnannut rautatielinjoja vuorten ympäritse tai lävitse ja rotkojen ylitse, ja lopuksi kuinka hän oli istunut toimeettomana erilaisten yhteisöjen raastaessa siekaleiksi viimeisetkin jätteet hänen kunniallisuudestaan.

Harvey kuunteli tätä tarinaa henkeään pidätellen, pää hiukan sivulle kallistettuna, silmät rävähtämättä suunnattuina isän kasvoihin, joitten uurteisille poskille ja ulkoneville silmäkulmille hehkuva sikaarinpää loi omituisen hohteen hämärän yltäessä. Hänestä tuntui kuin hän olisi katsellut junan veturia, joka syöksyy eteenpäin pimeässä — peninkulma jokaisen uuninluukun avauksen synnyttämän loisteen välillä; mutta tämä veturi osasi puhua, ja sanat vaikuttivat pojan mieleen ja panivat sen liikkeelle pohjiaan myöten. Vihdoin Cheyne viskasi pois sikaarinpätkän, ja he istuivat pimeässä loiskivan veden partaalla.

"En ole koskaan ennen kertonut näistä kenellekään", sanoi isä.

Harvey vetäisi henkeä. "Se on suurenmoisinta mitä ikinä voi olla!" sanoi hän.

"Se oli siitä mitä minä *sain*. Nyt tahdon sanoa sinulle mitä en ole saanut. Se ei ehkä kuulosta sinusta paljonneen arvoiselta, mutta en toivoisi sinun tulevan niin vanhaksi kuin minä, ennenkuin oivaltat sen. Minä voin kyllä suoriutua ihmisistä enkä ole mikään hölmö omalla alallani, mutta — mutta — minä en voi kilpailla sellaisen miehen kanssa, joka on saanut *oppia*! Minulla ei ole muuta kuin mitä olen poiminut sieltä täältä matkan varrelta, ja se kyllä näkyy minusta joka puolelta."

"Minä ainakaan en ole sitä koskaan nähnyt!" sanoi Harvey kiivaasti.

"Vastedes tulet kuitenkin sen näkemään — niin pian kuin olet päässyt yliopistosta. Enkö minä sitä tietäisi? Enkö ole nähnyt ihmisten kasvojen ilmeestä, että he pitivät minua 'nousukkaana'? Minä voin musertaa heidät palasiksi — sen voin — mutta minä en voi iskeä heitä heidän arimpaan kohtaansa. En tahdo sanoa että he olisivat niin kovin, kovin korkealla, mutta tunnen kuitenkin että itse olen jossain kovin, kovin kaukana heistä. Mutta *sinulla* on tilaisuus välttää sitä. Sinun on imettävä itseesi kaikki tarjolla oleva tieto, ja sinä tulet seurustelemaan toisten kanssa, jotka tekevät samoin. *He* tekevät sitä enintään muutamien tuhansien dollarien vuositulojen takia, mutta *sinun* on muistettava tekeväsi sitä miljoonien takia. Sinun on opittava lakia kyllin paljon, jotta voit hoitaa omaisuuttasi sitten kun minä olen poissa näiltä ilmoilta, ja sinun on tultava lujiin väleihin maan parhaimpien kanssa (heistä on hyötyä myöhemmin); ja ennen kaikkia on sinun hankittava mahdollisimman paljon tuota jokapäiväistä, tavallista kirjatietoa. Ei mikään kannata paremmin kuin se, Harve, ja se tulee kannattamaan vuosi vuodelta yhä paremmin meidän maassamme — sekä liike-elämässä että politiikassa. Sen tulet kyllä näkemään."

"Minun osani tässä kaupassa ei ole varsin houkutteleva", sanoi Harvey. "Neljä vuotta yliopistossa! Toivoisinpa melkein valinneeni kamaripalvelijan ja huvipurren!"

"Älä ole milläsikään, poikaseni", kehotti Cheyne. "Sinä sijotat pääomasi siihen missä se tuottaa parhaan voiton; eikä omaisuutemme kutistune vähemmäksi, vaikka vähän viipyykin ennenkuin pääset itse ottamaan osaa sen hoitoon. Ajattele asiaa ja anna minulle vastaus huomenna. Mutta nyt meidän täytyy joutua, muuten myöhästymme illalliselta!"

Koska tämä keskustelu koski liikeasioita, ei Harvey katsonut tarpeelliseksi kertoa siitä äidilleen, ja Cheyne ajatteli luonnollisesti samalla tavalla. Mutta rouva Cheyne näki jotain erikoista olevan tekeillä ja pelkäsi, ja samalla hän tunsu hiukan kateutta. Poika, joka oli kohdellut häntä säälimättömän itsevaltaisesti, oli poissa, ja hänen sijallaan oli teräväkatseinen, erinomaisen vaitelias nuorukainen, joka puheli useimmiten isän kanssa. Rouva Cheyne ymmärsi että keskustelu koski liikeasioita ja oli niinollen hänen valtapiirinsä ulkopuolella; ja jos hänellä oli ollut vielä epäilyksiä, niin ne hälvenivät kun Cheyne matkusti Bostoniin ja toi hänelle sieltä uuden timanttisormuksen.

"Mitä te molemmat nyt olette tehneet?" sanoi rouva Cheyne heikosti hymyillen käännellessään sormusta auringonvalossa.

"Puhelleet — puhelleet vain, äiti; Harvey on ajattelevainen poika."

Niin hän olikin. Hän oli esittänyt oman omintakeisen ehdotuksensa. Rautatiet, niin hän selitti vakavasti, eivät kiinnittäneet hänen mieltään, enempää kuin hirsimetsät, maatilat tahi kaivoksetkaan. Mutta hän halusi koko sielustaan päästä isänsä vasta ostettujen purjelaivojen ylivalvojaksi. Jos hänelle luvattiin antaa tuo toimi kohtuullisen ajan kuluttua, niin hän puolestaan sitoutui harjottamaan opintoja ahkerasti ja säännöllisesti neljän tai viiden vuoden aikana. Lupa-aikoina hänelle oli suotava täysi vapaus ottaa selvää kaikista laivalinjaa koskevista yksityisyyksistä — hän oli jo tehnyt niistä ainakin kaksituhatta kysymystä — kassakaapissa säilytetyistä isän salaisimmista papereista alkaen San Fransiskon satamassa olevaan hinaaja-höyryyn asti.

"Se on tasapuolinen ehdotus", virkkoi Cheyne vihdoin. "Sinä muutat tietysti mieltäsi kahteenkymmeneen kertaan ennenkuin olet päässyt opistosta; mutta jos otat tuon linjan oikealla tavalla hoitaaksesi etkä kyllästy siihen ennenkuin olet tullut kolmenkolmatta vuoden ikään, niin luovutan tuon laivahomman

kokonaan sinun omaksesi. Mitäs sanot siihen, Harve?"

"Ei; ei kannata koskaan mennä pirstomaan valmista liikettä. Maailmassa on jo ilmankin liian paljon kilpailua, ja Disko sanoo että 'veriheimolaisten täytyy pysyä yksissä.' Hänen miehistönsä ei koskaan luovu hänestä. Ja se, sanoo hän, on yhtenä syynä siihen, että he saavat niin runsaan saaliin matkoillaan. Tuosta puhuen, 'Täällä Ollaan' lähtee Georges-matalikolle maanantaina. He eivät viivy kauan maissa, vai mitä?"

"Eivät kyllä, ja oikeastaan pitäisi meidänkin ajatella lähtöä. Olen jättänyt liikeasiani roikkumaan irralleen molempien valtamerien välille, ja on jo aika sitoa langanpääs taas yhteen. Mutta siihen ryhtyminen tuntuu nyt kerrassaan vastenmieliseltä, sillä minulla ei ole ollut tällaisia vapaapäiviä kahteenkymmeneen vuoteen."

"Me emme voi lähteä ennenkuin olemme saattaneet Diskoa hänen matkalleen", sanoi Harvey. "Ja maanantaina on muistojuhlakin. Siihen meidän on ainakin jätävä."

"Mikä se on tuo muisto-homma? Minä kuulin puhuttavan siitä täyshoitolassa", sanoi Cheyne tahdottomasti. Häenkään ei halunnut lyhentää näitä kultaisia päiviä.

"No niin, mikäli minä olen päässyt käsittämään, on tämä jonkinlainen kesävieraita varten pystyyn puuhattu huvitilaisuus. Disko ei siitä pidä, siitä syystä että siellä toimitetaan rahankeräys leskiä ja orpoja varten. Disko on itsenäinen. Etkö ole huomannut sitä?"

"Kyl-lä. Hiukan. Paikoittain. Se on siis jonkunlaista kaupungin nähtävyyksien esittämistä?"

"Niin on, tämä kesäkokous nimittäin. Siellä luetaan niitten miesten nimet, jotka ovat hukkuneet tai tietymättömiin kadonneet sitten viime erän, ja pidetään puheita ja lausutaan runoja ja muuta sellaista. Sitten, Diskon puheitten mukaan, auttamisyhdistysten sihteerit menevät takapihalle ja tappelevat saaliista. Oikea juhla on keväällä, sanoo hän. Silloin siihen ottavat osaa kaikki papitkin, eikä kesävieraita silloin ole saapuvilla."

"Ymmärrän", sanoi Cheyne, käsittäen asian täydelleen kuten ainakin sellainen, joka on syntynyt ja kasvatettu kotikaupunki-ylpeyteen. "Jäämme siis muistojuhlaan ja matkustamme samana iltana."

"Minä menen Diskon luo ja koetan saada hänet tulemaan sinne miehistöineen ennenkuin he lähtevät. Silloin minun on tietysti oltava heidän seurassaan."

"Vai niin, sitäkö se olikin", sanoi Cheyne. "Minä olen vain mitätön kesävieras, kun sinä taas olet..."

"Täysverinen matalikko-kalastaja", huusi Harvey taakseen noustessaan raitiovaunuun, ja Cheyne jatkoi matkaansa onnekkaine tulevaisuuden-unelmineen.

Disko ei ollenkaan suosinut sellaisia julkisia tilaisuuksia, joissa vedottiin ihmisten armeliaisuuteen, mutta Harvey vakuutti että päivä menettäisi kokonaan juhlallisuutensa ainakin häneen nähden, jos 'Täällä Ollaan' ei olisi täysilukuisesti edustettuna. Silloin Disko suostui, mutta erinäisillä ehdoilla. Hän oli kuullut — oli merkillistä kuinka kaikki asiat tulivat kaikkien tiedoksi tuolla rantaseudulla — hän oli kuullut että eräs filadelfialainen näyttelijätär tulisi esiintymään tilaisuudessa, ja hän epäili hänen esittävän "Kapteeni Iresonin ajomatkan". Mieskohtaisesti hän välitti näyttelijättäristä yhtä vähän kuin kesävieraistakin, mutta

oikeus oli oikeus, ja vaikkakin hän itse (tässä Dan hihitti) oli kerran erehtynyt arvostelussaan, ei hän tahtonut kuulla tuota valheellista runoa esitettävän. Harvey palasi näinollen takaisin East Gloucesteriin ja kulutti puoli päivää selittääkseen huvitetulle, kautta mantereen mainetta saavuttaneelle näyttelijättärelle sen erehdyksen laatua, johon hän oli ollut tekemäisillään itsensä vikapääksi; ja näyttelijätär myönsi että oikeus oli oikeus, aivan niinkuin Diskokin oli sanonut.

Cheyne tiesi vanhasta kokemuksesta, millainen juhlan meno tulisi olemaan, mutta kaikenlaiset kansankokoukset olivat hänelle todellista nautintoa. Hän katseli raitiovaunuja, jotka huristivat länteenpäin helteisenä, autereisena aamuna, täynnä vaaleihin, kevyihin kesäpukuihin verhottuja naisia ja valkonaamaisia, olkihattuisia miehiä, jotka olivat vasta äsken tulleet Bostonin konttoripulpettien äärestä; hän katseli postikonttorin edustalla olevaa polkupyöräkasaa, touhukkaina kiiruhtavia, toisiaan tervehtiviä virkailijoita, raskaassa ilmassa verkalleen hulmahtelevia lippuja ja tärkeän näköistä miestä, joka ruiskunletkua pidellen kasteli tiilillä laskettua jalkakäytävää.

"Äiti", virkkoi hän äkkiä, "muistatko sitä, kun Seattle oli palanut ja alettiin puuhata sen uudelleen eloon-virvottamista?"

Rouva Cheyne nyökkäsi ja silmäsi arvostelevasti pitkin mutkaista katuja. Hän ymmärsi, samoin kuin hänen miehensäkin, noita Lännelle ominaisia kansankokouksia ja vertaili niitä toisiinsa. Pian alkoi kalastajia sekaantua kaupungintalon sisäänkäytävän edustalla tungeksivaan ihmisjoukkoon; siinä oli sinertäväposkisia portugalilaisia, joitten vaimot olivat enimmäkseen paljain päin tai saali harteilla, kirkassilmäisiä novascotialaisia ja new-brunswickiläisiä, ranskalaisia, italialaisia, ruotsalaisia ja tanskalaisia sekä käymäselään satamassa olevien kuunarien miehistöä syrjästä-katsojina; ja kaikkialla mustapukuisia naisia, jotka tervehtivät toisiaan jäykän arvokkaasti, sillä tämä oli heidän suuri päivänsä. Ja siinä oli eri uskontokuntien pappeja — suurten, varakkaitten seurakuntien pappeja, jotka olivat merenrannikolla lepäämässä, yhtä hyvin kuin varsinaisia työskenteleviä sielunpaimenia — roomalaiskatolisen kirkon papeista aina tuuheapartaisiin lutherilaisiin saarnamiehiin, jotka olivat entisiä merimiehiä ja hyviä veikkoja parinkymmenen aluksen miehistön kanssa. Oli kuunarilaivueitten omistajia, jotka avustivat huomattavilla summilla leski- ja orpoyhdistyksiä, ja pikkueläjiä, joitten kuunarit olivat mastonnokkia myöten lainojen panttina; oli pankkimiehiä ja merivakuutus-asiamiehiä, hinaajain ja rannikkoaluksien kapteeneja, laivatarpeiden-kauppiaita, laivojen korjaajia, suolaajia, veneentekijöitä, yleensä kaikkien rantakaupungin sekalaisten ammattien edustajia.

He kulkeutuivat pitkin kesävieraitten vaaleitten pukujen elävöittämiä istuinrivejä, ja muuan kaupungin virkailija valvoi järjestystä ja hikoili, kunnes hän suorastaan loisti kansalaisylpeydestä. Cheyne oli puhellut hänen kanssaan viitisen minuuttia muutamia päiviä aikaisemmin, ja heidän välillään vallitsi täydellinen yhteisymmärrys.

"No, herra Cheyne, mitäs pidätte kaupungistamme? — Kyllä, rouva, te voitte istua mihin vain haluatte. — Teillä on arvatenkin tällaisia tilaisuuksia siellä Lännessäkin?"

"On kyllä, mutta ne eivät periydy niin vanhoilta ajoilta kuin täällä."

"Niinpä niin, tietysti. Teidän olisi pitänyt olla siinä juhlassa, jota me vietimme kahdennensadannen viidennenkymmenennen vuosipäivämme kunniaksi. Voin vakuuttaa teille, herra Cheyne, että vanha kaupunkimme silloin kunnosti itseään."

"Niin olen kuullut. Ja kyllä kannattaakin. Mutta mistä johtuu, ettei tässä kaupungissa ole yhtään

ensiluokkaista hotellia?"

"— Suoraan toiselle puolen salia, vasemmalle, Pedro. Siellä on yllinkyllin tilaa sinulle ja joukollesi. — Niin, juuri samaa minäkin sanon heille aina, herra Cheyne. Se vaatii suuria rahoja, mutta te ette kai otaksuttavasti pidä sitä minään pätevänä syynä. Me tarvitsemme..."

Raskas koura laskeutui hänen verkapukuiselle olalleen, ja erään hiiliä kulettavan rannikkolaivan punottavakasvoinen kapteeni pyöräytti hänet puoleksi ympäri. "Mitä helkkaria te miehet meinaatte, kun paaskaatte sellaisen lain kaupungille silläaikaa kun kaikki kunnon miehet ovat merellä? Häh? Kaupunki on kuiva kuin luu ja haisee ison joukon pahemmalta kuin viimeksi täältä lähtiessäni. Olisittehan voinut jättää meille edes yhden anniskelun miedompia juomia varten."

"Eipä se näytä estäneen teitä voitelemasta sisäpuoltanne tänä aamuna, Carsen. Minä keskustelen tästä asiasta kanssanne myöhemmin. Istukaa nyt tuonne oven luokse ja harkitkaa valmiiksi todistelujanne, kunnes minä tulen."

"Mitä minä todisteluista hyödyn? Miquelonissa saa samppanjaa kahdeksallatoista markalla laatikon, ja..." Kapteeni painautui istuinpaikalleen, kun urkujen alkusoitto vaiensi hänet.

"Meidän uudet urkumme", sanoi virkamies ylpeänä Cheynelle, "maksoivat meille neljätuhatta dollaria. Meidän on ensi vuonna jälleen korotettava suostuntaveroja saadaksemme ne maksetuksi. Me emme tahtoneet jättää kaikkea uskonnollista puolta yksinomaan papiston toimeenpanemiin tilaisuuksiin. Tuolla nousee meidän orpolapsistamme kokoonpantu kuoro laulamaan. Minun vaimoni on opettanut heitä. Tapaamme vielä myöhemmin, herra Cheyne. Minua tarvitaan lavalla."

Korkeina, selkeinä ja vilpittöminä vaimensivat lasten äänet viimeisenkin paikoilleen asettuvien hälinän.

"Oo Luojan kätten työt, te Luojaa kiittäkää — ylistäkää ja kunnioittakaatte aina!"

Kaikki naiset kurottuivat katsomaan, kun toistamiseen kajahtavat päätöstahdit väräyttivät ilmaa. Rouva Cheyne, samoin kuin jotkut muutkin, alkoi hengittää tiheämmin; hän oli tuskin koskaan tullut ajatelleeksi mielessään, että maailmassa on niin paljon leskiä; ja vaistomaisesti hän etsi katseillaan Harveyta. Harvey oli tavannut Diskon ja hänen miehistönsä salin takaseinältä ja hän seisoj Danin ja Diskon välissä, ikäänkuin oikeuden mukaan hänelle kuuluvalla paikalla. Salters-setä, joka edellisenä iltana oli palannut Pennin kanssa Pamlico Soundista, otti hänet vastaan epäluuloisesti.

"Eivätkö sinun vanhempasi ole vielä menneet?" murisi hän. "Mitä tekemistä sinulla on täällä, nuorukainen?"

"Oo, järvet, virtain vuot, te Luojaa kiittäkää — ylistäkää ja kunnioittakaatte aina!"

"Eikö hänellä ole oikeus olla täällä?" sanoi Dan. "Onhan hän ollut mukana yhtähyvin kuin me toisetkin."

"Ei noissa vaatteissa ainakaan", ärähti Salters.

"Suu kiinni, Salters", sanoi Disko. "Sinun sappesi on liian ärtynyt. Pysy vain siinä missä olet, Harve."

Sitten nousi lavalle juhlapuheen-pitäjä, joka hänkin oli kaupungin tukipylväitä, lausuen muun maailman

tervetulleeksi Gloucesteriin ja huomauttaen ohimennen, missä suhteessa Gloucester oli muuta maailmaa etevämpi. Sitten hän siirtyi käsittelemään kaupungin merkittävyyttä meri-elinkeinon harjottajana ja puhui siitä hinnasta, joka sen on maksettava vuotuisesta sadostaan. Yleisö saisi myöhemmin kuulla niitten nimet, jotka kaupunki viime vuoden aikana oli vainajina menettänyt — niiden lukumäärä oli sata ja seitsemäntoista. (Tässä lesket suurensivat silmiään hiukan ja katsahivat toisiinsa.) Gloucester ei voinut kerskata mistään suurista teollisuus- tai tehdaslaitoksista. Sen pojat tekivät työtä sillä palkalla, minkä meri antoi, ja he tiesivät kaikki, ettei Georges- eivätkä Suuret matalikot olleet mitään ruusukenttiä. Ainoa mitä maalla-olijat saattoivat tehdä, oli leskien ja orpojen auttaminen; ja muutamien ylimalkaisten huomautusten jälkeen hän käytti tilaisuutta kiittääkseen kaupungin nimessä niitä, jotka niin yhteishyvää harrastavasti olivat lupautuneet ottamaan osaa juhlaohjelman suoritukseen.

"Minua suututtaa nuo kerjäys-kohdat tuossa puheessa", murisi Disko.

"Se ei anna ihmisille oikeaa käsitystä meistä."

"Jolleivät ihmiset katso eteenpäin ja pane tallelle silloin kun heillä on siihen tilaisuus", sanoi Salters, "niin on asiain luonnosta lankeavaa, että heidän on kannettava häpeä. Ota tämä varotukseksi, nuori mies. Rikkaus kestää ainoastaan hetken, jos tuhlaillet sitä ylellisyyksiin..."

"Mutta jos kadottaa kaikki — ihan kaikki", sanoi Penn, "niin mitä voi tehdä *silloin*? Kerran minä" — vetisen-siniset silmät harhailivat ylös ja alas, ikäänkuin etsien jotain kiinnekohtaa — "kerran minä luin — jostain kirjasta luullakseni — eräästä yliajetusta laivasta, josta kaikki hukkuivat — paitsi yksi mies — ja hän sanoi minulle..."

"Lörpötystä!" keskeytti Salters. "Lue vähemmän ja syö enemmän, Penn, niin ansaitset paremmin palkkasi."

Harvey tunsi seisoessaan kalastajain väliin puserrettuna omituista karmivaa, kihisevää väristystä, joka alkoi niskasta ja kulki pitkin selkää jalkoihin asti. Lisäksi häntä vilutti, vaikka ilma oli rasittavan kuuma.

"Tuo on varmaan se filadelfialainen näyttelijätär?" sanoi Disko Troop, katsoa muikauttaen lavalle. "Olet kai järjestänyt sen kapteeni Iresonin asian, vai kuinka, Harve? Sinähän tiedät syyn."

Nainen ei esittänyt "Iresonin ajomatkaa", vaan jonkunlaisen runoelman, jossa puhuttiin Brixham-nimisestä kalastaja-satamasta ja aluksista, jotka pyrkivät sitä kohti pimeänä myrsky-yönä, naisten laittaessa rantasiltaman päähän merkkitulen kaikista esineistä, mitä he vain käsiinsä saivat.

"He ottivat mummon peitteen, — hän pyys' vain kiiruhtamaan; he lapsen kätkyen veivät, — laps' vaieten katseli vaan."

"Yhyy!" sanoi Dan, kurkistaen Pitkän Jackin olkapään ylitse. "Sepä oli jotakin. Mutta kalliiksi se varmaan tuli."

"Viheliäinen juttu", virkkoi irlantilainen. "Huonosti valaistu satama, Danny."

"— — — — väki tiennyt ei onneton, ilovalkeanko he laati vai hautausrovion."

Esiintyjän ihmeellinen ääni pani kuulijain sydämkielet väräjämään. Ja kun hän esitti, kuinka aaltojen varaan joutuneet miehet viskautuivat rannalle, toiset elävinä, toiset kuolleina, ja kuinka he kantoivat ruumiit valkean hohteeseen, kysellen: "Lapsi, onko tämä isäsi?" tai: "Vaimo, onko tämä miehesi?" niin saattoi kuulla liikituksen nyyhkäyksiä kaikkialta salista.

"Ja kun Brixhamin purret jälleen käy myrskyjä uhmaamaan, ne rakkauden myötään kantaa valonhohteena purjeillaan."

Suosionosotukset hänen lopetettuaan supistuivat hyvin vähiin. Naiset etsivät nenäliinojaan, ja miehistä tuijottivat useat kattoon kiiltävin silmin.

"Hm", sanoi Salters; "tuon kuuleminen jossain teatterissa maksaisi dollarin — ehkä kaksikin. Joillakin saattaa olla sellaiseen varaa. Minusta se tuntuu suoranaishan rahanhaaskaukselta... No, mutta miten kumman lailla kapteeni Bart Edwardes on päässyt ajautumaan tänne?"

"Ei auttanut pidätellä häntä", sanoi muuan takana oleva eastportilainen. "Hän on runoilija, ja hän aikoo lausua oman runonsa. Siinä puhutaan eräästä meidän puolen tapahtumasta."

Hän ei kertonut että kapteeni Bart Edwardes oli jo viitenä vuonna peräkkäin ponnistellut saadakseen luvan esittää jonkun omia sepitelmiään Gloucesterin muistojuhlissa. Huvitettuna ja kyllästyneenä oli juh latoimikunta vihdo in suostunut hänen pyyntöönsä. Vanhuksen vaatimattomuus ja onnesta tuikkiva katsanto, hänen astuessaan lavalle kaikkein parhaissa sunnuntaipukimissaan voittivat puolelleen kuulijakunnan sydämet jo ennenkuin hän oli ehtinyt avata suutaan. He kuuntelivat nurisematta loppuun kolmekymmentäseitsemän kankeatekoista säkeistöä, joissa kuvailtiin mahdollisimman perinpohjaisesti kuunari "Joan Haskenin" haaksirikkoo Georges-matalikon luona vuoden 1867 ankarassa myrskyssä, ja kun hän pääsi loppuun, kajahti yksimielinen mieltymyshuuto kautta koko salin.

Muuan kaukonäköinen bostonilainen sanomalehtireportteri pujahti paikaltaan saadakseen täydellisen jäljennöksen esitetystä kertomarunosta sekä haastattelun sen tekijästä, joten tällä maailmalla ei enää ollut enempää tarjottavana kapteeni Bart Edwardesille, entiselle valaanpyytäjälle, laivanrakentajalle, kalastajalaivurille ja runoilijalle, hänen seitsemännelläkymmenennellä kolmannella ikävuodellaan.

"Niin, siinä sitä voi sanoa olevan järkeä", sanoi eastportilainen. "Minä olen tarkastellut tapahtumapaikkaa nuo hänen värsynsä käsissäni ja voin todistaa että hän on esittänyt kaiken sellaisena kuin se on."

"Jollei tämä Dan tässä saisi kokoon parempaa parissa aamutunnissa, niin hänelle sietäisi antaa selkään", sanoi Salters, joka katsoi velvollisuudekseen puolustaa Massachusetts'in kunniaa. "En tahdo kieltää ettei kapteeni Edwardes olisi jokseenkin näppärä kirjemies — ollakseen Mainesta. Mutta kuitenkin..."

"Kyllä Salters-setä varmaan kuolee tällä matkalla. Ensimmäinen kohteliaisuus, minkä hän ikinä on minulle lausunut", hihitti Dan. "Mutta mikä sinulla on, Harvey? Sinähän olet hiljaa kuin hiiri ja naamasi on ihan

vihertävä. Oletko kipeä?"

"En tiedä mikä minulla oikein on", vastasi Harvey. "Tuntuu kuin sisälmykseni tuppaisivat pyrkimään ulos. Minua niin painostaa ja puistattaa."

"Ruuansulatushäiriö varmaan. Sepä sattui ikävästi. Odotamme nimien lukemista ja lähdemme sitten, niin voimme käyttää hyväksemme vuorovettä."

Lesket — useimmat sinä kesänä leskiksi tulleita — jäykistivät itsensä kuin ihmiset jotka odottavat tulewansa ammutuiksi paikalleen, sillä he tiesivät mitä oli tulossa. Kesävieras-neitoset punaisine ja sinisine puseroineen lakkasivat tirksumasta kapteeni Edwardesin merkilliselle runolle ja katsoivat taakseen ihmetellen miksi kaikki olivat niin hiljaa. Kalastajat työntäytyivät lähemmäksi, kun Cheynen kanssa puhellut kaupungin virkamies nousi lavalle ja alkoi lukea vainajien luetteloa, jaotellen ne kuukausittain. Edellisen vuoden syyskuun hukkuneet olivat enimmäkseen yksinäisiä miehiä ja muukalaisia, mutta hänen äänensä kajahteli hyvin kuuluvana äänettömässä salissa:

9:s päivä syyskuuta. Kuunari "Florrie Anderson" hukkunut koko miehistöineen Georges-matalikon luona:

Reuben Pitman, laivuri, 50:n vuoden, naimaton, Main Street, Gloucester.

Emil Olsen, 19:n, naimaton, 329 Hammond Street, Gloucester; kotoisin Tanskasta.

Oscar Strandberg, naimaton, 28:n, Ruotsista.

Carl Strandberg, naimaton, 28:n, Main Street, Gloucester.

Pedro, luultavasti Madeirasta, naimaton, Keenen vierasmaja, Gloucester.

Josef Welsh, alias Josef Wright, 30:n, St. John, Newfoundland.

"Ei — Augusty, Maine", keskeytti ääni ihmisjoukosta.

"Hän otti pestin, St. Johnissa", sanoi lukija, katsoen papereistaan.

"Tiedän sen, mutta hän oli kirjoilla Augustyssa. Minun veljenpoikani."

Lukija teki lyijykynällä oikaisun luettelon reunaan ja jatkoi:

Sama kuunari, Charlie Ritchie, Liverpool, Nova Scotia, 33:n, naimaton.

Albert May, 267 Rogers Street, Gloucester, 27:n, naimaton.

27:s päivä syyskuuta. Orvin Bollard, 30:n, naimisissa, hukkunut veneessä Eastern Pointin kohdalla.

Tämä laukaus sattui, sillä eräs leskistä hytkähti ja aukoi ja puserteli käsiään. Rouva Cheyne, joka oli kuunnellut suurin silmin, nytkäytti päätään ja nielaisi vaivalloisesti. Danin äiti, joka istui muutamia paikkoja hänestä oikealle, näki ja kuuli sen ja siirtyi joutuisasti hänen rinnalleen. Lukeminen jatkui. Tammikuun ja helmikuun haaksirikkoihin ehdittyä laukauksia sateli tiheään, ja lesket vetäisivät henkeä

yhteenpuserrettujen hampaitten välitse.

14:s päivä helmikuuta. Kuunari "Harry Randolph" menettänyt mastonsa kotimatalla Newfoundlandista; Asa Musie, naimisissa, 32:n, Main Street, Gloucester, huuhtoutunut mereen kannelta.

23:s päivä helmikuuta. Kuunari "Gilbert Hope"; kadonnut jäljettämiin veneessä, Robert Beavon, 29:n, naimisissa, kotoisin Pubnicosta, Nova Scotiasta.

Mutta hänen vaimonsa oli salissa. He kuulivat heikon parahduksen, ikäänkuin jotain pientä eläintä olisi haavotettu. Se tukahtui kuitenkin heti, ja nuori nainen horjui ulos salista. Hän oli toivonut toivottomanakin, kuukausimääriä, koska jotkut veneissä harhaan joutuneet ovat onnen kautta tulleet pelastetuiksi johonkin ohikulkevaan suurempaan alukseen. Nyt hän oli saanut varmuuden, ja Harvey saattoi nähdä katukäytävällä olevan poliisin kutsuvan hänelle ajurin.

"Se maksaa viisikymmentä senttiä asemalle" — alotti ajuri, mutta poliisi kohotti kätensä — "mutta minä ajan sinne kuitenkin. Astukaa sisään vain. Kuulkaahan, Alf, ettehan ilmota minua ensi kerralla, jos lyhtyni ei ole sytytetty — niinhän?"

Salin ovi sulkeutui peittäen näkyvistä päivänpaisteisen ulkoilma-läikän, ja Harveyn silmät kääntyivät jälleen lukijaan ja hänen loppumattomaan luetteloonsa.

19:s päivä huhtikuuta. Kuunari "Mamie Douglas" hukkunut Suurilla matalikoilla koko miehistöineen. Edvard Canton, laivuri, 43:n, naimisissa, Gloucesterista.

D. Hawkins, alias Williams, 34:n, naimisissa, Shelbournesta, Nova Scotiasta.

G. W. Clay, neekeri, 28:n, naimisissa, Gloucesterista.

Ja niin edelleen, yhä edelleen. Harvey tunsi kurkussaan kuin suuria paloja, joita hän ei saanut painumaan alas, ja hänen vatsansa muistutti hänelle sitä päivää, jolloin hän putosi höyrylaivan kannelta.

10:s päivä toukokuuta. Kuunari 'Täällä Ollaan' (veri kihisi joka puolella hänen ihossaan). Otto Svendson, 20:n, naimaton, Gloucesterista, huuhtoutunut mereen.

Jälleen kuului tukahdutettu, vihlaiseva huuto jostakin salin takaosasta.

"Hänen ei olisi pitänyt tulla. Hänen ei olisi pitänyt tulla", sanoi Pitkä Jack säälien.

"Älä töllötä noin, Harve", murautti Dan. Harvey kuuli sen, mutta sitten musteni kaikki hänen silmissään tulihiyrrien sekaiseksi pimeydeksi. Disko kumartui eteenpäin ja puhui jotain vaimolleen, joka istui rouva Cheynen vieressä toinen käsi kiedottuna hänen vyötäisilleen ja pidellen toisella hänen haparoivia, nytkähteleviä, sormuksin koristettuja käsiään.

"Painakaa päänne alas — aivan alas!" kuiskutti rouva Troop. "Se menee ohi tuossa tuokiossa."

"Minä en vo-oi! En sa-aata! Oi, antakaa minun — —" änkytti rouva

Cheyne tajuaamatta ollenkaan mitä puhui.

"Teidän täytyy", toisti rouva Troop. "Teidän poikanne on juuri pyörtynyt tainnottomaksi. Sellaista sattuu muutamille, kun he ovat kasvuiässä. Haluatte kaiketi mennä hoitamaan häntä? Tältä puolelta voimme päästä ulos. Älkää hätäilkö. Tulkaa vain minun perässäni. Mitä nyt turhia, rouva kulta, olemmehan me naisia molemmat, ja meidän on hoidettava miesväkeämme. Tulkaa!"

Koko "Täällä Ollaan" kuunarin miehistö lähti mukaan tunkeutuen väkijoukon läpi henkivartiona, ja hyvin kalpea ja järkyttynyt oli se Harvey, jonka he laskivat eteishuoneen penkille.

"Tulee äitiinsä", oli rouva Troopin ainoa huomautus rouva Cheynen kumartuessa poikansa yli.

"Kuinka saatoit luullakaan hänen voivan kestää sellaista?" huudahti hän nuhtelevasti Cheynelle, joka ei ollut virkkanut mitään. "Se oli kauheaa — kauheaa! Meidän ei olisi pitänyt tulla. Se on pahaa ja julmaa! Se — se ei ole oikein! Minkätähden he eivät voineet panna noita asioita sanomalehtiin, joihin ne oikeastaan kuuluvat? Tuntuuko paremmalta nyt, lapsi-kulta?"

Tämä saattoi Harveyn häpeämään, kuten luonnollista oli. "Kyllä minä voin aivan hyvin jo", sanoi hän, hapuillen jaloilleen katkonaisesti naurahtaen. "Se varmaan tuli jostain, jota olen syönyt aamiaisella."

"Kahvista ehkä", sanoi Cheyne, jonka kasvot olivat tiukoilla uurteilla, ikäänkuin ne olisivat olleet pronssista muovaillut. "Emme palaa enää sisälle."

"Taitaa olla samantekevä, jos lähdemme heti rantaan", sanoi Disko. "On kovin ummehtunutta tuolla sisällä dagojen joukossa, ja raitis ilma virkistää rouva Cheyneä." ["Dagoiksi" nimittävät merimiehet kaikkia portugalilaista, espanjalaista tai italialaista syntyperää olevia.]

Harvey ilmotti ettei hän ollut koskaan eläessään voinut sen paremmin; mutta vasta sitten kun hän näki kuunarin "Täällä Ollaan" Wouvermanin telakan luona puhtoisena ja siistiksi siveltynä, hävisi hänen epämieluisa tunteensa omituisen ylpeyden ja kaihomielen sekotukseen. Toiset ihmiset — kesävieraat ja sen sellaiset — soutelivat huvikseen pikku veneillä tai katselivat merta rantalaiturin päästä, mutta hän ymmärsi asioita syvemmältä — enemmän asioita kuin hän jaksoi pitää ajatuksissaan. Sittenkin olisi häntä miltei haluttanut istua ja itkeä sitä, että tuo pikku kuunari nyt oli lähdössä pois. Rouva Cheyne itkikin joka askeleella heidän mennessään satamaan, lausuen mitä merkillisimpiä ajatuksia rouva Troopille, joka hyvitteli häntä kuin pikku lasta, niin että Dan, jota ei oltu siten hyvitetty sitten kuin kuusivuotiaana, vihelsi ääneen.

Ja sitten vanha miehistö — Harvey oli mielestään merimiesten vanhimpia — laskeutui vanhaan kuunariin kuluneitten pyynti veneitten keskelle, jonka jälkeen Harvey päästi irti peräkiinnikkeen laiturin päästä ja he työnsivät aluksen käsillään liukumaan laiturin sivua pitkin. Jokainen halusi sanoa niin paljon, ettei kukaan saanut sanotuksi mitään erikoista. Harvey pyysi Dania pitämään huolta Salters-sedän saappaista ja Pennin veneen-ankkurista, ja Pitkä Jack kehotti Harveyta muistamaan hänen opetuksiaan merimies-taidossa; mutta leikinlasku menetti voimansa noitten molempien naisten läsnäollessa; ja vaikea onkin olla sukkela silloin kun vihreä satamanvesi levenee levenemistään ystävyksien välillä.

"Ylös halkaisija ja keulapurje!" huusi Disko asettuen ruorirattaan ääreen, kun tuuli alkoi ottaa purjeisiin. "Tapaamme toiste, Harve. Taidanpa usein tulla muistelemaan sinua ja teikäläisiä."

Sitten alus liukui kuulomatkan ulkopuolelle, ja he istuutuivat katselemaan sen etenemistä. Ja yhä rouva Cheyne itki.

"Kas niin, kilttiseni", sanoi rouva Troop; "olemmehan me molemmat naisia. Kyllä mielenne keventyy kun saatte itkeä oikein sydämenne pohjasta. Vaikka Jumala tietää että minulle siitä ei ole koskaan ollut mitään hyvää; mutta hän tietää myös että minulla on ollut syytäkin itkeä!"

Muutamia vuosia myöhemmin ja toisessa päässä Amerikkaa käveli eräs nuori mies pitkin merisumusta harmaata, tuulille altista katurakennusta, jota reunustivat kallisarvoiset, puusta kiveä jäljitellen rakennetut talot. Hänen seisoessaan taotusta raudasta valmistetun ristikkoportin edessä tuli paikalle hevosella ratsastaen — ja tuhannen dollarin hevoseksi se olisi ollut halpa — toinen nuori mies. Ja heidän välilleen sukeutui seuraava keskustelu:

"No hei, Dan!"

"Heipä hei, Harve!"

"Mitäs sinulle kuuluu?"

"No, minun pitäisi tehdä tämä matkani noin niinkuin aliperämiehenä. Etkö sinä jo pian ole päässyt siitä siunatusta opistostasi?"

"Sinne päinhän se alkaa olla menossa. Voit arvata, että Leland Stanfordin yliopistossa on eri oppimäärät kuin kuunarilla 'Täällä Ollaan'; mutta ensi syksynä minä aion antautua liikehommiin oikein vakituisesti."

"Meidän laivojammeko johtamaan?"

"No mitäpä muuta. Odotahan vain, kun minä pääsen sinua kovistelemaan, Dan. Minä aion panna tuon vanhan linjan polvilleen huutamaan armoa, kun otan sen käsiini."

"Se ei minua pahastikaan peloita", sanoi Dan veljellisesti virnistäen, samalla kun Harvey laskeutui hevosen seljältä ja kysyi aikoiko hän tulla sisään.

"Siinä mielessä minä nostin ankkurin; mutta kuulehan, onko tohtori jossain täällä lähettyvillä? Minä hukutan sen hupsun neekerin vielä jonain päivänä niine vietävän ennustuksineen."

Kuului matalaa, voitonriemuista naurunkihitystä, ja entinen kuunarin kokki astui esiin sumusta ottaakseen hevosen suitset. Hän ei koskaan sallinut kenenkään muun toimittaa palveluksia Harveyille.

"Sakeaa kuin matalikoilla vai kuinka, tohtori?" sanoi Dan suostutellen.

Mutta sysimusta kelttiläinen kaukonäkö ei katsonut soveliaaksi vastata, ennenkuin oli taputtanut Dania olalle ja kahdennenkymmenennen kerran raakkunut hänen korvaansa vanhan ennustuksensa:

"Herra — palvelija. Palvelija — herra", sanoi hän. "Muistathan, Dan Troop, mitä sanoin? Silloin kuunarilla?"

"No niin, en tahdo väittää etteivät asiat jokseenkin siltä näyttäisi nykyään", sanoi Dan. "Mutta 'Täällä Ollaan' oli kelpo alus, ja useammassa kuin yhdessä suhteessa minä saan kiittää sitä paljosta — sitä ja isää."

"Minä myös", virkkoi Harvey Cheyne.

END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MEREN URHOJA

***** This file should be named 53585-8.txt or 53585-8.zip *****

This and all associated files of various formats will be found in:
<http://www.gutenberg.org/dirs/5/3/5/8/53585>

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to

whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this ebook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

* You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

* You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

* You provide, in accordance with paragraph 1.E.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

* You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and The Project Gutenberg Trademark LLC, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in

accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is in Fairbanks, Alaska, with the mailing address: PO Box 750175, Fairbanks, AK 99775, but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at www.gutenberg.org/contact

For additional contact information:

Dr. Gregory B. Newby
Chief Executive and Director
gnewby@pglaf.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in

all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility: www.gutenberg.org

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.